Manga Kanuri Translation

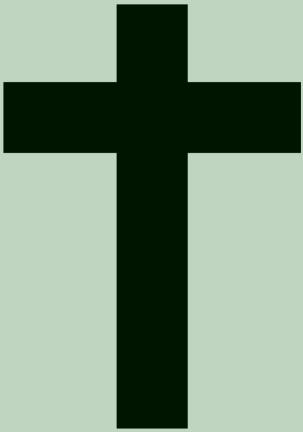

Kanuri, Manga: Manga Kanuri Translation (Portions)

Manga Kanuri Translation

Kanuri, Manga: Manga Kanuri Translation (Portions)

copyright © 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Kanuri, Manga)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files dated 29 Jan 2022
c9559a71-f08b-5c68-a545-05813d16a08e

Contents

Matiyu 1
Markus 58
Luka 93
Yahaya 151

MATIYU
Kawuɩri kəji Isa Almasiwuye
Matiyu ruwujənadə

Linjila Matiyuyedə

Kitawu Matiyu ruwujənadə, tima Linjila kəntilomiyedə wo. Ti Matiyudə tiro Lewi ye cani sanianju akki mowo duwon Isaa ga badiyeno. Ti ye am mewun yindin Isa tayia kəngayambanjuro galajənadəye falnja nangaro, awo ajabba ajabba Isa cədənadəa cure awo wuljəna-a jamaro alamjəgəna-adəa fangeno. Tussənni ngawon Ruhu Alaye tia cakke taldu bawoaro awo curuna-a fanjəna-a tagənasso amanju yaudiyaro ruwuyeyeno. Lamar ani wakkajanadə ku saa dəwu yindi gai yaye, Ala cakke Linjila adə gadejənnin har nandero kadio.

TAMBO-A WURADU-A ISAYE

Kaariya Isaye
(Luk 3.23-38)

1 Akko kitawu* kaariya Isa Almasiwu tada† Mai Daudaye, ti ye tada Nawi
Ibrahimbedəyedə:
2 Ibrahim Isakua kembo, Isaku ye Yakubaa kembo, Yakuba ye Yahuda-a
awaanawanju-aa kembo,
3 Yahuda ye Feres-a Jera-aa kembo, yanja Tamar, Feres ye Hesronna
kembo, Hesron ye Aramba kembo,
4 Aram ye Aminadabba kembo, Aminadab ye Nashonna kembo, Nashon
ye Salmonna kembo,
5 Salmon ye Bowossa kembo, ya Bowosse Rahab, Bowos ye Abidaa
kembo, ya Abidaye Rut, Abida ye Yisaia kembo,
6 Yisai ye Mai Daudaa kembo.
Mai Dauda Sulemanaa kembo, calan ya Sulemanayedə kamu Uriyaye,
7 Sulemana ye Rehobowamba kembo, Rehobowam ye Abijaa kembo,
Abija ye Asaa kembo,
8 Asa ye Yosafatta kembo, Yosafat ye Yoramba kembo, Yoram ye
Wojiyassa kembo,
9 Wojiyas ye Yotamba kembo, Yotam ye Ahajua kembo, Ahaju ye
Hejekiyassa kembo,
10 Hejekiyas ye Manasea kembo, Manase ye Amonna kembo, Amon ye
Josiyassa kembo,
11 Josiyas ye jaman yaudiyaa dunon cadane cidi Babilayero caadənadən
Yekoniyas-a awaanawanju-aa kembo.
12 Ngawo cidi Babilayero caadənayedəlan, Yekoniyas Sheyaltiyella
kembo, Sheyaltiyel ye Jorobabella kembo,
13 Jorobabel ye Abihudda kembo, Abihud ye Aliyakimba kembo,
Aliyakim ye Ajorra kembo,
14 Ajor ye Jadokka kembo, Jadok ye Akimba kembo, Akim ye Alihudda
kembo,
15 Alihud ye Aliyasarra kembo, Aliyasar ye Matanna kembo, Matan ye
Yakubaa kembo,

---

* **1:1** 1.1 kitawu - Bam. † **1:1** 1.1 tada - Kaduwu.

16 Yakuba ye Isuwua kembo, Isuwudə kwa Merambe, Meram ye Isa tia
Almasiwulan bowojaidəa kembo.
17 Adəgaima Nawi Ibrahimlan tai har Mai Daudaro yadero am jamannja
tiloa gadegade mewu deri dasaa, koro Mai Daudalan tai har jaman
yaudiyaa cidi Babilayero caadənaro yadero mewu deri dasaa, koro jaman
adən tai har tambo Almasiwuyero yadero mewu deri dasaa.

Tambo Isaye
(Luk 2.1-7)

18 Akko lawar tambo Isa Almasiwuye. Yanju Meramdə təmaji Isuwuye,
amma kawu larusa cade rokko dasayiro, Ruhu Alaye cakke curoaro
walyeno.
19 Isuwu təmajinjudə kam jirema, fuwu jamayen tia nanguro njakko
cəraannidəro, asərlan tia kolduro nia ngoyeno.
20 Adə karwunjun duwon, malaiya Kəmandeye laa kənnasimlan tiro
fəlediye: «Isuwu kaduwu Mai Daudaye, bare Meramba kamuro ngoduro
rinəmmi, Ruhu Alayeman curoaro walyeno.
21 Tada kongwa cambi, ni ye tiro cu Isa‡ yakke, dalilnjudə jamanjua
biwunjalan cəkkayi nangaro,» yeno.
22 Adəgaima awo Kəmande kuren ci nawiyen wuljənadə wakkayeno.
23 Tiye: «Akko fero kəlayakku kwa nojənni curo ngoje tada kongwa
cambe tia Imanuwellan bowojai,»† cənna, maana Imanuwelledə Ala andi-
a rokko.
24 Kənəmlan fayenniya, Isuwu awo malaiya Kəmandeye tiro
wuljəgənadəa cəde Meramba kamuro ngoyeno.
25 Amma tia kamuro nojənni duwon, har tada kongwa cambe Isuwu tiro
cu Isa kekko.

2

Ilmuwu cidi adinnambe Isaro ambəttuwu

1 Jaman Isa bəla Baitalami cidi Yahudiyayen tambənadən, Hirudus ti
mai duwon, ilmuwu laa cidi adinnambe cijane Jerujalembo isane:
2 «Nda ti mai yaudiyaye tambənadə? Sillowunju adinnamlan culuwuna
ruiye tiro ambəttuwuro kadiye,» cane keworo.
3 Mai Hirudus adəa fangenniya, hangalnju caa ciyeno, am Jerujalembe
samma ye ngai.
4 Daji wurawa ɾimannaye-a maləmba Attauraye-a sammaa bowoje
ndaran Almasiwu tambiro kiworənniya,
5 tiro: «Bəla Baitalami cidi Yahudiyayen, akko awo nawi kuren
ruwujənadə:

6 “Ni Baitalami cidi Yahudayedə,
curo bəlawa Yahudayedən darajanəm gana gəni,
dalilnjudə curonəmlaman mai culuwi,
mai duwon jamani Israyilawua cunodidə.”»†

7 Daji Mai Hirudus asərlan ilmuwudəa bowoje sa sillowudə tayiro
fəledəgənadəa cuwore tabbatkeyeranniya,

‡ **1:21** 1.21 Isa - Maananjudə Kəmande cəkkayi. † **1:23** 1.23 Ish 7.14 † **2:6** 2.6 Mik 5.2

8 tayia Baitalamiro cunode tayiro: «Lenowo hangallayen tadadəa manowo! Tia fanduwiya, lawar sukkudowo, wu ye lekko tiro ambətkəgəkko!» yeno.
9 Mana Maiyedəa fangeranniya, ilmuwudə jawal ngojane leyera. Ledu cadi duwon, akko sillowu adinnamlan culuwe carunadə fuwunjaro koje leje, har na tadadə dəganadəa nayeyenniya, tak dayeno.
10 Sillowudəa kerunniya, karwunja tai daje kəjiyeno!
11 Daji fadodəro ngasaye tadadə-a yanju Meram-aa carune tungurum-jane tadadəro ambətkeyera. Ajanja kajane tiro dinar so, kaaji so, kawudi so kedo.
12 Daji Kəmande kənnasimlan tayia galaje bare na Mai Hirudussero waldanni yenniya, jawal gade ngojane lardunjaro walladara.

Masarro kasəme ledu

13 Ngawo ilmuwudə saptanayen, malaiya Kəmandeye laa kənnasimlan Isuwuro fəlediye: «Cine tadadə-a yanju-aa ngone Masarro kasowo lenowo, nadən har kawu mana njadəkkiro nammowo, dalilnjudə Mai Hirudus tadadəa njejoro maji nangaro,» yeno.
14 Daji Isuwu cije buneman tadadə-a yanju-aa ngoje Masarro lejane,
15 nadən har karmo Mai Hirudussero napkera. Adəgaima awo Kəmande kuren ci nawiyen wuljənadə wakkayeno. Tiye: «Tadania Masarnin culuworo bowokkəna,»† cənna.
16 Mai Hirudus ilmuwudə tia jambajanaro asuyenniya, fum gərgaje wada ce kəla sa ilmuwudə tiro tabbaccaanayen tadawa kongwa kərwu yindia-a yindi cadənni-a bəla Baitalamiye-a bəladeyanju-alan dasaana sammaa roro keyeso.
17 Adəgaima awo Kəmande kuren ci Nawi Irimiyayen wuljənadə wakkayeno. Tiye:

18 «Bərni Ramayelan so lagaranne jauro fandi,
Rahila diye yallanjuro cikkiri.
Kanadi ta wajəna,
bawo bawojana nangaro,»† cənna.

Lardu Israyilawuyero waldu

19 Ngawo Mai Hirudus bawojənayen, Masarnin malaiya Kəmandeye laa kənnasimlan Isuwuro fəlediye:
20 «Cine tadadə-a yanju-aa ngone lardu Israyilawuyero waldənowo, am duwon tadadəa roro njejoro majaidə sanuna nangaro,» yeno.
21 Daji Isuwu cije tadadə-a yanju-aa ngoje lardu Israyilawuyero wal-ladara.
22 Amma Mai Arkilawus cuju bawanju Mai Hirudussero cidi Yahudiyayea cunodidəro fangenniya, Isuwu nadəro ngaworo riyeno. Daji Kəmande kənnasimlan tia galayenniya, cidi Galileyero leje
23 bəla laa Najarat canidən napkeno. Adəgaima awo Kəmande kuren ci nawiyayen wuljənadə wakkayeno. Tayiye: «Tia* kam Najarattelan bowojai,» canna.

DABBARDA KIDA ISAYE

† **2:15** 2.15 Hos 11.1 † **2:18** 2.18 Iri 31.15 * **2:23** 2.23 tia - Almasiwua.

3

Nawi Yahayaye Isaro jawal dabbarduwu
(Mar 1.1-8; Luk 3.1-20; Yah 1.19-28)

1 Jaman adən Nawi Yahaya Kasalama fəlediye karaa cidi Yahudiyayen
jamaro kawuɨri cədde:
2 «Təmmowo, *nodo bargaa Mai Samemaye del karənjəna!» cəni kərga.
3 Tima kam duwon Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen kəlanjun mana
cədənadə wo. Tiye:

«Karaan kam laa kowo sapce:
“Kəmandero jawal dabbargənowo,
koduramnju cəkko dewo!”
cəne wormaji.»†

4 Yahayaye kajəmunjudə kanduɨri kaɨimoyen caaada, canjanju ye ngirin
tikkerəna. Kəmbonju ye kawi-a kəmagən-a.
5 Daji am bərni Jerujalembe-a lardu Yahudiyaye sammaye-a cidi bərəm
Jordaniye ngaye-a nanjuro isane
6 biwunja wuljane curo bərəm Jordaniyen tayiro kasala tuwaye kiddo.
7 Yahaya Farisawa-a Sadusiya-a kada tayiro kasala tuwaye cəddoro
nanjuro isairo kirunniya, tayiro: «Nayi kaduwu fusiyayeso! Wundu nayia
ajawu isidəro kasoworo galanja?
8 Awo tuwa jireye fəlejiyisoa dewo!
9 Bare karwundon: “Andi kaduwu Nawi Ibrahimbe,” wulluwwi. Nayiro
wulnjagakki, Alaye kənduwonju dongur kauye anilan Nawi Ibrahimbo
kaduwu alaktuwuye mbeji.
10 Akko kərmamaro bewodə fərdu kəskayen gənaada. Kəska fi duwon
tada ngəla cakkiwawodəa caljane kannuro fijagai.
11 «Wudə təmmuwwa nangaro ingilan nayiro kasala ngeddəkko, amma
kam laa wua kənduwon kosəna sunonju tuluwoma tikkəni ngawonin isi.
Tidə Ruhu Alaye-a kannu-alan nayiro kasala* njaddi.
12 Mukkonjun kəmo laladuramba na wasturamnjuyero ise algama-a
kalaɨi-a firji. Algamanjudəa culore bəralan gənaji, amma kalaɨidəa kannu
təmmaro nuiwawolan warji,» yeno.

Kalmaram: Nodo bargaa Mai Samemaye
Ala Mai Kura same-a cidi-a cunodi yaye, am duniaye samma gəni kasaccane tiro daraja cadi. Sa Ala Ruhunjua cakke Bargaande Isaro jəpciye tia Almasiwunjuro galajənadən, Isa jiɨri bəɨinnin nodo bargaa Mai Samemaye duniaro tarduwu badiyeno. Isaye am samma kasacca tuwa cado Alaro dau koljaa yeno. Kam kasacce mananju ngoje daunju koljiya, Ala ye tia ardije biwunju cinje jamanjuro kəljiye barga dəpciyi. Ngaiman nodonju bargaa duniaro dunoaro tardiyi. Yim Isa Almasiwu walde duniaro isiya duwon, Alaye nodonju bargaa təgəmbo napci. Daji Isa Almasiwudə adamgəna sammaro shara cəddi. Adəgaima am duwon mana Alayedəa kasaccannidəro wowom kannuye gənajiyi, amma jama Alayedəa jannaro cakke na Alayen sawisoro dasayi.

---

† **3:3** 3.3 Ish 40.3 * **3:11** 3.11 kasala kannuye - Ajawu gənaduwu-a bone nja-a tayirro kalaktu-a.

Ruhu Alaye Isaro jəptuwu
(Mar 1.9-11; Luk 3.21-22)

13 Daji Isa cidi Galileyen cije bərəm Jordaniyero Nawi Yahaya tiro kasala
cəddoro kadio.
14 Yahaya tiro daptuwuro maje: «A! Awiro gəle naniro isəmidə?
Ngəlanjudə, nima diye wuro kasala səddəmi,» yeno.
15 Amma Isaye tiro: «Kərmadə kasadde, dalilnjudə awo jire sammaa
diodə andiro jussəna nangaro,» yenniya, Yahaya kasatkeno.
16 Tiro kasala cədde Isa ingidəlan kiluwunniyama, same farakko
fərəmde Ruhu Alaye alama bullam gai tiro jəpciyi kiro.
17 Koro samelan kowo nukce: «Adəma Tadani wo, tia raakkəna.
Tiramnin jauro karwuni kəjijəna!» yeno.

4

Yiwulisse Isaa jaraptu
(Mar 1.12-13; Luk 4.1-13)

1 Daji Yiwulis tia jarapcoro Ruhu Alaye Isaa simojiye karaa dəřiro
kiluwo.
2 Kawu fidewuro bune-a kausu-aro asem kidanniya, kəna tia kida.
3 Daji Jaraptumadə nanjuro ise tiro: «Ni Tada Alayea, dongur kauye
aniro wulgəne kəmboro walja!» yeno.
4 Isaye: «A'a, kitawulan ruwuwada: "Kam kəmbo baslan gəni, mana Ala
wuljəna samman dəgai,"»† yeno.
5 Koro Yiwulis tia bərni tayirro* cade loiloiram Fado Alayen
gənayenniya,
6 tiro: «Ni Tada Alayea, səktəne cidiro yukkure! Awoa kitawulan
ruwuwada: "Ala kəlanəmnin malaiyawanjuro wada ce mukkonjan kam-
njagai bare sinəm kauro gəmdəgənniro,"»† yeno.
7 Isaye tiro: «A'a, kitawulan ruwuwada: "Bare Ala Kəmandea ri-
jamməmmi!"»† yeno.
8 Koro yaye Yiwulis tia kəla kau kuruwu fet laayero cade tiro larduwa
duniaye samma-a darajanja-aa fəleyeyenniya,
9 tiro: «Ngunəme wuro sujada səddəmia, ani sammaa niro njikki!»
yeno.
10 Daji Isaye tiro kalakciye: «Nani kolle, Yiwulis! Kitawulan ruwuwada:
"Ala Kəmandero sujada yidde, ti tilonjuro ambətkəgəne!"»† yeno.
11 Daji Yiwulis tia kolyeno, malaiyawa ye isane tiro ngiskeyera.

KIDA ISAYE CIDI GALILEYEN

Isaye kidanju badidu
(Mar 1.14-15; Luk 4.14-15)

12 Isa Nawi Yahayaa kosoro casakkənaro fangenniya, cidi Galileyero
wallada.
13 Bəla Najarattea kolje leje bərni laa Kafarnaam canilan napkeno, bərni
duwon ci bərəmben cidi Jabulonne-a Naptaliye-alan† dəganadə.
14 Adəgaima awo Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen wuljənadə
wakkayeno. Tiye:
15 «Cidi Jabulonne-a Naptaliye-a kanji jawal bərəmbe na duwon fəde
bərəm Jordaniyen tiro Galile cidi kərdiyaye canidəlan,

---

† **4:4** 4.4 SK 8.3 * **4:5** 4.5 bərni tayir - Jerujalem. † **4:6** 4.6 Jaw 91.11-12 † **4:7** 4.7 SK 6.16
† **4:10** 4.10 SK 6.13 † **4:13** 4.13 Jabulon-a Naptali-a - Jiři yindi Israyilawuye.

16 am curo duwuyen dasaanadə nur kura laa caruna, koro tayi curo
kaudi karmoyen dasaanadə yea nur wassəna!»†
17 Sa adən Isa jamaro kawuɾi kəji wulduwu badiyeno. Tiye: «Təmmowo,
nodo bargaa Mai Samemaye del karenjəna!» yeno.

Isaye fuwurawanju burwoyea bowodu
(Mar 1.16-20; Luk 5.1-11)

18 Yim laa Isa ci bərəm Galileyea jəgai duwon, yaana yindi Siman tiro
Biturus cani-a yanjugəna Andarawus-a buni taramnja bərəmdəro fijagai
kiro. Tayidə buni tawu.
19 Isaye tayiro: «Arowo wua səgaiwo, nayia kam tawuro‡ njadəkki!»
yeno.
20 Sadəman buni taramnja koljane tia geya.
21 Koro nadən fuwuyenniya, yaana yindi gade ye Yakuba tada Jabadiye-
a yanjugəna Yahaya-a bawanjan kundenno curo maarayen buni taramnja
caassai kiro. Tayia bowoyenniyama,
22 cijane maaradə-a bawanja-aa koljane tia geya.

Jama kadaye Isaa ga
(Mar 3.7-12; Luk 6.17-19)

23 Daji Isa bəla bəlaro leje dandalnjan jamaa alamje kawuɾi kəji nodo
bargaa Alaye wuljiyi, am dondia kasuwanja jiɾi fi yayen isangajiyi ngai
duwon, cidi Galileye sammaa diriyeno.
24 Adəgainin lawarnju cidi Siriyaye ngaro tatargaada. Koro am lar-
duyedə amnja kasuwaa-a kəndondi jiɾi jiɾia-a karuwaa-a sedan koroyea-a
tiyi canaa-a sammaa Isaro cakkude isangayeyeno.
25 Jama kada tia geya, laanja cidi Galileye, laa cidi Bəlamewuye, laa
bərni Jerujalembe, laa cidi Yahudiyaye, laa ye ngawo bərəm Jordaniye.

5

Jawawi Isaye
kəla kau kuruwu laayen
(Luk 6.17-49)

1 Isa jama kada kadami captairo kirunniya, kəla kau kuruwu laayero
juwane napkeno. Fuwurawanju ye nanjuro kadira.
2 Daji tayia alamdu badiyeno.

Am bargaasodə
(Luk 6.20-26)

3 «Barganja am karwulan talaawadə,*
nodo bargaa Mai Samemayedə nuwanjadəro.
4 Barganja am kərma cesiridə,
fuwun simalonja bawodəro.
5 Barganja am rokura bawoadə,
fuwun dunia warasajaidəro.
6 Barganja am kərma kəna-a ngudu-aaro jire dioro ngənəptaimadə,†
fuwun kuljaidəro.
7 Barganja am kanjimaɾimasodə,

† **4:16** 4.15-16 Ish 9.1-2 ‡ **4:19** 4.19 kam tawu - Am duwon am gadea Isaa gawuro waljaro majaidə.

* **5:3** 5.3 am karwulan talaawadə - Am duwon kəlanjaa awimaro ngojənni Alaa mərsajanadə.

† **5:6** 5.6 am kəna-a ngudu-aaro jire dioro ngənəptaimadə - Am duwon kowoɾi cade awo Ala cəraanaa dioro majaidə.

tayi ye fuwun kanjimaɾi cawandidəro.
8 Barganja am karwu bulladə,
fuwun Alaa caruidəro.
9 Barganja am kərma nanlewa cawudidə,
fuwun tayia tadawa Alayelan‡ bowodaidəro.
10 Barganja am kəla jire dionjayen tayia basarjaidə,
nodo bargaa Mai Samemayedə nuwanjadəro.

11 «Am wu nangaro nayia raranjane basarnjane diwindo jiɾi jiɾi wuljaiya, bargando!
12 Kəji dama baworo fanowo, dalilnjudə samelan mukowando jauro ngəwu nangaro. Nonowo, adəgaiman nawiya kureye burwonjanadəa basaryera.

Manda-a nur-a

13 «Nayima manda duniaye wo. Amma mandadə kəlambo walyenoa, jiɾi fin gəle cayenju gairo walji? Awimaro faidajiwawo, tia deyan yirjane am guguwaccai.
14 Nayima nur duniaye wo. Bərni kəla kau kuruwuyen dəganadə gəradiwawo.
15 Wunduma fatəla wasse kəmon təmjiwawo. Kam fatəla wassiya, kəla gənaduramnjuyen gənaje fadodən wundusoro nur ci.
16 Adəgaima nayi ye kollowo nurndo fuwu amben wasso, awo ngəla diwidəa caro Bawando Mai Samemaro daraja cadoro!

Kəla Attaurayen

17 «Bare awo Attaura-a kitawuwa nawiyaye-alan ruwuwadadəa baworo dioro kadikkoro təmanuwwi. A'a, tayia baworo dioro gəni, tayi samma wakkajaro kadikko.
18 Jiremaro nayiro wulnjagakki, kawu same-a cidi-a baworo waljaimaro, arawu bi səkkal falma Attauralan baworo waljiwawo, sai tayi samma wakkajaiya duwon.
19 Wundu duwon wadawa aniye gananjaa ga waje am gade yea ngai alamjidə, curo am nodo bargaa Mai Samemayen tia kam daraja jauro ganaalan bowojai. Amma wundu duwon wadawa ania jəgane am gade yea jaaro alamjidə, curo am nodo bargaa Mai Samemayen tia kam daraja kuraalan bowojai.
20 Adə nangaro nayiro wulnjagakki, maləmba Attauraye-a Farisawa-aa jire diolan konuwwawoa, təmmaro nodo bargaa Mai Samemayero ngawuwwawo.

Kəla gərgaduyen

21 «Amwurawande jaman kureyero: "Bare kam yejəmmi, wundu duwon kamba cejənadəa shararo caadi,"† cane wuljaanadəa fanuwwa.
22 Amma wu nayiro wulnjagakki, kam kamanjuro gərgajəgənadəa shararo caadi. Koro kam kamanjuro "Kam bowuye!" cəne rajənadəa majilis adinwuyero caadi. Koro kam duwon kamanjua waje tiro: "Batti!" cənnadəa kannu jaanamayero koljagai.
23 «Adə nangaro na laya duwaduramben sadaa njəddoro isəmma duwon, awo kuttu laa kamanəmbo yiddəmmaa tangəmia,

‡ **5:9** 5.9 tadawa Alaye - Alaa mərsajane awo ti cəraanaa dioro majana nangaro, tayi am hal ngəlaa Alaye gairo waljai. † **5:21** 5.21 NL 20.13; SK 5.17

24 fuwu laya duwaduramdəyen sadaanəmdəa kolle lene ni-a kamanəm-a
solodənowo duwon, daji walde are sadaanəm yidde.
25 «Shararambo lawalamanəm-a rokko ledu diwi duwon, kəla jawallen
doiro kowoɾi de tawaktəne, bare nia alkaliro sərənjəgənniro. Adə gənia,
alkali nia mukko sojiyero njakke, soji ye nia kosolan jannjiyi.
26 Jiremaro niro wulnjəgəkki, nadən wuɾi njəgaidəa cotto rəmbəmmia,
təmmaro luwumbawo!

Kəla kənjənayen

27 «Koro tayiro: “Bare kənjəna dimmi,”† cane wuljaanadəa fanuwwa.
28 Amma wu nayiro wulnjagakki, wundu duwon kamua cure man-
garjənadə, karwunjun kənjəna cədəna.
29 Simməm kəmboramdə njakke biwu dimia, tia kulaine gəmme. Tiy-
inəm samma kannuro fidiyidəroa, sim fal fuddəmmadəma niro ngalwo.
30 Koro mukkonəm kəmboramdə njakke biwu dimia, tia kamme gəmme.
Tiyinəm samma kannuro fidiyidəroa, mukko fal fuddəmmadəma niro
ngalwo.

Kəla kamu dəptayen

31 «Koro waldane tayiro: “Kam kamunjua dəpcidə tiro kakkadu kamu
dəptaye co,”† cane wuljana.
32 Amma wu nayiro wulnjagakki, wundu duwon kamunjua kəla
kənjənayen gəni dəpcənadə tia kənjənamaro cədəna. Koro wundu duwon
kamu dəpkadaa niyajənadə, ti ye kənjəna cədəna.

Kəla kansi boyen

33 «Koro amwurawande jaman kureyero: “Bare bowuro kansi bummi,
kansi Kəmandero yibbummadəa de!”† cane wuljaanadəa fanuwwa.
34 Amma wu nayiro wulnjagakki, bare təmmaro kansi buwwi! Bare
sameyen kansi buwwi, Alaye kurisnju kərmaiye nangaro,
35 bi cidiyen, sinju gənaduram nangaro, bi Jerujalemben, bərni Mai
Kuraye nangaro.
36 Koro bare kəlandoyen kansi buwwi, ranguwe kanduɾi kəlandoye
falmaa bul bi cələmbo diwwawo nangaro.
37 Ngəlanjudə “Aaa,” bi “A’a,” wullowo. Awi yaye adəa kojənadə na ti
Kəladoyen§ kadio.

Kəla rəmboyen

38 «Koro tayiro: “Kam laa sim bi timi kamanjuye fal kittuluwoa, simnju
bi timinju fal ye cattuluwo!”† cane wuljaanadəa fanuwwa.
39 Amma wu nayiro wulnjagakki, bare kam kəlado wanuwwi. Kam laa
feɾinəm kəmboram maɾin bakcia, wailadə yea tiro kalakkəgəne.
40 Koro kam laa gəmajenəm moworo nia shararo njadi cənia, kolle
garinəmdə yea ngojo.
41 Kam laa dunodunon njakke na kilometər fallaro lenəmia, na kilo-
metər yindiaro ti-a rokko lenowo.
42 Kam njuworənamadəro ye, koro kam nanəmnin tagari cəraanadəro
bare dapkəgəmmi.

Kəla kəlado rawoyen
(Luk 6.27-36)

† **5:27** 5.27 NL 20.14; SK 5.18 † **5:31** 5.31 SK 24.1-4 † **5:33** 5.33 Lew 19.12; KI 30.2; SK 23.21
§ **5:37** 5.37 Kəlado - Yiwulis. † **5:38** 5.38 NL 21.24; Lew 24.20; SK 19.21

43 «Koro tayiro: “Kəmaskinəmba raye,† kəladonəmba wane,” cane
wuljaanadəa fanuwwa.
44 Amma wu nayiro wulnjagakki, kəladowandoa rawowo, koro am nayia
basarnjanadə yero Alaa yukkorowo,
45 tadawa Bawando Mai Samemayero walloworo. Dalilnjudə Ala
cakke kəngal am ngəla-a diwi-aa wassi, koro ingi sameye ye jirewu-a
jirenambuwu-aro cuduriyi nangaro.
46 Am nayia njaraanaa raawia, awi mukowaye diw? Akki mowomaso ye
ngai gəna cadi?
47 Koro kəramiyando runjaa lewanuwia, awi gəle am gadesoyea kojəna
diw? Kərdiya ye ngai gəna cadi?
48 Adə nangaro Bawando Mai Samemadə kalkallo diomadə gai, nayi ye
kalkallo diowuro wallowo!

6

Kəla sadaayen

1 «Hangal gənanowo, bare kəndondo jireye federo jama nayia njaroro
diwwi. Adə gənia, mukowa na Bawando Mai Samemayen fanduwwawo.
2 Adə nangaro sadaa talaawaro yiddəmiya, bare mənafəkkaso gai am
gadero awo dimmadəa wulgəmmi. Tayidə dandal so, farsam solan
am tayia caro daraja cadoro sadaa cadi. Jiremaro nayiro wulnjagakki,
nuwanja cawandəna.
3 Amma nidə sadaa talaawaro yiddəmiya, bare mukkonəm waila awo
mukkonəm kəmboram cədidəa nojənni,
4 sadaanəmdə asərlan napco. Daji Bawanəm asərlan curuidə niro
mukowa nji.

Kəla moduwayen
(Luk 11.1-4)

5 «Moduwa dimiya, bare mənafəkkaso cadidə gai dimmi. Tayidə dandal
so, farsam solan daada am tayia caroro moduwa cadiya, caraana. Jiremaro
nayiro wulnjagakki, nuwanja cawandəna.
6 Amma nidə moduwa dimiya, ngimməmbo ngaye cinnadəa jange
Bawanəm turuiwawodəa kore. Daji Bawanəm asərlan curuidə niro
mukowa nji.
7 Koro moduwa diwiya, bare kərdiyadə gai awo falla ngəwuro wuwul-
luwwi. Mananja ngəwu nangaro Ala tayia fanjiro təmajai.
8 Bare tayi gairo walluwwi, dalilnjudə kawu tia koruwidəmaro Bawando
məradundosodəa nojəna nangaro.
9 Akko ngailan moduwa dewo:

“Bawande Mai Samema,
cunəmbo daraja tio!
10 Nodonəm bargaa iso!
Awo raamma dunian tədo,
jiɨri same yen tədidə gai!
11 Kəmbonde kuye sade.
12 Biwunde gawursagane,
andi ye am biwu saddənadəa
gawurniyenadə gairo.

† **5:43** 5.43 Lew 19.18

13 Bare kolsame jaraptiyende,
Kəladodəro kasane.
Nodo-a kənduwo-a daraja-a
har abadaro kaanəmdəma. Amin.”

14 «Nonowo, am biwu njaddənadəa gawurnuwia, Bawando Mai
Samema nayi yea gawurnjai.
15 Amma tayia gawurnuwwawoa, Bawando ye biwundo gawurjiwawo.

Kəla asemben

16 «Asem diwiya, bare mənafəkka cadidə gai fəkkando dinuwwi! Tayidə
am asemnja caroro fəkkanja faljai. Jiremaro nayiro wulnjagakki, nuwanja
cawandəna.
17 Amma nidə asem dimiya, kəlanəm ye kəndawulan samme, fəkkanəm
ye lamme,
18 Bawanəm turuiwaworo kajia, bare wunduma asem dimiro nojənniro.
Daji Bawanəm asərlan curuidə niro mukowa nji.

Kəla arsiyi captayen

19 «Bare kəlandoro arsiyi dunialan cammuwwi, na duwon kanam-a
diwuram-a bannajai, barwuso ye faljane ngasaye ngojaidə.
20 Kəlandoro arsiyi samelan cammowo, na duwon kanam-a diwuram-a
bannajaiwawo, barwuso ye faljane ngasaye ngojaiwawodə.
21 Nonowo, na arsiyindo dəganadəman karwundo ye kərga.
22 «Simdə, tima fatəla tiyiyedə wo. Simməm ngaa, tiyinəm samma ye
nurraro walji.
23 Amma simməm jaujia, tiyinəm samma ye duwuaro walji. To, nur
nilan dəganadə duwua, duwu adə jaumaro kura, diye!
24 «Wunduma rakce wolodi kam yindiyero waljiwawo. Bi fal waje fal
cərayi, bi fal bərsəmje fal bassi. Nayi ye ranguwe wolodi Ala-a wuɾi-ayero
walluwwawo.

Kəla karwungai dioyen
(Luk 12.22-34)

25 «Adə nangaro nayiro wulnjagakki, bare kəla awo rondoro buwi-a
yawi-ayen bi kəla awo tiyindoro yakkuwiyen karwungai diwwi. Rodə
kəmboa kojəna, koro tiyidə ye kajəmua kojəna, gəna?
26 Ngudowa sameyea ruiwo, kulo ye canadiwawo, kala ye cadiwawo,
koro nema ye jawulan capcaiwawo yaye, Bawando Mai Samema tayia
ambaji. Nayidə jauro ngudowaa darajan konuwwa, gəna?
27 Wundundo gəle rakce karwungainjulan sa fal kawunjuro cərgaidə?
28 «Koro awiro kəla kajəmuyen karwungai diwi? Fəɾeso karaaye jiɾi
ɾijaidəa ruiwo, ngənəpcaiwawo, koro caa cadiwawo.
29 Amma nayiro wulnjagakki, Mai Sulemana jauro darajaa yaye, ngal-
tema kajəmu fəɾe aniye falnjaa nanshawan najəgəna cakkənni.
30 Ala fəɾeso ku karaan ɾijai baɾi kannuro fijagai ania ngai jakcidə,
fagatto nayi yea jannjai, nayi kambərse ganaadə!
31 «Adə nangaro bare kəla awo aniyen karwungai diwwi, bare
kəlandoro: “Awi gəle buiye?” bi “Awi gəle yaiye?” bi “Awilan gəle tiyinde
jangiye?” wulluwwi.
32 Kərdiyaso awo ania majai, amma Bawando Mai Samema nayi ye awo
ani samman məradundoaro nojəna.

33 Attəroa, nodo bargaa Alaye-a jirenju-a manowo duwon, awo ani
samma yea nayiro njadi.
34 Adə nangaro bare karwungai bařiye diwwi, karwungai bařiyedə kuye
gəni. Ku nguson suwol kaanjua.

7

Kəla ambo shara njəddoyen
(Luk 6.37-45)

1 «Bare wundumaro shara yidduwwi,* nayi yero shara njaddiwawo.
2 Jiři ambo shara yidduwidə gai, nayi yero shara njaddi. Koro jiři ambo
ngalgəwidə gai, nayi yero ngalnjagai.
3 «Awiro kaləm sim kamanəmben rumi duwon, karjəm curo
simməmbea asunəmbawodə?
4 Akko ni simməmlan karjəmbadə, awiawin gəle kamanəmbo: “Kolle
kaləm simməmbedəa tuluwukke,” nəmi?
5 Mənafək! Karjəm simməmbedəa tuluwumiya duwon, daji ngəlaro
rume kaləm sim kamanəmbedəa tuluwumi.
6 «Bare awo tayirdəa kəriyaro yiwwi, koro bare awondo darajaa fuwu
aladeyayen kolluwwi. Kolluwiya, tayia guguwaccai, kəriya ye suwordane
nayia njanjannjai.

Kəla koro-a madu-a cinna bakta-ayen
(Luk 11.9-13)

7 «Korowo njadi, manowo fanduwi, cinna bangowo kanjagai.
8 Wundu duwon cuworimadəro cadi, kam majimadə ye cuwandi, koro
kam cinna bakcimadə yero kajagai.
9 «Wundundo tadanju tia burodiro cuworiya, dongur kauye cidə?
10 Bi buniro cuworiya, kadi cidə?
11 Nayi diwidə awowa ngəla tadawandoro njo nonuwwa, balle Bawando
Mai Samema awowa ngəla am tia caworiro cidə!
12 Adə nangaro awo duwon amso nayiro njaddiya raawwadəa nayi ye
tayiro yiddowo! Adəma maana Attaura-a kitawuwa nawiyaye-ayedə wo.

Kəla ngaworam jəkkadəyen

13 «Ngaworam jəkkadəyen ngawowo, dalilnjudə ngaworam farak,
jawalnju ye kəskedə, tima ngaworam kannuyedə wo, am tiyen ngasayidə
kada.
14 Amma ngaworam jəkka, jawalnju ye jaudə, tima ngaworam ro
sawisoyero cadimadə wo, am tia cawandidə ganama.

Kəla kəska-a tadanju-ayen
(Mat 12.33-37; Luk 6.43-45)

15 «Nawiya kattuwuyero hangal gənanowo! Tayidə nandoro isaiya,
alamanja dimi gai, amma karwunja jauro diwi bulduye gai.†
16 Tada casakkidəlan tayia asunuwi. Inab coccořilan njakcai wa? Koro
tarmu kolollan cadori wa?
17 Kəska ngəla nguson tada ngəla cakki, koro kəska diwi ye tada diwi
cakki.
18 Kəska ngəladə rakce tada diwi cakkiwawo, koro kəska diwidə ye rakce
tada ngəla cakkiwawo.

---

* **7:1** 7.1 bare wundumaro shara yidduwwi - Bare kəlandoa sharawu am gadeyero ngonuwwi.
† **7:15** 7.15 alamanja dimi gai, karwunja buldu gai - Curo dəla, ngawo kani.

19 Kəska fi duwon tada ngəla cakkiwawodəa caljane kannuro fijagai.
20 Adə nangaro tadanjalan tayia asunuwi.

Kəla fuwura jireyen

21 «Am wuro: “Kəma! Kəma!” cani samma gəni nodo bargaa Mai Samemayero ngasayi, sai kam awo Bawani Mai Samema cəraanaa cədimadə.
22 Yim adən‡ am ngəwu wuro: “Kəma, Kəma, cunəmlan gəna nawinawi kidiye, sedanso duyeiye, koro awo ajabba ajabba kada ye kidiye?” cani.
23 Daji wuye tayiro: “Ngaltema nayia nonjakkəni. Wun kuruwunno lenowo, nayi diwi diomasodə!” nəkki.

Misal fado tandowu yindiye
(Luk 6.46-49)

24 «Adə nangaro wundu duwon manani ania fanje jəganamadə, ti alama kam hangalla soronju kəla kauyen cədandənadə gai.
25 Ingi sameye cudure bərəm fala tarje, karuwa ye cije sorodəa babakkenniya, sorodə wurdənni, dalilnjudə fərdunju kəla kauyen tədandəna nangaro.
26 Amma wundu duwon manani ania fanjəna jəgannimadə, ti alama kam hangal bawoa soronju kəla cidi kesayen cədandənadə gai.
27 Ingi sameye cudure bərəm fala tarje, karuwa ye cije sorodəa babakkenniya, wurde təgəmbo fiyada,» yeno Isaye.
28 Isa mana ania cəde kerənniya, jama captanadə alamdunjudəa ajapkera,
29 dalilnjudə maləmbanja Attauraye gai gəni, kənduwoaro tayia alamji nangaro.

8

Isaye kam barasua isangaduwu
(Mar 1.40-45; Luk 5.12-16)

1 Isa kəla kaudəyen jəpkenniya, am kada kadami tia geya.
2 Kam barasua laa ise fuwunjun tungurumje tiro: «Kəma, raammaa, rangəme wua isangasəgəme tayirro walləkki,» yeno.
3 Isa mukko sajiye kamdəa leje: «Raakkəna, tayirro walle!» yeno. Sadəman barasudə tia kolje tayirro walyeno.
4 Daji Isaye tiro: «Bare wundumaro adəa wulgəmmi, amma lene ɾimandəro fəledəgəne, koro sadaa Nawi Musa wuljənadəa de, jamaro shedaro waljo!»

Isaye soji kura Rombeye kaɾea isangaduwu
(Luk 7.1-10; Yah 4.43-54)

5 Isa bərni Kafarnaambero kərgaanniya, soji kura Rombe laa nanjuro ise tia lowoje:
6 «Kəma, kaɾeani dondi fadon bowada, tiyinju nuna jauro basardi,» yeno.
7 Isaye tiro: «Lekke tia isangagəkki,» yeno.
8 Amma soji kuradəye tiro: «Kəma, nia fannin sawo tikkəni. Biya wada ye, kaɾeani ngaji.

‡ **7:22** 7.22 yim adən - Kiyama.

9 Wudə cidiya kənduwo amben kərgakko, fərduni yen sojiya takkəna.
Falnjaro: “Lene!” nəkkiya, leji. Fal laaro: “Are!” nəkkiya, isi. Koro
kaɽeaniro: “Adəa de!” nəkkiya, cədi.»
10 Isa adəa fangenniya, ajapce jama tia jagaidəro: «Jiremaro nayiro
wulnjagakki, curo jama Israyilawuyen kambərse kura adə gai fandəkkəni!
11 Nayiro wulnjagakki, am kada adinnam-a fəde-alan* isane Nawi
Ibrahim-a Nawi Isaku-a Nawi Yakuba-a rokko nodo bargaa Mai
Samemayen masəna dioro napcai.
12 Amma tadawa nodo bargaayedəa† deyan curo duwu cələm pəttero
gəpcagai, nadən so ye tədi, sheɽi ye naldi,» yeno.
13 Daji Isaye soji kuradəro: «Lene, kambərsenəm nangaro awo su-
worəmmadə wakkajo!» yeno. Kaɽeanjudə sa adəman ngayeno.

Isaye am ngəwua isangaduwu
(Mar 1.29-39; Luk 4.38-44)

14 Isa fado Biturussero kadinniya, ya kəsai Biturusse kangea bowada
kiro.
15 Isa mukkonju leyenniya, kangedə tia kolje, ti ye cije Isaa sosadu
badiyeno.
16 Yim adəa kəngal kikkurunniya, bərniwudə karuwamaso kada na
Isayero kewudo. Mananjulaman sedannadəa duyeno, koro am dondi
sammaa isangayeyeno.
17 Adəgaima awo Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen wuljənadə
wakkayeno. Tiye: «Kəndondinde kəlanjuro ngoje kasuwanden isangasey-
era,»† cənna.

Isaa ga kəske gəni
(Luk 9.57-62)

18 Yim laa Isa jama kada tia dirijane kəljanadəa kirunniya, fuwurawan-
juro wada bərəmdəa faldaye kaino.
19 Daji maləm Attauraye laa nanjuro ise tiro: «Sayinna, ndara lenəmi
yaye nia njəgakki,» yeno.
20 Isaye tiro: «Kəluwuso bəlaanjaa, ngudoso sameye ye fannjaa, amma
Tada Kambedə‡ nanju tustuyema bawo,» yeno.
21 Koro fuwuranju laa ye tiro: «Kəma, amarsəgəne lekke bawania
sittərakkiya duwon,» yeno.
22 Amma Isaye tiro: «Wua səgai, kolle am sanuna amanja sanunadəa
sittəraja!» yeno.

Kənduwo Isaye kəla karuwa-a cambaldu ingiye-ayen
(Mar 4.35-41; Luk 8.22-25)

23 Isa curo maarayero kərgaanniya, fuwurawanju ye tia jaane kasar-
gawo.
24 Sadəman karuwa dunoa cije ingi bərəmbe cambalje, har ingi
maaradəro fiduwu badiyeno. Sadən Isa kənəm cədi.
25 Fuwurawanjudə isane tia kənəmnin kesangəranniya, tiro: «Kəma,
andia samoye, nuiye!» yera.
26 Isaye tayiro: «Awiro yaayew, nayi kambərse ganaadə?» yeno. Daji cije
karuwadə-a bərəmdə-aro kikkadənniya, dajane dunia gəmbo walyeno.

---

* **8:11** 8.11 am adinnam-a fəde-alan - Kərdiya. † **8:12** 8.12 tadawa nodo bargaayedə - Israyilawu.
† **8:17** 8.17 Ish 53.4 ‡ **8:20** 8.20 Tada Kambedə - Isa kəla Tada Kambedəyen manajiya, kəlanjuman manaji.

27 Fuwurawanjudə ajapcane: «A! Kam jiɨri fi attə? Karuwa-a bərəm-ama
mananju jagai!» yera.

Kənduwo Isaye kəla sedannayen
(Mar 5.1-20; Luk 8.26-39)

28 Isa bərəmdəa falje koje cidi Gadarawuyero kadinniya, karuwama
yindi kaurilalan caluwe tia kapkeyera. Tayidə jauro jau, har wunduma
rakce jawaldəyen kojiwawo.
29 Daji yiljane: «Awi lambonəm andiro, Tada Alaye? Sanju cədənnin
andiro ajawu gənaduwuro wa kadim?» yera.
30 Kuruwunjan alade kada newo cadi ye mbeji.
31 Daji sedannadə Isaa lowojane: «Dusamia, aladeyadəro dusagane
curonjaro ngayiyo!» yera.
32 Isaye tayiro: «To, lenowo!» yenniya, sedannadə caluwe curo
aladeyadəyero kasargawo. Daji aladeyadə samma ngərəmjane kaulan
jəpcane bərəmdəro fidagane ingiye ngoje kasuno.
33 Səniya aladeyayedə cagase bəlaro lejane awo kəla karuwamaso
aniyen wakkajənadəa ambo wulyeyera.
34 Daji am bəlaye samma ye Isaa kaptuwuro caluwe kerunniya, cidinja
koljoro tia lowoyera.

9

Isaye kam tiyinju nunaa isangaduwu
(Mar 2.1-12; Luk 5.17-26)

1 Daji Isa maaradəro ngaye bərəmdəa falje koje bərninjaro* wallada.
2 Am laa kam tiyi nunaa kəla bənaramben ngojane nanjuro kewudo. Isa
kambərsenjadəa kirunniya, kam tiyinju nunaadəro: «Tadani, bare təma
kolləmmi, biwunəm gawurdəna,» yeno.
3 Daji maləmba Attauraye laa karwunjan: «Kam attə Alaa gaskajəna,
diye!» yera.
4 Amma Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Awiro karwundon niadiwi
dəganadə?
5 Ndaso gəle budu wo: “Biwunəm gawurdəna” wulduma ra “Cine lene!”
wulduma?
6 Nonowo, Tada Kambedə nanjun kənduwo biwu ambe dunialan gawur-
duye mbeji!» yeno. Daji kam tiyinju nunaadəro: «Cine bənaramməm
ngone fannəmbo lene!» yeno.
7 Kamdə cije fannjuro leyeno.
8 Jama captanadə adəa kerunniya, rijane Ala kənduwo adə gai ambo
cinadəa kengoro.

Isaye Matiyua bowodu
(Mar 2.13-17; Luk 5.27-32)

9 Isa nadəa kolji duwon, kam laa tiro Matiyu cani kidaramnju akki
mowoyen napkadaa kiro. Isaye tiro: «Wua səgai!» yenniya, cije tia giya.
10 Isa fado Matiyuyelan masənaro napcəna duwon, akki mowomaso-a
biwuma gadeso-a kada ye isane ti-a fuwurawanju-a rokko masəna dioro
napkera.
11 Farisawa adəa kerunniya, fuwurawanjuro: «Awiro maləmndo akki
mowomaso-a biwuma gadeso-a rokko masəna cadidə?» yera.

---

* **9:1** 9.1 bərninjaro - Bərni Kafarnaambe.

12 Isa adəa fangenniya, tayiro: «Kam dondi gənia, kam ngadə lowotor majiwawo.
13 Lenowo, mana adəye maananju asunowo: “Bu fida gəni, kanjimaɾima raakko.”† Awoa jiremasoa gəni, biwumasoa bowoduro† kadikko,» yeno.

Kambiwu kəla asemben
(Mar 2.18-22; Luk 5.33-39)

14 Daji fuwurawa Nawi Yahayaye na Isayero isane tiro: «Awiro andi-a Farisawa-a asem‡ taiye, amma fuwurawanəm asem cadaiwawodə?» cane keworo.
15 Isaye tayiro: «Mai larusaye dawunjan duwon, ngaladiya karwunja kuttaji wa? A’a, amma sa ise mai larusayedəa dawunjan cattuluwiya, sa adən duwon asem cadai.
16 «Wunduma guntu batta bəɾinne ingiro cakke captənni ngoje kajəmu dinaro cukkududiwawo. Ngai cədia, batta bəɾində capte kardudə cayemaro kuraro walji.
17 Koro wunduma diben bəɾin ngoje satki dinaro fijiyiwawo. Ngai cədia, satkidə falde,§ diben ye cidiro fidiyi, satki ye bannadi. A’a, amso diben bəɾindəa satki bəɾinno fijagai, adəgainin tayi yindi samma kəlewa dasayi,» yeno.

Kənduwo Isaye kəla kəndondi-a karmo-ayen
(Mar 5.21-43; Luk 8.40-56)

18 Isa tayiro manajiyi ngai duwon, kura dandalle laa ise fuwunjun tungurumje tiro: «Kərmama feroni bawoyeno. Are mukkonəm tiro gənagəne, roaro walji,» yeno.
19 Daji Isa cije fuwurawanju-a rokko kamdəa geya.
20 Kamu laa ye nadən mbeji, kərwu mewun yindinno bu fidanju* dajənni. Daji kamudə ise ngawo Isayen susuje ci kalwunjuyedəa leyeno,
21 awoa karwunjun: «To, kajəmunju bas lekkia, ngakki,» cəni.
22 Isa suworde tia kirunniya, tiro: «Feroni, bare təma kolləmmi! Kambərsenəm nangaro njəkkawo fandəmma!» yeno. Sadəman kamudə ngayeno.
23 Isa fado kam kura dandalledəyero ise algaidawu lagaranneso-a jama captana kalala fijai-aa kirunniya,
24 tayiro: «Luwowo lenowo! Ferodə bawojənni, kənəm cədi,» yeno. Amma tia rujane tiro kaasu keddo.
25 Jamadəa deyaro kettuluwunniya, ngaye ferodəa mukkoyen cədane ciyeno.
26 Lawar adə cididə ngaro tatargaada.

Isaye kambu yindia isangaduwu

27 Isa nadəa kolje ledu cədi duwon, kambu yindi tia jaane kowo sapcane: «Isa *Tada Mai Daudaye,† andia njunosane!» cani.
28 Fado laaro kərgaanniya, kambuwadə nanjuro kadira. Isaye tayiro: «Rangəkke adəa njaddəkkiro mərsasuwwa wa?» cəne kiworo. Kambuwadəye: «Aaa, Kəma!» yera.

---

† **9:13** 9.13 Hos 6.6 † **9:13** 9.13 biwumasoa bowodu - Tuwa cadoro. ‡ **9:14** 9.14 asem - Asem faral gəni, nafila. § **9:17** 9.17 satkidə falde - Diben bəɾin mojogolje kuraro walji nangaro, satki dinadə faldi. * **9:20** 9.20 bu fidanju - Salanambu. † **9:27** 9.27 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye.

29 Daji Isa simnja leje tayiro: «Kambərsendo nangaro, nayiro wakkan-
jaa!» yenniya,
30 sim kewando. Isa tayiro wada ce: «Fanowo, bare wunduma adəa
nojənni!» yeno.
31 Amma lejane lawar Isayedəa cididə ngaro tataryeyera.

Kalmaram: Tada Mai Daudaye
Nawi Mai Dauda jairo duwon Ala Nawi Samailaa cunode kəla Daudayero kəndawu jaitunne fijiye samjiye mai Israyilayero galayeno. Tən yimdən Ruhu Alaye karwu Daudayero kərgawo. Nawi Mai Dauda kəladowa jama Alaye sammaa lardu Israyilawuyen duje kərmainju ye cidi kərdiyaye ngəwuro tatargadan. Maiya Israyilaye samman Nawi Mai Daudama kura wo.
Ci nawiyayen Kəmandeye kaduwu Nawi Mai Daudaye laa tia daraja-a kənduwo-alan kojəna ise nodo bargaa Mai Samemaye dunia ngaro dunoaro tarjiyi yeno. Mai kura adə tima Almasiwu Alayedə wo. Adəgaima Bargaande Isa Almasiwudə warasama Nawi Mai Daudaye nangaro, tia kaala Tada Mai Daudayelan bowojai.

Isaye karuwama manajiwawoa isangaduwu
32 Tayi sim cawandənadə sapkadaranniya, am gade karuwama laa rakce
manajiwawoa ngojane na Isayero kewudo.
33 Isa sedandəa duyenniya, kamdə manadu badiyeno. Daji jamadə
ajapcane: «Ngaltema awo adə gai lardu Israyilayelan turunni!» yera.
34 Amma Farisawadəye: «Kənduwo mai sedannayen sedannaa duji,»
yera.

Kala ngəwu, kidawu gana
35 Daji Isa leje dandalnjan jamaa alamje kawuɾi kəji nodo bargaa Mai
Samemaye wuljiye am dondia kasuwanja ngan isangajiyi ngai duwon,
bəla-a bəladeya-a sammaa giya.
36 Jama kada captanadəa kirunniya, tayia njunoyeno, dalilnjudə jəktane
hangalnja caa cijəna alama dimiya səni bawoa gai nangaro.
37 Daji fuwurawanjuro: «Kaladə ngəwu, amma kidawudə gana.
38 Adə nangaro kəma kalayedəa lowonowo, kidawu gade yea tiro kala
njəddoro cunodo!» yeno.

10

Isaye kəngayamba mewun yindindəa galadu
(Mar 3.13-19; Luk 6.12-16)
1 Isa fuwurawanju mewun yindindəa bowoje tayiro kənduwo sedan
dudaye-a am kasuwa so, kəndondi so jiɾi fi yayea isangaduwuye-a kaino.
2 Cuwa kəngayambanju mewun yindindəyedə, tayima Siman kam tiro
Biturus canidə, yanjugəna Andarawus, Yakuba tada Jabadiye, yanjugəna
Yahaya,
3 Filibus, Bartolomi, Toma, Matiyu akki mowoma, Yakuba tada Al-
fawusse, Tadawus,
4 Siman kam Kan'anaye,* Yahusa Iskariyot kam mukko kəladowayero
Isaa sərəttuwumadə.

---

* **10:4** 10.4 kam Kan'anaye - Kam lardunju rawoma.

Jawawi Isaye
kəla kida-a bone nja-ayen

Kida tayi mewun yindindəye
(Mar 6.7-13; Luk 9.1-6)

5 Isa tayi mewun yindin aniro wada ce kinodo. Tayiro: «Bare na
kərdiyayero lenuwwi bi bəlawa Samariyawuyero ngawuwwi,
6 biya na jama Israyilawu tayi dimiya faccaanadə gaiyero lenowo!
7 Lenuwilan, ambo: “Nodo bargaa Mai Samemaye del karənjəna!”
wulgənowo.
8 Am dondia isangagənowo, am sanunaa roaro kalangowo, am barasuaa
isangagənowo tayirro walja, sedanna dunowo. Dero kiwanduw, nayi ye
dero yowo.
9 «Bare kunguna dinarre, bi ɾiwullaye, bi kulloye ngonuwwi,
10 koro bare ngərwu, bi gəmaje yindi, bi suno gade, bi ka ngonuwwi,
kidamaro ngənəwuramnju wajipcəgəna nangaro.
11 «Bəla-a bəladeya-a fi yayero ngawuwiya, kam ngəlama manowo
fannjun jəmmowo nammowo, har kawu nadəa kolluwiro.
12 Fannjuro ngawuwiya, barga dəpkəgənowo.
13 Am fadodəye ngəlaro njamoyia, bargandodə tayilan dəga. Amma
nayia mowo wajaia, bargandodə nandoro waldo.
14 Wunduma nayia njamowonni bi manando ngojənnia, fadodəa bi
bəladəa kolluwiya, katti sindoye kagangowo.†
15 Jiremaro nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, wowom am bəla
adəyedə am bərni Sodombe-a Gomorre-adəyea‡ nanjaunin koji.

Bone nja mbeji
(Mar 13.9-13; Luk 21.12-17)

16 «Fanowo, dimiya curo bulduwayero ngasaana gairo nayia njan-
odəkki. Adə nangaro kadi gai burwoaro wallowo, koro bullam gai biwu
bawoaro dəgaiwo.
17 Amsoro hangal gənanowo, dalilnjudə nayia njadane fuwu majilissero
njasade dandalnjasolan kowonjai,
18 koro wu nangaro fuwu gomna so, mai soyero njasadi, tayi-a kərdiya-
aro shedaro walloworo.
19 Shararo njasadiya, bare kəla jiɾi mananuwi bi awo wulluwiyen
karwungai diwwi. Ruhu Bawandoyedə sadən awo wulluwidəa nayiro
njadi,
20 dalilnjudə nayi gəni mananuwi, tima nayiyen manaji nangaro.
21 Yaana yanjugənaa sərəcciye roro ceyesi, bawa ye tadanjua ngai,
tadawa ye bawanja-a yanja-aro tuɾu cadde casakke tayia roro ceyesi.
22 Cuni nangaro§ am samma nayia wanjai, amma kam mərje har sa
njerorambero dəganamadə njəkkawo cuwandi.
23 Bəla laan nayia basarnjaiya, bəla gadero kasowo lenowo. Jiremaro
nayiro wulnjagakki, kawu Tada Kambedə walde isidəro, bəlawa Israyi-
lawuye sammaa ga yeruwwawo.
24 «Fuwura maləmnjua kojiwawo, koro wolodi kəmanjua kojiwawo.

---

† **10:14** 10.14 katti sindoye kagangowo - Səmo kasta, maananjudə wowom Alayero tayia koljagai.
‡ **10:15** 10.15 bərni Sodombe-a Gomorre-a - Bərniya duwon amnja jauro diwi nangaro Ala tayiro samelan kannu fijiye siyeyeno. § **10:22** 10.22 cuni nangaro - Isaa kasadduwwa nangaro.

25 Fuwura maləmnju gairo waljiya, jussəna. Wolodi ye kəmanju gairo
waljiya, jussəna. Kəma fadoyedəa Beljabullan* bowoyera, balle am
fannjuye?

Bare rinuwwi!
(Luk 12.1-12)

26 «Adə nangaro bare tayia rinuwwi. Awima jakkada federo culuwiwa-
wodə bawo, koro awima asərre nodiwawodə bawo.
27 Awo curo buneyen nayiro wulnjagakkənadəa kausulan wullowo, koro
awo curo səmondoyen tatapcane fanuwwadə yea farsamlan kurungowo.
28 Am tiyi ceyesi ro rakcane cattuluwiwawodəa bare rinuwwi. Amma ti
ro-a tiyi-a sammaa rakce kannu jahannamayen sijiyidəa rinowo!
29 Binaru yindi gursu tiloro caladi, gəna? Adə yaye Bawandoye
nodunjun gənia, falnjama cidiro cukkuriwawo.
30 Nayidə, kanduɾi kəlandoyema samma komgada.
31 Adə nangaro bare rinuwwi, binaru ngəwua darajan konuwwa.
32 Wundu duwon fuwu amben wua kasansənamadə, wu ye fuwu
Bawani Mai Samemayen tia kasaddəkki.
33 Amma wundu duwon fuwu amben wua angərsənamadə, wu ye fuwu
Bawani Mai Samemayen tia angərnəkki.

Firda mbeji
(Luk 12.49-59)

34 «Bare duniaro nanlewa kudoro kadikkoro təmanuwwi. A'a, nanlewa
gəni, kashagar† kudoro kadikko.
35 Awoa amba firduro kadikko, tada kəlado bawanjuyero walji, fero ye
kəlado yanjuyero walji, kamu tadaye ye kəlado kəsainjuyero walji.
36 Adəgaima kambe waduwunjudə am fannjuyero waljai.
37 Wundu duwon bawanju bi yanjua wumaa kojənaro cəraanamadə,
kakkero waldu tinni. Wundu duwon tadanju bi feronjua wumaa kojənaro
cəraanamadə, kakkero waldu tinni.
38 Koro wundu duwon kəskanju karmoye‡ ngoje wua səgannimadə,
kakkero waldu tinni.
39 Kam duwon ronju fando cəraanamadə ronjudəa cuwatki, amma kam
duwon wu nangaro ronju cuwatkənamadə ronjudəa cuwandi.

Mukowa fando

40 «Kam nayia njamowonamadə wumaa səmowo. Koro kam wua
səmowonamadə ye ti wua sunodənadəmaa cəmowo.
41 Kam duwon nawia ti nawi nangaro cəmowonamadə mukowa nawiye
cuwandi. Koro kam jiremaa ti jirema nangaro cəmowonamadə mukowa
kam jiremaye cuwandi.
42 Wundu duwon tayi aniye gananja laaro ti fuwurani nangaro
ingi kənjaye samsu cinamadə, jiremaro nayiro wulnjagakki, təmmaro
mukowanju fucciwawo,» yeno Isaye.

11

Isa-a Nawi Yahaya Kasalama-a
(Luk 7.18-35)

---

* **10:25** 10.25 Beljabul - Mai sedannaye tiro Yiwulis cani. † **10:34** 10.34 kashagar - Firda.
‡ **10:38** 10.38 kəska karmoye - Kəska duwon tiro kam jajagane nuidə.

1 Isa fuwurawanju mewun yindinno wada ce kerənniya, nadəa kolje
bəla bəlaro leje jamaa alamje tayiro kawuɾi kəji wulduwu badiyeno.
2 Nawi Yahaya kosolan awo Almasiwu cədidəa fangenniya, fuwu-
rawanju laa nanjuro cunode
3 tiro: «Nima wa fuwun isimadə wo* ra gade gureniye?» cane tia
keworo.
4 Isaye tayiro: «Waldənowo, awo fanuwwa-a ruwwa-aa Yahayaro
wulgənowo:
5 Kambuwa sim cawandi, ngurdiyiya ye sinjan lejai, am barasua ngajane
tayirro waljai, muwaso ye fanjai, am sanuna roaro waljai, koro talaawa
ye kawuɾi kəjidəa fanjai.
6 Barganju kam wu nangaro taljiwawodə!» yeno.
7 Fuwurawa Yahayayedə sapkadaranniya, Isa kəla Yahayayen jamadəro
mana njəddo badiyeno. Tiye: «Awi curo karaayen kuroro leyew? Ngəlai
laa kanji kanjiro karuwaye cakke moji cədi wa?
8 A'a. Awi gəle kuroro leyew? Kam kajəmu shawa cakkənaa wa? A'a,
am kajəmu shawa casakkənadə mairilan kasarga.
9 To, awi gəle kuroro leyew? Nawia wa? Aaa, nayiro wulnjagakki,
nawimaa kojəna.
10 Tima kam duwon kəlanjun kitawulan adə ruwuwadadə: "Nin
fuwunno kəngayammi nodəkke niro jawalnəm cassai."†
11 Jiremaro nayiro wulnjagakki, curo kam kamulan tambəna sammayen
wunduma Yahaya Kasalamaa kojəna bawo. Amma curo nodo bargaa Mai
Samemayen təngəɾidə tia kojəna.
12 Jaman Yahaya Kasalamayen tamiya har kuro kudero nodo bargaa Mai
Samemaye kiaddin fuwu juwui, am tiro fuwu bo dapcaanadə kənduwodəa
dunodunon mowo majai.
13 Dalilnjudə kitawuwa nawiyaye-a Attaura Nawi Musaye-a nawinawi
cadəna ngai duwon, har Yahaya kadio.
14 Manadəa ngodu kasadduwwaa, tima Nawi Iliya fuwun isimadə wo.
15 Kam səmonjuamadə fanjo!
16 «Wundusoro am jaman adəyedəa rattalgəkki? Tayi alama yalla ci
kasuwuyen napkada kowo sapcane amanjaro:
17 "Algaita nayiro funjagaiyena duwon, bikke randuwwi. Koro so
lagaranne diyena duwon, yiruwwi," cani gai.
18 To, Yahaya ise juwunni ye, canni ye, "Ti karuwama!" yera.
19 Koro Tada Kambedə ise juwui, cai, "Akko kəmboma, kənjama,
sawa akki mowomaso-a biwumaso-aye!" yera. Amma nanrashidudə
kəndonjulan asudi.»

Isaye am ansiya Alayea wusadu
(Luk 10.13-16)

20 Daji Isa am bərniya curonjan awo ajabba ajabba ngəwuso
cədənadəyea kəla təmjanniyen wusadu badiyeno. Tiye:
21 «Kuttundo am bərni Korajinne! Kuttundo am bərni Baitsaidaye!
Ca awo ajabba ajabba nandon tədənasodə bərni Tirre-a Sidonne-alan†
tədənaa, tən kuren amnja ajaja-a buwu-alan‡ napcane tuwa cadəna.

---

* **11:3** 11.3 nima wa fuwun isimadə wo - Almasiwu Alaye. † **11:10** 11.10 Mal 3.1 † **11:21** 11.21 bərni Tirre-a Sidonne-a - Bərniya kərdiyaye. ‡ **11:21** 11.21 ajaja-a buwu-a - Noduwuram lagaranne.

22 Amma nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, wowomndo am bərni
Tirre-a Sidonne-ayedəa§ nanjaunin koji.
23 Nayi ye am bərni Kafarnaambe, samero wa samnjai təmayew?
A'a, kannuro kolnjagai. Ca awo ajabba ajabba nandon tadənadə bərni
Sodomben tadənaa, kua gairo dəgai.
24 Amma nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, wowomndo bərni
Sodombedəa* nanjaunin koji,» yeno.

Na Isayen tustu fando

25 Sa adən Isaye: «Bawani Kəma same-a dunia-aye, nia njungorəkki,
dalilnjudə awo ania ilmuwu so, rashiduwa soro gəraame yallaro
isanogəmma nangaro.
26 Aaa, Bawa, adəma awo jauro raammadə wo.
27 «Bawani awo sammaa mukkoniro cakkəna. Ti gənia, wunduma
Tadadəa nojənni. Koro wunduma Bawadəa nojənni, sai Tadadə-a am
tayiro Tadadə isanojiyiya cəraana-a.
28 «Arowo naniro, nayi kare kurwowu ngowada yimbaruwwa samma,
tustu njadəkki.
29 Wudə rokuraa gəni, karwu ngəlaa nangaro, duini† daundoro
ngogənowo, kolsənowo alamnjakko, karwundon tustu fanduwi.
30 Awoa duini ye kəske, kareni ye kamboi,» yeno.

12

Isa kəma yim tustuye
(Mar 2.23-28; Luk 6.1-5)

1 Sa adən yim tustuyea Isa-a fuwurawanju-a kulo algamaye rejane kojai
duwon, fuwurawadə kəna fanjaidə, kəla algamaye ficcane ngəro badiyera.
2 Farisawa laa adəa kerunniya, tiro: «Akko rui, fuwurawanəm awo yim
tustuyea kəndoro haramdəa cadi,» yera.
3 Isaye tayiro: «Sa Nawi Dauda-a amnju-a kəna fanjanadən, awo
cədənadəa kitawulan kəranuwwi wa?
4 Curo Fado Alayero ngaye burodi sadaaye ngoje giwo. Ɍimannaro kajia,
ti-a amnju-aro burodi sadaaye ngərodə haram!†
5 Ra, ɍimanna curo Fado Alayen awo yim tustuyea kəndoro haram
cadison,* biwunja bawodəa Attauralan kəranuwwi wa?
6 Nayiro wulnjagakki, awo laa† Fado Alayea kojəna nadən mbeji.
7 Alaye: "Bu fida gəni, kanjimaɍima raakko,"† cənna. Ca mana adəye
maananju nonuwwaa, am ayaunja baworo ayau gənaawwi.
8 Awoa Tada Kambedə kəma yim tustuye, diye!» yeno.

Isaye kam mukkonju canaa isangaduwu
(Mar 3.1-6; Luk 6.6-11)

9 Isa kəla fuwunna leyenniya, dandalnjaro kərgawo.
10 Nadən kam laa mukko canaa mbeji. Farisawadə Isaro ayau gənaduwu
caraana nangaro, tiro: «Yim tustuyea kam isangaduwudə halal wa?» cane
tia keworo.

---

§ **11:22** 11.22 bərni Tirre-a Sidonne-a - Bərniya duwon amnja jauro diwi nangaro Ala tayia siyeyeno. * **11:24** 11.24 bərni Sodombe - Bərni duwon amnju jauro diwi nangaro Ala samelan tayiro kannu fijiye siyeyeno. † **11:29** 11.29 duini - Alamdu Isaye. † **12:4** 12.4 1Sam 21.1-6 * **12:5** 12.5 awo yim tustuyea kəndoro haram - Kida. † **12:6** 12.6 awo laa - Isa kəlanjuma-a nodo bargaa Mai Samemaye-a. † **12:7** 12.7 Hos 6.6

11 Isaye tayiro: «Wundundo diminju yim tustuyea bəlaaro cukkuriya,
gərje cuttuluwiwawodə?
12 Adəgaia, kam dimia darajan kojəna nangaro, yim tustuyea ngəla
kəndo halal,» yeno.
13 Daji kamdəro: «Mukkonəm sane!» yeno. Sayenniya, ngaje kəlewa
salai faldə gairo walyeno.
14 Farisawadə dandalnin keluwunniya, sawardane jawal Isaa njejoye
mayera.

Wakkil Kəmaye

15 Isa adəa asuyenniya, nadəa kolyeno. Jama kada ye tia geya. Tayi
sammaa isangajiye
16 bare tia isanojaganniro səmonja kaskeno.
17 Adəgaima awo Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen wuljənadə
wakkayeno. Tiye:

18 «Akko wakkilni kərenəkkənadə, tia raakkəna,
tima karwuni jauro kəjijəgəna wo.
Ruhuni tiro yakkəkke
jiredəa jama duniaye sammaro isanojiyi.
19 Kambiwu cədiwawo, yiljiwawo,
kowonju farsamlan fandiwawo.
20 Caccau ɾimjənaa namjiwawo,
fatəla no cədi yea cejiwawo,
har jiredəa kənnasarro cuwudiro.
21 Koro jama duniaye samma
cunjulan təmanjaaro walji,»† cənna.

Kənduwo Isaye ndaran isi?
(Mar 3.20-30; Luk 11.14-23)

22 Daji karuwama laa kambu ye, muwa ye kewudənniya, Isa tia
isangajiye caye gai curui ye manaji yero walyeno.
23 Jama samma ajapcane: «Kam adə, tima gəni Tada Mai Daudayedə
wo?» yera.
24 Farisawadə adəa fangeranniya, tayiye: «Kənduwo Beljabul‡ mai
sedannaye baslan sedannaa duji,» yera.
25 Amma Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Kərmai fi yaye kəlanjuro
yaktəgənadə dəgaiwawo, koro bəla bi fado fi yaye kəlanjuro yaktəgənadə
ye dəgaiwawo.
26 To, Yiwulis sedannanjua dujia, kəlanjuro yaktəgəna. Ndayilan gəle
kərmainjudə dəgai?
27 Koro wudə kənduwo Beljabullen sedannaa dukkia, fuwurawando
kənduwo wunduyen gəle sedannaa dujai? Adəmaro tayi sharawundoro
waljai.
28 Amma kənduwo Ruhu Alayeman sedannaa dukkia, daji nodo bargaa
Alaye nandoro isəna, diye!
29 «Wunduma rakce fado kam dunoayero ngaye kəndanju cəmoyiwawo,
sai kam dunoadəa cikkeriya duwon. Cikkeriya, kəndanju cəmoyi.
30 Nonowo, kam wuro kəldəgənnidə lawalamani, koro kam wua
banasiye rokko cammiyewawodə tarduma.

---

† **12:21** 12.18-21 Ish 42.1-4 ‡ **12:24** 12.24 Beljabul - Mai sedannaye tiro Yiwulis cani.

31 Adə nangaro nayiro wulnjagakki, biwu dio-a Alaa bastu-a samma
kambo gawurdiyi. Amma Ruhu Alayea bastudə gawurdiwawo.
32 Wundu duwon kəla Tada Kambedəyen manakuttu wuljidə, tiro
gawurdiyi. Amma wundu duwon kəla Ruhu Alayen manakuttu wuljidə,
dunia yen kal, leira yen kal har abadaro gawurdiwawo.

Kəska-a tadanju-a
(Mat 7.15-20; Luk 6.43-45)

33 «Kəskadə ngəlaa, tadanju ye ngəla. Kəskadə diwia, tadanju ye diwi.
Kəskadə tadanjulan asudi.
34 Nayi kaduwu fusiyayeso! Nayi jauro diwidə, awiawin gəle ranguwe
awo ngəla mananuwi? Dalilnjudə awo karwulan dəganadəmaa cidə
manaji nangaro.
35 Kam ngəladə awo ngəla karwunjulan dəganadəyen ngəla cədi, koro
kam diwidə ye awo diwi karwunjulan dəganadəyen diwi cədi.
36 Nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, Ala kəla mana faida bawoa
kam manajəna sammayen tia cuwori.
37 Awoa mananəmlan jiremaro walləmi bi mananəmlan jirenambumaro
walləmi,» yeno.

Alama Nawi Yunusse
(Luk 11.29-32)

38 Daji maləmba Attauraye-a Farisawa-a laaye Isaro: «Sayinna, alama
laa sameye fəlesagame ruiyeya, rayiyena,» cane tia keworo.
39 Isaye tayiro: «Am ansi Alaye jaman diwi adəyeso alama majai, amma
alama Nawi Yunusse gənia, alama fima tayiro fəlediyiwawo.
40 Jiři Nawi Yunus kuren curo buni mafəndiyen bune-a kausu-aro kawu
yakkuro dəganadə gai, Tada Kambedə ye curo cidiyen bune-a kausu-aro
kawu yakkuro dəgai.
41 Kiyama wakkajiya, am bərni Niniweye cijane am jaman adəyedəa
jirenambuwuro shedajai, dalilnjudə tayi mana Nawi Yunusse ngojane
tuwa cadəna nangaro. Akko awo laa Nawi Yunussa kojəna nadən mbeji.
42 Kiyama wakkajiya, Mai kamuye lardu Anəmbedə ye cije am jaman
adəyedəa jirenambuwuro shedaji, dalilnjudə ti ci duniayen cije na Mai
Sulemanayero nanrashidunju fanduro isəna nangaro. Akko awo laa Mai
Sulemanaa kojəna nadən mbeji.

Waldu sedanne
(Luk 11.24-28)

43 «Sedan kamlan culuwiya, leje curo karaa dəřiyen na naptuye maji,
amma cuwandiwawo.
44 Daji kəlanjuro: “Nda fanni kolləkkənadəro waldəkke,” cəni. Waldiya,
fadodəa bowu fat ye, tas fəraada ye, tassana ye najiyi.
45 Daji leje sedan tulur gade tia niadiwin kojana capce cuwude ngasaane
napcai. Adə nangaro naptu kam adəyedə cayemaa kojənaro kuttaji. Am
jaman diwi adəye yero adəgai wakkajiyi,» yeno.

Isaye yanju-a yanjugənaso-a
(Mar 3.31-35; Luk 8.19-21)

46 Isa jamadəro mana cəddi duwon, yanju-a yanjugənaso-a isane ci
fadoyen dajane tiro mana caddo cane keworo.
47 [Kam laaye tiro: «Akko yanəm-a yanəmgənaso-a deyan daada niro
mana njəddoro majai,» yenniya,]

48 Isaye kamdəro: «Wundu yanidə wo?§ Koro wunduso yanigənasodə
wo?» yeno.
49 Daji fuwurawanjua mukkon fəlejiye: «Akko yani-a yanigənaso-adə!
50 Wundu duwon awo Bawani Mai Samema cəraanaa cədimadə, tima
yani-a yanigəna-adə wo!» yeno.

13

Jawawi Isaye
kəla nodo bargaa Mai Samemayen

Misal kasuni jəjərdumaye
(Mar 4.1-9; Luk 8.4-8)

1 Yim adəman Isa fadodən culuwe leje ci bərəmben napkenniya,
2 am kada kadami nanjun captane, har cije maararo ngaye napkeno.
Amdə samma ye ci bərəmben dajana ngai duwon,
3 awo kada misalnin tayiro wulduwu badiyeno. Tiye: «Kam laa kuloro
algama jəjərduro kiluwo.
4 Jəjərji ngai duwon, kasuni laa jawalnin fiyada. Daji ngudowa isane
cotto gewo.
5 Kasuni laa ye na kau kaua katti ngəwu bawoalan fiyada. Katti ngəwu
bawodəro, sadəman ɾiyeno.
6 Amma kəngal samero tatkenniya, kausu jauje fərdu bawo nangaro
ɾimje ngamgeno.
7 Kasuni laa ye na ngiwian fiyada. Ngiwidə ɾije algamadəa kimitkeyeno.
8 Amma kasuni laadə ye na katti ngəlaan fiyadanniya, ɾije nema kekko,
laa tada mia mia, laa firakku firakku, laa fiakku fiakku.
9 Kam səmonjuamadə fanjo!» yeno.

Dalil Isaye ambo misalnin manaduwuye
(Mar 4.10-12; Luk 8.9-10)

10 Daji fuwurawa Isaye nanjuro isane tiro: «Awi nangaro jamadəro
misalnin managəmidə?» cane tia keworo.
11 Isaye: «Nayiro asər nodo bargaa Mai Samemaye noduro amardəgəna,
amma tayiro amardəgənni.
12 Kam nanjun awoamadə,* tiro casargane ngəwuro walji, amma kam
nanjun bawomadə,† awo cədanadəmaa tilan camoyi.
13 Akko dalil misalnin tayiro managəkkiyedə: Caruima, asujaiwawo.
Fanjaima, caɾiwawo, kəlanja yero ngayiwawo.
14 Ngaima kəlanjan awo Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen wuljənadə
wakkaji. Tiye:

“Ngəlaro fanuwi duwon,
kəlandoro təmmaro ngayiwawo.
Koro ngəlaro ruwi duwon,
təmmaro asunuwwawo.
15 Am ani hangalkuttuaro waljana,
kiaddin səmonja fanjai,

---

§ **12:48** 12.48 Wundu yanidə wo? - Isa yanjua fagatto nojəna yaye, na Alayen nankəramidə buye gəni, Ala-a Almasiwunju-aa kasattuye. * **13:12** 13.12 kam nanjun awoamadə - Kam mana Isaye fanjidə, nodunju cərgane caye kojənaro asuji. † **13:12** 13.12 kam nanjun bawomadə - Kam mana Isaye fanjiwawodə, nodunju ganadəmaa tilan camoyi.

simnja yea jakcana,
bare simnjan carunni, səmonjan fanjanni,
koro karwunjan asujanniro.
Ngai gənia, naniro waldane tuwa cade
tayia isangagəkki,”† cənna.

16 «Amma barganja simndo, carui nangaro, səmondo ye, fanjai nangaro.
17 Jiremaro nayiro wulnjagakki, kuren nawiya so, jirewu so kada awo
ruwwadəa kuroro jauro caraana, amma carunni. Koro awo fanuwwadəa
fanduro caraana, amma fanjanni.

Maana misal kasuni jəjərdumaye
(Mar 4.13-20; Luk 8.11-15)

18 «To, maana misal kasuni jəjərdumayedəyea fanowo!
19 Wundu duwon mana kəla nodo bargaadəyen fanje kəlanjuro ngaan-
nimadə, Kəladodə ise mana karwunjun fidənadəa cotto cuttuluwi. Tima
kasuni kəla jawallen fidənadə wo.
20 Kasuni na kauan fidənadə ye, tima kam manadəa fanjiyama, karwu
kəjiaro cəmoyidə wo.
21 Amma tilan fərdu bawo nangaro, tussiwawo. Kəla manadəyen kuttu
caiya, bi am tia basarjaiyama, waje kolji.
22 Kasuni na ngiwian fidənadə ye, tima kam manadəa fanjəna duwon,
karwungai dio so, arsiyi mangardu so manadəa kəpcane tiro faidajiyiwa-
wodə wo.
23 Amma kasuni na katti ngəlaan fidənadə, tima kam manadəa fanje
kəlanjun rojəna tiro faidajiyi, nema laa tadanju mia mia, laa firakku
firakku, laa fiakku fiakku cakkidə wo,» yeno.

Misal kasuni ngəla-a diwi-aye

24 Isa tayiro misal gade ye wuljiye: «Nodo bargaa Mai Samemayedə
alamanju kam kulonjun kasuni algamaye ngəla jəjərjənadə gai.
25 Amma am samma kənəm cadi duwon, kəladonju ise curo alga-
madəyero kasuni kajimbe jəjərjiye sapkadan.
26 Algamadə ɾije kəla fitkenniya, kajimdə ye asudiro walyeno.
27 Kidawudə isane banja ngimbaro: “Barganəmmin, ni kasuni algamaye
ngəla gəna kulonəmlan jəjərnəm? To, ndayilan gəle kajimbadə?” cane tia
keworo.
28 Banja ngimbaye tayiro: “Kəlado laa adəa cədo!” yeno. Daji
kidawudəye tiro: “Leniye tuluwiyeya, raamma wa?” cane keworənniya,
29 tiye: “A’a, lenuwe kajimdəa tuluwuwiya, algamadə yea mənguwi.
30 Kollowo, har kalaro rokko ɾija. Biyilajiya, kalawudəro kajimdəa
kamja kəla kəlaro cekkero kannun warja duwon, daji algamadə yea capca
bəranilan gənaja nəkki,”» yeno.

Misal kasuni mutarre-a yis-aye
(Mar 4.30-34; Luk 13.18-21)

31 Koro Isa walde tayiro misal gade wuljiye: «Nodo bargaa Mai
Samemayedə alamanju kasuni mutarre kam laa ngoje kulonjulan fijəna
gai.

† **13:15** 13.14-15 Ish 6.9-10

32 Kasuni mutarredə, curo kasuniya sammayen tima təngəɾi wo. Amma ɾije wurajiya, kəskawa jərwulan sammaro kuraro walje, har ngudoso dəlambanjun fannja cadandi,» yeno.
33 Koro walde tayiro misal gade wuljiye: «Nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju yis kamu laa ngoje rungo algamaye jaa yakku-a kəlje dije, har fum fujəna gai,» yeno.
34 Isa jama captanadəro awo ani sammaa misalnin wulyeyeno. Misalnin gənia, awima tayiro wuljəgəna bawo.
35 Adəgaima awo Kəmande kuren ci nawiyen wuljənadə wakkayeno. Tiye: «Misalnin mananəkki, awowa tən dunia alaktənaman gəraadadəa wulləkki,»† cənna.

Maana misal kasuni ngəla-a diwi-aye

36 Daji Isa jamadəa kolje fadodəro kasargawo. Fuwurawanju ye nanjuro isane tiro: «Marne, andiro maana misal kajim kuloyedəa fisarsagane,» yera.
37 Isaye tayiro: «Kam kasuni ngəla jəjərjənamadə, tima Tada Kambedə wo,
38 kulodə tima dunia wo, kasuni ngəladə tayima am nodo bargaadəa kasaccanadə wo. Kajimdə tayima am Kəladodəa jaanadə wo,
39 Kəlado kajimdəa jəjərjənamadə, tima Yiwulis wo. Biyiladə, tima cinowo duniaye wo, kalawusodə, tayima malaiyawa wo.
40 Jiɾi kajimdəa capcane kannun warjaidə gai, dunia cijiya, adəgai wakkaji.
41 Tada Kambedə malaiyawanjua juwaje lejane curo nodonju bargaayen am am gadea casakke biwu cadiso-a am diwi cadiso-a sammaa capcane
42 kannuro fijagai. Nadən so ye tədi, sheɾi ye naldi.
43 Daji jirewudə curo nodo bargaa Bawanjayen kəngal gairo nurraro waljai. Kam səmonjuamadə fanjo!

Misal gadegade nodo bargaa Mai Samemaye

44 «Nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju awo laa jaumaro tamanna kulolan rəpkada gai. Kam tia cuwandiya, caye gairo rəpce karwu kəjiaro leje kəndanju sammaa cəlade kulodəa ciwi.
45 «Koro nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju sawurma laa mursam ngəla maji gai.
46 Mursam jauro tamanna laa cuwandiya, leje kəndanju sammaa cəlade mursamdəa ciwi.
47 «Koro nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju buni taram laa buni tawu tia bərəmbo gəpcagane buni jiɾi jiɾi cadai gai.
48 Cəmbərənaro waljiya, gərjane ci bərəmbero cawudəne napcane ngəla ngəladəa kəɾejane joworo fijagai, amma batti battidəa wajane yirjai.
49 Dunia cijiya, adəgaima wakkaji. Malaiyawa isane jirenambuwua curo jirewuyen firjane
50 kannuro fijagai. Nadən so ye tədi, sheɾi ye naldi,» yeno.
51 Isaye fuwurawanjuro: «Awo ani samma kəlandoro ngaana wa?» cəne tayia kiworənniya, tiro: «Aaa,» yera.
52 Daji tayiro: «Adəgaima maləm Attauraye fi yaye fuwura nodo bargaa Mai Samemayedəro waljənadə alamanju kəma fadoye ajaramnjun ləman dina-a bəɾin-a ngoje cuttuluwidə gai,» yeno Isaye.

---

† **13:35** 13.35 Jaw 78.2

Am bəla Najaratte Isaa wadu
(Mar 6.1-6; Luk 4.16-30)

53 Isa misal ania cəde kerənniya, nadəa kolyeno.
54 Bəla wurajənadəro leje dandalnjan jamaa alamdu badiyeno. Amdə
tia ajapcane: «Ndaran kam attə nanrashidu-a kənduwo-a ania kiwando?
55 Ti gəna tada katako karomadəyedə wo? Yanjuye cunjudə Meram,
gəna? Yanjugənasodə ye Yakuba-a Isuwu-a Siman-a Yahusa-a, gəna?
56 Koro yanjugəna ferowa samma-a rokko kərgaiye, gəna? To, ndaran
gəle ti adə awo ani sammaa kiwando?» cane
57 tia kasatturo wayera. Amma Isaye tayiro: «Nawi curo bəlanjaye-a am
fannjaye-aro kajia, darajanjua,» yeno.
58 Kambərsenambunja nangaro, nadən awo ajabba ajabba ngəwu
cədənni.

14

Mai Hirudusse Nawi Yahayaa roro njejo
(Mar 6.14-29; Luk 9.7-9)

1 Sa adən Mai Hirudus lawar Isaye fangenniya,
2 kowonawanjusoro: «Kam adə Yahaya Kasalama, tima roaro walje cijo!
Adəma nangaro kənduwo awo ajabba ajabba dioye nanjun mbeji,» yeno.
3 Caman kəla lamar Ya Hirudiya kamu yanjugəna Mai Filibussen Mai
Hirudus Yahayaa cədane cekkere kosoro kesakko,
4 dalilnjudə Yahayaye Mai Hirudusso: «Kamu yanəmgənaye mowodə
haram!» cənna nangaro.
5 Koro Mai Hirudus Yahayaa roro njejoro maji duwon, jamadəa riyeno,
tia nawiro ngojana nangaro.
6 Ngaima duwon saanduri Mai Hirudus tambənaye kidənniya, fero Ya
Hirudiyaye ise fuwunjan bikke kirando. Karwu Maiye jauro kəjije
7 tiro awi yaye ronju cəraanaa ci cəne wadu ngoje kansi giwo.
8 Ferodə ye leje yanju tiro gala ce walde Mairo: «Wuro na adən kəla
Yahaya Kasalamaye curo buwuruyen se!» yeno.
9 Maidə karwunju jauro kuttu yaye, kansi bonju-a kusottowanju-a
nangaro wada ce
10 amnju cunode lejane kosolan kəla Yahayaye kamgera.
11 Daji kəlanjudəa buwurulan cawudəne ferodəro kedo, ti ye ngoje
yanjuro kikkado.
12 Fuwurawa Yahayaye isane kaminnju ngojane caade sittərayera, koro
lejane Isaro lawar adəa wulyeyera.

Isaye am dəwu uwu ambadu
(Mar 6.30-44; Luk 9.10-17; Yah 6.1-15)

13 Isa awo wakkajənadəa fangenniya, ti runju maararo ngaye nadəa
kolje karaa na wunduma baworo leyeno. Amma jamadə adəa fangeran-
niya, tayi ye bəlanjasolan caluwe silan Isaa geya.
14 Isa maaradən jəpkenniya, jama kada captanadəa cure tayia njunoje
amnja dondia isangayeyeno.
15 Dunia ləmgenniya, fuwurawanju isane tiro: «Na adə karaa bowu,
koro dunia ye ləmjəna. Jamadəa salamme, bəladeyasoro leja awo
kəmboye cesiwo!» yera.
16 Amma Isaye tayiro: «A'a! Sai lejaiya gəni, nayima awo kəmboye tayiro
yowo!» yeno.

17 Tiro: «A! Burodi uwu-a buni yindi-a gənia, awima gade taiyende,»
yera.
18 Isaye: «Wuro tayia sukkudowo!» cəne
19 wada ce jamadə kəla kajimben napca yeno. Daji burodi uwudə-a buni
yindidə-a ngoje kəla samero sapce Alaro ardiyenniya, burodidəa fəsakce
fuwurawanjuro ce, tayi ye jamadəro kedo.
20 Tayi samma jawune kulyera. Fuwurawadə gaptowo sammaa capker-
anniya, jowo mewun yindin kesəmbəɽo.
21 Am duwon kəmbo adəa jawunadə kamuwa-a tadawa-a dawun
baworo kongwa alama dəwu uwu gai.

Isaye kəla ingiyen silan ledu
(Mar 6.45-56; Yah 6.16-24)

22 Sadəman Isa fuwurawanjudəa cakke tin fuwunno bərəmdəa koja ci
todəro lejaro maararo kasargawo, ti ye jamadəa salamji yeno.
23 Tayia salamgenniya, ti runju moduwa dioro kəla kau kuruwuyero
giwa. Nadən ti tilonju lok duwon, dunia ləmgeno.
24 Koro sa adəlan karuwa dunoa cije ingi bərəmbedəa cambalje
maaradəa babakce, har maaradə ci ingiyea kuruwunno leyeno.
25 Sa yakku buneyen Isa kəla ingiyen silan nanjaro kadio.
26 Fuwurawadə Isa kəla ingiyen silan ledu cədidəa kerunniya, karwunja
pət kamde: «Kaime kam nunaye!» cane riduro burwu kesakko.
27 Sadəman Isa tayiro manajiye: «Karwundo gerowo, wuma! Bare
rinuwwi!» yeno.
28 Daji Biturusse tiro: «Kəma, nimaa, amarsəgəne kəla ingiyen nanəmbo
isəkko,» yeno.
29 Isaye: «Are!» yenniya, Biturus curo maaradəyen culuwe tia
naduwuro kəla ingidəyen silan ledu badiyeno.
30 Amma karuwa dunoadəa kirunniya, yaaje tia ləptu badiyeno. Daji
kowo sapce: «Kəma, wua səmoye!» yeno.
31 Sadəman Isa mukkonju sajiye tia cədane: «Ni kambərse ganaadə,
awiro shekku kekkəm?» yeno.
32 Daji maaradəro kasargaanniya, karuwadə gəm nəmgeno.
33 Am curo maaradəyedə Isaro ambəccagane: «Jiremaro ni Tada
Alaye!» yera.
34 Daji bərəmdəa faljane koyeranniya, cidi Gennesaretten jəpkera.
35 Am nadəye Isaa asuyeranniya, lawarnju cididə ngaro tatargaada.
Amnja dondiso sammaa na Isayero cawudəne
36 ci kalwunjuyedəmaa lejaro tia lowoyera. Am kalwunjudəa lejana
samma ngayera.

15

Tayir-a tayir gəni-a
(Mar 7.1-23)

1 Daji Farisawa-a maləmba Attauraye-a laa Jerujalemlan cijane na
Isayero isane tiro:
2 «Awiro fuwurawanəmdə ada amwurawandeyea koljane mukkonja
tuljannin* kəmbo jawuidə?» cane tia keworo.
3 Isaye tayiro: «Nayidə nda, awiro wada Alaye kolluwe adando gawidə?

* **15:2** 15.2 mukkonja tuljannin - Kəla ada yaudiyayen kam mukko tuljənnin kəmbo juwuia, tayir gəniro walji.

4 Awoa Alaye: “Bawanəm-a yanəm-aro daraja ye!”† Koro “Kam duwon
bawanju bi yanjua bassənamadə, tia roro ceyeso!”† cənna.
5 Amma nayiye: “Kam bawanju bi yanjuro: ‘Awo nanin nuwandoro
təmanuwwadəa Alaro gənaakkəna,’ cənia,
6 bare tilan bawanju-a yanju-aro ser cədde daraja cinni,” nuwi.
Adəgaima adando nangaro mana Alayedəa bowuro kalakkew.
7 Nayi mənafəkkaso, awo Nawi Ishayaye kəlandon wuljənadə jire. Tiye:

8 “Jama adə cilan wuro daraja sadi,
amma karwunjan nanin kuruwujana.
9 De sullo wua ambənsagai,
alamdunjadə wada kambe,”† cənna.»

10 Daji Isa jamadəa nanjuro bowoje tayiro: «Fanowo, asunowo!
11 Awo ci kambero ngayidə kamdəa tayir gəniro cədiwawo, amma awo
cinjun culuwidə, tima kamdəa tayir gəniro cədi wo,» yeno.
12 Daji fuwurawadə nanjuro isane tiro: «Farisawadə mana adəa kutturo
fanjanaro nonəmma wa?» cane tia keworo.
13 Isaye tayiro: «Kəska fi duwon Bawani Mai Samema gəni kokcomadə,
fərduyen tia məkcai.
14 Kollowo tayia, kambu kambua jedumaso! Kambu kambu kamanjua
jejia, tayi yindi samma bəlaaro casukkuri.»
15 Daji Biturusse tiro: «Misal adəa andiro fisarsagane,» cəne Isaa
kiworənniya,
16 Isaye: «A! Nayi ye kuamison kəla jakkadaa wa?
17 Awi yaye ci kambero ngaanadə curonjuro koje daji tiyinjuyen
culuwiro nonuwwi wa?
18 Amma awo ci kamben culuwidə curo karwunjuyen isəna, tima
kamdəa tayir gəniro cədi wo.
19 Dalilnjudə niadiwi so, kam njejo so, kənjəna so, jarawa so, nambarwu
so, shedakambu so, adəlamdu so samma curo karwudəyeman caluwi,
20 anisodəma kamdəa tayir gəniro cadidə wo. Mukko tuljənnin bəri bodə
kamdəa tayir gəniro cədiwawo,» yeno.

Kamu lardu kərdiyaye ser Alaye fando
(Mar 7.24-30)

21 Daji Isa nadəa kolje lardu bərni Tirre-a Sidonne-ayero leyeno.
22 Kamu Kan’anama† cididən dəgana laa nanjuro ise kowo sapce tiro:
«Kəma, Tada Mai Daudaye, wua njunosəne! Feroni jaumaro karuwaa,»
yeno.
23 Amma Isa tiro mana falma kalakcəgənni. Daji fuwurawanju nanjuro
isane tia lowojane: «Tia salamme lejo, kowo sapciaro andia sagai,» yera.
24 Isaye: «Dimiya fattaana Israyilayero gənia, Ala wua wunduyemaro
sunodənni,» yeno.
25 Amma kamudə ise fuwunjun tungurumje tiro: «Kəma, wua ba-
nasəgəne!»
26 Isaye: «Kəmbo yallayedəa ngonəme kərisoro njodə jussənni!»
yenniya,

† **15:4** 15.4 NL 20.12; SK 5.16 † **15:4** 15.4 NL 21.17; Lew 20.9 † **15:9** 15.8-9 Ish 29.13 † **15:22** 15.22 Kan’anama - Jaman Nawi Musayen lardu ku Israyel canidə cunju Kan’ana. Kan’anawu samma kərdiya, yaudiya tayia wul wajana.

27 kamudəye: «Aaa, Kəma. Adə yaye kərisodəma kəmbo cidiro
cukkurunadəa jawui,» yeno.
28 Daji Isaye kamudəro: «Kambərsenəmdə jauro kura, diye! Awo
raammadə wakkajo!» yeno. Sadəman feronjudə ngayeno.

Isaye am kasuwa jiɗi jiɗia kada isangaduwu

29 Daji Isa nadəa kolje leje ci bərəm Galileye jəgane kəla kau kuruwuyen
juwane napkeno.
30 Am kada kadami isane ngurdiyi so, kambu so, dungu so, muwa so,
am dondi gade ngəwu soa nanjuro cawude fuwunjun gənajane tayia
isangayeyeno.
31 Jamadə muwaso manajai, dunguso ye ngaro waljana, ngurdiyiya ye
sinjan lejai, koro kambuwa ye sim cawandənaro kerunniya, ajapcane Ala
jama Israyilayedəa jajakkera.

Isaye am dəwu dewu ambadu
(Mar 8.1-10)

32 Daji Isa fuwurawanjua nanjuro bowoje tayiro: «Jama kada adəa
njunokkəna, dalilnjudə ku wu-a rokko kawunja yakku, koro awima
kəmboye nanjan bawo nangaro. Kənanjaa duwon tayia salamməkkiya,
raakkəni, bare jawallan dunonja baworo waljənniro,» yeno.
33 Fuwurawanjudəye tiro: «Ndaran gəle karaa adən kəmbo sarai
fandiye jama kada adəa ambaniye?» yera.
34 Isaye tayiro: «Burodi ndawu nandon?» cəne kiworənniya, tiro:
«Tulur buni sanana laa-a,» yera.
35 Daji Isa jamadəa cakke cidin napkeranniya,
36 burodi tulurdə-a buniyadə-a ngoje Alaro ardije fəsakce fuwurawan-
juro ce, tayi ye jamadəro kedo.
37 Tayi samma jawune kulyera. Fuwurawadə gaptowodəa capkeranniya,
jowo kalaram tulur kesəmbəɗo.
38 Am duwon kəmbo adəa jawunadə, kamuwa-a tadawa-a dawun
baworo kongwa dəwu dewu.
39 Daji Isa jamadəa salamgenniya, maararo ngaye cidi Magadannero
leyeno.

16

Alama sameye mada
(Mar 8.11-13)

1 Farisawa-a Sadusiya-a isane Isaa rijapturo alama laa sameye tayiro
fəlejuworo tia keworo.
2 Isaye tayiro: «Kajirijiya, nayiye: “Kasam kəji fandiye, same kimejəna
nangaro,” nuwi.
3 Koro dunia wajiya, nayiye: “Ku ingi cuduri, same keyera kime cittaro
waljəna nangaro,” nuwi. Awo samen fəlediyidəa fisardu nonuwwa, amma
awo jaman adən wakkajidəa fisardudə nayiro katkero!
4 Am ansi Alaye jaman diwi adəyeso alama majai, amma alama Nawi
Yunusse gənia, alama fima tayiro fəlediyiwawo,» yeno. Daji tayia kolje
leyeno.

Yis Farisawa-a Sadusiya-aye
(Mar 8.14-21)

5 Fuwurawadə bərəm faljane ci todəro koyeranniya, ngessane burodi
ngojanniro asuyera.
6 Daji Isaye tayiro: «Yis Farisawa-a Sadusiya-ayero hangal gənanowo!»
yeno.
7 Tayidə kattenjan: «Burodi ngoniyende nangaro ngai wulji,» cane mana
badiyera.
8 Isa adəa asuje tayiro: «Nayi kambərse ganaaso, awiro kəla burodi
nandon bawoyen kattendon mananuwidə?
9 Ra, kua yaye asunuwwi wa? Burodi uwu am dəwu uwuro dagar-
gaadadə-a jowo ndawu cammuwwa-adəa ngessuwwa wa?
10 Ra, burodi tulur am dəwu dewuro dagargaadadə-a jowo kalaram
ndawu cammuwwa-adəa ngessuwwa wa?
11 To, awiro gəle asunuwwidə? Wu kəla burodiyen gəni mananjagakki,
yis Farisawa-a Sadusiya-ayero hangal gənanowo yekko!»
12 Daji fuwurawadə yis burodiyero gəni, alamdu Farisawa-a Sadusiya-
ayero hangal gənaja wuljəgənaro asuyera.

Biturusse Isama Almasiwu Alayedə woro asudu (Mar 8.27-30; Luk 9.18-21)

13 Isa cije cidi bərni Kaisariya Filifiyero kadinniya, fuwurawanjuro:
«Wunduro Tada Kambedəa amsodə ngoyera?» cəne tayia kiworo.
14 Tayiye: «Am laa Yahaya Kasalama cani, laa ye Nawi Iliya cani, laa ye
Nawi Irimiya bi nawiya kureye falnja cani,» yera.
15 Tiye: «Nayidə, wunduro wua ngosew?» cəne tayia kiworənniya,
16 Siman Biturusse: «Nima *Almasiwu Tada Ala Kəndəgaimayedə wo!»
yeno.
17 Daji Isaye tiro: «Barganəm Siman tada Yunusse, dalilnjudə kam gəni,
Bawani Mai Samema adəa isanonjəgəna nangaro.
18 Niro wulnjəgəkki, nima Biturus,* kəla kau adəyeman† jama kakke
tandəkki,‡ koro kənduwo jaanamaye kəlanjan kənnasar cuwandiwawo.
19 Niro nodo bargaa Mai Samemaye cuwurambanju§ njikki. Awi duwon
dunian gerəmidə same yen tikkerəna, koro awi duwon dunian wuinəmidə
same yen wuidəna,» yeno.
20 Daji Isa səmonja kasse tayiro bare wundumaro tima Almasiwudə
woro wuljaganni yeno.

Kalmaram: Almasiwu Alaye

Maana Almasiwuyedə kam kəndawulan samgada. Jaman kureyen Ala kam laaa kəreje mai jama Israyilawuyero cədiya, nawi bi ɦiman kuraa cakke fuwu jamayen kəla kamdəyero kəndawu jaitunne fijiye samjiyi. Adə noduwuram Kəmande kamdəa jama Alayea cunodoro kəreje galajənaye. Kam ngailan maijənadəa Almasiwu Alayen bowojai.

Ci nawiyayen Kəmandeye kam laa maiya jaman kureyesodəa daraja-a kənduwo-an kojənaa jamanjuro juwajiyi yeno. Kam adə yea Almasiwu Alayen bowojai, dalilnjudə Kəmande tiro Ruhunju cakke wakkilnjuro galajəna nangaro. Təlam nasaralan Almasiwudəa Kəristilan bowojai. Kidanju cu Kəmandeyen jama Alayea jawal jireyen nodo, koro nodo bargaa Alayea dunia ngaro tarduwu. Adə nangaro yaudiya jaman adəyen

---

* **16:18** 16.18 Biturus - Maananjudə kau. † **16:18** 16.18 kau adə - Awo Biturus wuljənadə.
‡ **16:18** 16.18 jama kakke tandəkki - Am duwon Isa tayia capce fuwurawanjuro waljane mananju ye jagaidə. § **16:19** 16.19 cuwuramba - Kənduwo.

Isaa Almasiwu ye, Mai Israyilaye yelan bowoyera. Almasiwu Alaye-a Mai Israyilaye-a yindi samma kaala Bargaande Isa Wakkil Alayedəye.

Isaye kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mar 8.31–9.1; Luk 9.22-27)

21 Kua adən fuwun Isa fuwurawanjuro Ala kadarjəna Jerujalembo leje mukko amwurawa-a wurawa ɾimannaye-a maləmba Attauraye-ayen kuttu tai daje cane tia roro ceyesi, koro kawu yakkua roaro walje ciji cəne tayia alamdu badiyeno.

22 Daji Biturus tia səgəriro cuttuluwe jəkkade: «A! Ala nia adəro damnjuwo, Kəma! Adə təmmaro niro wakkanjiyiwawo!» yeno.

23 Amma Isa suworde Biturusso: «Nani kolle, Yiwulis! Jawalnilan takkallo walsəgəmma. Awo karwunəmlan tammadə Alaye gəni, kambe!» yeno.

24 Daji Isaye fuwurawanjuro: «Kam laa wua ga cəraanaa, məradu kəlanjuye wajo kəskanju karmoye* ngojo wua səga.

25 Dalilnjudə wundu duwon ronju ɾiwo cəraanamadə ronjudəa cuwatki, amma wundu duwon wu nangaro ronju cuwatkənamadə ronjudəa cuwandi.

26 Kam dunia adə ngaa jəgande ronju asarjiya, nda riwanju? Ra, awi gəle kam ce ronju cuwandi?

27 Dalilnjudə Tada Kambedə curo daraja Bawanjuyen malaiyawanju-a rokko isiya, daji wundu yayero kəla awo cədənasoyen kalkallo ci nangaro.

28 Jiremaro nayiro wulnjagakki, am laa na adən daada mbeji, kawu kawunja dajidəro, Tada Kambedəye nodonju bargaa walde isi carui,» yeno.

17

Isaye darajanjua fəledu
(Mar 9.2-13; Luk 9.28-36)

1 Ngawo adəyen kawu arakkua Isa cije Biturus-a Yakuba-a yanjugəna Yahaya-a runjaa ngoje kəla kau kuruwu laayero gewa.

2 Fuwunjan Isaye alamanju falde fəkkanju kəngal gai tai daje yiyilyeno, koro kajəmunju ye nur gai bul fokko walyeno.

3 Sadəman Nawi Musa-a Nawi Iliya-a tayiro fəledagane Isa-a jandedu badiyera.

4 Daji Biturusse Isaro: «Kəma, andi na adən mbejidə jauro ngəla. Raammaa, ngurwo yakku na adən lamməkki: fal kaanəm, fal Nawi Musaye, fal ye Nawi Iliyaye,» yeno.

5 Manaji ngai duwon, fofou nurra ise tayia jakkeno. Curo fofoudəyen kowo nukce: «Adəma Tadani wo, tia jauro raakkəna. Tima karwuni jauro kəjijuwo. Mananju fanowo!» yeno.

6 Adəa fangeranniya, fuwurawadə fədəryero rəbət təmdane karwunja tai daje kamgada.

7 Amma Isa ise tayia leje: «Cinowo, bare rinuwwi!» yeno.

8 Kəla sapkeranniya, Isa tilonju lon gənia, wundumaa carunni.

9 Kəla kaudəyen jəpcai duwon, Isaye tayiro wada ce: «Bare awo ruwwa adəa wundumaro wulgəwwi, sai Tada Kambedə karmolan cijiya duwon,» yeno.

---

* **16:24** 16.24 kəska karmoye - Kəska duwon tiro kam jajagane nuidə.

10 Daji fuwurawadəye tiro: «Awiro gəle maləmba Attaurayedə sai Nawi
Iliya burwoje isi* canidə?» cane tia keworo.
11 Isaye tayiro: «Jiremaro Nawi Iliya ise awiso kalkallo kalakci.
12 Amma nayiro wulnjagakki, Nawi Iliya isəna duwon, tia asujanni, koro
awiso kuttu ronja cəraanaa tiro keddo. Adəgaima Tada Kambedə ye
mukkonjan kuttu cai,» yeno.
13 Daji fuwurawadə kəla Yahaya Kasalamayen tayiro mana cəddiro
asuyera.

Isaye tada karuwaa isangaduwu
(Mar 9.14-29; Luk 9.37-43a)

14 Na jama captanadəro kadiranniya, kam laa ise fuwu Isayen tungu-
rumje
15 tiro: «Kəma, tadania njunone! Ti sedan koroyea jauro suwoljəna,
koro ngəwuro kannu so, ingi soro cukkurəna.
16 Fuwurawanəmbo tia kikkadəkkəniya, tia isangaduwu tayiro katkero,»
yeno.
17 Isaye tayiro: «Am jaman adəyeso kambərsenambuwu karwu
yeskadaa, har sawi gairo dawundon dəgakki? Koro sawi gairo nayia
rannjakki? Tadadəa wuro sukkudowo!» yeno.
18 Isa sedandəro kikkadənniya, tadadəa kolje culuwe sadəman ngayeno.
19 Daji fuwurawadə na Isayero isane runjan tiro: «Awiro sedandəa duda
andiro katkero?» cane tia keworo.
20 Isaye tayiro: «Kambərsendo gana nangaro. Jiremaro nayiro wuln-
jagakki, ca kambərsendo mbejia, kasuni mutarre gai† yaye, kau kuruwu
adəro: “Cine na todəro lene!” wulluwiya, cije leji. Awima nayiro tiyeri
bawo!
21 [Amma sedan jiɨri adəyedə culuwiwawo, sai moduwa diwe asem
tawiya duwon.]»

Isaye walde kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mar 9.30-32; Luk 9.43b-45)

22 Fuwurawanju cidi Galileyelan capkadaranniya, Isaye tayiro: «Tada
Kambedəa mukko ambero sərəccagane
23 tia roro ceyesi, koro kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno. Daji
fuwurawadə karwunja jauro kuttayeno.

Isaye akki Fado Alaye biyadu

24 Bərni Kafarnaambero kadiranniya, akki Fado Alaye mowomaso na
Biturussero isane tiro: «Maləmndodə akki Fado Alayedəa biyajiwawo
wa?» cane tia keworo.
25 Biturusse: «A'a, biyaji,» yeno. Fadoro kadinniya, Isaye burwon tiro:
«Siman, awi təmanəm? Na wundusoyen maiya duniayesodə akki camoyi?
Na tadawanjayen ra na am gadesoyen?» cəne tia kiworo.
26 Biturusse: «Na am gadesoyen,» yenniya, Isaye tiro: «Adəgaia,
tadawanjasodə dawun bawo, diye!
27 Adə yaye bare yakkiye karwunja wajənniro, lene bərəmbo mui
kolgəne buni burwon tammadəa ngone cinju kane. Kanəmiya, gursu fal
fandəmi. Ngone yade akki mowomasodəro ye, wu-a ni-ayero,» yeno.

---

* **17:10** 17.10 Nawi Iliya burwoje isi - Kawu Almasiwu Alaye isidəro, Nawi Iliya isi.
† **17:20** 17.20 kasuni mutarre gai - Curo kasuniya ngayen tima təngəɨri wo.

18

Jawawi Isaye
kəla jama tia gawuyen

Wundunja kura wo?
(Mar 9.33-41; Luk 9.46-50)

1 Sa adən fuwurawadə na Isayero isane tiro: «Curo nodo bargaa Mai
Samemayen wundu kura wo?» cane tia keworo.
2 Daji Isa tadaana laaa bowoje dawunjan isadajiye
3 tayiro: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, karwundo falde tadawa sanana
gairo walluwwia, təmmaro nodo bargaa Mai Samemayero ngawuwwawo.
4 Adə nangaro wundu duwon tadaana adə gai kəlanjua awimaro
ngojənnidə, curo nodo bargaa Mai Samemayen tima kura wo.
5 «Koro wundu duwon tadaana adə gaia cunilan* cəmowonamadə,
wumaa səmowo.
6 Amma wundu duwon tadawa sanana wua mərsasanaso aniye falnjaa
cakke talje biwu cədidə, kamdəye daunjuro kau neduram mafəndi
lujagane bərəm kuruwuro gəpcaanama tiro ngalwo.
7 «Kuttunja am duniayeso, dalilnjudə awowa tayia casakke taljane biwu
cadi mbeji. Jaraptaso kadu baworo isai, amma kuttunju kam tiyen isaidə!
8 Mukkonəm bi sinəm njakke talləme biwu dimia, tia kamme nin ku-
ruwunno gəmme! Mukko yindia bi si yindia kannu təmmaro nuiwaworo
ngawodəroa, maskin bi dungu ro sawisoyero ngaammama niro ngalwo.
9 Koro simməm njakke talləme biwu dimia, tia kulaine nin kuruwunno
gəmme! Sim yindia kannu jaanamayedəro ngawodəroa, sim falla ro
sawisoyero ngaammama niro ngalwo.

Misal dimi faccəgənaye
(Luk 15.1-7)

10 «Hangal gənanowo, bare tadawa sanana aniye falnjamaro rudu
gənagəwwi! Nayiro wulnjagakki, samelan malaiyawanja sawisoro fəkka
Bawani Mai Samemaye carui kasarga.
11 [Awoa Tada Kambedə awo faccəgənasodəa maje njəkkaworo isəna.]
12 Awi gəle təmanuw? Kam laa diminju miaa duwon, fal fatkeyenoa,
filəgar ləgaridəa kərisolan kolje leje fal faccəgənadəa maji, mare?
13 Jiremaro nayiro wulnjagakki, kiwandoa, karwukəji duwon kəla
faldəyen cədidə, kəla filəgar ləgari faccagannidəyen cədidəmaa kojəna.
14 Adəgaima Bawando Samema ye tadawa sanana aniye falnjaye
fattuwu cəraanni.

Kəraminəmbe biwu niro njəddo

15 «Kəraminəm biwu niro njəddia, lene katte nayi yindi rundoyen tiro
biwunjudəa wulgəne. Mananəm fanjia, kəraminəmdəa mowomma.
16 Fanjiwawoa, kam fal bi yindi ngone kallo lenowo. Adəgainin mana fi
yaye ci sheda yindi bi yakkuyen tabbattiyi.
17 Tayi yea fanduro wajia, jama wua gawuro wulgəne. Koro yaye jama
wua gawudəmaa fanduro wajia, kərdi bi akki mowoma gairo tia ngone.
18 Jiremaro nayiro wulnjagakki, awi duwon dunian geruwidə same yen
tikkerəna, koro awi duwon dunian wuinuwidə same yen wuidəna.

---

* **18:5** 18.5 cunilan - Isa nangaro.

19 Koro nayiro wulnjagakki, dunian kamndo yindi kəla awi yayen
ardijane Bawani Mai Samemaa caworia, tayiro ci.
20 Dalilnjudə na duwon kam yindi bi yakku cunilan captanadə, wu ye
dawunjan,» yeno.

Misal kam gawurdu wadumaye

21 Daji Biturus na Isayero ise tiro: «Kəma, kəramini wuro biwu səddiya,
ndawuro tia gawurnəkki? Har gadegade tulurro?» cəne tia kiworo.
22 Isaye tiro: «A'a, har gadegade tulurro gəni wulnjəgəkko, fitulur
gadegade tulurro tia gawurne!
23 Adə nangaro nodo bargaa Mai Samemaye alamanju mai laa
wolodiyanju-a kəla kasunjayen balas dio cəraanadə gai.
24 Maidə balas dio badiyenniya, kam talanti† dəwu mewuro jəgaimaa
tiro kekkudo.
25 Kamdə awonju rəmboye bawodə, Maidə wada ce ti-a kamunju-a
yallanju-a kəndanju samma-aa calado kasudə tərəmbo yeno.
26 Amma kamdə fuwu Maidəyen tungurumje tiro: "Barganəmmin,
kanadi tai, sammaa rəmbəkki, diye!" yeno.
27 Daji Maidə tia njunoje kasudəa wajiye tia kolje leyeno.
28 «Kiluwunniya, wolodi adə ye kamanju laa dinariyus‡ miaro jəgaimaa
kiro. Tia dauyen rəpciye kimiljiye: "Awo nia njəgakkidəa rəmbe!" yeno.
29 Daji kamanjudə fuwunjun tungurumje tia lowoje: "Marne, kanadi tai,
rəmbəkki, diye!" yeno.
30 Amma waje tia kosoro cakke, har kasudəa cərəmbiro yeno.
31 «Wolodiya amanjudə awo wakkajənadəa kerunniya, karwunja jauro
bannade lejane Maidəro awo wakkajəna sammaa wulyeyera.
32 Daji Maidə koro walde wolodidəa bowoje tiro: "Ni wolodi kəlado!
Lowosəgəmma nangaro, kasunəm adə sammaa wangeyekko.
33 Njunonjəkkənadə gai, wolodi kamanəmba njunodudə niro wajim-
njəgəna, gəna?" cəne
34 gərgaje tia mukko am tiro ajawu caddiyero cakke, har ti ye sammaa
cərəmbiro yeno.
35 Adəgaima wundundo yaye karwunjun kamanjua gawurjiwawoa,
Bawani Mai Samema ye tiro ngaidəmaa cəddi,» yeno Isaye.

KIDA ISAYE CIDI YAHUDIYAYEN

19

Kambiwu kəla kamu dəptayen
(Mar 10.1-12)

1 Isa mana ania cəde kerənniya, cidi Galileyea kolje cidi Yahudiyaye
ngawo bərəm Jordaniyen dəganaro leyeno.
2 Jama kada kadami Isaa jaane nadən am dondia isangayeyeno.
3 Farisawa laa Isaa rijapturo isane tiro: «Kəla dalil fiye yayen kam
kamunju dəptadə halal wa?» cane tia keworo.
4 Isaye tayiro: «Ngaltema kitawulan adəa kəranuwwi wa? "Badidu-
ramnin Alaktumadə tayia kongwa-a kamu-aro alakkeno."†
5 Koro tiye: "Dalil adəyero kwa bawanju-a yanju-aa kolje kamunjuro
kərdiye tayi yindiso tiyi fallo waljai,"† cənna.

---

† **18:24** 18.24 talanti - Talanti faldə alama alwasi kida kərwu mewu wuriye gai. ‡ **18:28** 18.28 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle. † **19:4** 19.4 Bad 1.27; 5.2 † **19:5** 19.5 Bad 2.24

6 Adəgaima kua adən fuwun tayidə yindi gəni, tiloro waljana. Adə
nangaro awo Ala kəljənadəa bare kam firjənni!» yeno.
7 Farisawadəye tiro: «To, awiro gəle Nawi Musa kam kamunjuro
kakkadu dəptaye co duwon koljoro wada kaino?»† cane tia keworo.
8 Isaye tayiro: «Kəlakibbundo nangaro Nawi Musa kamu dəpta nayiro
amarngeyera, amma badiduramnin ngai gəni.
9 Nayiro wulnjagakki, wundu duwon kamunjua kəla kənjənayen gəni
dəpce gade niyajənadə kənjəna cədəna,» yeno.
10 Daji fuwurawanjuye tiro: «Adəma naptu kam kamunjuayea, niya
dionambudəma ngalwo!» yera.
11 Isaye tayiro: «Kam nguson gəni rakce mana adəa ngoji, sai am duwon
tayiro tinamasodə.
12 Dalilnjudə am laa curo yanjayeman adim tayia casambəna mbeji, am
laa ye am tayia adimbo cadəna mbeji, koro am laa ye nodo bargaa Mai
Samemaye nangaro kəlanja adimbo cadəna mbeji.* Kam mana adəa rakce
ngojimadə ngojo!» yeno.

Isaye yalla sananaro barga dəptuwu
(Mar 10.13-16; Luk 18.15-17)

13 Daji am laa Isa mukkonju kəla yallanja sananayero gənajuwo moduwa
cəddoro tayia nanjuro kewudəranniya, fuwurawadə amdəa wusayera.
14 Amma Isaye fuwurawanjuro: «Yalla sananadəa kollowo naniro isa,
bare tayiro dapkəwwi! Nodo bargaa Mai Samemayedə am tayi gaiye
nuwanja, diye!» yeno.
15 Daji kəlanjaro mukko gənayeyenniya, nadəa kolje leyeno.

Gaɗiwu laaye ro sawisoye mada
(Mar 10.17-31; Luk 18.18-30)

16 Daji jairo laa ise Isaro: «Sayinna, awi ngəla dikke ro sawisoye†
fandəkki?» cəne tia kiworo.
17 Isaye tiro: «Awiro kəla awo ngəlayen wua suworəmidə? Ti ngəladə
tilo lon! Ro sawisoye fando raammaa, wadawadəa gai!»‡ yeno.
18 Jairodəye: «Wada fiso?» cəne tia kiworənniya, Isaye: «Bare ro kambe
tuluwummi, bare kənjəna dimmi, bare nambarwu dimmi, bare sheda
kambu dimmi,
19 bawanəm-a yanəm-aro daraja ye, koro kəmaskinəm yea kəlanəm
gairo raye!»† yeno.
20 Jairodəye: «Wada ani sammaa gakkəna, awi gəle wua mauso?» yeno.
21 Isaye: «Kalkal diomaro waldu raammaa, lene kəndanəm lade
talaawaro ye, arsiyi samelan fandəmi. Daji are wua səgai!» yeno.
22 Jairodə mana adəa fangenniya, ti jauro gaɗiwu nangaro karwu
kuttuaro sapkadan.
23 Daji Isaye fuwurawanjuro: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, gaɗiwuye
nodo bargaa Mai Samemayero ngawonju jauro jau, diye!
24 Koro waldəkke nayiro wulnjagakki, gaɗiwuye nodo bargaa Alayero
ngawonjudəro kaɗimoye cuwuɗi ɗiwurayen kodunjuma budu wo!» yeno.
25 Fuwurawadə adəa fangeranniya, jauro ajapcane: «Assha! Adəgaia,
wundu gəle njəkkawo cuwandi?» yera.

---

† **19:7** 19.7 SK 24.1-4 * **19:12** 19.12 am laa kəlanja adimbo cadəna - Am laa kəlanja adimba gairo ngojane kamu dio wajana. † **19:16** 19.16 ro sawisoye - Ro duwon na Alayen təmmaro ceriwawo. ‡ **19:17** 19.17 wadawa - Wadawa curo Attaura Nawi Musayen ruwuwada. † **19:19** 19.18-19 NL 20.12-16; Lew 19.18; SK 5.16-20

26 Isa tayia ninije: «Kambo yojiwawo, amma Alaro awiso yoji!» yeno.
27 Daji Biturusse tiro: «Akko andi awindeso kolliye nia njəgaiyenadə,
awi gəle fandiye?» yenniya,
28 Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, leira wakkaje Tada Kambedə
kəla kurisnju kərmaiye darajaayen napciya, nayi wua səgawwadə ye kuris
kərmaiye mewun yindinlan nammuwe jiɾiya Israyilaye mewun yindindəa
noduwi.
29 Koro wundu duwon cuni nangaro§ fado, bi yeiya, bi kanna, bi bawa,
bi ya, bi yalla, bi kulo koljənadə mia mia cuwandi, koro ro sawisoye ye
warasaji.
30 Amma am burwoye ngəwu daryeyero waljai, koro daryeye ye
burwoyero waljai,» yeno.

20

Misal kəma jərwu inabbe-a kidawunju-aye

1 «Nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju kam laa suwa ləp jərwunju
inabbero kidawu madaaro culuwuna gai.
2 Tayiro kidanja dabduyero dinariyus* fal fal biyaji cəne kasatkeranniya,
tayia jərwunjuro kinodo.
3 Koro balde culuwe ci kasuwuyen am gade kida bawo napkada kiro.
4 Tayiro: “Nayi ye jərwuniro lenowo, awo kalkaldəa njadəkki,” yenniya,
5 cijane leyera. Kausu dawu-a duwor-a ye culuwe caye gai kido.
6 Koro yaye asar kiluwunniya, ci kasuwuyen am gade napkada cuwande
tayiro: “Awiro dabdu sərambo na adən bowuro nammuwidə?” cəne tayia
kiworo.
7 Tiro: “Wunduma kida sadənni nangaro,” yera. Daji tayiro: “Nayi ye
jərwuniro lenowo!” yeno.
8 «Dunia mairiwuyenniya, kəma jərwuyedəye wakkilnjuro: “Ki-
dawudəa bowone tayiro biyanja ye, am daryeyedən badinəmiya bur-
woyedəro yade,” yeno.
9 Am dunia asar kida badijanadə kadiranniya, dinariyus fal fal kewando.
10 Daji am burwon kida badijanadə kadiranniya, awo am daryeyedəyea
kojəna cawandiro təmajana duwon, ndasonja ye dinariyus fal fal ke-
wando.
11 Kewandənniya, karwunja waje
12 tiro: “A! Am daryeye ani sa fallo kida cadəna yaye, andi-a kalkallo
kidəm! Andidə suwa ləp tawaniye dabdu sərambo kausu jau fit
kəlandenna ngənəptiyena, diye!” yera.
13 Amma kəma jərwuyedəye falnjaro: “Sawa, awima diwi njəddəkkəni.
Dinariyus fallo kida dabduye dioro kasaddəmma, gəna?
14 Awo kaanəmdəa ngone lene, njikkənadə gairo kam daryeye yero
yikkiya, raakko.
15 Kəndanilan rangəkke awo roni cəraana dikkiwawo wa? Ra, karwuni
ngəladəro, wua sim diwin surumi?” yeno.
16 Adəgaima am daryeyedə burwoyero waljai, koro burwoyedə ye
daryeyero waljai,» yeno.

Isaye kənyakkuyero kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mar 10.32-34; Luk 18.31-34)

§ **19:29** 19.29 cuni nangaro - Isaa kasaccəna nangaro.
* **20:2** 20.2 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle.

17 Isa Jerujalembo ledu cədi duwon, kəla jawallen fuwurawanju mewun
yindindəa səgəriro cuttuluwe tayiro:
18 «Fanowo, Jerujalembo leniye, Tada Kambedəa mukko wurawa
ɾimannaye-a maləmba Attauraye-aro sərəccagane shara ro tuluwoye tiro
cadde
19 mukko kərdiyayero casakke, tayi ye tia rujane kirwolan jajarjane
kəskaro jajagane roro ceyesi. Koro kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno.

Lowo Yakuba-a Yahaya-aye
(Mar 10.35-45)

20 Daji ya tadawa Jabadiye tadawanju yindi-a kallo na Isayero isane
fuwunjun tungurumje awo laa cərawo cəne tia kiworo.
21 Isaye tiro: «Awi raam?» cəne tia kiworo. Kamudəye tiro:
«Marne, kərmainəm fandəmiya, kolle tadawani yindi ania napca, fal
kəmboramməmlan, fal ye wailanəmlan!» yeno.
22 Isaye tayiro: «Awo koruwwadəmaa nonuwwi. Ranguwe kənjaram[†]
yakkidən yawi wa?» cəne tayia kiworənniya, tiro: «Aaa, rangiye!» yera.
23 Isaye tayiro: «Jire, kənjarammin yawi. Amma kəmborammilan
so, wailanilan so naptadə, wu gəni kambo amargəkki, Bawani am
kərejənadəro tayia dabbarjəgəna,» yeno.
24 Fuwurawa mewu gapcanadə adəa fangeranniya, yaana yindidəro
gərgayeyera.
25 Daji Isa tayi sammaa bowoje tayiro: «Nonuwwa, maiya kərdiyaye
talaawanjaa jauro raccaana, koro fuwumanjaso ye amnjaro kənduwo
fəlejagai.
26 Amma dawundon ngai gəni. Wundu duwon dawundon kuraro waldu
cəraanamadə wolodindoro waljo!
27 Koro wundu duwon fuwumandoro waldu cəraanamadə kaɾeandoro
waljo!
28 Adəgaima Tada Kambedə tiro nanwolodi caddoro gəni kadio, tidəma
nanwolodi cədo ronju co am ngəwu merujoro kadio,» yeno.

Isaye kambu yindia isangaduwu
(Mar 10.46-52; Luk 18.35-43)

29 Isa-a fuwurawanju-a bəla Jerikoyelan keluwunniya, am kada kadami
tia geya.
30 Kambu yindi ci jawallen napkada duwon, Isa kojiro fangeranniya,
kowo sapcane: «Kəma, Tada Mai Daudaye, andia njunosane!» yera.
31 Jamadə tayiro jakkade mədək napca yera, amma cayea kojənaro kowo
sapcane: «Kəma, Tada Mai Daudaye, andia njunosane!» yera.
32 Daji Isa daje tayia bowoje: «Awi nayiro njaddəkkiya, rawuw?» cəne
tayia kiworo.
33 Tayiye: «Kəma, sim fandiyeya, rayiye!» yera.
34 Daji Isa tayia njunoje simnja leyeno. Sadəman sim cawande Isaa geya.

KIDA ISAYE JERUJALEMNIN

21

Isaye mai gai Jerujalembo ngawo
(Mar 11.1-11; Luk 19.28-40; Yah 12.12-19)

---

† **20:22** 20.22 kənjaram - Kənjaram bone njaye.

1 Jerujalemba karənjane bəla Baitfajeyero na Kau Jaitunnedəro kadiran-
niya, Isa fuwurawanjuye yindi cunode
2 tayiro: «Bəla fuwundoyedəro lenowo! Ngawuwiyama, koro laa
kuttanjua tuwada nagəwi. Fərangowo kudowo!
3 Kam laaye nayiro awo laa cənia, tiro: “Kəmadə tayilan məradunjua,”
wulgənowo! Sadəman tayia juwajiyi,» yeno.
4 Adəgaima awo Kəmande kuren ci nawiyen wuljənadə wakkayeno.
5 Tiye: «Fero Siyonnero* wullowo: “Akko mainəm nanəmbo kənde cədi,
ti rokura bawoa kəla koroyen isi, kəla kuttayeman,”»† cənna.
6 Fuwurawadə lejane awo Isa tayiro wuljəgənadəa kedo.
7 Daji korodə-a kuttanju-a na Isayero cawude kalwunja kəladəro
ferjagane Isa juwane napkeno.
8 Jama kada ye kalwunja kəla jawallen feryera, laa ye dəlam kəɾi
kəskaye kamjane kəla jawallen sərətkera.
9 Am fuwu gərjana so, ngawonju jaana so kowo sapcane: «Hosanna,†
Tada Mai Daudayero daraja tio! Bargaa ti cu Kəmandeyen isimadə!
Hosanna, Mai Samemaro daraja tio!»† cani.
10 Isa Jerujalembo kərgaanniya, am bəlaye samma hangalnja caa cijəna:
«Wundu kam attə?» cane keworo.
11 Jamadəye: «Tima Nawi Isa kam bəla Najarat cidi Galileyedə wo!»
yera.

Isa Fado Alayen
(Mar 11.15-26; Luk 19.45-48; Yah 2.13-25)

12 Daji Isa balballa Fado Alayero ngaye ladomaso-a njuwomaso-a
sammaa duje tewur wuɾi canjimasoye-a napturam tattawar ladomasoye-a
yea təmbalyeno.
13 Tayiro: «Kitawulan ruwuwada: “Fannidəa fado moduwayelan
bowojai,”† amma nayidə tia jongo gəndewuyero kalakkew!»† yeno.
14 Daji Fado Alayen kambuwa-a ngurdiyiya-a na Isayero isane tayia
isangayeyeno.
15 Wurawa ɾimannaye-a maləmba Attauraye-a awo ajabba ajabba Isa
cədidəa carune, koro tadawa sanana ye Fado Alayen yiljane: «Hosanna,
Tada Mai Daudayero daraja tio!» canidəa fangeranniya, jauro gərgajane
16 tiro: «Awo tadawa sanana ani wuljaidəa fanəmma wa?» yera.
Isaye tayiro: «Aaa, fakkəna. Ngaltema adəa kitawulan kəranuwwi wa?
“Tadawa sanana-a timalla-a yakkəme nia jajannjai!”»† yeno.
17 Daji Isa tayia kolje bərnidən culuwe bəla Baitaniyero leje boyeno.

Isaye ya tarmuye baskudu
(Mar 11.12-14)

18 Wajənanjua suwa ləp Isa bərniro waldi duwon, kəna tia kida.
19 Ci jawallen ya tarmuye kirunniya, nanjuro kadio, amma kalu
gənia, awima cuwandənni. Daji Isaye tarmudəro: «Bare gadero tada
yakkəmmi!» yeno. Sadəman tarmudə ngau ngamgeno.
20 Fuwurawadə adəa kerunniya, ajapcane: «Awiawin tarmu adə samdən
ngau ngamgeno?» cane keworo.
21 Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, nayi shekku bawoa
kambərsendoaa, ranguwe awo tarmudəro yiddəkkənadəa diwi, koro

* **21:5** 21.5 Fero Siyonne - Jama Jerujalembe. † **21:5** 21.5 Jak 9.9 † **21:9** 21.9 Hosanna - Alaa yungoriyo! † **21:9** 21.9 Jaw 118.25-26 † **21:13** 21.13 Ish 56.7 † **21:13** 21.13 Iri 7.11 † **21:16** 21.16 Jaw 8.2

adəa kojənaro kau kuruwu adəro: “Cine bərəmbo fidəgəne!” wulluwiya, wakkaji.
22 Kambərsendoaa, awi yaye moduwalan koruwiya, fanduwi,» yeno.

Kənduwo Isaye ndaran isi?
(Mar 11.27-33; Luk 20.1-8)

23 Isa Fado Alayero kərgaanniya, jamaa alamji duwon, wurawa ɾimannaye-a amwurawa jamaye-a nanjuro isane tiro: «Kənduwo filan awo ania dimi? Wundu niro kənduwo adəa njo?» cane tia keworo.
24 Isaye tayiro: «Wu ye nayiro koro fal njaddəkki. Jaawudəa siwia, wu ye kənduwo filan awo ania dikkidəa nayiro wulnjagakki.
25 Kasala Yahaya jamaro cəddənadə, sameyen kadio ra kamben?» cəne tayia kiworo. Daji kattenjan sawardane: «“Sameyen” wulliyea, andiro: “To, awiro gəle tia kasadduwwidə?” cəne sawori.
26 Amma “kamben” wulliyea, jamadəa riniyena, dalilnjudə am samma Yahayaa nawiro ngojana nangaro.»
27 Daji Isaro: «Noniyende,» yera. Isaye tayiro: «Wu ye kənduwo filan awo ania dikkidəa wulnjagakkiwawo,» yeno.

Misal tada yindiye

28 «To, awi təmanuw? Kam laa tadanju yindia. Yim laa na tada burwoyedəro leje tiro: “Tadani, ku lene jərwuni inabben kida de!” yeno.
29 Tadadəye: “A’a, raakkəni!” yeno, amma ngawo adəyen təmje leyeno.
30 Koro bawadə na tada yindiyedəro leyenniya, ti yero caye gai wulyeyeno. Tadadəye: “To, bawa, lekki,” yeno, amma lejənni.
31 Kərma tayi yindi aniyen wundunja awo bawanju cəraanadəa cədo?» cəne tayia kiworo. Tiro: «Burwoyedəma,» yeranniya, Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, akki mowomaso-a jawarraso-a nayin burwonno nodo bargaa Alayero ngasayi.
32 Dalilnjudə Yahaya nandoro ise jawal jireye fəlengeyeranniya, nayi tia kasadduwwi, amma akki mowomaso-a jawarraso-adə tia kasatkera. Adəa ruwwa yaye, təmmuwe tia kasadduwwi.

Misal jərwu agəriduwu kəladowaye
(Mar 12.1-12; Luk 20.9-19)

33 «Akko misal gade yea fanowo! Kam laa kəma jərwuye mbeji, jərwu inabbe cəde garje curodən bəlaa ingi inabbe tuluwoye laje soro kuruwu juworoye kidando. Daji jərwudəa jərwuwu laaro agərijiye bəlawuroro sapkada.
34 Sa fərdoye karəngenniya, nuwanju cuwandoro kaɾeawanju laaa na jərwuwudəyero kinodo.
35 Amma jərwuwudə kaɾeawanjudəa keda. Faldəa bakkera, faldə yea roro keyeso, faldə yero dongur kauye gəpcagane kano.
36 Koro walde cayemaa kojənaro kaɾeawa gade kinodənniya, caye gai tayi yero keddo.
37 Darye kəma jərwudəye: “Tadaniro daraja cadi,” cəne tadanju nanjaro kinodo.
38 Amma jərwuwudə tadanjudəa kerunniya, kattenjan: “Adəma warasamadə wo! Arowo tia yejiyo, warasanjudəa ngoniyo!” yera.
39 Daji tia cadane jərwudəlan cattuluwe roro keyeso.
40 To, kəma jərwuyedə isiya, awi jərwuwu aniro cəddi?» cəne tayia kiworənniya,

41 tiro: «Am jauro kəlado aniro ajawu jau fəlejiye roro ceyesi, koro am
gade sa fərdoyen tiro nemanju cadimadəro jərwunjudəa agərijiyi,» yera.
42 Daji Isaye tayiro: «Ngaltema awo kitawulan ruwuwada adəa
kəranuwwi wa?

“Kau duwon fado tandomaso wajanamadə,
tima kau tandoye sammaro faidaaro waljənadə wo.
Adə kəndo Kəmandeye,
andiro jauro ajabba!”†

43 Adə nangaro nayiro wulnjagakki, Ala nodonju bargaa mukkondon
cəmoye mukko jama gade awo ti cəraana cadimadəyero cakki.
44 [Nonowo, kam kəla kau adəyero cukkurənamadə nanamdi, koro
kaudə kambo cukkuriya, kəluwuro kalakci,» yeno.]
45 Wurawa ɾimannaye-a Farisawa-a misallanju fangeranniya,
kəlanjaman mana kidoro asuyera.
46 Daji jawal tia taye majai duwon, jamadəa riyera, dalilnjudə amdə
samma tia nawiro ngojana nangaro.

22

Misal masəna larusaye
(Luk 14.15-24)

1 Koro Isa walde misalnin tayiro wulyeyeno. Tiye:
2 «Nodo bargaa Mai Samemayedə alama mai laa tadanju nangaro
masəna larusaye dabbarjəna gai.
3 Maidə wolodiyanju laaa am masənaro dojənadəa bowoja isaro nanjaro
kinodənniya, kəndero wayera.
4 Koro walde wolodiya gadea cunode tayiro: “Am dokkənadəro wullowo:
‘Akko masənanidə deyada. Dalowani so, kənnawani kaisua so duwajana,
awiso kərma dabbargada. Arowo masəna larusayero!’ ” yeno.
5 Amma am dojənadə mananjudəa awimaro ngojanni sapkadara. Laa
kulonjaro, laa saniaramnjaro leyera.
6 Am gapcənasodə ye wolodiyadəa cadane basarjane roro keyeso.
7 Maidə gərgaje sojiyanju cunode kamceji ania roro ceyese bəlanja
kannun waryera.
8 Daji Maidəye wolodiyanjuro: “Akko masəna larusayedə dabbargada,
amma am dokkənadə martawa tia boye cadanni.
9 Adə nangaro lenowo lai laisolan am fanduwwa sammaa masəna
larusayero bowonowo isa!” yeno.
10 Daji wolodiyadə lejane lai lai jaane am cawandəna sammaa ngəlan
diwin capcane isane, har larusaramdə damgeno.
11 «Maidə am dojənadəa kuroro kərgaanniya, curonjan kam laa kalwu
larusaye lujənni kiro.
12 Maidəye tiro: “Sawa, awiawin kalwu larusaye bawoa na adəro
kərgaam?” cəne tia kiworənniya, kamdəro awo wulduye katkero.
13 Daji Maidəye wolodiyanjuro: “Tia si-a mukko-alan gerowo deyan curo
duwu cələm pəttero gəpkənowo, nadən so ye tədi, sheɾi ye naldi,” yeno.
14 Nonowo, am bowojənadə ngəwu, amma tayi kəɾejənadə gana,» yeno.

† **21:42** 21.42 Jaw 118.22-23

Kambiwu kəla akki njoyen
(Mar 12.13-17; Luk 20.20-26)

15 Daji Farisawadə lejane sawardane jawal Isaro curo mananjuyen bəlaa laduwuye mayera.
16 Fuwurawanja-a am Mai Hirudussa jaana laa-aa nanjuro canode tiro: «Sayinna, ni kam jirema ye, jawal Alaye kalkallo yikkərami yero noniyena, dalilnjudə wundumaa rinəmmi ye, gayirnəmmi ye nangaro.
17 To, awi təmanəm? Kaisarro* akki njodə halal ra haram?» cane tia keworo.
18 Amma Isa niadiwinjadəa asuje tayiro: «Mənafəkka! Awiro wua rijamsuwi?
19 Wuro dinariyus tilan akki biyanuwidəa fəlesəgənowo rukke!» cəne dinariyus tiro kekkudo.
20 Tayiro: «Cu-a kəla-a wunduye tilan dasaa?» cəne tayia kiworənniya,
21 tiro: «Kaisarre,» yera. Daji Isaye tayiro: «Ngaimaa, awo Kaisarredəa Kaisarro yowo, koro awo Alayedəa Alaro yowo!» yeno.
22 Adəa fangeranniya, tia jauro ajapcane koljane sapkadara.

Kambiwu kəla cinowo duniayen
(Mar 12.18-27; Luk 20.27-40)

23 Yim adəman Sadusiya laa, tayi cinowo duniaye bawo wuljaidə, na Isayero isane tiro koro cadde:
24 «Sayinna, Nawi Musaye: “Kam laa tada bawo bawoje kamu koljia, yanjugəna kamunjudəa niyajo tiro kaduwu majuwo!”† cənna.
25 Akko curonden yaana tulur mbeji. Burwoyedə kamu ngoje tada cuwandənnin bawoje kamunjudəa yanjugənaro kolyeyeno.
26 Yindiyedə-a yakkuyedə-a yero ngai wakkajiye, har ti tulurredə kamudəa cəmoye bawoyeno.
27 Ngawo adəyen kamudə ye bawoyeno.
28 To, tayi tulurso tia camowonadə, cinowo duniayen kamu wundunjayero walji?» cane tia keworo.
29 Isaye tayiro: «Nayidə fattuwuwwa, dalilnjudə kitawu bi kənduwo Alaye nonuwwi nangaro.
30 Cinowo duniayen larusa so, niya so cadiwawo, tayi alama malaiyawa samelan dasaanadə gairo waljai.†
31 Koro karmon cidudə, awo Ala kitawulan nayiro wulnjaanadəa kəranuwwi wa?
32 Tiye: “Wuma Ala Ibrahimbe-a Isakuye-a Yakubaye-a wo,”† cənna. Ti Ala am nunaye gəni, am roaye, diye!» yeno.
33 Jamadə adəa fangeranniya, tai dajane alamdunjudəa ajapkera.

Wadawa samman finja kura wo?
(Mar 12.28-34)

34 Farisawadə Isa Sadusiyadəa manan yapcəgənaro fangeranniya, captane nanjuro kadira.
35 Curonjan maləm Attauraye laa tia rijapturo tiro:
36 «Sayinna, wadawa curo Attaura Nawi Musayedən finja kura wo?» cəne tia kiworo.

---

* **22:17** 22.17 Kaisar - Gomna kura Rombe. † **22:24** 22.24 SK 25.5 † **22:30** 22.30 malaiyawa gai - Sawisoro na Alayen roa dasayi, gadero sanuiwawo. Adəma nangaro samelan kaduwu mada bawo. † **22:32** 22.32 NL 3.6

37 Isaye tiro: «“Ala Kəmanəmba karwunəm ngan, ronəm ngan,
hangalnəm ngan raye!”†
38 Adəma wada kura burwoye wo!
39 Koro yindiyedə ye ti gai: “Kəmaskinəm yea kəlanəm gairo raye!”†
40 Wada yindi anima fərdu Attaura Nawi Musaye-a kitawuwa nawiyaye-
a sammaye!» yeno.

Almasiwudə Tada Mai Daudaye
(Mar 12.35-37; Luk 20.41-44)

41 Farisawadə nadən captana duwon, Isaye tayiro:
42 «Awi kəla Almasiwudəyen təmanuw? Ti tada wunduye?» cəne tayia
kiworo. Tiro: «Tada Mai Daudaye!»‡ yera.
43 Daji Isaye tayiro: «Adəgaimaa, ndayilan gəle Mai Dauda Ruhu Alayen
tia Kəmalan bowoyeno? Tiye:
44 “Kəmandeye Kəmaniro: ‘Namme kəmborammilan duwon,
kəladowanəmba cidiya sinəmbero yakkəkko!’ cənna.”†
45 Mai Daudaye tia Kəmalan bowojənadə, ndayilan gəle Almasiwudə
tadanjuro walji?» yenniya,
46 wundunjama rakce tiro jaawu cinni. Koro adən fuwun wunduma
gadero cinju mudu kaje tiro koro cəddənni.

23

Hal maləmba Attauraye-a Farisawaye-a
(Mar 12.38-40; Luk 20.45-47)

1 Daji Isaye jamadə-a fuwurawanju-aro:
2 «Maləmba Attauraye-a Farisawa-adə napturam Nawi Musayen nap-
kada.*
3 Adə nangaro awo nayiro wulnjagai sammaa dewo gaiwo. Amma bare
kəndonjadəa diwwi, dalilnjudə awo wuljanadəa cadiwawo nangaro.
4 Katkun kurwowu dama bawo casakkere ngawana ambero gənajagai,
amma tayi kəlanja ngulondonjama casange tayia banajagaiwawo.
5 Kəndonja sammaa am tayia caroro cadi. Layanja mana Alaye ye
fatatallo cadi, gəsər kalwunjaye ye kuruwuro cadi.†
6 Masəna kuralan na darajaa-a dandallan napturam fuwuye-a caraana,
7 koro kasuwulan am tayiro lewa darajaye cadde tayia Sayinnalan
bowojaiya, jaumaro caraana.
8 «Amma nayidə, bare Sayinnalan bowonjanni, dalilnjudə maləmndo
fal, nayi samma ye kəramiya nangaro.
9 Koro dunia adən bare wundumaa Bawalan bowonuwwi, dalilnjudə
Bawando fal, ti samelan dəganadə.‡
10 Koro bare fuwumalan bowonjanni, dalilnjudə fuwumando fal, ti
Almasiwudə.
11 Kam curondon kuramadə wolodindoro walji.
12 Nonowo, wundu yaye kəlanjua jajakcənamadə, tia bassai. Koro
wundu yaye kəlanjua awimaro ngojənnimadə, tia jajakcai.

---

† **22:37** 22.37 SK 6.5 † **22:39** 22.39 Lew 19.18 ‡ **22:42** 22.42 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye. † **22:44** 22.44 Jaw 110.1 * **23:2** 23.2 napturam Nawi Musaye - Kənduwo jamaro mana Alaye alamduwu-a fisarduwu-aye. † **23:5** 23.5 laya - Laya yaudiyaudi mana Alaye kəlan ruwuwada ngum-a ngasu-aro tudəgənadə. ‡ **23:9** 23.9 Bawa - Bawa buye gəni, adinne.

Kuttunja maləmba Attauraye-a Farisawa-a!
(Luk 11.37-54)

13 «Kuttundo maləmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso!
Cinna nodo bargaa Mai Samemayero ngawoyedəa ambo jakkəgəwwa.
Nayi kəlando ye ngawuwwi, koro am tiyen ngaworo majaidə yero
dapkəgəwwa.
14 [Kuttundo maləmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso!
Kamu kwa faccəgənaasoye kəndanja sammaa buwi ye, halndo gəraduro
fuwu jamayen moduwa kuruwuro gərnuwi ye. Adə nangaro ajawundo
leiran jauro kura!]
15 «Kuttundo maləmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso!
Kərdi falla adinndoro kalakturo bərəm kura kura konuwe lardu lardu
gawi. Təmjiya, tia kannuma nayimaa jauro konjanaro kalanguwi.
16 Kuttundo simoduwu kambuwaso! Nayiye: "Wundu duwon kəla Fado
Alayelan kansi juwuidə, awima gəni. Amma kam kəla dinar Fado Alayen
dəganadəyelan kansi juwuiya, kansinju tia cədai!" nuwi.
17 Nayi kambuwa hangal bawoaso! Ndasonja gəle kura wo, dinardə ra
Fado Alaye dinardəa tayirro kalakciyidə?
18 Koro nayiye: "Wundu duwon kəla laya duwadurambelan kansi
juwuidə, awima gəni. Amma kam kəla sadaa laya duwaduramdən
gənaadadəyen kansi juwuiya, kansinju tia cədai!" nuwi.
19 Nayi kambuwaso! Ndasonja gəle kura wo, sadaadə ra laya duwadu-
ram sadaadəa tayirro kalakciyidə?
20 Adə nangaro kam kəla laya duwaduramben kansi juwunamadə kəla
laya duwadurambe-a awo kəlanjun gənaada samma-ayen kansi giwo.
21 Koro kam kəla Fado Alayen kansi juwunamadə kəla Fado Alaye-a ti
curonjun dəganama-ayen kansi giwo.
22 Koro kam kəla sameyen kansi juwunamadə kəla kuris kərmaiye
Alaye-a ti kəladən napcənama-ayen kansi giwo.
23 «Kuttundo maləmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso!
Karasu so, bulu kaskasi so, nana soman jakka tuluwuwi, amma awo Attau-
ralan adəa nankuran kojənadəa kolluwwa: jire dio so, kanjimaři fəleduwu
so, aman roda so.§ Adəa kolluwwin awo ani yea dio wajimnjaana.
24 Nayi simoduwu kambuwaso! Kandana cejenuwi, amma kařimo
yunduwi!*
25 «Kuttundo maləmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso!
Nayi ngawo tasaye-a gəmdowolombe-adəa tulluwe tayirro kalanguwi,
amma curonjudə awo ndallada so, ndəlambe solan cəmbərəna.
26 Farisa kambu! Burwon curo tasaye-a gəmdowolombe-adəa tulle
duwon, ngawodə ye tayirro waljo!
27 «Kuttundo maləmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso!
Nayi alama kauri garuda bullan cingada gai, ti ngawoyen kuroro
shawa, amma curon silla am sanunaye-a awo tayirnambuye jiři jiři-an
cəmbərəna.
28 Ngaima nayidə, am ngawondo carune jirewuro ngonjai, amma
curondodə nanmənafək-a nandiwi-an cəmbərəna.

---

§ **23:23** 23.23 Karasu so, bulu kaskasi so, nana so - Jire dio so, kanjimaři fəleduwu so, aman roda sodə, tayi jakka kaluyedəa faidan kojana. * **23:24** 23.24 Kandana cejenuwi, amma kařimo yunduwi! - Kandana-a kařimo-adə yindi samma haram. Awo təngərima carune wayera yaye, awo jaumaro kura carune wajanni.

29 «Kuttundo maləmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso!
Kauriya nawiya kureye tanduwi, taktuwuram jirewuye ye janenuwi.
30 Nayiye: “Ca jaman amwurawandesoyen kərgaiyea, tayiro kəldəgəiye
bu nawiyayedəa finiyende,” nuwi.
31 Ngainin nayima kaduwu am nawiyadəa ceyesənaye nuwe shedanuwi.
32 To, kəndo diwi amwurawandoyedəa təmogənowo!
33 Nayi kadiya, kaduwu fusiyayeso! Ndayilan gəle ranguwe ajawu
kannuyero kanuwi?
34 Adə nangaro wudə nawiya-a rashiduwa-a maləmba Attauraye-a
nayiro juwanjagakki. Laanjaa kəskaro jagəwe roro yejuwi, laanja yea
dandallandon kirwolan kowonuwe bəla bəlan tayia basarnuwi.
35 Adəma nangaro jirewuye dunia adəye bunja samma kəlandoro
cukkuri, bu duwon jaman Nawi Haabila jiremadəyen tamiya har jaman
Nawi Jakariya tada Barakaye katte Fado Alaye-a laya duwadurambe-ayen
ronju tuluwuwwadəyero kudero samma fidənadə.
36 Jiremaro nayiro wulnjagakki, awo ani samma am jaman adəyemaro
wakkajiyi.

Karwukutta Isaye Jerujalembo
(Luk 13.31-35)

37 «Jerujalem, Jerujalem, nayi duwon nawiyadəa roro yejuwe am juwan-
jaanadəro dongur kauye gəgəpkəwe sanuidə! Alama kuwui tadawanju
fefedowanjun jakcidə gai, ngəwuro nayia nanin captundo raakkəna,
amma wayew.
38 Akko fanndo de sul kolnjaana.[†]
39 Nayiro wulnjagakki, gadero wua suruwwawo, har nayiye: “Bargaa ti
cu Kəmandeyen isimadə!” wulluwiro.»

24

Jawawi Isaye
kəla wurdu Fado Alaye-a sidu duniaye-ayen
(Mar 13.1-37; Luk 21.5-38)

1 Isa Fado Alayen culuwuna leji duwon, fuwurawanju nanjuro isane tiro
tando tando Fado Alayedəa fəleduwuro badiyera.
2 Amma Isaye tayiro: «Awo ani sammaa ruwwa, gəna? Jiremaro nayiro
wulnjagakki, kau ani sammaa wurjane fijai, har tiloma kəla kamanjuyen
gapciwaworo walji,» yeno.

Badiduram boneye
(Mar 13.3-13; Luk 21.7-19)

3 Isa kəla Kau Jaitunnen napcəna duwon, fuwurawanju runjan isane
tiro: «Andiro wulsagane, sawi awo ani wakkajai? Koro sa kəndenəm-a
sidu duniaye-aye cədiya, awi alama duwon ambo fəlediyidə wo?» cane
tia keworo.
4 Isaye tayiro: «Hangal gənanowo, bare wunduma nayia njawatkənni!
5 Am ngəwu cunilan[*] isane: “Wuma Almasiwudə wo!” cane am kada
cawatki.
6 Kəriwu na karənso-a kuruwuso-alan nukcənaro fanuwiya, bare
hangalndo cijənni! Sai awo ani burwon wakkajaiya duwon, amma sa
njerorambe kua yaye cədənni.

[†] **23:38** 23.38 fanndo de sul kolnjaana - Ala nguwunjan culuwuna.

[*] **24:5** 24.5 cunilan - Cu Almasiwu Alaye kəlanjaro ngojane tayima ti wo cani.

7 Lardu-a lardu gade-a lawaladai, koro kərmai-a kərmai gade-a ye
kattenjan kəriwu gərjai. Kəna ye na naro ngayi, koro cidi ye na gadegaden
loloji.
8 Awo ani samma badiduram boneye bas, alama kamu tia curo lejəna
gai.
9 «Daji nayia njadane basarnjane roro njeyesi, koro cuni nangaro† jama
duniaye samma wanjai.
10 Daji am ngəwu ye wua ganja koljai. Laa aman amanjaye jawui, laa
gade yea wajai.
11 Koro nawiya kattuwuye isane am kadaa jambajane cawatki.
12 Kəla jirenambu tərganayen kərawo am ngəwuye təgərdi.
13 Amma kam mərje har sa njerorambero‡ dəganamadə njəkkawo
cuwandi.
14 Koro kawuɾi kəji nodo bargaaye adə ye jama duniaye sammaro
shedaro wuldiyi duwon, daji njeroramdə isi.

Bone kura
(Mar 13.14-23; Luk 17.20-37; 21.20-24)

15 «Adə nangaro sa duwon awo waada jauro batti masiwa kudoma
lawarnju Nawi Daniyel ruwujənadə na jauro darajaan daada ruwiya,†
(Kəradumadə asujo!),
16 daji am lardu Yahudiyayen dasaanadə cija kauro cagaso leja!
17 Kam kəla soronjuyen dəganadə bare jəpce kare ngoduro curo
sorodəyero ngaanni!
18 Koro kam kulolan dəganadə ye bare kalwunju ngoduro waldənni!
19 Yim anin kamu curoa so, nganji cəmbia sodə, kuttunja!
20 Bare kasondo nangəɾilan§ bi yim tustuyen wakkajənniro Alaa
korowo!
21 Dalilnjudə sadən bone jauro kuttu mbeji, bone duwon sa dunia
alaktənadən tai kuro kudero ngaltema jiɾinju tuwandənni fuwu yen fagat
tuwandiwawo nangaro.
22 Koro ca Kəmande bone adəye kawunju fulujənnia, wunduma
njəkkawo cuwandiwawo. Amma am kərejənadə nangaro kawudəa fuluji.
23 Sa adən kam laaye nayiro: “Akkonju Almasiwudə!” bi “Towonju ti!”
cənia, bare tia yasarawwi!
24 Dalilnjudə almasiwuwa kattuwuyeso-a nawiya kattuwuyeso-a isane
alama kura so, awo ajabba ajabba so cadəne, yoyenoa, har am
kərejənadəmaa jambajane cawatki.
25 Akko kawu wakkajidəro, adəa nayiro wulnjagakkəna.
26 Adə nangaro am laaye nayiro: “Towonju ti karaalan!” cania, bare
lenuwwi. Bi “Akkonju ti curo ngimben!” cania, bare tayia yasarawwi.
27 Jiɾi same adinnamlan har fədero cuwalde wassidə gai, kənde Tada
Kambedə ye ngai.
28 Na ɾiwa dəganalan kowuwaso ye captai.

Kənde Tada Kambedəye
(Mar 13.24-27; Luk 21.25-28)

---

† **24:9** 24.9 cuni nangaro - Isaa kasadduwwa nangaro. ‡ **24:13** 24.13 sa njerorambe - Kənde Tada Kambedə. † **24:15** 24.15 Dan 9.27; 11.31; 12.11 § **24:20** 24.20 nangəɾi - Curo lardu yaudiyayen sanju jauro samsu ye, kuttu ye.

29 «Sadəman ngawo bone yim aniyen kəngal cələmbo walji, kumbal ye
nurnju ciwawo, sillowuwaso ye samelan casuri, koro kənduwowa sameye
ye jauro lolojai.
30 Daji alama Tada Kambedə samelan fəlediyi. Daji jama duniaye samma
karwunja kuttaji, koro Tada Kambe kənduwoa-a jauro darajaa-a kəla
fofou sameyen isi carui.†
31 Adəgaima malaiyawanjua nuktu kura kangadiyen cunode talgəmo
duniaye dewu samman tai ci dajiram sameyesoro yade amnju kərejənadəa
capcai.

Misal ya tarmuye
(Mar 13.28-31; Luk 21.29-33)

32 «Ya tarmuyen misal adəa asunowo! Sa fəktu badije kalu ɾijiya,
nangəɾi karənjənaro nonuwwa.
33 Ngaima awo ani samma wakkajai ruwiya, ti cinnalan del karənjənaro*
nonowo!
34 Jiremaro nayiro wulnjagakki, am jaman adəye sanuiwawo, sai awo
ani samma wakkajaiya duwon.
35 Same-a cidi-a baworo waljai, amma manani təmmaro baworo
waljiwawo.

Faadaro dəgaiwo!
(Mar 13.32-37; Luk 21.34-38)

36 «Amma yim bi sa duwon awo ani wakkajaidəa wunduma nojənni.
Bawadəro kajia, malaiyawa samelan dasaana ye nojanni, Tadadə ye
nojənni.
37 Kənde Tada Kambedəye alamanju jaman Nawi Nuhuye gai.
38 Awoa jaman adən kawu ingi tufanaye isidəro, amso jawui ye, casai
ye, larusa so, niya so cadi ye ngai duwon, har yim ise Nawi Nuhu curo
maaradəyero kərgawo.
39 Nanjama nangi duwon, ingi tufanaye ise tayi sammaa siyeyeno.
Kənde Tada Kambedəye ye adəgairo walji.
40 Daji yim adən kongwa yindi kulolan duwon, fal ngojane fal koljai.
41 Koro kamu yindi ye nedu cadi duwon, fal ngojane fal koljai.
42 «Adə nangaro faadaro dəgaiwo, dalilnjudə yim Kəmando isidəa
nonuwwi nangaro.
43 Amma adəa nonowo, ca kəma fadoyedə sa barwu bune fannjuro
isidəa nojənaa, faadaro dəgane tia kolje fannjuro ngayiwawo.
44 Adəgaima nayi ye faadaro dəgaiwo, dalilnjudə sa təmanuwwilan
Tada Kambedə isi nangaro.

Misal wolodiya amanna-a aman bawoa-aye
(Luk 12.35-48)

45 «Wundu gəle wolodi amanna ye, hangalla yedə wo, ti duwon kəmanja
tia kəreje wolodiya amanjuro nuwanja kəmboye sa təraanan njoro
galajənadə?
46 Kəjinju wolodi kəmanju waldiya, ngai cədi najiyidə!
47 Jiremaro nayiro wulnjagakki, kəmadə kəndanju sammaa mukko
wolodi adəyero cakki.
48 Amma ca wolodi adə ti kam batti duwon karwunjun: “Kəmani duwan
isiwawo,” cəne

† **24:30** 24.30 Dan 7.13-14 * **24:33** 24.33 ti cinnalan - Tada Kambedəye kəndenju del karənjəna.

49 wolodiya amanjua babaktu badije mbalmaso-a kallo jawune casairo
walyenoa,
50 daji wolodi adəye kəmanju yim təmajənni-a sa nojənni-alan ise
51 tia kirwolan jajarje curo mənafəkkayero cakki. Nadən so ye tədi,
sheɾi ye naldi.

25

Misal kəlayakku mewuye

1 «Sa adən* nodo bargaa Mai Samemaye alamanju ferowa kəlayakku
mewu fatəlanja ngojane mai larusayedəa kaptuwuro caluwunadə gai.
2 Curonjan uwu hangal bawoa, uwu ye hangalla.
3 Tayi hangal bawoadə fatəlanja ngoyeranniya, kəndawu ngojanni.
4 Amma tayi hangalladə fatəlanja-a kalwo curon kəndawu gadea-a
ngoyera.
5 Mai larusayedə duwan isənnidə, tayi sammaa kənəm ngoyeno.
6 Dawu buneyen kowo laa nukce: "Akkonju mai larusayedə! Luwowo
tia kapkənowo!" yeno.
7 Daji kəlayakku ani samma cijane fatəlanja dabbardu badiyera.
8 Amma tayi hangal bawoadəye hangalladəro: "Andiro kəndawu gana
sadowo, fatəlawande no cadi!" yeranniya,
9 hangalladəye: "A'a, andi-a nayi-aa sadiwawo. Lenowo na ladoma-
soyen yiwowo!" yera.
10 Kəndawu njuworo ledu cadi duwon, mai larusayedə kadio. Tayi
dabbardanadə ti-a kallo na ngəməri larusayero ngasaane cinnadə jakkera.
11 Ngawo adəyen kəlayakku gapcanadə ye isane tiro: "Barganəmmin,
barganəmmin, andiro cinnadəa fərəmsaganeye!" yera.
12 Amma mai larusayedəye: "Jiremaro nayiro wulnjagakki, nayia
nonjakkəni," yeno.
13 To, nayi ye faadaro dəgaiwo, dalilnjudə yimnju bi sanju nonuwwi
nangaro.

Misal kəma-a wolodiyanju-aye
(Luk 19.11-27)

14 «Koro nodo bargaa Mai Samemaye alamanju kam laa bəlawuro cədi
cəne wolodiyanjua bowoje kəndanju mukkonjaro cakkənadə gai.
15 Wundunja yayero kəla raktunjuyen talanti† kaino. Kam fallo uwu ce,
fallo yindi ce, fal yero fal kaino. Daji bəlawuroro leyeno.
16 Sadəman kam talanti uwu cəmowonamadə leje tayilan sawur cəde
riwa uwuye kiwando.
17 Kam yindi cəmowonamadə ye adəgai cəde riwa yindiye kiwando.
18 Amma kam talanti fal cəmowonamadə leje bəlaa laje wuɾi kəmanjuye
gərayeno.
19 «Ngawo kawu kadayen kəma wolodiya aniyedə bəlawuron kadin-
niya, tayi-a balas kedo.
20 Kam talanti uwu cəmowonamadə ise gade uwu cuwude tiro: "Bar-
ganəmmin, talanti uwu simmadə, akko gade uwu riwaro fandəkkəna,"
yeno.

---

* **25:1** 25.1 Sa adən - Sa Tada Kambedə duniaro walde isidən.
† **25:15** 25.15 talanti - Talanti faldə alama alwasi kida kərwu mewu wuriye gai.

21 Kəmanjuye tiro: “Wuse, wolodi ngəlama, amanma! Awo ganan aman
dimmadə, awo ngəwu mukkonəmbo yakkəkki. Are kallo kəji faniyo!”
yeno.
22 Kam talanti yindi cəmowonamadə ye ise tiro: “Barganəmmin, talanti
yindi simmadə, akko gade yindi riwaro fandəkkəna,” yenniya,
23 kəmanjuye tiro: “Wuse, wolodi ngəlama, amanma! Awo ganan aman
dimmadə, awo ngəwu mukkonəmbo yakkəkki. Are kallo kəji faniyo!”
yeno.
24 Daji kam talanti fal cəmowonamadə ye ise tiro: “Barganəmmin,
ni kam jauro nokkəna. Na nadəmmilan kalanəmi, koro na kasuni
finəmmilan mowomi nangaro,
25 rinjəkke lekke bəlaa lakke wuɾinəmdəa gərayekko. Akko awonəm,”
yeno.
26 Amma kəmanjuye tiro: “Ni wolodi kəlado, kam bowuye! Na
nadəkkənilan kalanəkki, koro na kasuni finəkkənilan mowokkiro
nonəmma, gəna?
27 Ca wuɾinidəa bankilan gənanəmmaa, waldunidən wuɾini riwanjua
mowokkəna.
28 To, talanti faldəa nanjun mowowo, kam nanjun mewuadəro yowo!
29 Wundu duwon nanjun awoamadə,‡ tiro casargane ngəwuro walji,
amma kam nanjun bawomadə,§ awo cədanadəmaa tilan camoyi.
30 Wolodi faida bawoa adəa deyan curo duwu cələm pəttero gəpkənowo,
nadən so ye tədi, sheɾi ye naldi,” yeno.

Jama duniaye sammaro shara kamduwu

31 «Sa Tada Kambedə darajanjua malaiyawa samman kundenno walde
isiya, kəla kurisnju kərmaiye darajaayen napci.
32 Jama duniaye samma fuwunjun captai, jiɾi səni dimiya-a kaniya-aa
firjidə gai, kam kamanju-aa firje tayia kəwu yindiro yakci.
33 Dimiyadəa kəmboramnjuro cakki, kaniyadə yea wailanjuro.
34 Daji Maidəye tayi kəmboramnjuyedəro: “Nayi Bawani barga
dəmnjaanadə, arowo nodo bargaa duwon kawu dunia alaktənayen nayiro
dabbargaadadəa gandowo!
35 Awoa kənania duwon, awo kəmboye sew. Ngudunia yen, awo kənjaye
sew. Wu kusotto yen, sisawuw.
36 Kajəmuni bawo yen, awo jaktuye sew. Wu dondi yen, kisseyew.
Kosoro sasakkəna yen, naniro kadiw,” cəni.
37 Daji am jirewu aniye tiro: “Kəma, yimbi nia kənanəmba ngiruiye
duwon, awo kəmboye ngeiye? Ra, ngudunəmba duwon, awo kənjaye
ngeiye?
38 Yimbi kusottoro walyem duwon, njuriye nia ngisayiye? Ra,
kajəmunəm bawo duwon, awo jaktuye ngeiye?
39 Yimbi ni dondi bi kosolan duwon, njuriye nanəmbo kadiye?” cani.
40 Maidəye: “Jiremaro nayiro wulnjagakki, sawi duwon kəramiyani
aniye gananjaro ser yidduwiya, wumaro sidduw,” cəni.
41 Daji Maidəye tayi wailanjuyedəro: “Nayi baskuwadadə, nani kollowo
kannu təmmaro nuiwawo Yiwulis-a malaiyawanju-aro dabbarjaanadəro
ngawowo!

‡ **25:29** 25.29 wundu duwon nanjun awoamadə - Kam mana Isaye fanjidə, nodunju cərgane caye kojənaro asuji. § **25:29** 25.29 kam nanjun bawomadə - Kam mana Isaye fanjiwawodə, nodunju ganadəmaa tilan camoyi.

42 Awoa kənania duwon, awo kəmboye siwwi. Ngudunia yen, awo
kənjaye siwwi.
43 Wu kusotto yen, səsaawwi. Kajəmuni bawo yen, awo jaktuye siwwi.
Wu dondi yen, kosolan yen naniro isuwwi,” cəni.
44 Daji tayi ye tiro: “Kəma, yimbi kənanəmba nia ngiruiye? Bi
ngudunəmba, bi kusotto, bi kajəmunəm bawoa, bi dondi, bi kosolan
duwon, nia njuruiye niro ngistuwuro wayeiye?” caniya,
45 Maidəye: “Jiremaro nayiro wulnjagakki, sawi duwon tayi aniye
gananjaro ser njəddoro wanuwiya, wumaro njəddoro wanuw,” cəni.
46 Daji tayidə ajawu sawisoyero ngasayi, amma jirewudə ro sawisoyero
ngasayi,» yeno Isaye.

KARMO-A CIDU-A ISAYE

26

Isaa roro njejoro mada
(Mar 14.1-2; Luk 22.1-2; Yah 11.45-57)

1 Isa mana ani sammaa cəde kerənniya, fuwurawanjuro:
2 «Sala Laya Njəkkayirambero kawu yindi gapcoro nonuwwa, koro
Tada Kambedəa mukko ambero sərəccagane kəskaro tia jajagane roro
ceyesi,» yeno.
3 Daji wurawa ɾimannaye-a amwurawa jamaye-a fado ɾiman kura tiro
Kaifas caniyen captane
4 sawardane Isaa nangalan tame roro njejoye nia ngoyera.
5 Amma tayiye: «Sai sala kojiya duwon, bare jama hangalsango
casangənni!» yera.

Kamu laaye Isaa sittəranjuro dabbarduwu
(Mar 14.3-9; Yah 12.1-8)

6 Isa bəla Baitaniyelan fado Siman dəɾimayen*
7 masəna cədi duwon, kamu laa səndal curonjun kawudi jauro taman-
naa ngoje ise kawudidəa kəla Isayero fiyeyeno.
8 Fuwurawadə adəa kerunniya, kutturo carune kattenjan: «Awiro
kawudidəa basarjidə?
9 Ca adəa wuɾi kadaro calade wuɾidəa talaawaro cadəna!» yera.
10 Isa adəa asuje tayiro: «Awiro kamu adəa suwolluwi? Wuro awo jauro
ngəla səddəna.
11 Talaawasodə sawisoro curondon mbeji, amma wudə sawisoro gəni
curondon dəgakki.
12 Kawudi adəa tiyiniro fiduwunjudə, sittəraniro wua dabbarseyeno.
13 Jiremaro nayiro wulnjagakki, ndaran yaye curo dunia ngayen kawuɾi
kəji adəa wuljai nguson, kamu adəa takturo awo səddənadə yea wuljai,»
yeno.

Yahusa Iskariyot Isaa sərəttuwuma
(Mar 14.10-11; Luk 22.3-6)

14 Daji mewun yindindəye falnja, kam tiro Yahusa Iskariyot canidə, na
wurawa ɾimannayero leje
15 tayiro: «Isaa mukkondoro yakkəkkia, awi wuro siwi?» cəne tayia
kiworənniya, cungo ɾiwullaye fiakku mukkonjuro kesakko.
16 Daji sa adən Yahusa dama Isaa tayiro sərəttuwuye mada badiyeno.

---

* **26:6** 26.6 Siman dəɾima - Ti calan dəɾima duwon ngajənadə.

Masəna sala Laya Njəkkayirambe
(Mar 14.12-21; Luk 22.7-13; Yah 13.21-30)

17 Yim burwoye sala Burodi Yis Bawoaye kidənniya, fuwurawadə na
Isayero isane tiro: «Ndaran masəna layayedəa niro dabbarnjəgəiye
bumi?» cane tia keworo.
18 Isaye: «Bərnidəro ngawowo, na kam laayero lenowo tiro wullowo:
“Sayinnaye niro sanju del karənjəna, fuwurawanju-a rokko masəna
layayedəa fannəmlan cadi,” yeno.»
19 Daji fuwurawadə jiɨri Isa tayiro wuljəgənadə gai kedo. Adəgaima
masəna layayedəa dabbaryera.
20 Kəngal kikkurənniya, Isa mewun yindində-a rokko masənaro nap-
kera.
21 Masəna cadi duwon, Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kamndo
fal wua mukko kəladowayero sərənsiyi,» yeno.
22 Karwunja jauro kuttaje fal fallen wundu yaye: «Kəma, wuma wa?»
cəne tia koro badiyeno.
23 Isaye tayiro: «Kam duwon wu-a buwururo mukko yakkiyenadə, tima
wua sərəttuwumadə wo.
24 Tada Kambedə saptidəma,† jiɨri kəlanjun kitawulan ruwuwadadə gai,
amma kam duwon Tada Kambedəa kəladowanjuro sərəcciyidə, kuttunju!
Kam adə tambənnima tiro ngalwo!» yeno.
25 Daji Yahusa kam tia sərəttuwumadəye: «Sayinna, wuma wa?»
yenniya, Isaye tiro: «Nimaye wulləmma,» yeno.

Masəna Kəmaye
(Mar 14.22-26; Luk 22.14-23; 1Kor 11.23-25)

26 Masəna cadi duwon, Isa burodi ngoje Alaro ardiyenniya, fəsakce
fuwurawadəro ce: «Ngonowo buiwo, adə tiyini,» yeno.
27 Koro kənjaram ngoje Alaro ardiyenniya, tayiro ce: «Nayi samma
yaiwo,
28 dalilnjudə adəma buni aman ndəptaye‡ duwon biwu am kadaye
gawurdu nangaro fidənadə wo.†
29 Nayiro wulnjagakki, na adən fuwun gadero ingi inabbe§ adəa
yakkiwawo, har yim nayi-a rokko nodo bargaa Bawaniyelan bərinno
yakkiro,» yeno.
30 Daji aiya Alaa njungoroye yeyeranniya, caluwe Kau Jaitunnero leyera.

Isaye Biturus tia angərji wuldu
(Mar 14.27-31; Luk 22.31-38; Yah 13.36-38)

31 Daji Isaye fuwurawanjuro: «Bune adəman nayi samma kəla
wuyen ngaworo walduwi, akko awo kitawulan ruwuwadadə: “Sənidəa
bangəkkiya, dimiya bəriyedə tatardai.”†
32 Amma karmolan cikkiya, nayia burwonjakke cidi Galileyero lekki,»
yeno.
33 Biturusse tiro: «Tayi samma kəla niyen ngaworo waldai yaye, wudə
təmmaro ngaworo waldəkkiwawo!» yeno.
34 Isaye: «Jiremaro niro wulnjəgəkki, ku bune adəman kawu gudowom
kokkore cakkidəro, wua yakkuro angərsəmi,» yeno.

---

† **26:24** 26.24 Tada Kambedə sapti - Isa nui. ‡ **26:28** 26.28 buni aman ndəptaye - Bu Isaye aman katte Ala-a adamgəna-aye tabbacciyidə. † **26:28** 26.28 NL 24.8; Iri 31.31-34 § **26:29** 26.29 ingi inabbe - Diben. † **26:31** 26.31 Jak 13.7

35 Amma Biturusse tiro: «Dole ni-a rokko nuiyero walyeno yaye,
təmmaro nia angərnjəkkiwawo!» yeno. Fuwurawa samma ye ngai
wulyera.

Moduwa Isaye
(Mar 14.32-42; Luk 22.39-46)

36 Isa fuwurawanju-a na tiro Gessemani canidəro kadiranniya, tayiro:
«Na adən nammowo duwon, na todəro lekke moduwa dikke,» yeno.
37 Daji Biturus-a tada yindi Jabadiyedə-aa ngoje rokko lejane karwunju
kuttaje ronju jauro bannadu badiyeno.
38 Tayiro: «Karwuni jauro kuttajəna, har nukki gai. Na adən danowo,
faadaro wu-a kallo dəgaiwo!» yeno.
39 Gana laa kuruwuje fədəryero təmde moduwa cəde: «Bawani, yojia,
kənjaram* adəa wulan ngone! Adə yaye rawonidə gəni, kaanəmdəma ti
wo!» yeno.
40 Na fuwurawanjuyero walladanniya, kənəm cadi nayeyeno. Biturusso:
«Assha! Sa fallo ranguwe wu-a kallo faadaro dəgawwawo wa?
41 Bare jaraptuwwiro faadaro dəgaiwo, moduwa dewo! Ruhudə†
cəraana, amma tiyidə duno kəskea!» yeno.
42 Koro walde yindiyero leje moduwa cəde: «Bawani, kənjaram adəa
wulan ngonəmbawo sai yakkiyamaa, rawonəmdəma təɗo!» yeno.
43 Nanjaro walladanniya, caye gai kənəm cadi nayeyeno, simnja nga
kurwowujəna nangaro.
44 Koro walde tayia kolje yakkuyero leje mananju cayedəlan moduwa
kido.
45 Daji na fuwurawadəyero walladanniya, tayiro: «Kuamison kənəmbo
bowadando tussuwi wa? Sadə cədəna, Tada Kambedəa mukko biwuma-
soyero sərəccaana.
46 Cinowo, leniyo! Akkonju kam wua sərənsiyimadə del karənjəna!»
yeno.

Isaa ta
(Mar 14.43-52; Luk 22.47-53; Yah 18.1-11)

47 Isa mana cədi ngai duwon, Yahusa mewun yindindəye falnja kadio.
Jama kada ye na wurawa ɗimannaye-a amwurawa jamaye-ayen kashagar
so, ka so mukkonna ti-a rokko kadira.
48 Caman ti sərəttuwumanjudə tayiro bəlaanan isanojiye: «Kam tiro
lewa darajaye yiddəkkidə, tima! Tia taiwo!» cənna.
49 Sadəman Yahusa na Isayero ise: «Wuse, sayinna!» cəne tiro lewa
darajaye kiddo.
50 Isaye tiro: «Sawani, awo kəndoro isəmmadəa de!» yeno. Daji amdə
fuwujane Isaa mukkon dap keda.
51 Am na Isayen dajanadəye falnja mukko sajiye kashagar ficce wolodi
ɗiman kurayea bakce səmonju tən kamgeno.
52 Daji Isaye tiro: «Kashagarnəmba fannjuro kalange! Wundu duwon
kashagar ficcənamadə kashagarlaman nui.
53 Ra, nonəmmi wa rangəkke Bawania bowonəkke sadəman wuro
malaiyawa kəwu mewun yindinmaa‡ kojənaa juwasiyidə?
54 Adəgai gənia, jiɗi fin gəle awo Ala caman kadarje kitawulan
wuljənadə wakkaji?» yeno.

---

* **26:39** 26.39 kənjaram - Kənjaram bone njaye. † **26:41** 26.41 ruhudə - Ro kambe. ‡ **26:53** 26.53 kəwu malaiyawaye - Malaiya dəwu arakku gai.

55 Sa adən Isaye jamadəro: «A! Nayi kashagar so, ka so mukkonna wua
gəndema gai taro wa isuwidə? Yim nguson Fado Alayen napkada jamaa
alamməkki duwon, wua sədawwi.
56 Amma awowa nawiya kitawulan ruwujanasodə wakkajaro awo ani
samma tadəna,» yeno. Daji fuwurawanju samma tia koljane keyaso.

Isa fuwu majilis kura adinwuyen
(Mar 14.53-65; Luk 22.66-71; Yah 18.12-24)

57 Daji am Isaa cadanadə tia na Kaifas ɾiman kuradəyero kesado, na
duwon maləmba Attauraye-a amwurawa jamaye-a ye captanadə.
58 Biturus ye katte kaskadaaro har balballa fado ɾiman kurayedəro
tia jəgane kərgaanniya, awo wakkajidəa kuroro dawu gureduwu Fado
Alayen napkeno.
59 Wurawa ɾimannaye-a majiliswu samma-a Isaa roro njejoro sheda
bowuye mayera,
60 shedawu kattuwuye kada isana yaye, cawandənni. Darye am yindi
isane:
61 «Kam adəye rakce Fado Alayedəa wurje curo kawu yakkuyen cədandi
cənna,» yera.
62 Daji ɾiman kuradə cije daje Isaro: «Jaawunəm bawo wa? Awi gəle am
ani kəlanəmnin shedajaidə?» cəne tia kiworo.
63 Amma Isa cinju kajənni. Koro ɾiman kuradə walde tiro: «Ala
Kəndəgaima nangaro, jire wulsagane! Nima wa Almasiwu Tada Alayedə
wo?» cəne tia kiworo.
64 Isaye tiro: «Nima wulləm, wuma! Koro nayiro wulnjagakki, kua adən
fuwun Tada Kambedə mukko kəmboram Mai Kənduwomayen napkada
ye, curo fofou sameyen kənde cədi ye ruwi,»† yeno.
65 Daji ɾiman kuradə kalwunju karje:§ «A! Ti Alaa gaskajo! Sheda jiɾi fi
gəle gade maniye? Nayi kəlando Alaa gaskadunjudəa fanuwwa.
66 Awi gəle təmanuw?» cəne tayia kiworənniya, tiro: «Ronju tuluwoma
jusso!» yera.
67 Daji laanja fəkkanjuro lallaɾi təwatəwajagane tia babakkera, laanja
ye maɾin bakcane
68 tiro: «Ha! Almasiwu, nawinawi de! Wundu nia bannjo?» yera.

Biturusse Isaa angərdu
(Mar 14.66-72; Luk 22.54-65; Yah 18.25-27)

69 Biturus balballa fadoyedən napkada duwon, kir laa ise tiro: «Ni ye
Isa kam cidi Galileye-a rokko kərgaw!» yeno.
70 Amma Biturus fuwu tayi sammayen angərje: «Awo wulləmidəa
nokkəni,» yeno.
71 Daji cinna ngaworambo kiluwunniya, kir gade tia cure am nadən
dasaanadəro: «Kam adə ye Isa kam Najaratte-a rokko!» yeno.
72 Koro Biturus walde tia angərje kansi juwe: «Tia nokkəni,» yeno.
73 Gana sam kidənniya, am nadən dasaanadə isane Biturusso: «Fagatto
ni ye kamnja fal, təlamməmlan asungeiye,» yera.
74 Amma Biturus kəlanju baskuje kansi juwe: «Kam adəa nokkəni!»
yeno. Sadəman gudowom kokkore kekko.

---

† **26:64** 26.64 Jaw 110.1; Dan 7.13-14 § **26:65** 26.65 kalwunju karje - Karwukuttanjuro kalwu daunjuyedəmaa karyeno.

75 Daji Biturus awo Isa tiro wulnjəgənadəa takkeno. Isaye: «Kawu gudowom kokkore cakkidəro, wua yakkuro angərsəmi,» cənna. Takkenniya, deyaro culuwe tai daje so ngoyeno.

27

Yahusaye kəlanju njejo

1 Dunia wayenniya, wurawa ɾimannaye-a amwurawa jamaye-a samma cinja kəljane Isaa roro ceyesi yera.
2 Daji Isaa cekkere caade mukko Gomna Bilatussero kesakko.
3 Yahusa sərəttuwumanjudə shara karmoye Isaro caddiro kirunniya, tuwaje leje cungo ɾiwullaye fiakkudəa wurawa ɾimannaye-a amwurawaaro ce
4 tayiro: «Biwu dikkəna, kam biwunju bawoa sərənjagakkəna,» yeno. Tiro: «Awi andia sasakko? Nima awonəm nonəm,» yeranniya,
5 Yahusa wuɾidəa Fado Alayero gəpciye nadəa kolje leje kəlanju kəskaro rodiye kano.
6 Wurawa ɾimannayeso wuɾidəa capkeranniya, amanjaro: «Baitəmbal Fado Alayero fiduwunjudə haram, wuɾi buye nangaro,» yera.
7 Daji nia ngojane wuɾidən cidi duwurammaye casiwe kaurila kusottowayero kedo.
8 Adəma nangaro ku kundenno nadəa Cidi Buyelan bowojaidə.
9 Adəgaima awo Kəmande kuren ci Nawi Irimiyayen wuljənadə wakkayeno. Tiye: «Cungo ɾiwullaye fiakku, wuɾi duwon jama Israyilaye taman kəlanjun kasaccanayedəa ngojane
10 cidi duwurammayedəa kesiwo, Kəmande wulsəgənadə gai,»† cənna.

Isa fuwu Gomna Bilatussen
(Mar 15.1-5; Luk 23.1-5; Yah 18.28-38)

11 Isa fuwu Gomna Bilatussen dajəna duwon, gomnaye tiro: «Nima wa Mai Yaudiyayedə wo?» cəne tia kiworo. Isaye: «Nima wulləm, wuma!» yeno.
12 Amma wurawa ɾimannaye-a amwurawa-a tia burwuyeranniya, awima tayiro kalakcəgənni.
13 Daji Bilatusse tiro: «Awo kadan burwunjanadəa fanəmmi wa?» cəne tia kiworo.
14 Amma Isa awima tiro kalakcəgənni, har gomnadə jauro ajapkeno.

Isaro shara karmoye kamduwu
(Mar 15.6-15; Luk 23.13-25; Yah 18.39–19.16a)

15 Caman kərwu nguson sala adəlan gomnadə adanju jəgane kosoma fal jama caraanadəa tayiro salamjiyi.
16 Sa adən kosoma laa jauro nowada mbeji, cunju Barabbas.
17 Daji jama capkadaranniya, Bilatusse tayiro: «Wundua nayiro salamnjagakkiya, rawuw? Barabbassa ra Isa kam tia Almasiwulan bowojaidəa?»
18 Awoa nandəɾinja nangaro Isaa mukkonjuro sərətkeyeraro nojəna.
19 Ngaima Bilatus kəla kurisnju sharayen napkada duwon, kamunju kam laaa cunode tiro: «Bare kam jirema adəro awima yiddəmmi, kəla tiyen ku kənnasimlan jauro bone yakkəna nangaro,» yeno.
20 Amma wurawa ɾimannaye-a amwurawa-a jamadəa casakke Barabbassa tayiro salamjuwo Isaa roro cejo yera.

† **27:10** 27.9-10 Jak 11.12-13

21 Koro gomnadə walde tayiro: «Tayi yindi anilan wundunjaa nayiro
salamnjagakkiya, rawuw?» cəne tayia kiworo. Tiro: «Barabbas!» yera.
22 Bilatusse tayiro: «Awi gəle Isa kam tia Almasiwulan bowojaidəro
yiddəkki?» cəne tayia kiworo. Tayi sammaye: «Kəskaro tia jagəne no!»
yera.
23 Bilatusse: «Awiro? Ayau awiye cədo?» yenniya, caye baworo kowo
sapcane: «Kəskaro tia jagəne no!» yera.
24 Bilatus curo lamar adəyen awima rakce cədiwawo ye, kalala ngəwuji
yero kirunniya, ingi ngoje fuwunjan mukkonju tulje tayiro: «Bu kam
adəyen mukkoni bawo, nayima awondo nonuw!» yeno.
25 Amma jama sammaye: «Bunju kəla andi-a kaduwunde-ayen dəga!»
yera.
26 Daji Bilatus tayiro Barabbassa salamgeyeno. Amma sojiyanjudəa
cakke Isaa kirwolan jajaryeranniya, tia kəskaro jajaaro mukkonjaro
kekko.

Sojiyaye Isaa basardu
(Mar 15.16-20)

27 Daji sojiya Bilatussedə Isaa curo gomnariyero caade kəwunja sojiyaye
sammaa fuwunjun capkera.
28 Tia ɾingeranniya, kalwu kime* tiro lujagane
29 aɾiawu kaɾiyiye† kəlejane kəlanjuro gənajagane mukkonju
kəmborambo ka kesakko. Daji fuwunjun tungurumjane tia rujane:
«Ala ngəwuro, Mai Yaudiyaye!» yera.
30 Koro lallaɾi tiro təwajagane kadəa camoye tilan kəlanju babakkera.
31 Tiro rudu gənajagane kerənniya, kalwu kimedəa ɾinjane kajəmunju
cayedəa lujagane tia kəskaro jaduwuro kesado.

Isaa kəskaro jaduwu
(Mar 15.21-32; Luk 23.26-43; Yah 19.16b-27)

32 Caluwuna lejai duwon, kam laa bəla Kuraneye cunju Siman-a kəla
kəlyera. Sojiyadə dunodunon tia casakke kəska Isayedəa ngoje
33 na tiro Golgota canidəro leyera, Golgotaye maananjudə Na Buwo
Kəlaye.
34 Isaro diben curonjun awo laa mir cani‡ diyadaa caro kedo, amma cade
kidambənniya, kənjaro wayeno.
35 Tia kəskaro jayeyeranniya, kajəmunju ngojane walawala cade katten-
jan dagaryera.
36 Daji nadən tia kuroro napkera.
37 Kəlakajinjudəro allo ayaunju kəlan ruwuwadadəa royeyera: TI
ADƎMA ISA MAI YAUDIYAYEDƎ WO.
38 Gəndewu yindi yea ti-a rokko jayeyera, faldə kəmboramnjulan, faldə
ye wailanjulan.
39 Am kamjana kojaisodə tiro rudu gənajagane kəlanja kalakalakcane
40 tiro: «Ap! Ni Fado Alayea wurnəme curo kawu yakkuyen tandəmidə,
nda kəlanəm moye! Ni Tada Alayea, kəskadən jəmme!» cani.
41 Wurawa ɾimannaye ye maləmba Attauraye-a amwurawa-a rokko
adəgai tiro rudu gənajagane amanjaro:
42 «Am gadea cəkkaana, amma rakce kəlanju cəmoyiwawo! Tima Mai
Israyilawuyedə woa, kəskadən kərmama jəpco, tia kasaddiye.

---

* **27:28** 27.28 kalwu kime - Kalwu maila. † **27:29** 27.29 aɾiawu kaɾiyiye - Jawa kərmaiye.
‡ **27:34** 27.34 awo laa mir cani - Karwun tiyi jau nəmdaye.

43 Alaa mərsajəna. To, Ala tia cəraanaa, kərmama tia cəmowo, tiye:
“Wu Tada Alaye,” cənna nangaro,» cani.
44 Jiɍi adə gainin gəndewu yindi ti-a rokko jajaanadə ye Isaa rarayera.

Karmo Isaye
(Mar 15.33-41; Luk 23.44-49; Yah 19.28-37)

45 Kausu kəla dawu duwon, dunia nga təmje cələmbo walje, har sa
yakku kajiriyero kiado.
46 Sa yakku kajiriyedə Isa kowo dunoaro sapce: «Eloi, Eloi, lama
sabaktani?» yeno, maananjudə «Alani, Alani, awiro wua kolsem?»
47 Am nadən dajanadə adəa fangeranniya, laanjaye: «Nawi Iliyaa
bowoji!» yera.
48 Sadəman falnja cəgase leje soso ngoje diben comcombo ləpciye
cuttuluwe karo lassiye Isaro sayeyeno.
49 Amma am gapcanadəye: «Nda kollowo, Nawi Iliya ise tia cəkkayia,
ruiyo!» yera.
50 Daji Isa walde kowo dunoaro sapce ro kirəmbo.

51 Sa adən juwa curo Fado Alayen dəganadə§ samen tamiya kəla
cidiyannaro kudero farak yindiro kargadan. Cidi ye loloyeno, kauwa ye
fafalladara,
52 kauriya ye fərəmdane kamin muminnaye kada karmolan ciyera.

53 Isa roaro ciyenniya, kaurilan caluwe bərni tayirro* ngasaane nadən
am kadaro fəleyaadara.
54 Kajalladə sojiyanju Isaa gurejaimadə-a rokko cidi loloje awo
wakkajənaa kerunniya, karwunja kamde: «Jiremaro ti Tada Alayedəma!»
yera.
55 Kamuwa kada ye kuruwunin awo ania lawarjai mbeji. Cidi Galileyen
Isaa jaane banajagai.
56 Curonjan Meram Magdala so, Meram Yakuba-a Isuwu-aye yanja so,
tadawa Jabadiye yanja so mbeji.

Sittəra Isaye
(Mar 15.42-47; Luk 23.50-56; Yah 19.38-42)

57 Dunia kajiriyenniya, gaɍiwu laa kam Arimatiyaye cunju Isuwu kadio,
ti ye fuwura Isaye.
58 Na Bilatussero leje kamin Isayedəa tiro cadoro kiworənniya, Bilatus
wada ce kamindəa tiro kaino.
59 Daji Isuwu leje kamindəa ngoje lowowon batta linnen kəkərje
60 kaurinju bəɍin curo kauyen lajənadəro cakke sənaje ci kauridəyero
kau kura təmbaljiye leyeno.
61 Meram Magdala-a Meram faldə-a ye fuwu kauriyedən napcana mbeji.

Kauri guredu

62 Yim dabbarduye† kojənaye wajənanjua wurawa ɍimannaye-a
Farisawa-a na Bilatussen captane
63 tiro: «Barganəmmin, jambama adə ronjualan: “Ngawo kawu
yakkuyen roaro walləkke cikki!” cənnadəa kəlan taiyena.

---

§ **27:51** 27.51 juwa curo Fado Alayen dəganadə - Juwa adə na Ala-a tadoye gəraji. Maana kardunjuyedə barga karmo Almasiwuyen jawal Ala-a tadoye kaada. * **27:53** 27.53 bərni tayir - Jerujalem. † **27:62** 27.62 yim dabbarduye - Jəmma, yim tustuye səbdu.

64 Adə nangaro wada ye sojiyanəm kauridəa kawu yakkuro gureja, bare
fuwurawanjuso isane kaminnjudəa ndaljane ambo: “Karmolan cijəna!”
wuljanniro. Jamba daryeyedə burwoyedəa koji,» yera.
65 Bilatusse tayiro: «Sojiyaa ngonowo lenowo, jiɾi nonuwwadə gairo
kauridəa gureja!» yeno.
66 Daji kauridəro lejane kau kura ci kauriyedəro tawaa bakcagane
sojiyadəa gadiro gənayera.

28

Karmolan cidu Isaye
(Mar 16.1-8; Luk 24.1-12; Yah 20.1-10)

1 Yim tustuye koyenniya, mawuye yim burwoyea* suwa ləp Meram
Magdala-a Meram faldə-a kauridəa kuroro leyera.
2 Sadəman cidi loloyeno, malaiya Kəmandeye laa samelan jəpce kau
kuradəa təmbalje kəladən napkeno.
3 Camunonju məlakci gai, kajəmunju ye bul fok.
4 Sojiyadə ridunjuro jauro lolojane am sanuna gairo walyera.
5 Amma malaiyadəye kamuwadəro: «Bare rinuwwi! Isa kam kəskaro
jajaanadəa manuwiro nokkəna.
6 Wuljənadə gai, ti na adən bawo, cijəna! Arowo na tia sənajanadəa
ruiwo!
7 Daji duwan lenowo fuwurawanjuro: “Karmolan cijəna. Ti nayia
burwonjane cidi Galileyero leji, nadən tia ruwi,” wulgənowo. Akko adəa
nayiro wulnjagakkəna,» yeno.
8 Daji kamuwadə karwunja kamdəna ye, jauro kəji fanjai yero kauridən
caluwe cagase lawardəa fuwurawanjuro njadoro leyera.
9 Sadəman Isa tayia kapciye: «Wusowo!» yenniya, nanjuro isane sinjuro
kamdagane tiro ambətkeyera.
10 Daji Isaye tayiro: «Bare rinuwwi! Lenowo kəramiyaniro wulgənowo
cidi Galileyero leja, nadən wua sarui,» yeno.

Sojiya gureduwuye lawar njo

11 Kamuwadə ledu cadi duwon, sojiya gureduwuye laanja bərnidəro
waldane wurawa ɾimannayedəro awo wakkajəna sammaa wulyeyera.
12 Tayi ye amwurawadə-a rokko captane nia ngoyeranniya, wuɾi ngəwu
sojiyadəro cade
13 tayiro: «Akko awo wulluwidə: “Bune kənəm diye duwon, fuwurawan-
juso isane kaminnjudəa ndalyera.”
14 Koro gomnadə awo adəa fanjia, tia lowoniye nayia njamoyiye,» yera.
15 Daji sojiyadə wuɾidəa camoye lejane tayiro wuljaanadə gai kedo.
Adəgaima ku kundenno mana adə curo yaudiyayen tatargada.

Isaye fuwurawanjuro fəleduwu
(Mar 16.9-20; Luk 24.36-49; Yah 20.19-23)

16 Daji fuwurawa mewun tilondə cidi Galileyero lejane kau kuruwu Isa
tayiro wuljəgənadəro kadira.
17 Tia kerunniya, tiro ambətkeyera, amma laanja dakkera.
18 Daji Isa nanjaro ise tayiro: «Kənduwo sameye-a cidiye-a sammaa
wuro sadəna.

* **28:1** 28.1 mawuye yim burwoyea - Ladu.

19 Adəma nangaro lenowo jama duniaye sammaa fuwurawaniro dewo,
tayiro cu Bawadəye-a Tadadəye-a Ruhudəye-alan kasala yiddowo.
20 Koro wadawa nayiro njadəkkəna sammaa jaaro tayia alammowo.
Nonowo, wu sawisoro nayi-a rokko, har cidu duniayero,» yeno.

MARKUS
Kawuɾi kəji Isa Almasiwuye
Markus ruwujənadə

Linjila Markussedə

Kitawu Markus ruwujənadə, tima Linjila kənyindiyedə wo. Ti Markusdə kəngayamba mewun yindin Isaye falnja gəni yaye, Biturus-a kəngayamba gadedə-aa jauro nojəna. Tayiyen ti ye lawar Isayedəa fangeno. Tussənni ngawon Ruhu Alaye tia cakke taldu bawoaro awo ania kəla kəndəgai Isayen ruwuyeno. Lamar ani wakkajanadə ku saa dəwu yindi gai yaye, Ala cakke Linjila adə gadejənnin har nandero kadio.

DABBARDA KIDA ISAYE

Nawi Yahayaye Isaro jawal dabbarduwu
(Mat 3.1-12; Luk 3.1-20; Yah 1.19-28)

1 Akko badiduram kawuɾi kəji Isa Almasiwu Tada Alayeyedə.
2 Kuren curo kitawu Nawi Ishayayen ruwuwadadə gai:

«Nin fuwunno kəngayammi nodəkke
niro jawalnəm cassai.†
3 Tidə kam laa karaan kowo sapce:
“Kəmandero jawal dabbargənowo,
koduramnju cəkko dewo!”
cəne wormaji.»†

4 Nawi Yahaya Kasalama fəlediye karaan jamaro kawuɾi kasala tuwaye biwuwa gawurduye cəddi kərga.
5 Adəgaima am lardu Yahudiyaye-a bərni Jerujalembe-a samma nanjuro isane biwunja wuljane curo bərəm Jordaniyen tayiro kasala tuwaye kiddo.
6 Yahayaye kajəmunjudə kanduɾi kaɾimoyen caaada, canjanju ye ngirin tikkerəna. Kəmbonju ye kawi-a kəmagən-a.
7 Jamaro kawuɾi cədde: «Kam laa wua kənduwon kosəna je sunonjuye ngunəme wuiduma tikkəni ngawonin isi.
8 Wudə ingilan nayiro kasala ngeddəkko, amma tidə Ruhu Alayelan nayiro kasala njaddi,» yeno.

Ruhu Alaye Isaro jəptuwu-a Yiwulisse Isaa jaraptu-a
(Mat 3.13-17; 4.1-11; Luk 3.21-22; 4.1-13)

9 Yim anin Isa bəla Najarat cidi Galileyedən cije bərəm Jordaniyero ise Nawi Yahaya tiro kasala kiddo.
10 Isa ingidəlan kiluwunniyama, same farakko fərəmde Ruhu Alaye alama bullam gai tiro jəpciyi kiro.
11 Koro samelan kowo nukce: «Nima Tadani wo, njəraakkəna. Ni-ramnin jauro karwuni kəjijəna!» yeno.
12 Sadəman Ruhu Alayedə tia cakke karaa dəɾiro kiluwo.
13 Karaadən kawu fidewuro Yiwulis tia jarapci kərga. Ti bundiya karaaye-a rokko, malaiyawa ye tiro ngissagai.

---

† **1:2** 1.2 Mal 3.1 † **1:3** 1.3 Ish 40.3

KIDA ISAYE CIDI GALILEYEN

Isaye kidanju badidu
(Mat 4.12-17; Luk 4.14-15)

14 Ngawo Nawi Yahayaa kosoro casakkənayen, Isa cidi Galileyero walde
jamaro kawuɨri kəji Alaye wulduwu badiyeno.
15 Tiye: «Sadə cədəna, nodo bargaa Alaye del karənjəna! Təmmowo,
kawuɨri kəji Alayedəa kasaddowo!» yeno.

Isaye fuwurawanju burwoyea bowodu
(Mat 4.18-22; Luk 5.1-11)

16 Yim laa Isa ci bərəm Galileyea jəgai duwon, Siman-a yanjugəna
Andarawus-a buni taramnja bərəmdəro fijagai kiro. Tayidə buni tawu.
17 Isaye tayiro: «Arowo wua səgaiwo, nayia kam tawuro njadəkki,*»
yeno.
18 Sadəman buni taramnja koljane tia geya.
19 Koro gana fuwuyenniya, Yakuba tada Jabadiye-a yanjugəna Yahaya-a
curo maarayen buni taramnja caassai kiro.
20 Sadəman tayia bowoje cijane bawanja Jabadi-a kidawunju-aa curo
maaradəyen koljane tia geya.

Isaye kam karuwaa isangaduwu
(Luk 4.31-37)

21 Daji Isa-a fuwurawanju-a bərni Kafarnaambero kadira. *Yim tustuye
kidənniyama, Isa dandallo ngaye jamaa alamdu badiyeno.
22 Jamadə alamdunjudəa ajapkera, dalilnjudə alamdunjudə maləmba
Attaurayedə gai gəni, kənduwoaro manaji nangaro.
23 Sa adən curo dandalnjadəyen karuwama laa burwu cakke:
24 «A! Isa kam Najaratte, awi lambonəm andiro? Andia siduwuro wa
kadim? Nia asunjəkkəna, nima Tayir Alayedə wo!»† yeno.
25 Amma Isa sedandəro jəkkade mana dapciye: «Cinəm jange kamdəa
kolle luwe!» yeno.
26 Daji sedandə burwu dunoa cakke kamdəa jəjəkce kolje kiluwo.
27 Tayi samma ajapcane amanjaro: «Attə awi? Alamdu jiɨri bəɨrin, diye!
Kənduwoaro sedansoro wada ciya, jagai!» cani.
28 Sadəman lawar Isaye cidi Galileye ngaro tatargaada.

Kalmaram: Yim tustuye

Ala same-a dunia-a kawu arakkulan alakkeno. Kawu tulurre kidənniya, kidanju alaktuye cerənadəro, Ala tuskeno. Kawu tulurredəro tagənasso barga dəpciye kaanjuro kido.

Ci Nawi Musayen Ala wada Israyilawuro ce curo mawuyen kawu arakkuro kida cado, amma kawu tulurredə bare kida cadənni, yim adə tussa tiro ambəccaa yeno. Jama Israyilawudə səbdua yim tustuyero kedo.

Jaman Bargaande Isa Almasiwuyen wurawa adinwu kəwu Farisawaye awo ngəwusoro kida cane jamaro yim tustuyea dio dapcaana, har bare am dondisoa yim tustuyea isangajaganni cani.

Isaye am ngəwua isangaduwu
(Mat 8.14-17; Luk 4.38-44)

---

* **1:17** 1.17 kam tawu - Am duwon am gadea Isaa gawuro waljaro majaidə.

† **1:24** 1.24 Tayir Alayedə - Biwubawoma, am gade-a gade.

29 Dandaldən keluwunniyama, Isa-a Yakuba-a Yahaya-a rokko fado
Simanne-a Andarawusse-aro leyera.
30 Ya kəsai Simannedə dondi bowada, kange tia cədana. Daji Isaro
lawarnju wulyeyeranniya,
31 nanjuro leje mukkonju cədane tia kisango. Kangedə tia kolje, ti ye
tayia sosadu badiyeno.
32 Yim adəa kəngal kikkurunniya, am dondi-a karuwamaso-a sammaa
na Isayero kewudo.
33 Am bərnidəye samma ci fadodəyen captana duwon,
34 Isa am kada kasuwa jiɾi jiɾia isangayeyeno, koro sedanna kada
duyeno. Amma sedannadəro manadu amarjəgənni, ti wunduro nojana
nangaro.
35 Wajənanjua suwa ləp Isa tawaje culuwe na wunduma baworo leje
nadən moduwa kido.
36 Siman-a amanju-a ye tia madaro keluwo.
37 Kewandənniya, tiro: «Am samma nia manjai,» yera.
38 Isaye tayiro: «Bəlawa gadero leniyo, amnja yero mana Alaye
yiddəkko! Adəma nangaro kadikko,» yeno.
39 Adəgaima Isa bəla bəlaro leje dandalnjan ambo mana Alaye wuljiyi,
sedanna ye duji ngai duwon, cidi Galileye sammaa diriyeno.

Isaye kam barasua isangaduwu
(Mat 8.1-4; Luk 5.12-16)

40 Kam barasua laa na Isayero ise tungurumje tia lowoje: «Raammaa,
rangəme wua isangasəgəme tayirro walləkki,» yeno.
41 Isa kamdəa njunoje mukko sajiye tia leje: «Raakkəna, tayirro walle!»
yeno.
42 Sadəman barasudə tia kolje tayirro walyeno.
43 Daji Isa tiro marmarea cədde tia salamgeno.
44 Tiro: «Bare awima wundumaro wulgəmmi, amma lene ɾimandəro
fəledəgəne. Tayirro walləmmadə, sadaa Nawi Musa wuljənadəa de,
jamaro shedaro waljo!» yeno.
45 Adə yaye kamdə leje ngəwuro manaje lawardəa ndarasoro
tataryeyeno, har Isa bəla fimaro rakce federo ngayiwawo, sai karaa
wunduma bawolan dəgai. Koro jama ndarasoyen yaye nanjuro isai.

2

Isaye kam tiyinju nunaa isangaduwu
(Mat 9.1-8; Luk 5.17-26)

1 Ngawo kawu ganayen Isa bərni Kafarnaambero walladanniya, jamadə
ti fadonno fangera.
2 Am ngəwu isane captane, har cinnaman na baworo walyeno. Tayiro
mana Alaye cəddi duwon,
3 am dewu kam tiyi nunaa laa ngojane isane nanjuro kewudo.
4 Amma jama captana nangaro rakcane Isaa karənjaiwawodə, daji
sorodəro jawane kəla sorodəye na Isa dəganadən kajane kamdəa kəla
bənaramnjuyen sayeyera.
5 Isa kambərsenjadəa kirunniya, kam tiyinju nunaadəro: «Tadani,
biwunəm gawurdəna,» yeno.
6 Daji maləmba Attauraye laa nadən napkada karwunjan:

7 «Awiro kam attə ngai wulji? Alaa gaskajəna, diye! Ala gənia,
wunduma kambo biwu gawurjiyi bawo, mare?» cani.
8 Sadəman Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Awiro karwundon awo
ania wulluwidə?
9 Ndaso gəle kam tiyinju nunaa adəro budu wo: “Biwunəm gawurdəna”
wulduma ra “Cine bənaramməm ngone lene!” wulduma?
10 Nonowo, Tada Kambedə* nanjun kənduwo biwu ambe dunialan
gawurduye mbeji!» yeno. Daji kam tiyinju nunaadəro:
11 «Niro wulnjəgəkki, cine bənaramməm ngone fannəmbo lene!» yeno.
12 Sadəman kamdə fuwu am sammayen cije bənaramnju ngoje leyeno.
Tayi samma jauro ajapcane Alaa congorəne: «Awo adə gai ngaltema
ruiyende!» yera.

Isaye Lewia bowodu
(Mat 9.9-13; Luk 5.27-32)

13 Koro Isa walde ci bərəmbero kadio. Am kada kadami nanjuro isane
tayia alamgeno.
14 Kodu cədi duwon, Lewi tada Alfawusse kidaramnju akki mowoyen
napkadaa kiro. Isaye tiro: «Wua səgai!» yenniya, cije tia giya.
15 Isa fado Lewiyen masənaro napcəna duwon, akki mowomaso-
a biwuma gadeso-a kada ye ti-a fuwurawanju-a rokko masəna dioro
napkera, tayi gai kada tia jaana nangaro.
16 Maləmba Attauraye kəwu Farisawaye laa Isa biwumaso-a akki
mowomaso-a rokko masəna cadiro kerunniya, fuwurawanjuro: «Awiro
Isa akki mowomaso-a biwuma gadeso-a rokko masəna cadidə?» yera.
17 Isa adəa fangenniya, tayiro: «Kam dondi gənia, kam ngadə lowotor
majiwawo. Jiremasoa gəni, biwumasoa bowoduro† kadikko,» yeno.

Kambiwu kəla asemben
(Mat 9.14-17; Luk 5.33-39)

18 Fuwurawa Nawi Yahayaye-a Farisawaye-a asem‡ cadai duwon, am laa
na Isayero isane tiro: «Awiro fuwurawa Yahayaye-a Farisawaye-a asem
cadai, amma fuwurawanəm cadaiwawodə?» cane keworo.
19 Isaye tayiro: «Mai larusaye dawunjan duwon, ngaladiya asem cadai
wa? A’a, mai larusaye dawunjan duwon, asem cadaiwawo.
20 Amma sa ise mai larusayedəa dawunjan cattuluwiya, sa adən duwon
asem cadai.
21 «Wunduma guntu batta bərinne ingiro cakke captənni ngoje kajəmu
dinaro cukkududiwawo. Ngai cədia, batta bərində dinadəyen capte
kardudə cayemaro kuraro walji.
22 Koro wunduma diben bərin ngoje satki dinaro fijiyiwawo. Ngai cədia,
dibendə satkidəa falji.§ Diben ye bawo, satki ye bawo. A’a, amso diben
bərindəa satki bərinno fijagai,» yeno.

Isa kəma yim tustuye
(Mat 12.1-8; Luk 6.1-5)

23 Yim tustuyea laa Isa-a fuwurawanju-a kulo algamaye rejane kojai
duwon, fuwurawadə kəla algamaye fifirdu badiyera.

---

* **2:10** 2.10 Tada Kambedə - Isa kəla Tada Kambedəyen manajiya, kəlanjuman manaji. † **2:17** 2.17 biwumasoa bowodu - Tuwa cadoro. ‡ **2:18** 2.18 asem - Asem adə faral gəni, nafila. § **2:22** 2.22 dibendə satkidəa falji - Diben bərin mojogolje kuraro walji nangaro, satki dinadəa falji.

24 Farisawa laaye tiro: «Akko rui, awiro fuwurawanəm awo yim
tustuyea kəndoro haramdəa cadidə?» yera.
25 Isaye tayiro: «Sa Nawi Dauda-a amnju-a kəna fanjanadən, awo
cədənadəa ngaltema kitawulan kəranuwwi wa?
26 Jaman Abiyatar ɾiman kurayedən curo Fado Alayero ngaye burodi
sadaaye ngoje jəgəre amnju yero ce gewo. Rimannaro gənia, am gadero
burodi sadaaye ngərodə haram!»†
27 Daji Isaye tayiro: «Ala kamdəa yim tustuye nangaro alakcənni, yim
tustuyedəa kam nangaro alakkeno.
28 Adə nangaro Tada Kambedə kəma yim tustuye, diye!» yeno.

3

Isaye kam mukkonju canaa isangaduwu
(Mat 12.9-14; Luk 6.6-11)

1 Koro Isa walde dandallo kərgawo. Nadən kam laa mukko canaa mbeji.
2 Am laa ye Isaro ayau gənaduwu caraana nangaro hangalnjayen tia
ninijai, yim tustuyeaman kamdəa isangayeyenoaro.
3 Daji Isa kam mukko canaadəro: «Cine dawunden dane!» yeno.
4 Koro jamadəro: «Yim tustuyea ngəla kəndo ra diwi kəndoma halal
wo? Ro njəkkawo ra ro tuluwoma halal wo?» cəne kiworo. Amma gəm
kedo.
5 Isa gərgaje kəla karwukibbanjayen karwunju jauro kuttaje tayia ninije
kamdəro: «Mukkonəm sane!» yeno. Sayenniya, mukkonju kəlewa salairo
walyeno.
6 Farisawadə dandaldən keluwunniyama, lejane am Mai Hirudusse-a
rokko sawardane jawal Isaa njejoye mayera.

Jama kadaye Isaa ga
(Mat 4.23-25; Luk 6.17-19)

7 Daji Isa-a fuwurawanju-a cijane ci bərəmbero leyera. Cidi Galileyen
am kada kadami tia geya. Koro am lardu Yahudiyaye-a
8 Jerujalembe-a lardu Idumiyaye-a cidi adinnam bərəm Jordaniye-a cidi
bərni Tirre-a Sidonne-ason kada kadami ye awo Isa cədisodəa fanjane
nanjuro kadira.
9 Adəgaima Isaye fuwurawanjuro bare am kada captanadə tia
gəgərəpcaganniro maara tiro dabbarjaa yeno.
10 Isa am kada isangajəgəna nangaro, am kasuwaasodə tia lejaro
gəgərəptagai.
11 Sedanso ye tia caruiya, fuwunjun tungurumjane ngujane yiljane: «Ni
Tada Alaye!» cani.
12 Amma bare tia isanojaganniro tayiro jauro kikkado.

Isaye kəngayamba mewun yindindəa galadu
(Mat 10.1-4; Luk 6.12-16)

13 Daji Isa kəla kauyero juwane am tayilan məradunjuadəa bowoje
nanjuro kadira.
14 Curonjan mewun yindin kəreje tayia kəngayambanjuro galayeno.
Nianjudə ti-a rokko napca, tayia cunodo leja kawuɾinjua jamaro wuljaa,
15 kənduwo sedan dudaye cawando.
16 Akko am mewun yindin galajənadə, tayima Siman kam tiro cu Biturus
cakkənadə,

† **2:26** 2.26 1Sam 21.1-6

17 Yakuba tada Jabadiye, yanjugəna Yahaya-a, tayi yindi yero cu Bonaji
cakkəna, maananjudə tadawa raduye,*
18 koro Andarawus, Filibus, Bartolomi, Matiyu, Toma, Yakuba tada
Alfawusse, Tadawus, Siman kam Kan'anaye,†
19 Yahusa Iskariyot kam mukko kəladowayero Isaa sərəttuwumadə.

Kənduwo Isaye ndaran isi?
(Mat 12.22-32; Luk 11.14-23)

20 Daji Isa fadoro wallada. Jama kada ye caye gai captane, har Isa-a
fuwurawanju-aro masəna kəmboro katkero.
21 Kəramiyanju adəa fangeranniya, tia taro leyera, hangal tia maujəna
cani nangaro.
22 Koro maləmba Attauraye Jerujalemlan isanadəye: «Beljabul‡ tia
cədana! Kənduwo mai sedannayen sedannaa duji,» yera.
23 Daji Isa tayia bowoje misalnin tayiro wuljiye: «Awiawin Yiwulis rakce
Yiwulissa duji?
24 Kərmai duwon kəlanjuro yaktiyia, rakce dəgaiwawo.
25 Fado duwon kəlanjuro yaktiyia, fadodə ye rakce dəgaiwawo.
26 Yiwulis ye kəlanju lawalaje yaktiyia, rakce dəgaiwawo, dunonju
cerəna.
27 Wunduma rakce fado kam dunoayero ngaye kəndanju cəmoyiwawo,
sai kam dunoadəa cikkeriya duwon. Cikkeriya, kəndanju cəmoyi.
28 «Jiremaro nayiro wulnjagakki, biwu dio-a Alaa bastu-a samma kambo
gawurdiyi.
29 Amma kam Ruhu Alayea bassimadə, təmmaro tiro gawurdiyiwawo.
Biwu har abadaro gawurdiwawo cədo!» yeno.
30 Adəa wuldunjudə, ti karuwama cani nangaro.

Isaye yanju-a yanjugənaso-a
(Mat 12.46-50; Luk 8.19-21)

31 Isaye yanju-a yanjugənaso-a isane ci fadoyen dajane am tia bowojaro
kenodo.
32 Am kada ye Isaa dirijane kəljane napcana duwon, tiro: «Yanəm-a
yanəmgənaso-a deyan nia manjai,» yera.
33 Isaye tayiro: «Wunduso yani-a yanigənaso-adə wo?»§ yenniya,
34 am nadən napcanadəa ninije: «Akko yani-a yanigənaso-adə!
35 Wundu duwon awo Ala cəraanaa cədimadə, tima yani-a yanigəna-
adə wo!» yeno.

4

Misalla Isaye

Misal kasuni jəjərdumaye
(Mat 13.1-9; Luk 8.4-8)

1 Koro Isa walde ci bərəmben jamaa alamdu badiyeno. Am kada kadami
nanjun captane, har maararo ngaye napkeno. Amdə samma ye cidilan ci
bərəmdəyen dajana ngai duwon,
2 awo kadan misalnin jamaa alamgeno. Curo alamdunjuyen tayiro:

---

* **3:17** 3.17 tadawa raduye - Am ro doia. † **3:18** 3.18 kam Kan'anaye - Kam lardunju rawoma.

‡ **3:22** 3.22 Beljabul - Mai sedannaye tiro Yiwulis cani. § **3:33** 3.33 Wunduso yani-a yanigənaso-adə wo? - Isa yanjua fagatto nojəna yaye, na Alayen nankəramidə buye gəni, Ala-a Almasiwunju-aa kasattuye.

3 «Fanowo, kam laa kuloro algama jəjərduro kiluwo.
4 Jəjərji ngai duwon, kasuni laa jawalnin fiyada. Daji ngudowa isane
cotto gewo.
5 Kasuni laa ye na kau kaua katti ngəwu bawoalan fiyada. Katti ngəwu
bawodəro, sadəman ɾiyeno.
6 Amma kəngal samero tatkenniya, kausu jauje fərdu bawo nangaro
ɾimje ngamgeno.
7 Kasuni laa ye na ngiwian fiyada. Ngiwidə ɾije algamadəa kimicciye,
kəla cakkənni.
8 Amma kasuni laadə ye na katti ngəlaan fiyadanniya, ɾije kəla ficce
nema tai daje kekko, laa tada fiakku fiakku, laa firakku firakku, laa mia
mia,» yeno.
9 Daji Isaye tayiro: «Kam səmonjuamadə fanjo!» yeno.

Dalil Isaye ambo misalnin manaduwuye
(Mat 13.10-17; Luk 8.9-10)

10 Na Isayen wunduma gade baworo walyenniya, tayi mewun yindində-
a amnju gade tia dirijane kəljanadə-a kəla misalladəyen tia keworo.
11 Isaye: «Nayiro asər nodo bargaa Alaye noduro amardəgəna, amma
tayi dawundon bawomasodəro awiso misalnin wuldiyi.
12 Ngaima: “Caruima, asujaiwawo. Fanjaima, caɾiwawo. Adə gənia,
Alaro waldane biwunja gawurdəna!”»† yeno.

Maana misal kasuni jəjərdumaye
(Mat 13.18-23; Luk 8.11-15)

13 Koro Isa walde tayiro: «Misal adəa asunuwwi wa? Awiawin gəle
misal gade asunuwi?
14 Kasuni jəjərdumadə mana Alaye jəjərjo.
15 Kasuni kəla jawallen fidənasodə, tayima am manadəa fanjana duwon,
sadəman Yiwulis ise mana tayilan fidənadəa cuttuluwidə wo.
16 Tayi na kauan fidanasodə ye, tayima am manadəa fanjaiyama, karwu
kəjiaro camoyidə wo.
17 Amma tayilan fərdu bawo nangaro, tussaiwawo. Kəla manadəyen
kuttu casaiya, bi am tayia basarjaiyama, wajane koljai.
18 Am laaso ye kasuni na ngiwian fidənasodə, tayima am manadəa
fanjana duwon,
19 karwungai dio so, arsiyi mangardu so, awo gade luwaptu so
karwunjaro ngasaane manadəa kəpcane tayiro faidajiyiwawodə wo.
20 Amma tayi na katti ngəlaan fidanasodə, tayima am manadəa fanjane
ngojane karwunjan rojana tayiro faidajiyi, nema laa tadanju fiakku, laa
firakku, laa mia mia casakkidə wo.»

Misal fatəlaye
(Luk 8.16-18)

21 Koro Isa walde: «Fatəladəa kəmon təmdaro ra cidiya dəgəllen
gənaduro cawudi wa? A’a, tia kəla gənaduramnjuyen gənaji.
22 Awima gəraada federo culuwiwawodə bawo, koro awima asərre
isanodiwawodə ye bawo.
23 Kam səmonjuamadə fanjo!»
24 Koro tayiro: «Awo fanuwiro hangal gənanowo! Jiɾi ambo
ngalgəwwadə gai, nayi yero ngalnjagai, koro adəa kojəna nayiro njasargai.

† **4:12** 4.12 Ish 6.9-10

25 Kam nanjun awoamadə,* tiro casargai, amma kam nanjun bawom-
adə,† awo cədanadəmaa tilan camoyi.»

Misal kasuni ɾije wurajiye

26 Koro Isa walde: «Nodo bargaa Alayedə alamanju kam laa kasuni
cidiro fijiyi gai. Fijiyiya,
27 bune yen kal, kausu yen kal bonewane cədi, kasunidə ye ɾije wuraji,
amma jiɾi fin tədi nojənni.
28 Kattidəma cakke nema culuwi. Burwon kal cədiya, kəla ficci. Kəla
cuttuluwiya, sim cədi.
29 Bafiyama, tawida ngoje cəwərdi, sa kalaye isəna nangaro.»

Misal kasuni mutarre
(Mat 13.31-35; Luk 13.18-21)

30 Koro Isa walde: «Awiro nodo bargaa Alayea rattalgəiye? Misal fin
gəle tia fisarniye?
31 Alamanju kasuni mutarre gai. Kasuni mutarredə, curo kasuniya am
cidilan fijai sammayen tima təngəɾi wo.
32 Amma fijaiya, ɾije kəskawa jərwulan sammaro kura woro walje,
dəlam kura kura cəde, har ngudoso rakcane kaudinjun fannja cadandi,»
yeno.
33 Kəla raktunja fanduyen Isa tayiro mana Alayea misal kada jiɾi adə
gainin wulyeyeno.
34 Misalnin gənia, awima tayiro wuljəgənni. Amma sa nanjun jama
baworo waljiya, fuwurawanjuro awiso fisarjiyi.

Kənduwo Isaye kəla karuwa-a cambaldu ingiye-ayen
(Mat 8.23-27; Luk 8.22-25)

35 Yim adəa dunia ləmdu cədi duwon, Isaye fuwurawanjuro: «Leniyo
bərəmdəa falliyo ci ingiye todəro koniyo!» yeno.
36 Daji jamadəa kolyeranniya, maaradən Isaa ngojane leyera. Maara
gade ye rokkonjun mbeji.
37 Daji karuwa dunoa cije ingi bərəmbe cambalje maaradəro fidiye, har
maaradəa ləptu mayeno.
38 Sadən Isa ngawo maaradəyen kəlanju birlan kənəm cədi. Fuwu-
rawanjudə tia kənəmnin kesangəranniya, tiro: «Sayinna, nuiye, ni
lambonəm bawo wa?» yera.
39 Isa cije karuwadəro jəkkade ingi bərəmbedəro: «Waldəne gəm
bone!» yenniya, karuwadə daje dunia gəmbo walyeno.
40 Daji Isaye tayiro: «Awiro yaayew? Kua yaye kambərsendo bawo wa?»
yeno.
41 Fuwurawanjudə jauro rijane amanjaro: «A! Wundu gəle kam attə?
Karuwa-a bərəm-ama mananju jagai!» yera.

5

Kənduwo Isaye kəla sedannayen
(Mat 8.28-34; Luk 8.26-39)

1 Daji Isa-a fuwurawanju-a bərəmdəa faljane kojane cidi Gərasawuyero
kadira.

---

* **4:25** 4.25 kam nanjun awoamadə - Kam mana Isaye fanjidə, nodunju cərgane caye kojənaro asuji. † **4:25** 4.25 kam nanjun bawomadə - Kam mana Isaye fanjiwawodə, nodunju ganadəmaa tilan camoyi.

2 Isa maaradəlan jəpkenniyama, karuwama laa kaurilalan culuwe tia
kapkeyeno.
3 Kamdə kaurilalan kərga, koro wunduma rakce tia cikkeriwawo.
Sargalaman tia geroro yojiwawo.
4 Calan ngəwuro sinju-a mukkonju-aro sarga casakkəna yaye, kullum
kəjan kəjanno kakamji. Wunduma rakce tia rojiwawo.
5 Bune-a kausu-a curo kaurila-a kauwa-ayen burwu cakke tiyinju kaunin
rereji kərga.
6 Kamdə Isaa kuruwun kirunniya, cəgase ise fuwunjun tungurumje
nguje
7 dunonjuro yilje: «Awi lambonəm wuro, Isa Tada Ala Mai Samemayedə?
Fuwu Alayen lowonjəkkəna, bare wuro ajawu gənasəgəmmi!» yeno.
8 Adəa wuldunjudə, Isaye calan tiro: «Sedan, kamdəa kolle luwe!»
cənna nangaro.
9 Daji Isaye tiro: «Wundu cunəm?» cəne kiworənniya, tiye: «Cuni Kəwu
Sojiyaye,* andi kada nangaro,» yeno.
10 Bare tayia cididəlan dujənniro Isaa ngəwuro lowoyeno.
11 Nadən alade kada kəla kau kuruwuyen newo cadi ye mbeji.
12 Koro sedannadə Isaa lowojane: «Aladeyadəro dusagane curonjaro
ngayiyo!» yera.
13 Tayiro amarjiye caluwe curo aladeyadəyero kasargawo. Daji
aladeyadə alama dəwu yindi gai ngərəmjane kaulan jəpcane bərəmdəro
fidagane ingiye ngoje kasuno.
14 Səniya aladeyayedə cagase lejane bəladə-a karaanju-alan lawardəa
ambo wulyeyera. Amdə ye awo wakkajənadəa kuroro keluwo.
15 Na Isayero isane kam duwon tilan kəwu sedannaye caluwunadə
kajəmunju ye lujəna, hangalnju ye kalkaljəna napkada kerunniya, riyera.
16 Tayi lamar adəa carunadə awo karuwamadə-a aladeyadə-aro
wakkajəgənadəa amdəro wulyeyera.
17 Daji amdə ye Isa cidinja koljoro tia lowodu badiyera.
18 Isa maaradəro ngayi duwon, kam tilan sedanna caluwunadə ye Isaa
lowoje kasacco rokkonjun dəga yeno.
19 Isa tiro amarjəgənni, tiro: «Waldəne fannəmbo, ser kura Kəmande
niro njəddənadə-a jiri nia njunonjənadə-a tayiro satkəgəne!» yeno.
20 Daji kamdə leje cidi Bəlamewuyen ser kura Isa tiro cəddənadəa ambo
wulduwu badiyeno. Tayi samma ajapkera.

Kənduwo Isaye kəla kəndondi-a karmo-ayen
(Mat 9.18-26; Luk 8.40-56)

21 Koro Isa walde maaradən bərəmdəa falje koyenniya, jama kada isane
tia dirijane kəlyera. Isa ci bərəmben duwon,
22 kam laa wurawa dandaldəye falnja cunju Jairus nadəro kadio. Isaa
kirunniya, fuwunjun tungurumje
23 tia jauro lowoje: «Feroni kəlayakku no cədi. Are mukkonəm tiro
gənagəne, ngajo roaro dəgaro!» yeno.
24 Isa cije kamdə-a rokko leyera. Koro jama kada jaane tiro kəkəldagane
tia gəgərəpkeyera.
25 Kamu laa ye nadən mbeji, kərwu mewun yindinno bu fidanju† dajənni.

---

* **5:9** 5.9 Kəwu Sojiyaye - Soji dəwu arakku gai.

† **5:25** 5.25 bu fidanju - Salanambu.

26 Mukko karwunma ngəwusoyen jauro leiya cana, koro kəndanju
sammaa cuwatkəna yaye, kalkalnju cuwandənni, kasuwadə fuwu juwui.
27 Daji lawar Isayedəa fangenniya, kamudə ise ngawoyen susuje kalwun-
judəa leyeno,
28 awoa karwunjun: «To, kajəmunju bas lekkia, ngakki,» cəni.
29 Sadəman bu fidanju dayeno, koro nanlewa cuwandənaro tiyinjun
fangeno.
30 Sadəman Isa ye kənduwo tilan culuwunaro asuje dawu jamadəyen
suworde: «Wundu kalwuni lejo?» cəne kiworo.
31 Fuwurawanjudəye tiro: «A! Jamadə niro kəkəldagane
gəgərəmnjaana rumma duwon, wundu nia lenjoro korəmidə?» yera.
32 Amma Isa memeje kam adəa cədənadəa kuroro mayeno.
33 Kamudə awo tiro wakkajəgənadəa nojəna nangaro, rije lolojiaro ise
fuwunjun tungurumje tiro jiredə ngaa wulyeyeno.
34 Daji Isaye tiro: «Feroni, kambərsenəm nangaro njəkkawo
fandəmma! Kəlewan lene, nanlewa yade!» yeno.
35 Isa tiro manajiyi ngai duwon, am laa fado kam kura dandaldəyen
isane tiro: «Feronəm bawojəna. Awiro maləmdəa gadero suwolləmi?»
yera.
36 Amma Isa awo wuljaidəa fangenniya, kura dandalledəro: «Bare
rinəmmi, biya yasarai!» yeno.
37 Biturus-a Yakuba-a yanjugəna Yahaya-a gənia, bare wunduma gade
tia jəganni yeno.
38 Fado kam kura dandalledəyero kadiranniya, Isa jama captana kalala
fijai kiro, laa so cadi, laa waiyo cani.
39 Kərgaanniya, Isaye tayiro: «Awiro kalala finuwi ye, so diwi yedə?
Ferodə bawojənni, kənəm cədi,» yeno.
40 Amma tia rujane tiro kaasu keddo.

Amdə sammaa deyaro kittuluwunniya, ferodəye bawa-a ya-a am tia
casadduwunadə-aa ngoje na ferodəyero kasargawo.
41 Ferodəa mukkoyen kidanniya, tiro: «Talita kum!» yeno, maananjudə:
«Feroma, niro wulnjəgəkki, cine!»
42 Sadəman ferodə cije dadadu badiyeno. Tidə kərwunju mewun yindin.
Adəa kerunniya, jauro ajapkera.
43 Daji Isa wada ce tayiro bare wunduma lawar adəa fanjənni yeno. Koro
awo kəmboye ferodəro cado yeno.

6

Am bəla Najaratte Isaa wadu
(Mat 13.53-58; Luk 4.16-30)

1 Daji Isa nadəa kolje bəla wurajənadəro kadio. Fuwurawanju ye tia
geya.
2 Yim tustuyea dandallan jamaa alamdu badiyeno. Am tia kərənjana
ngəwuso ajapcane: «Ndaran kam attə awo ania kiwando? Nanrashidu
tiro tina attə awi? Koro ndayilan awo ajabba ajabba mukkonjuyen tədi?
3 Ti gəna katako karoma, tada Merambe, yeiya Yakubaye-a Josiye-a
Yahusaye-a Simanne-adə wo? Koro yanjugəna ferowadə-a rokko kərgaiye,
mare?» cane tia kasatturo wayera.
4 Isaye tayiro: «Nawi curo bəlanjaye-a durnjuye-a am fannjaye-aro
kajia, darajanjua,» yeno.

5 Adə nangaro nadən awo ajabba ajabba rakce cədənni, sai am dondi
gana laaro mukkonju gənajiye tayia isangayeyeno.
6 Adəgaima Isa kəla kambərsenambunjayen ajapkeno. Daji bəla bəlaro
leje jamaa alamdu badiyeno.

Isaye kəngayambanju mewun yindindəa nodo
(Mat 10.5-15; Luk 9.1-6)

7 Daji Isa mewun yindindəa bowoje tayiro kənduwo kəla sedannayen ce
tayia yindi yindiyen nodo badiyeno.
8 Tayiro wada ce bəlawurodəro ka gənia, bare awima ngojanni: kəmbo,
bi ngərwu, bi wuɾi,
9 koro suno casakko, amma bare gəmaje yindi ngojanni yeno.
10 Koro tayiro: «Ndaran yaye fado ngawuwwadən nammowo, har kawu
nadəa kolluwiro.
11 Amma ndaran yaye nayia njamowonni bi manando fandu wayeraa,
nadəa kolluwiya, katti sindoye kagangowo,* tayiro shedaro waljo!» yeno.
12 Adəgaima kəngayambanjudə lejane ambo kawuɾi cadde tuwa cado
yera.
13 Sedan kada duyera, koro am dondi kadaro kəndawu jaitunne fijagane
samjagane tayia isangayeyera.

Mai Hirudusse Nawi Yahayaa roro njejo
(Mat 14.1-12; Luk 9.7-9)

14 Mai Hirudus lawar ani sammaa fangeno, dalilnjudə cu Isayedə
ndarasoro tatardəgəna nangaro. Am laaye: «Yahaya Kasalama roaro
walje cijo! Adəma nangaro kənduwo awo ajabba ajabba dioye nanjun
mbeji,» cani.
15 Laaye: «Ti Nawi Iliya,» cani. Laaye: «Ti nawi, nawiya kureye falnja
gai,» cani.
16 Amma Mai Hirudus adəa fangenniya, tiye: «Yahaya kam kəlanju
kamməkkənadə roaro walje cijo!» yeno.
17 Caman Mai Hirudus Ya Hirudiyaa, ti kamu yanjugəna Mai Filibusse
duwon, kamuro cəmowona. Ti nangaro, Mai Hirudus cakke Yahayaa
cadane cekkere kosoro kesakko,
18 dalilnjudə Yahayaye Mai Hirudusso: «Kamu yanəmgənaye mowodə
haram!» cənna nangaro.
19 Koro Ya Hirudiya Yahayaa wul wajəna, har tia roro njejoro maji.
Amma jawal cuwandənni,
20 dalilnjudə Mai Hirudus Yahayadə jirema ye, kam Alaye yero asujiye
tia rije cəɾiwi nangaro. Mai Hirudus tia kərənjiya, hangalnju ciji, adə yaye
mananju fanduro cəraana.
21 Ngaima duwon Ya Hirudiyaye sanju kadio.† Saanduri Mai Hirudus
tambənaye kidənniya, Mai Hirudus wakkillanju-a kajallawanju-a amwu-
rawa cidi Galileye-aro masəna kəji dabbaryeyeno.
22 Fero Ya Hirudiyaye ise bikke kirandənniya, Mai Hirudus-a
kusottowanju-a ye karwunja jauro kəjiyeno. Mai Hirudusse ferodəro:
«Awi yaye ronəm cəraanadəa suwore niro njikke!» yeno.
23 Kansi juwune tiro: «Kore! Awodə reda cidiniyero walyeno yaye, niro
njikki,» yeno.

---

* **6:11** 6.11 katti sindoye kagangowo - Səmo kasta, maananjudə wowom Alayero tayia koljagai.
† **6:21** 6.21 Ya Hirudiyaye sanju kadio - Sanju kənnasar fandoye kadio.

24 Daji ferodə culuwe yanjuro: «Yani, awiro tia korəkki?» yenniya, Ya
Hirudiyaye: «Kəla Yahaya Kasalamaye!» yeno.
25 Sadəman ferodə dəgalje na Maidəyero walde tiro: «Wuro kərmamaro
kəla Yahaya Kasalamaye curo buwuruyen simiya, raakko!» yeno.
26 Maidə karwunju jauro kuttu yaye, kansi bonju-a kusottowanju-a
nangaro ferodəro daptuwu cəraanni.
27 Sadəman kowonanju laaro wada ce kəla Yahayayedəa cuwudo yeno.
Kowonadə leje kosolan kəla Yahayaye kamje
28 kəlanjudəa buwurulan cuwude ferodəro kaino, ti ye ngoje yanjuro
kaino.
29 Fuwurawa Yahayaye lawar adəa fangeranniya, isane kaminnju
ngojane caade kauriro casakke sənayera.

Isaye am dəwu uwu ambadu
(Mat 14.13-21; Luk 9.10-17; Yah 6.1-15)

30 Kəngayambadə na Isayen captane awo cadəna-a jiɍi jamaa alamjana-
a sammaa tiro wulyeyera.
31 Isaye tayiro: «Arowo runde karaa na wunduma bawo laaro leniyo,
tussowo!» yeno, dalilnjudə am kada kadami nanjaro isane waldai, har
dama masəna dioyemaa cawandənni nangaro.
32 Daji tayi runja maararo ngasaye karaa na wunduma baworo leyera.
33 Amma ledu cadilan am kada tayia carune asujane bəla samman
caluwe silan cagase tayin fuwunno nadəro leyera.
34 Isa maaradən jəpkenniya, jama kada captanadəa cure tayia
njunoyeno, tayi alama dimiya səni bawoa gai nangaro. Daji awo kadan
tayia alamdu badiyeno.
35 Dunia ləmgenniya, fuwurawanju isane tiro: «Na adə karaa bowu,
koro dunia ye ləmjəna.
36 Jamadəa salamme, bəla-a bəladeya-asoro leja awo kəmboye cesiwo!»
yera.
37 Amma Isaye tayiro: «Nayima awo kəmboye tayiro yowo!» yeno.
Tayiye: «A! Leniye kəmbo dinariyus‡ yer yindia yiwiye tayiro yiye wa?»
yera.
38 Isaye: «Burodi ndawu taw? Lenowo ruiwo!» yeno. Lejane kerunniya,
tiro: «Uwu buni yindi-a,» yera.
39 Daji Isa wada ce jamadəa yakca kəwu kəwuro kəla kajim kəɍiyen
napca yeno.
40 Adəgai amdə yaktane laa mia mia, laa fiwu fiwuro napkera.
41 Daji burodi uwudə-a buni yindidə-a ngoje kəla samero sapce Alaro
ardiyenniya, burodidəa fəsakce fuwurawanjuro ce fuwu jamadəyen
gənayera. Koro buni yindidə yea tayi sammaro dagaryeyeno.
42 Tayi samma jawune kulyera.
43 Fuwurawadə gaptowo burodiye-a buniye-aa capkeranniya, jowo
mewun yindin kesəmbəɍo.
44 Am burodi adəa jawunadə kongwa dəwu uwu.

Isaye kəla ingiyen silan ledu
(Mat 14.22-36; Yah 6.16-24)

45 Sadəman Isa fuwurawanjudəa cakke tin fuwunno bərəmdəa koja ci
todəro bəla Baitsaidayero lejaro maararo kasargawo, ti ye jamadəa salamji
yeno.

‡ **6:37** 6.37 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle.

46 Tayia salamgenniya, moduwa dioro kəla kau kuruwuyero giwa.
47 Kəngal kikkurənniya, maaradə dawu ingiyen, Isa ye ti tilonju lok kəla
kauyen.
48 Karuwa dunoa nangaro fuwurawanju kiaddin fuwuro lejairo kirun-
niya, Isa sa yakku buneyen kəla ingiyen silan nanjaro kadio. Karənnjayen
kodu cəraana duwon,
49 Isa kəla ingiyen silan ledu cədidəa kerunniya, kaime kam nunaye cane
burwu kesakko.
50 Tayi samma tia caruna ye, karwunja kamdəna ye. Sadəman Isa tayiro
manajiye: «Karwundo gerowo, wuma! Bare rinuwwi!» yeno.
51 Daji tayiro kəldiye maaradəro kərgaanniya, karuwadə gəm nəmgeno.
Tai dajane ajapcana,
52 dalilnjudə maana lamar burodi uwuyedəa asujanni, kəlanja tikkerəna
nangaro.
53 Daji bərəmdəa faljane koyeranniya, cidi Gennesarettero isane
maaradəa kekkero.
54 Maaradən jəpkeranniyama, am cididəye Isaa asuyera.
55 Adəgaima amdə cagase cididə ngaro tatardagane amnja dondiso
kəla bənaramnjayen ngojane ndara yaye na ti mbeji fanjanadəro njado
badiyera.
56 Bəladeya, bi bəla, bi bəla kuloye, biya ndara duwon na lejəna
ngasoro am dondisodəa ngojane cawudəne ci kalwunjuye runju lejaro tia
lowoyera. Am kalwunjudəa lejana samma ngayera.

7

Tayir-a tayir gəni-a
(Mat 15.1-20)

1 Farisawa-a maləmba Attauraye laa-a Jerujalemlan isane na Isayen
capkadaranniya,
2 fuwurawanju laa mukkonja tayir gəni bəri jawui kero, maananjudə
mukkonja tuljanni.
3 Wotte Farisawadə-a yaudiya samma-a ada amwurawanjayea jaane
mukkonja kalkallo tuljannia, kəmbo jawuiwawo.
4 Kasuwulan isaiya, kasaldannia, kəmbo jawuiwawo. Koro ada gade
kada cadana cadi mbeji, gəmdowolom so, tasa so, kulo so tulda gai.
5 Daji Farisawa-a maləmba Attauraye-aye Isaro: «Awiro fuwu-
rawanəmdə ada amwurawayedəa koljane mukkonja tayir gənin kəmbo
jawuidə?» cane tia keworo.
6 Isaye tayiro: «Nayi mənafəkkaso, awo Kəmande kuren ci Nawi
Ishayayen kəlandon wuljənadə jire, kitawulan ruwuwadadə gai. Tiye:

“Jama adə cilan wuro daraja sadi,
amma karwunjan nanin kuruwujana.
7 De sullo wua ambənsagai,
alamdunjadə wada kambe,”† cənna.

8 Wada Alaye kolluwe ada kambe gawwa.»
9 Koro tayiro: «Fagat, wada Alaye wanuwe adando garo jauro
nonuwwa!

† **7:7** 7.6-7 Ish 29.13

10 Kuren Nawi Musaye: “Bawanəm-a yanəm-aro daraja ye!”† koro “Kam
duwon bawanju bi yanjua bassənamadə, tia roro ceyeso!”† cənna.
11 Amma nayiye: “Kam bawanju-a yanju-aro: ‘Awo nanin nuwandoro
təmanuwwadəa Alaro gənaakkəna,’ cənia,
12 bare gadero bawanju-a yanju-aro banajəgənni,” nuwi.
13 Adəgaima adando tatarnuwe mana Alayedəa bowuro kalakkew. Koro
awo kada jiɨri adə gai diwi,» yeno.
14 Daji Isa walde jamadəa nanjuro bowoje tayiro: «Nayi samma fanowo,
asunowo!
15 Awima awo deyalan curo kambero ngaye kamdəa tayir gəniro cədima
bawo, amma awowa curo kamben caluwidə, tayima kamdəa tayir gəniro
cadi wo.
16 [Kam səmonjuamadə fanjo!]»
17 Isa jamadəa kolje fadoro kərgaanniya, fuwurawanjudə kəla misal
adəyen tia keworo.
18 Isaye tayiro: «A! Nayi ye kəla jakkadaa wa? Awi yaye deyalan curo
kambero ngaanadə kamdəa tayir gəniro cədiwaworo nonuwwi wa?
19 Dalilnjudə karwunjuro gəni, curonjuro ngaye tiyinjuyen culuwi,»
yeno. Adəgainin kəmbo samma halallo asuyeyeno.
20 Isaye walde tayiro: «Awo curo kamben culuwidə, tima kamdəa tayir
gəniro cədi wo.
21 Dalilnjudə niadiwi so, jarawa so, nambarwu so, kam njejo so,
22 kənjəna so, mangar so, nankəlado so, curoyindi so, nanjane so,
nandəɨri so, ngadar so, rokura so, hangalnambu so karwu kambedəman
caluwi.
23 Awo diwi ani samma curo karwudəyen caluwe kamdəa tayir gəniro
cadi,» yeno.

Kamu lardu kərdiyaye ser Alaye fando (Mat 15.21-28)

24 Daji Isa cije nadəa kolje lardu bərni Tirre-a Sidonne-ayero* leyeno.
Bare wunduma ti mbejiro asujənniro fado laaro kərgawo, amma
gəradunjudə yojənni.
25 Kamu laa feronju kəlayakku karuwaa lawar Isaye fangenniya, ise
fuwunjun tungurumgeno.
26 Kamudə lardu Gəresse tia cidi Siri-Fenisiyelan kesambo. Daji Isa
sedandəa feronjulan dujoro tia ngəwuro lowoyeno.
27 Isaye tiro: «Kolle burwon yalla jawo kulja, kəmbo yallayedəa
ngonəme kərisoro njodə jussənni!» yenniya,
28 kamudə tiro kalakciye: «Aaa, Kəma. Adə yaye kərisodəma kəmbo
yalla koljane cidiro cukkurunadəa jawui,» yeno.
29 Daji Isaye tiro: «Kəla mananəm adəyen lene, sedandə feronəmlan
culuwuna,» yeno.
30 Adəgaima kamudə fadoro walladanniya, feronju kəla dəgəllen
bowada nayeyeno, koro sedandə tilan culuwuna.

Isaye kam muwa ye, kəgənji ye isangaduwu

31 Daji Isa lardu bərni Tirredəa kolje cidi bərni Sidonneyen koje bərəm
Galileye cidi Bəlamewudəyero kadio.

---

† **7:10** 7.10 NL 20.12; SK 5.16 † **7:10** 7.10 NL 21.17; Lew 20.9 * **7:24** 7.24 lardu bərni Tirre-a Sidonne-aye - Lardu kərdiyaye.

32 Nadən tiro kam laa muwa ye, kəgənji ye cakkude Isaa lowojane
mukkonju tiro gənajuwo yera.
33 Isa kamdəa dawu am captanayen səgəriro kittuluwunniya, ngulon-
donju curo səmo yindi kamdəyero cakke lallaɾi təwaje təlam kamdəyea
leyeno.
34 Daji Isa kəla samero sapce captiye sinje: «Efata!» yeno, maana
efatayedə fərəmdəne.
35 Sadəman səmo kamdəye fərəmde, awo təlamnjuro mana dapcəgəna
ye wuide, farakko manadu badiyeno.
36 Isa amdəro wada ce bare wundumaro wuljaganni yeno. Amma wada
ce sapciyi yaye, cayemaa kojənaro manajaidəma.
37 Amdə jauro naa kojənaro ajapcane: «Awisoa kalkallo cədəna, har
muwasoa fanjairo cədi ye, kəgənjisoa manajairo cədi ye!» cani.

8

Isaye am dəwu dewu ambadu
(Mat 15.32-39)

1 Yim anin caye gai jama kada na Isayen mbeji, koro awima kəmboye
nanjan bawo. Daji Isa fuwurawanjua nanjuro bowoje tayiro:
2 «Jama kada adəa njunokkəna, dalilnjudə ku rokkonilan kawunja
yakku, koro awima kəmboye nanjan bawo nangaro.
3 Kənanjaa duwon tayia fannjaro lejaro salamməkkia, jawallan dunonja
baworo walji, laanja kuruwun isana nangaro,» yeno.
4 Fuwurawadəye tiro: «Ndaran gəle karaa adən kam rakce kəmbo
cuwande jama ania ambaji?» yera.
5 Isaye tayiro: «Burodi ndawu nandon?» cəne kiworənniya, tiro:
«Tulur,» yera.
6 Daji Isa jamadəa cakke cidin napkera. Burodi tulurdəa ngoje Alaro
ardiyenniya, fəsakce fuwurawanjuro ce fuwu jamadəyen gənaja cəne
fuwunjan gənayera.
7 Buni sanana ye nanjan mbeji. Isa bunidə yea ngoje Alaro ardiyenniya,
fuwurawanjuro ce fuwu amdəyen gənaja yeno.
8 Jamadə jawune kulyera. Fuwurawadə gaptowodəa capkeranniya, jowo
kalaram tulur kesəmbəɾo.
9 Nadən am alama dəwu dewu gai mbeji. Daji Isa jamadəa salamgen-
niyama,
10 ti-a fuwurawanju-a maararo ngasaye cidi Dalmanutayero leyera.

Alama sameye mada
(Mat 16.1-4)

11 Daji Farisawa laa isane kambiwu Isaro njəddo badiyera. Tia rijapturo
alama laa sameye tayiro fəlejuworo mayera.
12 Amma Isa captiye sinje: «Awiro am jaman adəye alama majaidə? Jire-
maro nayiro wulnjagakki, alama fima am jaman adəyero fəlediyiwawo,»
yeno.
13 Daji tayia kolje maaradəro walde ngaye bərəm falje kanji todəro
koyeno.

Yis Farisawa-a Mai Hirudus-aye
(Mat 16.5-12)

14 Fuwurawadə ngessane burodi ngojanni. Burodi fal curo maaradəyen
gənia, nanjan awo kəmboye bawo.

15 Isa səmonja kasse tayiro: «Yis Farisawaye-a Mai Hirudusse-aro hangal
gənanowo!» yeno.
16 Tayidə kattenjan kəla burodinja bawoyen mana badiyera.
17 Isa adəa asuje tayiro: «Awiro kəla burodi nandon bawoyen man-
anuwidə? Ra, kua yaye ruwe asunuwwi wa? Nayi kəla tikkerənaa wa?
18 Simndoa duwon ruwwawo wa? Səmondoa duwon fanuwwawo wa?
Ra, nayi ngeskada?
19 Burodi uwu am dəwu uwuro fəsakkeyekkəniya, gaptowodən jowo
ndawu yimbəɾuw?» yeno. Tiro: «Mewun yindin,» yera.
20 Isaye: «Koro burodi tulur am dəwu dewuro fəsakkeyekkəniya,
gaptowodən jowo kalaram ndawu yimbəɾuw?» Tiro: «Tulur,» yera.
21 Daji tayiro: «To, kua yaye asunuwwi wa?» yeno.

Isaye kambu isangaduwu

22 Isa-a fuwurawanju-a bəla Baitsaidayero kadiranniya, am laa kambu
laaa cawude Isaa lowojane kamdəa lejo yera.
23 Daji Isa mukko kambudəyea cədane tia jeje ngawo bəlayero kit-
tuluwo. Simnjuro lallaɾi təwajiye tiro mukko gənajiye: «Awo laa rumi
wa?» cəne tia kiworo.
24 Kambudə kəla sapce: «Aaa, am rukki, amma alamanja kəska dadajai
gai,» yeno.
25 Koro Isa walde simnjuro mukko gənayeyenniya, ricce sim cuwande
awiso farakko curuiro walyeno.
26 Daji Isaye: «Bare bəladəmaro waldəme ngaammi!» cəne kamdəa
salamje fadoro lejo yeno.

Biturusse Isama Almasiwu Alayedə woro asudu
(Mat 16.13-20; Luk 9.18-21)

27 Isa-a fuwurawanju-a bəladeyaso cidi bərni Kaisariya Filifiyen
dasaanadəro leyera. Kəla jawallen duwon, Isaye fuwurawanjuro: «Wun-
duro wua amsodə ngosera?» cəne tayia kiworo.
28 Tayiye: «Am laa Yahaya Kasalama cani, laa ye Nawi Iliya cani, laa ye
nawiya kureye falnja cani,» yera.
29 Daji Isa walde: «Nayidə, wunduro wua ngosew?» cəne tayia
kiworənniya, Biturusse: «Nima Almasiwudə wo!» yeno.
30 Amma Isa səmonja kasse tayiro bare wundumaro ti wunduro
wuljaganni yeno.

Isaye kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mat 16.21-28; Luk 9.22-27)

31 Koro Isa fuwurawanjuro Ala kadarjəna *Tada Kambedə kuttu tai
daje cane amwurawa-a wurawa ɾimannaye-a maləmba Attauraye-a tia
wajane roro ceyesi, koro kawu yakkua roaro walje ciji cəne tayia alamdu
badiyeno.
32 Adəa federo tayiro wulyeyeno. Biturus tia səgəriro cuttuluwe tiro
njəkkado badiyeno.
33 Amma Isa suworde fuwurawanjua kirunniya, Biturusso jəkkade:
«Nani kolle, Yiwulis! Awo karwunəmlan tammadə Alaye gəni, kambe!»
yeno.

34 Daji Isa jamadə-a fuwurawanju-aa nanjuro bowoje tayiro: «Kam laa
wua ga cəraanaa, məradu kəlanjuye wajo kəskanju karmoye* ngojo wua
səga.
35 Dalilnjudə wundu duwon ronju ɾiwo cəraanamadə ronjudəa
cuwatki, amma wundu duwon wu-a kawuɾi kəji Alaye-a nangaro ronju
cuwatkənamadə ronjudəa cəɾiwi.
36 Kam dunia adə ngaa jəgande ronju asarjiya, nda riwanju?
37 Awi gəle kam ce ronju cuwandi?
38 Wundu duwon jaman diwi Alaro nan'ansi njəddoye adən kəla wu-
a manani-ayen nangujənamadə, Tada Kambedə ye daraja Bawanjuyen
malaiyawa sameye-a rokko isiya, tia nanguji,» yeno.

9

1 Koro Isa walde: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, am laa na adən daada
mbeji, kawu kawunja dajidəro, nodo bargaa Alaye kənduwoaro walde isi
carui,» yeno.

Kalmaram: Tada Kambe
Alama kərwu yer uwu gai kawu Bargaande Isa Almasiwu tambidəro, Nawi Daniyel kənnasimlan kuris Alaye-a malaiyawa kada kadami-aa kiro. Nawi Daniyel curui ngai duwon, alama adamgənaye laa curo fofou sameyen ise kuris Alayedəa nayeyeno. Ala tiro kənduwo-a daraja-a kərmai-aa ce jama duniaye samma tiro ambətkeyera. Kərmainjudə sawisoro dəgai, təmmaro ceriwawo. Kam kəlanjun Nawi Daniyel mana cədənadə tima Isa Almasiwudə wo.
Bargaande Isa ngəwuro kaala Tada Kambedən faidade kəlanjua adamgənaye kuranjadəro ngoyeno. Awi maananjudə? Jiɾi awo kitawulan ruwuwadadə gai, Ala kadarjəna Tada Kambedə kuttu tai daje cane wurawa adinwu yaudiyaye tia wajane roro keyeso, koro kawu yakkua roaro walje ciyeno. Adəgaima ti biwu cədannidə biwu duniaye ngoje, har Ala ronju njodəa ardije ambo gawara kaino. Adəma nangaro Tada Kambedə nanjun kənduwo biwu ambe dunialan gawurduye mbeji, koro ambo wowom gənaduwuye ye mbeji. Kiyama wakkajiya, Tada Kambedə duniaro walde ise jama duniaye sammaro shara cəddi.

Isaye darajanjua fəledu
(Mat 17.1-13; Luk 9.28-36)

2 Ngawo adəyen kawu arakkua Isa cije Biturus-a Yakuba-a Yahaya-a
runjaa ngoje kəla kau kuruwu laayero gewa. Fuwunjan Isaye alamanju
falde
3 kajəmunju ye bul fok tai daje yiyiljiro walyeno, jiɾi wunduma dunialan
kare tulje rakce buljiwawodə gai.
4 Koro Nawi Iliya-a Nawi Musa-a tayiro fəledagane Isa-a jandedu
badiyera.
5 Daji Biturusse Isaro: «Sayinna, andi na adən mbejidə jauro ngəla.
Kolle ngurwo yakku lammiyo: fal kaanəm, fal Nawi Musaye, fal ye Nawi
Iliyaye,» yeno.
6 Awo wuljidəmaa nojənni, tayi rijana nangaro.

---

* **8:34** 8.34 kəska karmoye - Kəska duwon tiro kam jajagane nuidə.

7 Daji fofou ise tayia jakkeno. Curo fofoudəyen kowo nukce: «Adəma
Tadani wo, tia jauro raakkəna. Mananju fanowo!» yeno.
8 Sadəman memeyeranniya, Isa tilonju lon gənia, wundumaa carunni.
9 Kəla kaudəyen jəpcai duwon, Isa tayiro sapciye bare awo caruna adəa
wundumaro wuljaganni, sai Tada Kambedə karmolan cijiya duwon yeno.
10 Tayi ye lamar adəa curonjan royera, amma awi maana karmolan
ciduyedə woro kattenjan tawori kasarga.
11 Daji fuwurawadəye tiro: «Awiro maləmba Attaurayedə sai Nawi Iliya
burwoje isi* canidə?» cane tia keworo.
12 Isaye tayiro: «Jiremaro Nawi Iliya burwon ise awiso kalkallo kalakci.
Awiro gəle kitawulan Tada Kambedə tai daje kuttu cane am tia rujane
wajai ruwuwadadə?
13 Amma nayiro wulnjagakki, Nawi Iliya isəna, koro awiso kuttu ronja
cəraanaa tiro keddo, jiɨri kəlanjun kitawulan ruwuwadadə gai,» yeno.

Isaye tada karuwaa isangaduwu (Mat 17.14-21; Luk 9.37-43a)

14 Na fuwurawa gapcanadəyero kadiranniya, am kada kadami tayia
dirijane kəljana, koro maləmba Attauraye ye tayiro kambiwu caddi kero.
15 Jamadə Isaa kerunniyama, tayi samma ajapcane cagase isane tia
lewayera.
16 Daji Isaye fuwurawadəro: «Kəla awiyen tayi-a kambiwu diwi?» cəne
tayia kiworo.
17 Curo jamadəyen kam laaye tiro: «Sayinna, tadani niro njukkudəkko.
Ti karuwaa, sedandə tiro mana dapcəgəna.
18 Ndaran yaye karuwadə tia cədaiya, tia cidiro bəp gəpce, cinju
nga bilwua sheɨinju nalje suduji. Sedandəa dujaro fuwurawanəmba
lowoyekkəniya, tayiro katkero,» yeno.
19 Isaye tayiro: «Am jaman adəyeso kambərsenambuwu, har sawi gairo
dawundon dəgakki? Koro sawi gairo nayia rannjakki? Tadadəa wuro
sukkudowo!» yeno.
20 Daji tadadəa tiro kekkudo. Sedandə Isaa kirunniyama, tadadəa bakce,
kar kar loloje cidiro cure cinju nga bilwua fərwəryeno.
21 Isaye bawa tadadəyedəro: «Tən sawi gai adə tiro wakkajiyi?» cəne
tia kiworo. Kamdəye tiro: «Gananjun.
22 Tia njejoro ngəwuro kannu so, ingi soro gəpcəgəna. Rangəmia, marne
njunosane andia sasane!» yeno.
23 Daji Isaye tiro: «A! Rangəmia? Kam duwon mərsajənamadəro awiso
yoji!»
24 Sadəman bawa tadadəye kowo sapce: «Mərsanjəkkəna, marne
kambərsenambunin banasəgəne!» yeno.
25 Isa am kada nadəro cagase isairo kirunniya, sedandəro jəkkade:
«Nima sedan muwa kəgənjima, wada njikki, tia kolle luwe, bare gadero
tiro ngaammi!» yeno.
26 Daji sedandə burwu cakke tadadəa tai daje bakce fərdakce kolje
kiluwo. Tadadə alama kamin gairo walje, har am ngəwuye: «Ti bawo,
nuna!» yera.
27 Amma Isa tia mukkoyen cədane sapkenniya, tadadə cije dayeno.
28 Isa fadoro kərgaanniya, fuwurawanjuye runjan tiro: «Awiro
sedandəa duda andiro katkero?» cane tia keworo.

* **9:11** 9.11 Nawi Iliya burwoje isi - Kawu Almasiwu Alaye isidəro, Nawi Iliya isi.

29 Isaye tayiro: «Moduwan gənia, jawal sedan jiɗi adəa duduye bawo,»
yeno.

Isaye walde kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mat 17.22-23; Luk 9.43b-45)

30 Daji Isa-a fuwurawanju-a nadəa koljane cidi Galileyen koyera. Isa
wunduma nojiya cəraanni,
31 dalilnjudə fuwurawanjua alamji nangaro. Tayiro: «Tada Kambedəa
mukko ambero sərəccagane tia roro ceyesi. Ngawo tia ceyesənayen kawu
yakkua roaro walje ciji,» yeno.
32 Amma fuwurawadə mana adəa asujanni, koro tia kororo riyera.

Wundunja kura wo?
(Mat 18.1-9; Luk 9.46-50)

33 Daji Isa-a fuwurawanju-a bərni Kafarnaambo kadira. Isa curo fadoyen
duwon, tayiro: «Kəla awiyen jawallan kambiwu diwidə?» cəne tayia
kiworo.
34 Amma tayi cinja kajanni, dalilnjudə jawallan kambiwu kəla wundunja
kura woyen cadəna nangaro.
35 Daji Isa napce tayi mewun yindindəa bowoje tayiro: «Kam laa
fuwumaro waldu cəraanaa, jama sammaye ngawoma-a wolodinja-aro
waljo!»
36 Daji tadaana laaa ngoje dawunjan isadayeyeno. Tadadəa nganjiro
ngoyenniya, tayiro:
37 «Wundu duwon tadaana adə gaia cunilan† cəmowonamadə, wumaa
səmowo. Koro wundu duwon wua səmowonamadə, wua gəni, ti wua
sunodənamadəa cəmowo,» yeno.
38 Yahayaye Isaro: «Sayinna, kam laa sedanso cunəmlan duji
kiruiyendeya, andia saanni nangaro, tiro dapkeyeiye!» yeno.
39 Amma Isaye: «Bare tiro dapkəwwi, dalilnjudə wunduma cunilan awo
ajabba cədidə rakce diwini wuljiwawo.
40 Awoa kam lawalamande gənidə kaande.
41 Wundu duwon nayi Almasiwuye nangaro ingi kənjaye gəmdowolom
fal njadənamadə, jiremaro nayiro wulnjagakki, təmmaro mukowanju
fucciwawo.

Awiso njakke biwu dimiro hangal gənane!

42 «Wundu duwon tadawa sanana wua mərsasanaso aniye falnjaa cakke
talje biwu cədidə, kamdəye daunjuro kau neduram mafəndi lujagane
bərəmbo gəpcaanama tiro ngalwo.
43 Mukkonəm njakke talləme biwu dimia, tia kamme! Mukko yindia
kannu təmmaro nuiwaworo ngawodəroa, maskin ro sawisoyero ngaam-
mama niro ngalwo.
44 [Curo jaannamayedən kuɗi tiyidəa jawuidə sanuiwawo, koro kannudə
ye təmmaro nuiwawo.]
45 Koro sinəm njakke talləme biwu dimia, tia kamme! Si yindia kannuro
nia gəptuwudəroa, dungu ro sawisoyero ngaammama niro ngalwo.
46 [Curo jaannamayedən kuɗi tiyidəa jawuidə sanuiwawo, koro kannudə
ye təmmaro nuiwawo.]
47 Koro simməm njakke talləme biwu dimia, tia kulaine! Sim yindia
kannuro nia gəptuwudəroa, sim falla nodo bargaa Alayero ngaammama
niro ngalwo.

† **9:37** 9.37 cunilan - Isa nangaro.

48 Curo jaannamayedən kuɾi tiyidəa jawuidə sanuiwawo, koro kannudə
ye təmmaro nuiwawo.
49 «Wunduso kannulan mandaaro walji.‡
50 Mandadə ngəla, amma kəlambo walyenoa, jiɾi fin gəle cayenju gairo
walji? Adə nangaro nayi kəlando mandaaro wallowo, amando-a ye
nanlewan dəgaiwo!»

KIDA ISAYE CIDI YAHUDIYAYEN

10

Kambiwu kəla kamu dəptayen
(Mat 19.1-12)

1 Daji Isa nadəa kolje cidi Yahudiyaye ngawo bərəm Jordaniyen
dəganaro leyeno. Caye gai jama kada tiro captagane, koro walde tayia
alamdu badiyeno.
2 Farisawa laa Isaa rijapturo isane tiro: «Kam kamunju dəptadə halal
wa?» cane tia keworo.
3 Isaye tayiro: «Awi Nawi Musa nayiro wadaro njado?» yeno.
4 Tiro: «Nawi Musa kakkadu kamu dəptaye ruwunəme tia koldu kwaro
amarjəgəna,»† yera.
5 Isaye tayiro: «Kəlakibbundo nangaro Nawi Musa wada adəa nayiro
ruwungeyera.
6 Amma badiduramnin: “Ala tayia kongwa-a kamu-aro alakkeno.”†
7 “Dalil adəyero kwa bawanju-a yanju-aa kolje kamunjuro kərdiye
8 tayi yindiso tiyi fallo waljai.”† Adəgaima kua adən fuwun tayidə yindi
gəni, tiloro waljana.
9 Adə nangaro awo Ala kəljənadəa bare kam firjənni!» yeno.
10 Tayi fadon duwon, fuwurawanju kəla mana adəyen tia keworo.
11 Isaye tayiro: «Wundu duwon kamunjua dəpce gade niyajənadə tiro
biwu cədde kənjəna cədəna.
12 Koro kamu duwon kwanjua dəpce gade niyajənadə, ti ye kənjəna
cədəna,» yeno.

Isaye yalla sananaro barga dəptuwu
(Mat 19.13-15; Luk 18.15-17)

13 Am laa Isa yallanja sananaa mukkon lejoro nanjuro cawudi duwon,
fuwurawadə amdəa wusayera.
14 Isa adəa kirunniya, karwunju waje fuwurawanjuro: «Yalladəa
kollowo naniro isa, bare tayiro dapkəwwi! Nodo bargaa Alayedə am tayi
gaiye nuwanja, diye!
15 Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon tadaana gai nodo bargaa
Alayedəa kasaccənnidə təmmaro ngayiwawo!» yeno.
16 Daji yalladəa nganjiro ngoje kəlanjaro mukko gənajiye tayiro barga
dəpkeyeno.

Gaɾiwu laaye ro sawisoye mada
(Mat 19.16-30; Luk 18.18-30)

17 Isa cije jawal kidanniya, kam laa cəgase ise fuwunjun tungurumje
tiro: «Maləm ngəlama, awi dikke ro sawisoye* fandəkki?» cəne tia
kiworo.

---

‡ **9:49** 9.49 kannulan mandaaro walji - Bonedə, tilaman kambərse kambe kibbaji. † **10:4** 10.4 SK 24.1-4 † **10:6** 10.6 Bad 1.27; 5.2 † **10:8** 10.7-8 Bad 2.24 * **10:17** 10.17 ro sawisoye - Ro duwon na Alayen təmmaro ceriwawo.

18 Isaye tiro: «Awiro wua ngəlaman bowosəmi? Ala gənia, wunduma
ngəla bawo.
19 Wadawadəa nonəmma:† Bare ro kambe tuluwummi, bare kənjəna
dimmi, bare nambarwu dimmi, bare sheda kambu dimmi, bare kamba
jambanəme kəndanju bummi, bawanəm-a yanəm-aro daraja ye!»† yeno.
20 Kamdəye: «Sayinna, tən gananilan wada ani sammaa gakkəna,»
yeno.
21 Isa tia ninije kirawo. Tiro: «Awo fal nia maunjəna. Lene kəndanəm
sammaa lade talaawaro ye, arsiyi samelan fandəmi. Daji are wua səgai!»
yeno.
22 Kamdə mana adəa fangenniya, ti jauro gaɾiwu nangaro fəkkanju kərje
karwu kuttuaro sapkadan.
23 Isa memeje fuwurawanjuro: «Gaɾiwuye nodo bargaa Alayero nga-
wonju jauro jau, diye!» yeno.
24 Fuwurawadə mana adəa ajapkera. Amma Isa walde tayiro:
«Tadawani, nodo bargaa Alayero ngawodə jauro jau!
25 Gaɾiwuye nodo bargaa Alayero ngawonjudəro kaɾimoye cuwuɾi
ɾiwurayen kodunjuma budu wo!» yeno.
26 Fuwurawadə cayemaa kojənaro ajapcane amanjaro: «Assha!
Adəgaia, wundu gəle njəkkawo cuwandi?» yera.
27 Isa tayia ninije: «Kambo yojiwawo, amma Alaro gəni. Alaro awiso
yoji!» yeno.
28 Daji Biturusse tiro: «Akko andi awindeso kolliye nia njəgaiyena,»
yenniya,
29 Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, wunduma cuni-a kawuɾi kəji
Alayedə-a nangaro fado, bi yeiya, bi kanna, bi bawa, bi ya, bi yalla, bi
kulo koljənadə
30 dunia adəman fado, yeiya, kanna, ya, yalla, kulo gadegade mia mia
kuttu-ason cuwandiwawoma bawo. Koro leira wakkajiya, ro sawisoye ye
cuwandi.
31 Amma am burwoye ngəwu daryeyero waljai, koro daryeye ye
burwoyero waljai,» yeno.

Isaye kənyakkuyero kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu (Mat 20.17-19; Luk 18.31-34)

32 Isa-a fuwurawanju-a jawal Jerujalembe ngojana duwon, Isa tayin
fuwunno ledu cədi. Fuwurawadə ajapcana, koro am tia jagaisodə ye
rijana. Koro Isa walde mewun yindindəa səgəriro cuttuluwe awo tiro
fuwun wakkajiyidəa tayiro wulduwu badiyeno.
33 Tayiro: «Fanowo, Jerujalembo leniye, Tada Kambedəa mukko
wurawa ɾimannaye-a maləmba Attauraye-aro sərəccagane shara ro
tuluwoye tiro cadde mukko kərdiyayero casakke,
34 tayi ye tia rujane tiro lallaɾi təwajagane kirwolan jajarjane roro
ceyesi. Koro kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno.

Lowo Yakuba-a Yahaya-aye (Mat 20.20-28)

35 Daji tadawa Jabadiye Yakuba-a Yahaya-a na Isayero isane tiro:
«Sayinna, awo njuworiyemadəa andiro saddəmiya, rayiye!» yera.
36 Isaye tayiro: «Awi nayiro njaddəkkiya, rawuw?» cəne tayia kiworo.

---

† **10:19** 10.19 wadawa - Wadawa curo Attaura Nawi Musayen ruwuwada. † **10:19** 10.19 NL 20.12-16; SK 5.16-20

37 Tiro: «Marne, kərmainəm darajaa fandəmiya, kolsane nammiyo, fal
kəmborammənlan, fal ye wailanəmlan!» yera.
38 Isaye tayiro: «Awo koruwwadəmaa nonuwwi. Ranguwe kənjaram
yakkidən yawi wa? Koro ranguwe kasala dikkidəa diwi wa?»‡ cəne tayia
kiworənniya,
39 tiro: «Aaa, rangiye!» yera. Isaye tayiro: «Kənjaram yakkidən yawi
ye, kasala dikkidəa diwi ye.
40 Amma kəmborammilan so, wailanilan so naptadə, wu gəni kambo
amargəkki, na anidə am tayiro dabbargaadaye,» yeno.
41 Fuwurawa mewu gapcanadə adəa fangeranniya, Yakuba-a Yahaya-aro
gərgayeyera.
42 Daji Isa tayi sammaa bowoje tayiro: «Nonuwwa, curo jama
kərdiyasoyen am duwon jama tayia maiyaro ngojanasodə talaawanjaa
jauro raccaana, koro fuwumanjaso ye amnjaro kənduwo fəlejagai.
43 Amma dawundon ngai gəni. Wundu duwon dawundon kuraro waldu
cəraanamadə wolodindoro waljo!
44 Koro wundu duwon fuwumandoro waldu cəraanamadə karea nayi
sammayero waljo!
45 Awoa Tada Kambedəma tiro nanwolodi caddoro gəni kadio, nan-
wolodi cədo ronju co am ngəwu merujoro kadio,» yeno.

Isaye kambu laa cunju Bartimawus isangaduwu
(Mat 20.29-34; Luk 18.35-43)

46 Isa-a fuwurawanju-a bəla Jerikoyero kadira. Jama kada-a rokko
Jerikolan keluwunniya, kambu laa cunju Bartimawus tada Timawusse ci
jawallen napkada lowo cədi mbeji.
47 Isa kam Najarattedə kojiro fangenniya, kowo saptu badije: «Isa, Tada
Mai Daudaye,§ wua njunosəne!» yeno.
48 Am ngəwu tiro jakkade mədək napco yera, amma cayea kojənaro
kowo sapce: «Tada Mai Daudaye, wua njunosəne!» yeno.
49 Daji Isa daje: «Tia bowonowo iso!» yeno. Kambudəa bowojane: «Bare
təma kolləmmi! Cine nia bowonji,» yera.
50 Kambudə awonju jaktuye gəpce cije na Isayero kadio.
51 Isaye tiro: «Awi niro njəddəkkiya, raam?» cəne tia kiworo.
Kambudəye: «Sayinna, sim fandəkkiya, raakko!» yeno.
52 Daji Isaye tiro: «Lene, kambərsenəm nangaro njəkkawo fandəmma!»
yeno. Sadəman sim cuwande jawallan Isaa ga badiyeno.

KIDA ISAYE JERUJALEMNIN

11

Isaye mai gai Jerujalembo ngawo
(Mat 21.1-11; Luk 19.28-40; Yah 12.12-19)

1 Jerujalemba karənjane gəre bəlawa Baitfaje-a Baitani-aye na Kau
Jaitunnedəro kadiranniya, Isa fuwurawanjuye yindi cunode
2 tayiro: «Bəla fuwundoyedəro lenowo! Ngawuwiyama, koro kutta
wunduma tiro ngalte juwanni tuwada nagəwi. Fərangowo kudowo!
3 Kam laaye nayiro: “Awiro adəa diwi?” cənia, tiro: “Kəmadə tilan
məradunjua, kərmama kalakci,” wulgənowo!»

‡ **10:38** 10.38 kənjaram-a kasala-a - Bone nja.
§ **10:47** 10.47 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye.

4 Daji lejane kuttadə lailan ci fadoyen tuwada nayeyera. Kuttadəa
fərakcai duwon,
5 am laa nadən daadaye tayiro: «Awi diwi? Awiro kuttadəa fəranguwi?»
yera.
6 Jiri Isa tayiro wuljəgənadə gairo jaawu cadəne amdə ye tayia kolyera.
7 Daji kuttadəa* na Isayero cawude kalwunja kəladəro ferjagane Isa
juwane napkeno.
8 Jama kada ye kalwunja kəla jawallen feryera, laa ye ngəlai karaan
kamjanadəa səretkera.
9 Am fuwu gərjana so, ngawonnju jaana so kowo sapcane: «Hosanna!†
Bargaa ti cu Kəmandeyen isimadə!
10 Nodo bawande Mai Daudaye isimadəa bargaajo! Hosanna, Mai
Samemaro daraja tio!»† cani.
11 Adəgaima Isa Jerujalembo ise Fado Alayero kərgawo. Awiso
kirunniya, dunia ləmjəna nangaro, tayi mewun yindində-a rokko caluwe
bəla Baitaniyero leyera.

Isaye ya tarmuye baskudu
(Mat 21.18-22)

12 Wajənanjua Isa fuwurawanju-a bəla Baitaniyelan keluwunniya, kəna
tia kida.
13 Kuruwun ya tarmuye kalunjua kirunniya, waneye tada cuwandi cəne
nadəro kadio. Kadinniya, kalu gənia, awima cuwandənni, dalilnjudə sa
tarmuye gəni nangaro.
14 Daji Isaye tarmudəro: «Bare wunduma gadero tadanəm juwunni!»
yeno. Koro fuwurawanju adəa fangera.

Isa Fado Alayen
(Mat 21.12-17; Luk 19.45-48; Yah 2.13-25)

15 Daji Isa-a fuwurawanju-a Jerujalembo kadira. Isa balballa Fado
Alayero ngaye ladomaso-a njuwomaso-aa dudu badiyeno. Tewur wuɾi
canjimasoye-a napturam tattawar ladomasoye-aa təmbalje
16 wundu yayero Fado Alayedəyen karea kodu dapkeyeno.
17 Daji jamadəa alamje tayiro: «Kitawulan ruwuwada: “Fannidəa fado
moduwaye jama dunia sammayelan bowojai,”† amma nayidə tia jongo
gəndewuyero kalakkew!»† yeno.
18 Wurawa ɾimannaye-a maləmba Attauraye-a adəa fangeranniya,
jawal Isaa njejoye madu badiyera. Isaa rijana, dalilnjudə jama samma
alamdunjudəa ajapcana nangaro.
19 Dunia ləmgenniya, Isa-a fuwurawanju-a bərnidən keluwo.
20 Wajənanjua suwa ləp jawaldəyen kojai duwon, ya tarmuyedəa har
fərdunjuro ngau ngamjəna kero.
21 Daji Biturus takce Isaro: «Sayinna, akko rui! Tarmu baskunəmmadə
ngamjəna!» yeno.
22 Isaye tayiro: «Alaa mərsanowo!
23 Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon kau kuruwu adəro:
“Cine bərəmbo fidəgəne!” cəne karwunjun shekku baworo awo
wuljənadə wakkajiro mərsajiya, wakkaji.

---

* **11:7** 11.7 kuttadəa - Noduwuram Isa mai gai rokura bawoa Jerujalembo kəlewan ngayiye.
† **11:9** 11.9 Hosanna - Alaa yungoriyo! † **11:10** 11.9-10 Jaw 118.25-26 † **11:17** 11.17 Ish 56.7
† **11:17** 11.17 Iri 7.11

24 Adə nangaro nayiro wulnjagakki, awi yaye moduwalan koruwiya, tia
fanduwwaro mərsanowo, kaandoji.
25 Moduwaro danuwwa duwon, kam laa karwun tawwaa, tia
gawurnowo! Bawando Mai Samema ye biwundo gawurnjagai.
26 [Amma tia gawurnuwwia, Bawando Mai Samema ye biwundo
gawurnjagaiwawo.]»

Kənduwo Isaye ndaran isi?
(Mat 21.23-27; Luk 20.1-8)

27 Koro Isa-a fuwurawanju-a waldane Jerujalembo kadira. Isa curo
Fado Alayen dadaji duwon, wurawa ɾimannaye-a maləmba Attauraye-a
amwurawa-a nanjuro isane
28 tiro: «Kənduwo filan awo ania dimi? Wundu niro kənduwo awo ania
dioyedəa njo?» cane tia keworo.
29 Isaye tayiro: «Wu ye nayiro koro fal njaddəkki, wuro jaawudəa sewo.
Siwia, wu ye kənduwo filan awo ania dikkidəa nayiro wulnjagakki.
30 Kasala Yahaya jamaro cəddənadə, sameyen kadio ra kamben? Wuro
jaawudəa sewo!» yeno.
31 Daji kattenjan sawardane: «“Sameyen” wulliyea, andiro: “To, awiro
gəle tia kasadduwwidə?” cəne sawori.
32 Amma “kamben” wulliye wa?» yera. Adəa wuldunjadə, jamadəa
rijana, dalilnjudə am samma Yahayaa nawiro ngojana nangaro.
33 Daji Isaro: «Noniyende,» yera. Isaye tayiro: «Wu ye kənduwo filan
awo ania dikkidəa wulnjagakkiwawo,» yeno.

12

Misal jərwu agəriduwu kəladowaye
(Mat 21.33-46; Luk 20.9-19)

1 Daji Isa misalnin wurawa adinwuyesoro manaduwu badiyeno. Tayiro:
«Kam laa jərwu inabbe cəde garje curodən bəlaa ingi inabbe tuluwoye laje
soro kuruwu juworoye kidando. Daji jərwudəa jərwuwu laaro agərijiye
bəlawuroro sapkada.
2 Sa fərdoye kidənniya, nuwanju cuwandoro kaɾeanju laaa na
jərwuwudəyero kinodo.
3 Amma jərwuwudə tia cadane bakcane mukko dea duyera.
4 Koro walde kaɾea gade kinodo. Ti yea cadane kəlanju bakcane tia
basaryera.
5 Koro walde kaɾea gade kinodənniya, tia roro keyeso. Koro kaɾeawa
gade kada kinodo. Laanjaa bakkera, laanjaa keyeso.
6 Kamnju falma tiro gapcuwo, tadanju jauro cəraanadə. Darye tiye:
«Tadaniro daraja cadi,» cəne tia nanjaro kinodo.
7 Amma jərwuwudə kattenjan: «Adəma warasamadə wo! Arowo tia
yejiyo, warasadə kaandero walji!» yera.
8 Daji tia cadane roro ceyese ngawo jərwudəyen gəpkera.
9 To, kəma jərwuyedə awi cədi? Ise jərwuwu ania roro ceje am gadero
jərwunjudəa ci.
10 Awo kitawulan ruwuwada adəa kəranuwwi wa?

“Kau duwon fado tandomaso wajanamadə,
tima kau tandoye sammaro faidaaro waljənadə wo.
11 Adə kəndo Kəmandeye,

andiro jauro ajabba!”»†

12 Jawal tia taye majai duwon, jamadəa riyera, dalilnjudə kəlanjaman
misaldəa kidoro asujana nangaro. Daji tia koljane sapkadara.

Kambiwu kəla akki njoyen
(Mat 22.15-22; Luk 20.20-26)

13 Daji wurawa adinwuyesodə Isaro curo mananjuyen bəlaa lajaa cane
Farisawa laa-a am Mai Hirudussa jaana laa-aa nanjuro kenodo.
14 Kadiranniya, tiro: «Sayinna, ni kam jirema ye, wundumaa
rinəmbawo yero noniyena, dalilnjudə gayirnəmbawo, jawal Alaye kalka-
llo yikkərami nangaro. To, Kaisarro* akki njodə halal ra haram? Yiye ra
bare yiyende?» cane tia keworo.
15 Amma Isa nanmənafəknjadəa asuje tayiro: «Awiro wua rijamsuwi?
Wuro dinariyus† sukkudowo rukke!» cəne
16 dinariyus tiro kekkudo. Tayiro: «Cu-a kəla-a wunduye tilan dasaa?»
cəne tayia kiworənniya, tiro: «Kaisarre,» yera.
17 Daji Isaye tayiro: «Awo Kaisarredəa Kaisarro yowo, koro awo
Alayedəa Alaro yowo!» yeno. Adəgaima tia jauro ajapkera.

Kambiwu kəla cinowo duniayen
(Mat 22.23-33; Luk 20.27-40)

18 Sadusiya laa, tayi cinowo duniaye bawo wuljaidə, na Isayero isane
tiro koro cadde:
19 «Sayinna, Nawi Musaye: “Kam laa yanjugəna tada bawo ba-
woje kamu koljia, kamu yanjugəna faccəgənayedəa niyajo yanjugənaro
kaduwu majuwo!”† ruwujəna.
20 Akko yaana tulur mbeji. Burwoyedə kamu ngoje tada cuwandənnin
bawoyeno.
21 Yindiyedə ye kamudəa niyaje tada cuwandənnin bawoyeno.
Yakkuyedə ye ngai.
22 Adəgaima tayi tulurdə tada cawandənnin bawoyera. Darye kamudə
ye bawoyeno.
23 To, tayi tulurso tia camowonadə, cinowo duniayen kamu wundun-
jayero walji?» cane tia keworo.
24 Isaye tayiro: «Dalil nayi fattuwuwwayedə, kitawu bi kənduwo Alaye
nonuwwi, mare?
25 Karmolan cijaiya, larusa so, niya so cadiwawo, tayi alama malaiyawa
samelan dasaanadə gairo waljai.‡
26 Koro karmon cidudə, Attaura Nawi Musayen kəranuwwi wa? Kitawu-
lan na kannu dawu kəska cambiyedən Alaye Musaro: “Wuma Ala
Ibrahimbe-a Isakuye-a Yakubaye-a wo,”† cənna.
27 Ti Ala am nunaye gəni, am roaye, diye! Nayidə tai danuwe
fattuwuwwa!» yeno.

Wadawa samman finja kura wo?
(Mat 22.34-40)

---

† **12:11** 12.10-11 Jaw 118.22-23 * **12:14** 12.14 Kaisar - Gomna kura Rombe. † **12:15** 12.15 dinariyus - Wuri tilan akki biyajai. † **12:19** 12.19 SK 25.5 ‡ **12:25** 12.25 malaiyawa gai - Sawisoro na Alayen roa dasayi, gadero sanuiwawo. Adəma nangaro samelan kaduwu mada bawo. † **12:26** 12.26 NL 3.6

28 Maləmba Attauraye falnja isəna kambiwunjadəa kərənji duwon, Isa
tayiro jaawu ngəla cinaro asuyenniya, tiro: «Wadawa samman finja kura
wo?» cəne tia kiworo.
29 Isaye tiro: «Sammaro kura wodə, tima: “Jama Israyilawuye fanowo,
Ala Kəmandedə ti tilonju lok.
30 Ala Kəmanəmba karwunəm ngan, ronəm ngan, hangalnəm ngan,
dunonəm ngan raye!”†
31 Koro yindiyedə: “Kəmaskinəm yea kəlanəm gairo raye!”† Wadawa
aniro kura wo gade bawo!» yeno.
32 Maləm Attaurayedəye tiro: «Jirenəm, sayinna! Awo wulləmmadə
fagat: Aladə ti tilonju. Ti gənia, Ala gade bawo.
33 Tia karwunəm ngan, hangalnəm ngan, dunonəm ngan raame
kəmaskinəm yea kəlanəm gairo rawodə, layaso-a sadaaso-a sammaro
kura wo!» yeno.
34 Isa maləmdə hangal kəjiaro juwapcəgəna kirunniya, tiro: «Ni-a nodo
bargaa Alaye-a kattendo kuruwu gəni!» yeno. Ngawo adəyen wunduma
cinju mudu kaje tiro koro gade cəddənni.

Almasiwudə Tada Mai Daudaye
(Mat 22.41-46; Luk 20.41-44)

35 Fado Alayen Isa jamadəa alamdu cədi duwon, tayiro: «Ndayilan
maləmba Attaurayedəye Almasiwudə Tada Mai Daudaye§ canidə?
36 Mai Dauda kəlanjuma Ruhu Alayen manaje: “Kəmandeye Kəmaniro:
‘Namme kəmborammilan duwon, kəladowanəmba cidiya sinəmbero
yakkəkko!’ cənna.”†
37 Mai Dauda kəlanjuma tia Kəmalan bowojənadə, ndayilan gəle
Almasiwudə tadanjuro walji?» yeno. Jama jauro kada karwu kəjiaro tia
kərənjai.

Hal maləmba Attauraye
(Mat 23.1-36; Luk 20.45-47)

38 Curo alamdunjuyen Isaye: «Maləmba Attaurayero hangal gənanowo!
Kalwu kuruwua dadadu caraana, koro kasuwulan lewa darajaa-a
39 dandallan bi masəna kuralan na darajaa-a jaumaro caraana.
40 Kamu kwa faccəgənaasoye kəndanja sammaa jawui ye, halnja
gəraduro fuwu jamayen moduwa kuruwuro gərjai ye. Am aniye ajawunja
leiran jauro kura!» yeno.

Sadaa kamu kwa faccəgənaaye
(Luk 21.1-4)

41 Isa karən sanduwu sadaa fidaaramben napkenniya, jamadə curo
sanduwudəyero wuɾi fijagai lawarji duwon, arsiyiwu kada isane wuɾi
ngəwu fijagai kiro.
42 Koro kamu ngudi kwa faccəgənaa laa ye ise gursu kime* yindi
fiyeyeno.
43 Daji Isa fuwurawanjua bowoje: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kamu
ngudi kwa faccəgənaa adə sadaa am gadeye sammaa kojənaro fijəgəna.
44 Tayi samma arsiyinjalan ngojane fiyeyera, amma ti ngudi duwon
kəndanju sammaa fiyeyeno. Awo ronju ɾiwoye ngaa fiyeyeno,» yeno.

---

† **12:30** 12.29-30 SK 6.4-5 † **12:31** 12.31 Lew 19.18 § **12:35** 12.35 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye. † **12:36** 12.36 Jaw 110.1 * **12:42** 12.42 gursu kime - Kunguna yaudiyaye tamannju ganama.

13

Jawawi Isaye
kəla wurdu Fado Alaye-a sidu duniaye-ayen
(Mat 24.1-44; Luk 21.5-38)

1 Isa Fado Alayen luwo cədi duwon, fuwurawanjuye fal tiro: «Sayinna, akko rui kau ani-a soro ani-a jaumaro ajabba!» yeno.
2 Isaye tiro: «Soro mafəndi mafəndi ania rumma, gəna? Kau ani sammaa wurjane fijai, har tiloma kəla kamanjuyen gapciwaworo walji,» yeno.

Badiduram boneye
(Mat 24.3-14; Luk 21.7-19)

3 Isa kəla Kau Jaitunnen na Fado Alaye turuidən napcəna duwon, Biturus-a Yakuba-a Yahaya-a Andarawus-a runjan isane tiro:
4 «Andiro wulsagane, sawi awo ani wakkajai? Koro awo ani sammaye sanja cədiya, awi alama duwon ambo fəlediyidə wo?» cane tia keworo.
5 Isaye tayiro: «Hangal gənanowo, bare wunduma nayia njawatkənni!
6 Am ngəwu cunilan* isane: “Wuma ti wo!” cane am kadaa cawatki.
7 Kəriwu na karənso-a kuruwuso-alan nukcənaro fanuwiya, bare hangalndo cijənni! Sai awo ani burwon wakkajaiya duwon, amma sa njerorambe kua yaye cədənni.
8 Lardu-a lardu gade-a lawaladai, koro kərmai-a kərmai gade-a ye kattenjan kəriwu gərjai. Cidi ye na gadegaden loloji, koro kəna ye na naro ngayi. Awo ani samma badiduram boneye bas, alama kamu tia curo lejəna gai.
9 «Hangal gənanowo! Fuwu majilissero njasade dandalsolan kowonjai, koro wu nangaro fuwu gomna so, mai soyen danuwi, tayiro shedaro walloworo.
10 Adəgaima sai kawuɾi kəji Alayedə jama duniaye sammaro wuldiyiya duwon.
11 Nayia njadane shararo njasadiya, bare kəla awo wulluwiyen karwungai diwwi. Awo wulduye Ruhu Alaye sadən nayiro njadidəa mananowo, dalilnjudə nayi gəni, tima manaji nangaro.
12 Yaana yanjugənaa sərəcciye roro ceyesi, bawa ye tadanjua ngai, tadawa ye bawanja-a yanja-aro tuɾu cadde casakke tayia roro ceyesi.
13 Cuni nangaro† am samma nayia wanjai, amma kam mərje har sa njerorambero‡ dəganamadə njəkkawo cuwandi.

Bone kura
(Mat 24.15-28; Luk 21.20-24)

14 «Sa duwon awo waada jauro batti masiwa kudoma na tia jussənnilan daada ruwiya,† (Kəradumadə asujo!), daji am lardu Yahudiyayen dasaanadə cija kauro cagaso leja!
15 Kam kəla soronjuyen dəganadə bare jəpce kare ngoduro curo sorodəyero ngaanni!
16 Koro kam kulolan dəganadə ye bare kalwunju ngoduro waldənni!
17 Yim anin kamu curoa so, nganji cəmbia sodə, kuttunja!
18 Bare awo adə nangəɾilan§ wakkajənniro Alaa korowo!

---

* **13:6** 13.6 cunilan - Cu Almasiwu Alaye kəlanjaro ngojane tayima ti wo cani.
† **13:13** 13.13 cuni nangaro - Isaa kasadduwwa nangaro.
‡ **13:13** 13.13 sa njerorambe - Kənde Tada Kambedə.
† **13:14** 13.14 Dan 9.27; 11.31; 12.11
§ **13:18** 13.18 nangəɾi - Curo lardu yaudiyayen sanju jauro samsu ye, kuttu ye.

19 Dalilnjudə yim anin bone jauro kuttu mbeji, bone duwon sa Ala dunia
alakcənayen tai kuro kudero ngaltema jiɾinju tuwandənni fuwu yen fagat
tuwandiwawo nangaro.
20 Koro ca Kəmande bone adəye kawunju fulujənnia, wunduma
njəkkawo cuwandiwawo. Amma am kərejənadə nangaro kawudəa
fulujəna.
21 Sa adən kam laaye nayiro: “Akkonju Almasiwudə!” bi “Towonju ti!”
cənia, bare tia yasarawwi!
22 Dalilnjudə almasiwuwa kattuwuyeso-a nawiya kattuwuyeso-a isane
alama so, awo ajabba ajabba so cadəne, yoyenoa, har am kərejənadəmaa
jambajane cawatki.
23 Nayidə, hangal gənanowo! Kawu wakkajidəro, awo sammaa nayiro
wulnjagakkəna.

Kənde Tada Kambedəye
(Mat 24.29-31; Luk 21.25-28)

24 «Amma ngawo bone yim aniyen kəngal cələmbo walji, kumbal ye
nurnju ciwawo,
25 sillowuwaso ye samelan casuri, koro kənduwowa sameye ye jauro
lolojai.
26 Daji Tada Kambedə jauro kənduwoa-a darajaa-a curo fofouyen isi
carui.†
27 Adəgaima malaiyawanjua cunode talgəmo duniaye dewu samman ci
dajiram duniayen tai ci dajiram sameyero yade amnju kərejənadəa capcai.

Misal ya tarmuye
(Mat 24.32-35; Luk 21.29-33)

28 «Ya tarmuyen misal adəa asunowo! Sa fəktu badije kalu ɾijiya,
nangəɾi karənjənaro nonuwwa.
29 Ngaima awo ani wakkajai ruwiya, ti cinnalan del karənjənaro*
nonowo!
30 Jiremaro nayiro wulnjagakki, am jaman adəye sanuiwawo, sai awo
ani samma wakkajaiya duwon.
31 Same-a cidi-a baworo waljai, amma manani təmmaro baworo
waljiwawo.

Faadaro dəgaiwo!
(Mat 24.36-44; Luk 21.34-38)

32 «Amma yim bi sa duwon awo ani wakkajaidəa wunduma nojənni.
Bawadəro kajia, malaiyawa samelan dasaana ye nojanni, Tadadə ye
nojənni.
33 Hangal gənanowo, faadaro dəgaiwo, sanju nonuwwi nangaro.
34 Alamanju kam bəlawuro cədi gai. Kənduwo fannjuro kistuwuyedəa
wolodiyanjuro koljiye wundunja yayero kidanju ce cinna guredumaro
faadaro dəga cəne sapkadano.
35 Adə nangaro faadaro dəgaiwo, dalilnjudə sa kəma fadoye isidəa
nonuwwi nangaro, kajiri, bi bune, bi fajar, bi suwa,
36 bare yekkinndo bawo kənəm diwi nayia nanjaganni!
37 Awo nayiro wulnjagakkənadəa wundusoro wulgəkki, faadaro
dəgaiwo!» yeno Isaye.

KARMO-A CIDU-A ISAYE

† **13:26** 13.26 Dan 7.13-14 * **13:29** 13.29 ti cinnalan - Tada Kambedəye kəndenju del karənjəna.

14

Isaa roro njejoro mada
(Mat 26.1-5; Luk 22.1-2; Yah 11.45-57)

1 Sala Laya Njəkkayirambe-a sala Burodi Yis Bawoaye-aro kawu yindi gapco. Koro wurawa ɍimannaye-a maləmba Attauraye-a jawal Isaa nangalan tame roro njejoye majai.
2 Tayiye: «Sai sala kojiya duwon, bare jama hangalsango casangənni!» yera.

Kamu laaye Isaa sittəranjuro dabbarduwu
(Mat 26.6-13; Yah 12.1-8)

3 Isa bəla Baitaniyelan fado Siman dəɍimayen* masəna cədi duwon, kamu laa səndal curonjun kawudi məndemi ye, jauro tamanna ye, cunju nardi ngoje ise səndaldəa dauyen namje kawudidəa kəla Isayero fiyeyeno.
4 Am laa awo adəa kutturo carune kattenjan: «Awiro kawudidəa basarjidə?
5 Ca kawudi adəa dinariyus† yer yakku kojənaro calade wuɍidəa talaawaro cadəna!» cane tiro saɍiwu gənaduwu badiyera.
6 Amma Isaye tayiro: «Tia kollowo! Awiro tia suwolluwi? Wuro jauro ser səddəna.
7 Talaawasodə sawisoro curondon mbeji, koro sawi yaye, raawwaa, ranguwe tayia banagəwi, amma wudə sawisoro gəni curondon dəgakki.
8 Kamu adə awo rakcənadəa cədo. Kawudi adəa tiyiniro fijiye sittəraniro wua dabbarseyeno.
9 Jiremaro nayiro wulnjagakki, ndaran yaye curo dunia ngayen kawuɍi kəji Alayedəa wuljai nguson, kamu adəa takturo awo səddənadə yea wuljai,» yeno.

Yahusa Iskariyot Isaa sərəttuwuma
(Mat 26.14-16; Luk 22.3-6)

10 Daji Yahusa Iskariyot mewun yindindəye falnja Isaa mukko wurawa ɍimannayero sərəttuwuro nanjaro leyeno.
11 Adəa fangeranniya, karwunja kəjije tiro wuɍi cadi cane wadu ngoyera. Yahusadə dama Isaa tayiro sərəttuwuye mada badiyeno.

Masəna sala Laya Njəkkayirambe
(Mat 26.17-25; Luk 22.7-13; Yah 13.21-30)

12 Yim burwoye sala Burodi Yis Bawoayen, yim duwon ngəlaro Laya Njəkkayirambedəa‡ duwajaidə kidənniya, fuwurawanjuye tiro: «Ndaran leniye masəna layayedəa niro dabbarnjəgəiye bumi?» cane tia keworo.
13 Daji Isa fuwurawanjuye yindi cunode tayiro: «Bərnidəro ngawowo, kam laa bule ingia ngojəna-a kəla kəlluwi. Tia gaiwo,
14 fado duwon ngaanaye kəmadəro wulgənowo: “Sayinnaye kusottoram na fuwurawanju-a rokko masəna layayedəa cadidə ndaran?”
15 Nayiro soro sameye ngim kura curon karea dabbargada fəlenjagai. Nadən masənadəa andiro dabbarsaganowo!» yeno.
16 Daji fuwurawadə lejane bərnidəro ngasaye jiɍi Isa tayiro wuljəgənadə gai awiso kewando. Adəgaima masəna layayedəa dabbaryera.
17 Kəngal kikkurənniya, Isa mewun yindində-a rokko kadira.

---

* **14:3** 14.3 Siman dəɍima - Ti calan dəɍima duwon ngajənadə. † **14:5** 14.5 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle. ‡ **14:12** 14.12 ngəlaro Laya Njəkkayirambe - Ngəlaro duwon bunju wowom karmoyero kadumadə.

18 Napcana masəna cadi duwon, Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki,
kamndo fal wua mukko kəladowayero sərənsiyi, rokkomaro masəna
diye,» yeno.
19 Karwunja jauro kuttaje fal fallen wundu yaye: «Wuma wa?» cəne tia
koro badiyeno.
20 Isaye tayiro: «Curo mewun yindindəyen kərga, kam duwon wu-a
buwururo mukko yakkiyenadə.
21 Tada Kambedə saptidəma,§ jiri kəlanjun kitawulan ruwuwadadə gai,
amma kam duwon Tada Kambedəa kəladowanjuro sərəcciyidə, kuttunju!
Kam adə tambənnima tiro ngalwo!» yeno.

Masəna Kəmaye
(Mat 26.26-30; Luk 22.14-23; 1Kor 11.23-25)

22 Masəna cadi duwon, Isa burodi ngoje Alaro ardiyenniya, fəsakce
tayiro ce: «Ngonowo, adə tiyini,» yeno.
23 Koro kənjaram ngoje Alaro ardiyenniya, tayiro ce tilan tayi samma
kesano.
24 Isaye tayiro: «Adəma buni aman ndəptaye* duwon am kada nangaro
fidənadə wo.†
25 Jiremaro nayiro wulnjagakki, na adən fuwun gadero ingi inabbe†
yakkiwawo, har yim nodo bargaa Alayen bərinno yakkiro,» yeno.
26 Daji aiya Alaa njungoroye yeyeranniya, caluwe Kau Jaitunnero leyera.

Isaye Biturus tia angərji wuldu
(Mat 26.31-35; Luk 22.31-38; Yah 13.36-38)

27 Isaye fuwurawanjuro: «Nayi samma ngaworo walduwi, akko awo
kitawulan ruwuwadadə: "Sənidəa bangəkkiya, dimiyadə tatardai."†
28 Amma karmolan cikkiya, nayia burwonjakke cidi Galileyero lekki,»
yeno.
29 Biturusse tiro: «Tayi samma ngaworo waldai yaye, wudə ngaworo
waldəkkiwawo!» yeno.
30 Isaye: «Jiremaro niro wulnjəgəkki, ku bune adəman kawu gudowom
yindiro kokkore cakkidəro, wua yakkuro angərsəmi,» yeno.
31 Amma Biturusse kowo dunoaro sapce tiro: «Dole ni-a rokko nuiyero
walyeno yaye, təmmaro nia angərnjəkkiwawo!» yeno. Tayi samma ye
ngai wulyera.

Moduwa Isaye
(Mat 26.36-46; Luk 22.39-46)

32 Na tiro Gessemani canidəro kadiranniya, Isaye fuwurawanjuro: «Na
adən nammowo duwon, moduwa dikke,» yeno.
33 Daji Isa Biturus-a Yakuba-a Yahaya-aa ngoje rokko lejane karwunju
kuttaje ronju jauro bannadu badiyeno.
34 Tayiro: «Karwuni jauro kuttajəna, har nukki gai. Na adən danowo,
faadaro dəgaiwo!» yeno.
35 Gana laa kuruwuje cidiro təmdiye, yojia, sa boneyedə tia cədanniro
moduwa dio badiyeno.
36 Tiye: «Bawani, awiso niro yoji. Kənjaram adəa‡ wulan ngone! Adə
yaye awo wu raakkəna gəni, awo ni raammadəma!» yeno.

---

§ **14:21** 14.21 Tada Kambedə sapti - Isa nui. * **14:24** 14.24 buni aman ndəptaye - Bu Isaye aman katte Ala-a adamgəna-aye tabbacciyidə. † **14:24** 14.24 NL 24.8; Iri 31.31-34 † **14:25** 14.25 ingi inabbe - Diben. † **14:27** 14.27 Jak 13.7 ‡ **14:36** 14.36 kənjaram - Kənjaram bone njaye.

37 Na fuwurawanjuyero walladanniya, kənəm cadi nayeyeno. Biturusso:
«Siman, kənəm wa dimi? Assha! Sa fallo rangəme faadaro dəgambawo
wa?
38 Bare jaraptuwwiro faadaro dəgaiwo, moduwa dewo! Ruhudə
cəraana, amma tiyidə duno kəskea!» yeno.§
39 Koro walde leje mana cayedəlan moduwa kido.
40 Nanjaro walladanniya, caye gai kənəm cadi nayeyeno, simnja nga
kurwowujəna nangaro. Awo tiro wulduwuyema nojanni.
41 Yakkuyero walladanniya, tayiro: «Kuamison kənəmbo bowadando
tussuwi wa? Cerəna! Sadə cədəna, Tada Kambedəa mukko biwumasoyero
sərəccaana.
42 Cinowo, leniyo! Akkonju kam wua sərənsiyimadə del karənjəna!»
yeno.

Isaa ta
(Mat 26.47-56; Luk 22.47-53; Yah 18.1-11)

43 Sadəman Isa mana cədi ngai duwon, Yahusa mewun yindindəye
falnja kadio. Jama kada ye na wurawa ɾimannaye-a maləmba Attauraye-a
amwurawa jamaye-ayen kashagar so, ka so mukkonna ti-a rokko kadira.
44 Caman ti sərəttuwumanjudə tayiro bəlaanan isanojiye: «Kam tiro
lewa darajaye yiddəkkidə, tima! Tia taiwo, fərəstiwaworo yadowo!»
cənna.
45 Daji Yahusa kadinniyama, na Isayero ise: «Sayinna!» cəne tiro lewa
darajaye kiddo.
46 Daji Isaa mukkon dap keda.
47 Am nanjun dajanadəye falnja kashagar ficce wolodi ɾiman kurayea
bakce səmonju tən kamgeno.
48 Isaye tayiro: «A! Nayi kashagar so, ka so mukkonna wua gəndema gai
taro wa isuwidə?
49 Yim nguson nandon Fado Alayen dəgaiye jamaa alammək̀ki duwon,
wua sədawwi. Amma awo kitawulan ruwuwadadə wakkajo!» yeno.
50 Daji fuwurawanju samma tia koljane keyaso.
51 Jairo laa mayafi gənia, awima tiyinjun bawo Isaa jəgana mbeji. Amdə
tia kedanniya,
52 mayafidəa koljiye de sul kiyaso.

Isa fuwu majilis kura adinwuyen
(Mat 26.57-68; Luk 22.66-71; Yah 18.12-24)

53 Daji Isaa ngojane na ɾiman kurayero kesado. Nadən wurawa
ɾimannaye-a amwurawa jamaye-a maləmba Attauraye-a samma ye cap-
kadara.
54 Biturus ye katte kaskadaaro har balballa fado ɾiman kurayedəro
tia jəgane kərgaanniya, kannu gəttoro dawu gureduwu Fado Alayen
napkeno.
55 Wurawa ɾimannaye-a majiliswu samma-a sheda Isaa roro njejoro
mayera yaye, cawandənni.
56 Am kada kəlanjun sheda bowuye cadəna, amma cinja tilojənni.
57 Daji am laa cijane sheda bowuye cade:
58 «Tiye: “Wudə Fado Alaye mukko kamben tədandəna adəa wurnəkke
curo kawu yakkuyen mukko kamben gəni gade tandəkki,” ngai cəne
fangeiye,» yera.

§ **14:38** 14.38 ruhudə - Ro kambe.

59 Amma kəla adəyeman cinja tilojənni.
60 Daji ɾiman kuradə cije dawunjan daje Isaro: «Jaawunəm bawo wa?
Awi gəle am ani kəlanəmnin shedajaidə?» cəne tia kiworo.
61 Amma Isa cinju kaje jaawu cinni. Koro ɾiman kuradə walde tiro:
«Nima wa Almasiwu Tada Ti Bargaayedə wo?» cəne tia kiworo.
62 Isaye: «Wuma! Koro Tada Kambedə mukko kəmboram Mai
Kənduwomayen napkada ye, curo fofou sameyen kənde cədi ye ruwi,»[†]
yeno.
63 Daji ɾiman kuradə kalwunju karje:[*] «A! Sheda jiɾi fi gəle gade
maniye?
64 Alaa gaskadunjudəa fanuwwa. Awi gəle təmanuw?» cəne tayia
kiworənniya, tayi samma tiro shara kamjagane ronju tuluwoma jusso
yera.
65 Daji laanja tiro lallaɾi təwatəwajagane simnju jakcane tia babaktu
badiyera. Tiro: «Nawinawi de!» cani. Adəgaima gureduwudə ye tia
cadane maɾin babakkera.

Biturusse Isaa angərdu
(Mat 26.69-75; Luk 22.54-65; Yah 18.25-27)

66 Biturus balballa fadoyedən cidiyan duwon, kir ɾiman kuraye laa
nadəro kadio.
67 Biturus kannu jəgətti kirunniya, tia ngəlaro ninije: «Ni ye Isa kam
Najaratte-a rokko kərgaw!» yeno.
68 Amma Biturus angərje: «Awo wulləmidəmaa nokkəni, asukkəni!»
yeno. Daji cinna ngaworambo culuwe gudowom kokkore kekko.
69 Kirdə walde tia cure am nadən dasaanadəro: «Kam adə ye falnja!»
yeno.
70 Koro Biturus walde angəryeno. Gana sam kidənniya, am nadən
dasaanadəye Biturusso: «Fagatto ni ye kamnja fal, ni kam lardu Galileye
nangaro!» yera.
71 Amma Biturus kəlanju baskuje kansi juwe: «Kam kəlanjun mananuwi
adəa nokkəni!» yeno.
72 Sadəman gudowom yindiyero kokkore kekko. Daji Biturus awo Isa
tiro wuljəgənadəa takkeno. Isaye: «Kawu gudowom yindiro kokkore
cakkidəro, wua yakkuro angərsəmi,» cənna. Takkenniya, tai daje so
ngoyeno.

15

Isa fuwu Gomna Bilatussen
(Mat 27.11-14; Luk 23.1-5; Yah 18.28-38)

1 Dunia wayenniyama, wurawa ɾimannaye-a amwurawa jamaye-a
maləmba Attauraye-a majiliswu samma-a ci tiloaro sawari kedo. Daji Isaa
cekkere caade mukko Gomna Bilatussero kesakko.
2 Bilatusse Isaro: «Nima wa Mai Yaudiyayedə wo?» cəne tia kiworo.
Isaye: «Nima wulləm, wuma!» yeno.
3 Wurawa ɾimannayedə awo kadan Isaa burwuyera.
4 Daji Bilatus walde tiro: «Kalakkəmbawo wa? Awo kadan burwun-
janadəa fanəmmi wa?» cəne tia kiworo.
5 Amma Isa kua yaye tiro kalakcəgənni, har Bilatus ajapkeno.

[†] **14:62** 14.62 Jaw 110.1; Dan 7.13-14 [*] **14:63** 14.63 kalwunju karje - Karwukuttanjuro kalwu daunjuyedəmaa karyeno.

Isaro shara karmoye kamduwu
(Mat 27.15-26; Luk 23.13-25; Yah 18.39–19.16a)

6 Caman kərwu nguson sala adəlan gomnadə kosoma fal jama ca-
worənadəa tayiro salamjiyi.
7 Sa adən kam laa amanju-a tuɾu cade kam ceyese kosolan rojana mbeji,
cunju Barabbas.
8 Daji jama na gomnayedəro isane awo caman tayiro caddidəa njəddoro
tia koro badiyera.
9 Bilatusse tayiro: «Mai Yaudiyayedəa wa nayiro salamnjagakkiya,
rawuw?» cəne tayia kiworo.
10 Awoa nandəɾinja nangaro wurawa ɾimannayedə Isaa mukkonjuro
sərətkeyeraro nojəna.
11 Amma wurawa ɾimannayedə jamadəa casakke cuju Isayero Barab-
bassa tayiro salamjuwo yera.
12 Bilatusse walde tayiro: «Awi gəle kam tia Mai Yaudiyayelan
bowonuwwadəro yiddəkki?» cəne tayia kiworo.
13 Kowo sapcane: «Kəskaro tia jagəne no!» yera.
14 Bilatusse: «Awiro? Ayau awiye cədo?» yenniya, caye baworo kowo
sapcane: «Kəskaro tia jagəne no!» yera.
15 Daji Bilatus awo ronjaye cədiya cəraana nangaro, tayiro Barabbassa
salamgeyeno. Amma cakke Isaa kirwolan jajaryeranniya, tia kəskaro
jajaaro mukkonjaro kekko.

Sojiyaye Isaa basardu
(Mat 27.27-31)

16 Daji sojiyadə Isaa curo balballa gomnariyero caade kəwunja sojiyaye
sammaa bowojane capkera.
17 Kalwu kime* tiro lujagane aɾiawu kaɾiyiye† kəlejane kəlanjuro
gənayeyera.
18 Daji tiro: «Ala ngəwuro, Mai Yaudiyaye!» wulduwu badiyera.
19 Kalan kəlanju babakcane lallaɾi tiro təwajagane fuwunjun tungurum-
jane tiro daraja kedo.
20 Tiro rudu gənajagane kerənniya, kalwu kimedəa ɾinjane kajəmunju
cayedəa lujagane tia kəskaro jaduwuro kesado.

Isaa kəskaro jaduwu
(Mat 27.32-44; Luk 23.26-43; Yah 19.16b-27)

21 Kam laa bəla Kuraneye mbeji, cunju Siman, tidə Aleksanda-a Rufus-
aye bawanja. Karaan cijəna kodu cədi duwon, sojiyadə dunodunon tia
casakke kəska Isayedəa ngoje leyera.
22 Isaa na tiro Golgota canidəro kesado, Golgotaye maananjudə Na Buwo
Kəlaye.
23 Isaro diben curonjun awo laa mir cani‡ diyadaa caro kedo, amma
kənjaro wayeno.
24 Daji tia kəskaro jajagane kajəmunju ngojane wundunja yaye nuwanju
cuwandoro walawala cade kattenjan dagaryera.
25 Sa Isaa jajaanadə, sa ləgar suwaye.
26 Allo ayaunju kəlan ruwuwadadə: MAI YAUDIYAYE.
27 Gəndewu yindi yea ti-a rokko jayeyera, faldə kəmboramnjulan, faldə
ye wailanjulan.

---

* **15:17** 15.17 kalwu kime - Kalwu maila. † **15:17** 15.17 aɾiawu kaɾiyiye - Jawa kərmaiye.
‡ **15:23** 15.23 awo laa mir cani - Karwun tiyi jau nəmdaye.

28 [Adəgaima awo kitawulan ruwuwadadə wakkayeno. Tiye: «Amso tia
biwumaro ngoyera,»† cənna.]
29 Am kamjana kojaisodə tiro rudu gənajagane kəlanja kalakalakcane
tiro: «Ap! Ni Fado Alayea wurnəme curo kawu yakkuyen tandəmidə,
30 nda kəskadən jəmme kəlanəm moye!» cani.
31 Wurawa ɾimannaye ye maləmba Attauraye-a rokko adəgai tiro
rudu gənajagane amanjaro: «Am gadea cəkkaana, amma rakce kəlanju
cəmoyiwawo!
32 Almasiwu Mai Israyilawuyedə kəskadən kərma jəpco, ruiyo tia
kasaddiyo!» cani. Gəndewu yindi ti-a rokko jajaanadə ye Isaa rarayera.

Karmo Isaye
(Mat 27.45-56; Luk 23.44-49; Yah 19.28-37)

33 Kausu kəla dawu duwon, dunia nga təmje cələmbo walje, har sa
yakku kajiriyero kiado.
34 Sa yakku kajiriyedə Isa kowo dunoaro sapce: «Eloi, Eloi, lama
sabaktani?» yeno, maananjudə «Alani, Alani, awiro wua kolsem?»
35 Am nadən dajanadə adəa fangeranniya, laanjaye: «Fanowo, Nawi
Iliyaa bowoji!» yera.
36 Daji falnja cəgase leje soso ngoje diben comcombo ləpciye cuttuluwe
karo lassiye Isaro sayeyeno. Tiye: «Nda kollowo, Nawi Iliya ise tia
kəskadən cəsayia, ruiyo!» yeno.
37 Daji Isa kowo dunoaro sapce ro kirəmbo.
38 Sa adən juwa curo Fado Alayen dəganadə§ samen tamiya kəla
cidiyannaro kudero farak yindiro kargadan.
39 Kajalla sojiyaye fuwu Isayen daadadə jiɾi Isa bawojənadəa kirunniya,
tiye: «Jiremaro kam adə Tada Alayedəma!» yeno.
40 Kamuwa laa ye kuruwunin awo ania lawarjai mbeji. Curonjan Meram
Magdala-a Meram Yakuba Gana-a Josi-aye yanja-a Salomi-a.
41 Sa Isa cidi Galileyedən tia jaane banajagai. Koro kamuwa gade kada
Isaa jaane Jerujalembo isana ye nadən mbeji.

Sittəra Isaye
(Mat 27.57-61; Luk 23.50-56; Yah 19.38-42)

42 Yim adə yim dabbarduye.* Wajiya yim tustuye nangaro, dunia
kajiriyenniya,
43 Isuwu kam Arimatiyaye, ti curo majiliswudəyen jauro kam kura ye,
nodo bargaa Alayedəye kəndenju gureji ye, na Gomna Bilatussero ridu
bawoaro leje kamin Isayedəa tiro cadoro kiworo.
44 Bilatus Isa nagatto bawojənadəa ajapce kajalla sojiyayedəa bowoje Isa
tussəna wa bawojənadəro kiworo.
45 Kajalladəyen Isa bawojənaro asuyenniya, kaminnjudəa Isuwuro
kaino.
46 Daji Isuwu leje lowowon batta linne ciwe kamindəa kəskadəlan
cəsaye battadən kəkərje kauri curo kauyen lajana laaro cakke sənaje ci
kauridəyero kau kura təmbalyeyeno.
47 Meram Magdala-a Meram Josiye yanju-a ye lawarjane na Isaa
sənajanadəa kero.

---

† **15:28** 15.28 Ish 53.12 § **15:38** 15.38 juwa curo Fado Alayen dəganadə - Juwa adə na Ala-a tadoye gəraji. Maana kardunjuyedə barga karmo Almasiwuyen jawal Ala-a tadoye kaada. * **15:42** 15.42 yim dabbarduye - Jəmma, yim tustuye səbdu.

16

Karmolan cidu Isaye
(Mat 28.1-10; Luk 24.1-12; Yah 20.1-10)

1 Yim tustuye koyenniya, Meram Magdala-a Meram ya Yakubaye-a
Salomi-a lejane kawudi kamin Isayedəro fidaaro kesiwo.
2 Mawuye yim burwoyea* suwa ləp kəngal kiluwunniya, kauridəro
leyera.
3 Kattenjan: «Wundu gəle ci kauridəyen kau kuradəa andiro təmbalji?»
cani.
4 Amma kəla sapkeranniya, akko kau mafəndidə təmballada kero.
5 Kauridəro kasargaanniya, jairo laa kalwu bulla kəmboramnin nap-
kada kero. Tia kerunniya, karwunja tai daje kamgadano.
6 Jairodəye tayiro: «Bare karwundo kamdənni! Isa kam Najaratte ti
kam kəskaro jajaanadəa manuwi. Ti na adən bawo, cijəna! Akko na tia
sənajanadəa ruiwo!
7 Amma lenowo fuwurawanju-a Biturus-aro: “Ti nayia burwonjane cidi
Galileyero leji. Nayiro wulnjaanadə gai, nadən tia ruwi,” wulgənowo,»
yeno.
8 Daji karwunja kamdəna kar kar lolojaiaro kauridən caluwe cagase
leyera. Jauro rijana nangaro, wundumaro awima wuljaganni.

Isaye fəleduwunju-a samero ledunju-a
(Mat 28.16-20; Luk 24.36-53; Yah 20.11-23)

9 [Mawuye yim burwoyea suwa ləp karmolan ciyenniya, Isa burwon
Meram Magdala kamu tilan sedan tulur dujənadəro fəleyaada.
10 Meram ye leje am calan Isa-a rokko dasaanadə karwukuttaro cesiridəa
najiye tayiro wulyeyeno.
11 Amma Isa roaro waljəna ye, Meram tia curuna yero fangeranniya,
njasarairo wayera.
12 Ngawo adəyen jiɾi gaden Isa amnja yindi karaaro ledu cadidəro
fəleyaada.
13 Tayi yindidə ye waldane amnja gapcanadəro wulyeyera, amma tayi
yea njasarairo wayera.
14 Koro fuwurawanju mewun tilondə masəna cadi duwon, Isa tayi yero
fəlediye kəla njasarainambunja-a kəlakibbunja-ayelan tayiro kikkado,
dalilnjudə am ngawo cijənayen tia carunadəa njasarairo wayera.
15 Daji Isaye tayiro: «Dunia ngaro lenowo, kawuɾi kəji Alayedəa
adamgəna sammaro wulgənowo!
16 Kam kasacce tiro kasala caddənamadə njəkkawo cuwandi, amma kam
kasatturo wajənamadə wowom Alaye tia cədai.
17 Am kasaccanamadə akko alama rakcane cadidə: Cunilan sedanna
dujai, təlamba gade bəɾin manajai,
18 kadi mukkon ngojai. Sum casaia, tayia lorujiwawo. Mukkonja am
dondiro gənajagaiya, nanlewa cawandi,» yeno.
19 Kəma Isa mana adəa tayiro cəddənaye ngawon, tia samero casade
kəmboram Alayen napkeno.
20 Tayi ye lejane ndara yayero kawuɾi kəji Alayedəa wuljagai adəgai
duwon, Kəmadə tayia banajiye alama kadan manadəa jirero tabbacciyi
kərga.]

---

* **16:2** 16.2 mawuye yim burwoyea - Ladu.

LUKA
Kawuɾi kəji Isa Almasiwuye
Luka ruwujənadə

Linjila Lukayedə

Kitawu Luka ruwujənadə, tima Linjila kənyakkuyedə wo. Luka lowotor cidi Gəresse. Ti kəngayamba mewun yindin Isaye falnja gəni yaye, Ruhu Alaye tia cakke lawar Isayea tən badiduramnjun jəgane hangallayen cucuwore fangenniya, awo ania sawije kitawunjudəa ruwuyeno. Lamar ani wakkajanadə ku saa dəwu yindi gai yaye, Ala cakke Linjila adə gadejənnin har nandero kadio.

DƎLWU KITAWU ADƎA RUWUDUYE

1 Tiyofalas, Ala ngəwuro! Amnde ngəwu gərgam kəla lamarra dawunden wakkajana aniyen ruwuduro ngəssana,
2 jiɾi am duwon tən badiduramnin awo ania simnjan caruna-a mana Alaye sattuwumasoro waljana-adə andiro isanosaanadə gai.
3 Barganəmmin, tən badiduramnjan awo ani sammaa gakke hangallayen kokorəkke fakkəna nangaro, wu ye tayia sawinəkke niro kitawulan ruwunjəgəkki yekko.
4 Ngainin awowa niro njakkarana sammaa tabbatto nonəmi.

TAMBO-A WURADU-A ISAYE

Lawar tambo Nawi Yahayaye

5 Jaman Mai Hirudus lardu Yahudiyaye cunodidən, ɾiman laa mbeji kəwu ɾimanna Abiyayen kərga, cunju Jakariya. Kamunju ye kaduwu Nawi Harunaye, cunju Alisabatu.
6 Tayi yindiso na Alayen jirewu, wada Kəmandeye sammaa taldu baworo jaana.
7 Tada cawandənni, Alisabatu rakce cambiwawo nangaro, koro tayi yindi kawu ngəwu jawuna.
8 Kəwu Abiyaye sanja dirije kidənniya, Jakariya ye kidanju nanɾimanne fuwu Alayen badiyeno.
9 Kəla ada ɾimannadəyen kamnja fal Fado Alaye na darajaaro ngawo kaaji cakkoro walawala cade Jakariyaa kəreyera.
10 Sa kaaji njakkoyen jama samma balballadən captana moduwa cadi duwon,
11 malaiya Kəmandeye laa kəmboram kaaji njakkoramben daada tiro fəleyaada.
12 Jakariya tia kirunniya, hangalnju jade karwunju pət kamgada.
13 Amma malaiyadəye tiro: «Jakariya, bare rinəmmi, Ala moduwanəm cəmowona. Kamunəm Alisabatu niro tada kongwa njəkkambi, tiro cu Yahaya yakke.
14 Tiramnin jauro karwunəm kəjiji, koro tambonjudəye am kada ye kəji fanjai.
15 Ti na Kəmandeyen kam darajaaro walji. Bare diben bi mbal fimaa canni,* kawu tambimaro Ruhu Alaye tilan dəgai.

---

* **1:15** 1.15 Bare diben bi mbal fimaa canni - Ala tia jauro cədana nangaro.

16 Kaduwu Israyilaye kadaa jawal Ala Kəmanjayero kalakciyi.
17 Tidə ro-a kənduwo-a Nawi Iliyayelan Kəmadəa burwoje ise bawaso-
a tadawanjaso-a soloji, am ansiya Alaye ye hangal jirewuyero kalakciyi.
Adəgaima Kəmadəro jamaa dabbarjiyi,» yeno.
18 Amma Jakariyaye malaiyadəro: «Awiawin mana adəa jirero nokki?
Akko wu kiarinəkkəna, kamuni ye kəmurjojənadə,» yeno.
19 Daji malaiyadəye tiro: «Wuma Jibərilla fuwu Alayen dadumadə wo.
Tima wua nanəmbo lawar kəji adəa njukkudəkkoro sunodo.
20 Amma manani yasarammidə, har awo ani wakkajaidəro, mədək
namməme mana dimbaworo walləmi. Awo wulnjəgəkkəna adə sanju
cədiya, tabbatto wakkaji.»
21 Jama Jakariyaa gurejai ngai duwon, na darajaadən jauro tussənadəa
ajapkera.
22 Kiluwunniya, mana tayiro njəddo tiro tiyero. Jamadə awo ajabba
laa na darajaalan tiro fələdəgənaro asuyera. Muwamuwan gənia, tayiro
rakce manajiyiwawo, mədək napkeno.
23 Kida nanɨrimanne sanju kerənniya, fadoro wallada.
24 Ngawo kawu aniyen kamunju Alisabatu curo ngoyeno. Kəndawu
uwuro kuwulero kəlanju cakke karwunjun:
25 «Akko ser Kəmande səddəna. Kawu anin kanjimaɨrinju wuro fəlesiye
dawu amben nanguni cuttuluwuna,» yeno.

Lawar tambo Isaye

26 Alisabatu curo ngojənaye kəndawu arakkua Ala malaiya Jibərillaa
bəla Najarat cani cidi Galileyedəro cunode
27 na fero kəlayakku laa təmajinju† kaduwu Mai Daudaye laa cunju
Isuwuyero leyeno. Ferodə cunju Meram.
28 Malaiyadə na Merambero ise tiro: «Wuse, ni Kəmande jauro barga
dəmnjəgənamadə! Kəmadə ni-a rokko,» yeno.
29 Merambe hangalnju kəla lewa adəyen jauro cije awi maananjuro
kəlanju cuwori duwon,
30 malaiyadəye tiro: «Meram, bare rinəmmi, Ala niro barga
dəmnjəgəna.
31 Akko curo ngonəme tada kongwa yambəmi, tiro cu Isa yakke.
32 Ti kam darajaaro walje tia Tada Mai Samemayelan bowojai. Ala
Kəmande tiro kərmai kaarinju Mai Daudayedəa ci.
33 Adəgaima jama Yakubayea‡ har abadaro cunodi, kərmainju ye
təmmaro ceriwawo.»
34 Daji Merambe malaiyadəro: «Awiawin attə yoji, wu ngaltema kwa
nokkənidə?» cəne tia kiworo.
35 Malaiyadəye tiro: «Ruhu Alaye kəlanəmbo jəpciye kənduwo Mai
Samemaye nia fofou gairo jannji. Adə nangaro tada tayir nilan tambidəa
*Tada Alayelan bowojai.
36 Akko kəraminəm Alisabatu ye nankəmurjonjun curo ngojəna. Kamu
rakce cambiwawo canidə, kərma curonju kəndawu arakkuyea.
37 None, awima Alaro tiyeri bawo!»
38 Merambe: «Wu kanji Kəmandeye. Kəla mananəmben wakkajo!»
yeno. Daji malaiyadə tia kolje sapkadan.

---

† **1:27** 1.27 təmajinju - Kəla ada yaudiyayen Meram jiremaro kamu Isuwuye, amma koro yaye ti-a rokko dəganni. ‡ **1:33** 1.33 jama Yakubaye - Israyilawu.

Kalmaram: Tada Alaye

Bargaande Isa Alaa Bawanjulan bowoyeno. Kəmande Ala ye Isa Almasiwudəa Tadanjulan bowoyeno. Nonowo, Aladə adamgəna gəni, tidə ruhu, maananjudə tiyinju bawo. Tambo Isayedə, kənduwo Ruhu Alaye fero kəlayakku kwa nojənniro jəpciye curo ngoje Isaa kembo. Adəgainin Isa kambo walyeno. Kam fi yaye dunia adən bawa adamgəna cədana, amma tambonju jauro ajabba nangaro Isa bawa adamgəna cədanni. Nawi Adamdə, Ala tia alakkeno, koro andi samma ye adamgəna ti gai, amma Bargaande Isa Alayen kadio. Adəma nangaro Isaa Tada Alayelan bowojai.

Nangi rəpta Merambe Alisabaturo

39 Yim anin Meram cije duwaduwan bəla cidi Yahudaye curo kauwa kura
kurayen dəgana laaro leje
40 fado Jakariyayero ngaye Alisabaturo salamgeyeno.
41 Alisabatu salamnjudəa fangenniya, tada curonjuyedə moji kido. Ruhu
Alaye Alisabaturo jəpciye
42 kowo dunoaro sapce: «Curo kamuwayen nima bargaa wo, tada
curonəmbedə ye bargaa!
43 Koro awiro gəle Kəmande wuro ser sədde, har ya Kəmaniye naniro
isidə?
44 Akko salamməmdəa fangekkəniyama, tada curoniyedə karwukəjiro
moji kido.
45 Awo Kəmande niro wulnjəgənadə wakkajiro mərsanəmmadə, bar-
ganəm!» yeno.

Aiya Merambe

46 Daji Merambe:

«Karwuni Kəmandea jajakci,
47 roni Ala Njəkkayimanilan kəji fanji.
48 Wu kanjinjudəa curo nantalaaniyen§ surune ngurnosəna.
Na adən fuwun am jaman sammaye wua bargaalan bowosai,
49 Mai Kənduwoma ser kura wuro səddəna nangaro.
Cunju darajaa.

50 «Jaman kureyen tai jaman ngusoro
kanjimařinju am tia rijanaro fəlejiyi.
51 Kəmande mukkonjun kərmai fəleje,
am karwunjan rokuraa tarjəna.
52 Maiyaso kərmailan cəsaye səlje,
talaawaso yea darajaaro cədəna.
53 Am kənanjaasoa awo ngəlan ambaje,
gařiwuwaso yea mukko dea dujəna.
54 Kəmande kanjimařinju fəledu koljənni,
kanjinju Israyilaa banajəgəna,
55 amwurawande Nawi Ibrahim-a kaduwunju
har abada-aro wuljəgənadə gai.»

---

§ **1:48** 1.48 nantalaani - Ti talaa ye, kəlanjua awimaro ngojənni ye.

56 Meram fado Alisabatuyen kəndawu yakku gairo napkenniya, fannjuro wallada.

Tambo Nawi Yahayaye

57 Alisabatu sanju njamboye kidənniya, tada kongwa kembo.
58 Am fannjuye-a kəmaskiyanju-a ser kura Kəmande tiro cəddənadəa fangeranniya, karwukəjinja tiro fəleyeyera.
59 Kawu wuskua jama kajanjuro kadiranniya, tiro cu bawanju Jakariyaye njakko mayera,
60 amma yanjuye: «A'a, tia Yahayalan bowojai,» yeno.
61 Tayiye tiro: «Wunduma curo kəramiyanəmben cu adəa bawo!» yera.
62 Daji muwamuwan bawanjuro cu fi tadadəro cakkiya cəraworo keworo.
63 Jakariya allo cuwore tilan "Cunju Yahaya" ruwuyenniya, tayi samma ajapkera.
64 Sadəman Jakariya ci ye cuwande, təlamnju ye wuide, Alaa cungoriaro mana badiyeno.
65 Daji kəmaskiyanja samma riyera, koro lawar adə cidinja Yahudiyaye kauwa kura kuraa sammaro tatargaada.
66 Jama adəa fanjana samma karwunjan rojana, amanjaro: «Tadaana adə, awiro gəle walji?» cani. Fagatto mukko Kəmandeyedə* tilan kərga.

Nawinawi Jakariyaye

67 Daji Ruhu Alaye Jakariyaro jəpciye nawinawi cəde:

68 «Ala Kəma Israyilawuyedəa yungoriyo!
Nguwu jamanjuyero ngaye tayia merujəna,
69 andiro curo kaduwu kanjinju Mai Daudayen Njəkkayima kənduwoa galasaana.
70 Kəmande kuren ci nawiyanju kərejənayen wuljənadə gai,
71 mukko kəladowande-a waduwunde samma-ayen samoye
72 amannju bargaa koljənnilan amwurawandero kanjimarinju fəlejiyi.
73 Akko kansi duwon bawande Nawi Ibrahimbo jəbbunadə:
74 Mukko kəladowandeyen andia samoyiya, andi ye ridu bawoaro rangiye tia gaiye
75 fuwunjun nanmumin-a jire-alan kawunde samman tiro ambətkəiye.

76 «Ni ye tadanidə, nia nawi Mai Samemayen bowonjai.
Kəmadən fuwunno lenəme tiro jawal dabbargəmi,
77 jamanjuro biwunja gawurduyen njəkkawodəa isanogəmi.
78 Ala Kəmande kanjimarima ye, serma ye nangaro,
cakke Nur Kudoma nandero samelan ise
79 am duwu-a kaudi karmoye-alan dasaanadəa wassi,
koro andiro jawal nanlewayedəa fəlesagai.»

80 Adəgaima tadadə wuraji ye, Ruhu Alayen dunoaji ye, har yim jama Israyilayero fəledəgənaro karaan kərga.

---

* **1:66** 1.66 mukko Kəmandeye - Kərmainju.

2

Tambo Isaye
(Mat 1.18-25)

1 Jaman adən Kaisar* Agustas wada ce am larduwanjuye sammaa komja
yeno.
2 Sa kom burwoye adəa cadidən, Kəriniyus tima gomna cidi Siriyaye wo.
3 Daji am samma bəlanja bəlanjaro tayia komjaro leyera.
4 Ngaima duwon Isuwu ye, ti kaduwu Mai Daudaye nangaro, bəla
Najarat cidi Galileyelan cije bəla Mai Daudaye Baitalami cani cidi
Yahudiyayedəro leji cəne
5 təmajinju Meram curoadəa ngoje tayia komjaro kallo leyera.
6 Tayi Baitalamilan duwon, Merambe sanju njamboye kidənniya,
7 tada kongwa karuro kembo. Kusottoramnin† na jəpturam cawandənni
nangaro, Meram tia jenen kəleje curo kalwo kəmboram ləmannayen
sənayeno.

Səniya-a malaiyawa-a

8 Cidi adən səniya laa karaan dasaana ləmannanja bune gurejai duwon,
9 malaiya Kəmandeye laa tayiro fəlediye daraja Kəmandeye nur gai
tayia wasse dirije kəlyenniya, tai dajane riyera.
10 Amma malaiyadəye tayiro: «Bare rinuwwi, akko kawuɾi kəji nayiro
wulnjagakki, kawuɾi duwon jama sammaye karwu kəjijiyidə.
11 Ku bəla Mai Daudayen Njəkkayimando tambəna. Tima Almasiwu
Kəmadə wo!
12 Akko awo nayiro naptu alamaye cədidə: Timal jenen kəleyada curo
kalwo kəmboram ləmannayen bowada nagəwi,» yeno.
13 Sadəman malaiyadəro malaiyawa kəriwuwu Kəmandeye kəldagane
Alaa congorəne:
14 «Samelan Alaro daraja tio, dunia yen am ngurnojənaro nanlewa
jəpcuwo!» yera.
15 Malaiyawadə tayia koljane samero walladaranniya, səniyadəye
kattenjan: «Ciniyo Baitalamiro leniyo, awo wakkaje Kəmande andiro
isanosaana adəa ruiyo!» yera.
16 Daji duwaduwan lejane Meram-a Isuwu-a timal curo kalwo
kəmboram ləmannayen bowadadə-aa nayeyera.
17 Tia kerunniya, tayi ye awo malaiyadə kəla tadadəyen tayiro
wuljəgənadəa isanoyera.
18 Am lawar səniyadə tayiro wuljaanadəa fanjanadə nga ajapkera.
19 Meram ye awo ani sammaa karwunjun rojəna tayia takci kərga.
20 Daji awo malaiyadə tayiro wuljəgəna sammaa kalkallo fanjana
ye caruna ye nangaro, səniyadə Alaa congorəne tiro daraja cadiaro
karaanjaro walladara.
21 Kawu mawua yim tadadəa kajaduye kidənniya, tiro cu Isa kesakko,
cu duwon malaiyadə kawu yanju curo ngojiro wuljənadə.

Isaa Kəmandero saduwu

22 Kəla Attaura Nawi Musayen sanja tayirro walduye‡ kidənniya, Isuwu-
a Meram-a tadadəa ngojane Kəmandero saduwuro Jerujalembo kesado,

---

* **2:1** 2.1 Kaisar - Gomna kura Rombe. † **2:7** 2.7 kusottoram - Jaman adən na kusottorambedən amdə ye soro sameyelan, ləmannadə ye cidiyalan dasayi. ‡ **2:22** 2.22 sanja tayirro walduye - Tada tambənaye kawu fidewua, ya nguson Fado Alayero leje sadaa cədi.

23 Attauralan ruwuwadadə gai: «Tada kongwa karu tambəna nguson
Kəmandeyero waljo!»†
24 Koro sadaa yea kəla awo Attauralan wuldənadəyen kedo: «Bullam
yindi bi tattawar sanana yindi.»†
25 Sa adən Jerujalemlan kam laa mbeji, cunju Simiyon. Tidə jirema ye,
adinma ye, sa simalo jama Israyilaye cinduyedəa gureji, koro Ruhu Alaye
tilan kərga.
26 Caman Ruhu Alayedə tiro Almasiwu Kəmandeyedəa curunni duwon
nuiwawo wuljəgəna.
27 Ngaima duwon Ruhu Alayedə Simiyonna cakke balballa Fado
Alayero kərgawo. Isuwu-a Meram-a awo Attaura wuljənadəa dioro Isaa
kewudənniya,
28 Simiyon tia nganjiro ngoje Alaa cungore:

29 «Kəmande, wuro wulsəgəmmadə gai,
kərma wu kanjinəmba kolsəne kəlewan nukko!
30 Akko njəkkawonəm simmin rukkəna,
31 njəkkawo duwon fuwu jama duniaye sammayen dabbarnəmmadə.
32 Adə jama kərdiyayero nur Alaye njukkudoma ye,
jamanəm Israyilawuyero daraja njoma ye,» yeno.

33 Bawanju-a yanju-a awo kəlanjun wuljənadəa fangeranniya, ajapkera.
34 Simiyon tayiro barga dəpciye Merambo: «Akko Ala kadarjəna tada
adə nangaro curo jama Israyilawuyen am kada ye cijai, kada ye casuri. Ti
naptu alama waadaye cədi,
35 karwu am kadayen gəraada federo culuworo. Nidə ye, kashagar
karwunəm sukci,» yeno.
36 Nadən nawi kamuye laa ye mbeji, cunju Hannatu. Ti fero Fanuwelle
ye, kaduwu Asherre ye. Kawu ngəwu juwuna, kəlayakkun kwanju-a rokko
kərwu tulurro napkenniya,
37 kwadə bawoyeno, ngawo adəyen runju napce, har kərwu fiskun lukko
dewun kiwando. Ngaltema Fado Alayedəa koljənni, asem-a moduwa-a
cədilan bune-a kausu-a Alaa ambəcciyi kərga.
38 Sa adən Hannatu ye ise Alaro ardije kəla tadadəyen am duwon
Jerujalem merudu gurejai sammaro mana kiddo.
39 Daji kəla wada Kəmandeyen awo sammaa kedənniya, Isuwu-a
Meram-a bəlanja Najaratte cidi Galileyero walladara.
40 Adəgaima tadadə wuraji ye, dunoaji ye, jauro rashiduji ye, koro barga
Alaye tilan kərga.

Isa kərwu mewun yindinna Fado Alayen

41 Saa nguson Isaye bawanju-a yanju-a Jerujalembo sala Laya
Njəkkayirambero lejai.
42 Ngai duwon Isa kərwunju mewun yindin§ kidənniya, kəla adayen
kallo saladəro leyera.
43 Ngawo sala kojənayen, fadoro waldai duwon, nojannilan tada Isadə
Jerujalemnin napkeno.
44 Ti dawu jamadəyen cane ledu kawu falle kedənniya, curo
kəramiyanja-a sawawanja-ayen tia madu badiyera.

---

† **2:23** 2.23 NL 13.2, 12 † **2:24** 2.24 Lew 12.6-8 § **2:42** 2.42 Isa kərwunju mewun yindin - Kəla ada salayedən kərwu adəman jairo yaudiyaye samma rakcane ibada dio badiyera.

45 Cawandənnidə, Jerujalembo tia maduro walladara.
46 Ngawo kawu yakkuyen Isa Fado Alayen dawu maləmbayen napkada
tayia kərənji ye, cuwori ye nayeyera.
47 Am tia kərəndu cadi samma kəla hangalkəjinju-a jaawunju-ayen
ajapcana.
48 Bawanju-a yanju-a tia kerunniya, jauro ajapcane yanjuye tiro:
«Tadani, awiro adəa andiro seddəm? Wu-a bawanəm-a hangalnde nga
cijəna nia manjiye,» yeno.
49 Isaye tayiro: «Awiro wua masew? Fado Bawaniyedən naptudə wuro
wajipdəro nonuwwi wa?» yeno.
50 Amma mananju adəa asujanni.
51 Daji Isa tayia jəgane kallo bəla Najarattero waldane mananja ngoji
kərga. Yanju awo ani sammaa karwunjun royeno.
52 Adəgaima Isa wuraji ye, rashiduji ye, na Alaye-a ambe-an ardiya
cuwandi ye kərga.

DABBARDA KIDA ISAYE

3

Nawi Yahayaye Isaro jawal dabbarduwu
(Mat 3.1-12; Mar 1.1-8; Yah 1.19-28)

1 Nodo Kaisar* Tiberiyasse saa kənmewu wuria Buntus Bilatus gomna
cidi Yahudiyaye, Hirudus ye mai Galileye, awanjugəna Filibus ye mai cidi
Ituriyaye-a Tarakunitisse-aye, Lisaniyas ye mai Abileneye,
2 koro Annas-a Kaifas-a ye wurawa ŕimannaye. Jaman adən mana Alaye
karaan Nawi Yahaya tada Jakariyayero jəpkeyeno.
3 Daji Yahaya cidi bərəm Jordaniye sammaa jəgane jamaro kawuŕi
cədde kasala tuwaye biwuwa gawurduye wormaji kərga.
4 Adəgaima awo Nawi Ishaya curo kitawunjuyen ruwujənadə
wakkayeno. Tiye:

«Karaan kam laa kowo sapce:
“Kəmandero jawal dabbargənowo,
koduramnju cəkko dewo!
5 Ngorso rəpkadaro walja,
kəri-a kau-aso ye sanaadaro walja.
Jawal kəriyadaso cəkko walja,
batti ye tassa.
6 Ngainin adamgəna samma njəkkawo Alayedəa carui,”
cəne wormaji.» †

7 Jama kada na Yahayayero tayiro kasala tuwaye cəddoro isai duwon,
Yahayaye tayiro: «Nayi kaduwu fusiyayeso! Wundu nayia ajawu isidəro
kasoworo galanja?
8 Awo tuwa jireye fəlejiyisoa dewo! Bare karwundon: “Andi kaduwu
Nawi Ibrahimbe,” wulluwwi. Nayiro wulnjagakki, Alaye kənduwonju
dongur kauye anilan Nawi Ibrahimbo kaduwu alaktuwuye mbeji.
9 Akko kərmamaro bewodə fərdu kəskayen gənaada. Kəska fi duwon
tada ngəla cakkiwawodəa caljane kannuro fijagai,» yeno.
10 Daji jama captanadəye tiro: «Awi gəle diye?» cane tia keworo.

---

* **3:1** 3.1 Kaisar - Gomna kura Rombe. † **3:6** 3.4-6 Ish 40.3-5

11 Yahayaye tayiro: «Kam nanjun gəmaje yindiadə kam cədanniro fal
co, koro kam nanjun kəmboadə ye ngai cədo!» yeno.
12 Akki mowomaso ye tayiro kasala tuwaye cəddoro nanjuro isane tiro:
«Sayinna, awi gəle diye?» cane tia keworo.
13 Tayiro: «Bare awo wowom wulnjaanadəa kojənaro mowuwwi!»
yeno.
14 Koro sojiya ye tiro: «Andi nda, awi gəle diye?» cane tia keworənniya,
tayiro: «Bare dunon bi jirenambun wuɾi kambe mowuwwi, amma kəla
biyandoyen danowo!» yeno.
15 Jamadə təmanjaa karwunjan Yahayama wa Almasiwudə woro cawori
duwon,
16 Yahayaye tayi sammaro: «Wu ingilan nayiro kasala ngeddəkko, amma
kam laa wua kənduwon kosəna je sunonjuye wuiduma tikkəni isi. Tidə
Ruhu Alaye-a kannu-alan nayiro kasala njaddi.
17 Akko mukkonjun kəmo laladuramba na wasturamnjuyero ise algama-
a kalaɾi-a firji. Algamanjudəa culore bəralan gənaji, amma kalaɾidəa
kannu təmmaro nuiwawolan warji,» yeno.
18 Adəgaima mana kadan Yahaya jamadəa galaje tayiro kawuɾi kəji
Alayedəa wulyeyeno.
19 Calan Yahaya Mai Hirudusso kamu yanjugənaye Ya Hirudiyaa kamuro
cəmowona-a awo diwi kada cədənadə-a nangaro jəkkadəna.
20 Daji Mai Hirudus biwunjuro biwu gade cərgane Yahayaa kosoro
kekko.

Ruhu Alaye Isaro jəptuwu
(Mat 3.13-17; Mar 1.9-11)

21 Jaman Nawi Yahaya jama sammaro kasala tuwaye cəddidən, Isa yero
kasala kiddo. Daji Isa moduwa cədi duwon, same farakko fərəmde
22 Ruhu Alaye alama bullam gai tiro jəpciye samelan kowo nukce:
«Nima Tadani wo, njəraakkəna. Niramnin jauro karwuni kəjijəna!» yeno.

Kaariya Isaye
(Mat 1.1-17)

23 Isa kərwunju fiakku gai duwon, kidanju badiyeno. Jamadə tia tada
Isuwuyero ngoyera. Isuwudə tada Eliye,
24 Eli ye tada Mattaye, Matta ye tada Lewiye, Lewi ye tada Malkiye, Malki
ye tada Jannaye, Janna ye tada Isuwuye,
25 Isuwu ye tada Mattatiyaye, Mattatiya ye tada Amosse, Amos ye tada
Nahumbe, Nahum ye tada Esliye, Esli ye tada Naggaiye,
26 Naggai ye tada Maatte, Maat ye tada Mattatiyaye, Mattatiya ye tada
Semeyinne, Semeyin ye tada Yosakke, Yosak ye tada Yodaye,
27 Yoda ye tada Yohanaye, Yohana ye tada Resaye, Resa ye tada
Jorobabelle, Jorobabel ye tada Sheyaltiyelle, Sheyaltiyel ye tada Neriye,
28 Neri ye tada Malkiye, Malki ye tada Addiye, Addi ye tada Kosambe,
Kosam ye tada Almadamaye, Almadama ye tada Yeriye,
29 Yeri ye tada Yushawuye, Yushawu ye tada Aliyejerre, Aliyejer ye tada
Yerimaye, Yerima ye tada Mattaye, Matta ye tada Lewiye,
30 Lewi ye tada Simiyonne, Simiyon ye tada Yahudaye, Yahuda ye tada
Isuwuye, Isuwu ye tada Jonamiye, Jonami ye tada Aliyakimbe,
31 Aliyakim ye tada Malayaye, Malaya ye tada Mannaye, Manna ye tada
Mattataye, Mattata ye tada Natanne, Natan ye tada Mai Daudaye,
32 Mai Dauda ye tada Yisaiye, Yisai ye tada Abidaye, Abida ye tada
Bowosse, Bowos ye tada Salmonne, Salmon ye tada Nashonne,

33 Nashon ye tada Aminadabbe, Aminadab ye tada Adaminne, Adamin
ye tada Arambe, Aram ye tada Hesronne, Hesron ye tada Feresse, Feres ye
tada Yahudaye,
34 Yahuda ye tada Yakubaye, Yakuba ye tada Isakuye, Isaku ye tada Nawi
Ibrahimbe, Nawi Ibrahim ye tada Tarahuye, Tarahu ye tada Nahorre,
35 Nahor ye tada Serukke, Seruk ye tada Rewuye, Rewu ye tada Felekke,
Felek ye tada Abiruye, Abiru ye tada Shelaye,
36 Shela ye tada Kenanne, Kenan ye tada Arfajadde, Arfajad ye tada
Samuye, Samu ye tada Nawi Nuhuye, Nawi Nuhu ye tada Lamekke,
37 Lamek ye tada Matusalembe, Matusalem ye tada Idərisaye, Idərisa ye
tada Jaredde, Jared ye tada Mahalalelle, Mahalalel ye tada Kenanne,
38 Kenan ye tada Yenosse, Yenos ye tada Shituye, Shitu ye tada Nawi
Adambe, Nawi Adam ye Alaye.

4

Yiwulisse Isaa jaraptu
(Mat 4.1-11; Mar 1.12-13)

1 Ruhu Alaye Isalan dəgana duwon, Isa bərəm Jordaniye kolje Ruhu
Alaye tia simojiye karaa dəriro culuwe
2 kawu fidewuro Yiwulis tia jarapci kərga. Yim anin Isa awima juwunni,
ngawo adəyen kəna tia kida.
3 Daji Yiwulisse tiro: «Ni Tada Alayea, dongur kauye adəro wulgəne
kəmboro waljo!» yeno.
4 Isaye: «A'a, kitawulan ruwuwada: "Kam kəmbo baslan gəni dəgai,"»† yeno.
5 Koro Yiwulis tia na toři laaro cade samdən tiro larduwa duniaye
sammaa fəleyeyenniya, tiro:
6 «Kənduwo-a daraja-a larduwa ani sammayedəa niro njikki. Awo ania
wuro sadəna, wu ye kam raakkənaro tayia yikki.
7 Wuro sujada səddəmia, ani samma kaanəmbo waljai,» yeno.
8 Isaye: «A'a, kitawulan ruwuwada: "Ala Kəmandero sujada yidde, ti
tilonjuro ambətkəgəne!"»† yeno.
9 Koro yaye Yiwulis tia Jerujalembo cade loiloiram Fado Alayen
gənayenniya, tiro: «Ni Tada Alayea, na adən səktəne cidiro yukkure!
10 Awoa kitawulan ruwuwada: "Ala malaiyawanjuro wada ce nia
njařiwi,"
11 koro: "Nia mukkonjan kamnjagai bare sinəm kauro
gəmdəgənniro,"»† yeno.
12 Isaye tiro kalakciye: «A'a, kitawu ye wuljəna: "Bare Ala Kəmandea
rijamməmmi!"»† yeno.
13 Tia jarapce kerənniya, Yiwulis tia har sa gade laaro kolyeno.

KIDA ISAYE CIDI GALILEYEN

Isaye kidanju badidu
(Mat 4.12-17; Mar 1.14-15)

14 Daji Isa kənduwo Ruhu Alayea cidi Galileyero wallada. Lawarnju ye
lardu sammaro tatargaada.
15 Dandal dandallo leje jamaa alamgenniya, wunduso tia jajakkeno.

† **4:4** 4.4 SK 8.3 † **4:8** 4.8 SK 6.13 † **4:11** 4.10-11 Jaw 91.11-12 † **4:12** 4.12 SK 6.16

Am bəla Najaratte Isaa wadu
(Mat 13.53-58; Mar 6.1-6)

16 Ngai duwon Isa Najarat bəla wurajənadəro kadio. Kəla adanjuyen
yim tustuyea dandallo ngaye jamadəro kəra njəddoro cije dayeno.
17 Tiro kitawu Nawi Ishayaye cade kayenniya, na adə ruwuwadadəa
kiwando. Tiye:

18 «Ruhu Kəmandeye wulan kərga,
tima kawuɾi kəji talaawaro wulgəkkoro
wua galasəna nangaro.
Am cadane kaɾearo waljanaro
nankam kəlaye cawandi,
kambuwa yero sim cawandi wulduwuro
wua sinodo.
Koro am curo jəktuyen dasaanaye asərnja jakturo
wua sinodo.
19 Ngaima "Sa ser Kəmandeye fandoye cədəna!"
jamaro wulgəkke wormaduro kadikko,»† yeno.

20 Daji kitawudəa jakce kistuwumadəro kalakciye napkeno.* Am samma
dandaldən tiro sim fijaana duwon,
21 tayiro: «Kuma awo kitawulan ruwuwada səmondon fanuwwa adə
wakkajəna,» yeno.
22 Tayi samma kəla mana serra cinjun culuwuna adəyen ajapcane tia
jajakcane amanjaro: «A! Kam attə tada Isuwuyedəma, gəna?» cani.
23 Daji Isaye tayiro: «Fagatto karau adəa sədduwe: "Karwunma,
kəlanəm isangaane!" Koro wuro: "Awo ajabba ajabba bərni Kafarnaam-
ben dimma faniyenadəa bəlande yen de, ruiye!" nuwi.
24 Jiremaro nayiro wulnjagakki, nawi fimaa bəla wurajənalan kasac-
canni.
25 «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kuren jaman Nawi Iliyayen lardu
Israyilayen kamuwa kwa faccaanaa kada mbeji, koro kərwu yakku
redaaro ingi duro waje lardu sammaro kəna kura kərgawo.
26 Adə yaye kamu kwa faccəgənaa laa bəla Sarepta lardu Sidonnedəro†
gənia, Ala Nawi Iliyaa na wundunjamayero cunodənni.
27 Koro jaman Nawi Iliyasayen lardu Israyilayen am barasua kada mbeji.
Adə yaye Naaman kam lardu Siriyayea‡ gənia, Nawi Iliyasa wundunjamaa
isangajəgənni,» yeno.
28 Adəa fangeranniya, am dandalnin dasaana samma tiro fum
gərgayeyera.
29 Cijane tia cadane ngawo bəlayero cattuluwe ci kau kura bəlanja
kəladən garjanadəyero kesado. Nadən tia cidiyaro gəptuwu majai duwon,
30 Isa dawunjayen reje koje leyeno.

Isaye kam karuwaa isangaduwu
(Mar 1.21-28)

31 Daji Isa bərni Kafarnaambe cidi Galileyero kadio. Yim tustuye
kidənniya, dandallo ngaye jamaa alamdu badiyeno.
32 Jamadə alamdunjudəa ajapkera, kənduwoaro manaji nangaro.

---

† **4:19** 4.18-19 Ish 61.1-2 * **4:20** 4.20 napkeno - Sayinna napcəna duwon, jamadəa alamdu badiji.
† **4:26** 4.26 lardu Sidonne - Lardu yaudiyaye gəni, kərdiyaye. ‡ **4:27** 4.27 lardu Siriyaye - Lardu kərdiyaye.

33 Curo dandaldəyen karuwama laa mbeji, kamdə burwu dunoaro
cakke:
34 «A! Isa kam Najaratte, awi lambonəm andiro? Andia siduwuro wa
kadim? Nia asunjəkkəna, nima Tayir Alayedə wo!»§ yeno.
35 Amma Isa sedandəro jəkkade mana dapciye: «Cinəm jange kamdəa
kolle luwe!» yeno. Sedandə kamdəa dawunjan cidiro yapkeyenniya, tia
lorujənnin kolje kiluwo.
36 Tayi samma ajapcane amanjaro: «Attə mana jiɗi fi? Kənduwoaro
sedansoro wada ciya, caluwi!» cani.
37 Lawar Isaye cididə ngaro tatargaada.

Isaye am ngəwua isangaduwu
(Mat 8.14-17; Mar 1.29-39)

38 Isa dandaldən kiluwunniya, fado Simannero leyeno. Ya kəsai
Simannedə dondi, kange tia jauro cədana. Daji Isaro lawarnju wulyey-
eranniya,
39 ise tiro ngujiye kangedəro kikkado. Kangedə tia kolje, ya kəsai ye
sadəman cije tayia sosayeno.
40 Kəngal kikkurunniya, amnja dondi kasuwa jiɗi jiɗia sammaa na
Isayero kewudo. Wundunja yayero mukko gənajiye isangayeyeno.
41 Sedanna ye am ngəwun caluwe yiljaiaro: «A! Ni Tada Alaye!» cani.
Amma Isa tayiro jəkkade manadu amarjəgənni, ti Almasiwuro nojana
nangaro.
42 Wajənanjua suwa ləp Isa cije culuwe na wunduma baworo leyeno.
Am ngəwu tia madaro keluwo. Kewandənniya, bare tayia koljənniro tia
roduro mayera.
43 Amma Isaye tayiro: «Dole bəlawa gadero lekke kawuɗi kəji nodo
bargaa Alayedəa wulgəkki. Adəma nangaro Ala wua sinodo,» yeno.
44 Adəgaima cidi Yahudiyaye yen dandalnjan jamaro kawuɗi kəjidəa
wulyeyeno.

5

Isaye fuwurawanju burwoyea bowodu
(Mat 4.18-22; Mar 1.16-20)

1 Yim laa Isa ci bərəm Genesaretten daada, am ngəwu ye mana Alaye
fanduro gəgərəptagane tia kimiccagai ngai duwon,
2 maara yindi ci ingidəyen tuwada kiro. Buni tawudə jəpcana, karenja
buni taye tuldu cadi.
3 Daji Isa leje maara Simannedəro ngaye tiro: «Ci ingidəyen ganaro
lene!» yeno. Ngai kidənniya, Isa ci maaradəyen napce koro yaye jamadəa
alamdu badiyeno.
4 Mana cəde kerənniya, Simanno: «Maaradəa na kuruwuro yade, buni
taramndo figənowo buni taiwo!» yeno.
5 Simanne tiro: «Maləm, bune farai ngənəptiye diyenason, awima
taiyende! Amma wulsəgəmmadəro, buni taramdəa ingidəro figəkki,»
yeno.
6 Fiyeyeranniya, buni kada kadami cadane, har buni taramnjadə
kakamdu badiyeno.

§ **4:34** 4.34 Tayir Alayedə - Biwubawoma, am gade-a gade.

7 Daji amanja maara toyedəa mukkon cəgapcane isa tayia banajaaro
bowoyera. Isane maara yindi sammaa bunin kek casəmbəɾe, har maara
yindiso ləpturo mayera.
8 Siman tiro Biturus canidə adəa kirunniya, fuwu Isayen tungurumje:
«Kəma, marne nani kolle! Wu biwuma, diye!» yeno.
9 Awoa ti-a am rokkonjuye-aso kəla buni ngəwu cadanadəyen ajapkera.
10 Koro sawawanju kidaye Yakuba-a Yahaya-a tadawa Jabadiye ye
ajapkera. Daji Isaye Simanno: «Bare rinəmmi, kua adən fuwun kam
tamaro walləmi!»* yeno.
11 Maaranja ci ingiyero kewudənniya, awonja sammaa koljane tia geya.

Isaye kam barasua isangaduwu
(Mat 8.1-4; Mar 1.40-45)

12 Isa bəla laan duwon, kam laa tiyinju ngan barasua mbeji. Isaa
kirunniya, fədəryero təmde tia lowoje: «Kəma, raammaa, rangəme wua
isangasəgəme tayirro walləkki,» yeno.
13 Isa mukko sajiye kamdəa leje: «Raakkəna, tayirro walle!» yeno.
Sadəman barasudə tia kolyeno.
14 Daji Isa tiro wada ce: «Bare wundumaro adəa wulgəmmi, amma
lene ɾimandəro fəledəgəne. Tayirro walləmmadə, sadaa Nawi Musa
wuljənadəa de, jamaro shedaro waljo!» yeno.
15 Adəson lawar Isaye cayea kojənaro ndarasoro tatargaada. Am kada
kadami tia kəɾəndu-a kasuwanjan ngadu-aro nanjuro capkadara.
16 Amma Isa ngəwusoro karaa wunduma baworo leje moduwa cədi.

Isaye kam tiyinju nunaa isangaduwu
(Mat 9.1-8; Mar 2.1-12)

17 Yim laa Isa fado laan jamaa alamdu cədi duwon, Farisawa-a maləmba
Attauraye-a nadən napkada ye mbeji. Tayidə bəlawa samma cidi Galileye-
a Yahudiyaye-a bərni Jerujalembe-alan isana, koro na Isayen kənduwo
Kəmandeye am dondi isangaduwuye mbeji.
18 Daji am laa kam tiyi nunaa kəla bənaramben ngojane kadira. Kamdəa
cawude fuwu Isayen gənajai cane mayerason,
19 jama captana nangaro rakcane nanjuro isaiwawodə, daji sorodəro
jawane kajane kamdəa kəla bənaramnjuyen dawu jamayen fuwu Isayero
sayeyera.
20 Isa kambərsenja kirunniya, kamdəro: «Kam, biwunəm gawurdəna,»
yeno.
21 Daji maləmba Attauraye-a Farisawa-adə karwunjan: «Wundu gəle
kam Alaa gaskajəna attə? Ala gənia, wunduma kambo biwu gawurjiyi
bawo, mare?» cani.
22 Amma Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Awiro karwundon ngai
wulluwidə?
23 Ndaso gəle budu wo: “Biwunəm gawurdəna” wulduma ra “Cine lene!”
wulduma?
24 Nonowo, Tada Kambedə† nanjun kənduwo biwu ambe dunialan
gawurduye mbeji!» yeno. Daji kam tiyinju nunaadəro: «Niro wul-
njəgəkki, cine bənaramməm ngone fannəmbo lene!» yeno.
25 Sadəman kamdə fuwu jamadəyen cije bənaramnju ngoje Alaa
cungoriaro fannjuro leyeno.

---

* **5:10** 5.10 kam tama - Kam duwon am gadea Isaa gawuro waljaro majidə. † **5:24** 5.24 Tada Kambedə - Isa kəla Tada Kambedəyen manajiya, kəlanjuman manaji.

26 Tayi samma jauro ajapcane rijane Alaa congorəne: «Ku awo ajabba
ajabba ruiyena!» yera.

Isaye Lewia bowodu
(Mat 9.9-13; Mar 2.13-17)

27 Ngawo adəyen Isa culuwe akki mowoma laa cunju Lewi kidaramnjun
napkadaa kiro. Isaye tiro: «Wua səgai!» yenniya,
28 cije kare sammaa kolje tia giya.
29 Daji Lewi fannjun Isaro masəna kura dabbaryeyeno. Akki
mowomaso-a am gadeso-a kada ye Isa-a fuwurawanju-a rokko masəna
dioro napkera.
30 Farisawa-a maləmbanja Attauraye-a adəa kerunniya, karwunja waje
fuwurawanjuro: «Awiro akki mowomaso-a biwuma gadeso-a rokko
masəna diwidə?» yera.
31 Isaye tayiro: «Kam dondi gənia, kam ngadə lowotor majiwawo.
32 Jiremasoa gəni, biwumasoa bowokke tuwa cadoro kadikko,» yeno.

Kambiwu kəla asemben
(Mat 9.14-17; Mar 2.18-22)

33 Am laaye Isaro: «Fuwurawa Nawi Yahayaye-a Farisawaye-a
ngəwusoro asem‡ cadai ye, moduwa cadi ye, amma kaanəm jawui ye,
casai ye,» yera.
34 Isaye tayiro: «Mai larusaye dawunjan duwon, ngaladiyaa yakkuwe
asem cadai wa?
35 A'a, amma sa ise mai larusayedəa dawunjan cattuluwiya, sa adən
duwon asem cadai.»
36 Koro walde tayiro misal adəa cədde: «Wunduma kajəmu bərin karje
guntu ngoje kajəmu dinaro cukkududiwawo. Ngai cədia, kajəmu bərin ye
kardəna, guntu bərin ye dinadəro candənni.
37 Koro wunduma diben bərin ngoje satki dinaro fijiyiwawo. Ngai cədia,
diben bərində satkidəa falje§ cidiro fidiyi, satki ye bannadi.
38 A'a, amso diben bərindəa satki bərinno fijagai.
39 Koro wunduma diben dina canadə bərindəa majiwawo, tiye: "Diben
dinadə kəji," cəni nangaro.»

6

Isa kəma yim tustuye
(Mat 12.1-8; Mar 2.23-28)

1 Yim tustuyea laa Isa-a fuwurawanju-a kulo algamaye rejane kojai
duwon, fuwurawadə kəla algamaye ficcane mukkonjan kəməssane ngəro
badiyera.
2 Farisawa laaye tayiro: «Awi nangaro awo yim tustuyea kəndoro
haramdəa diwidə?» yera.
3 Isaye tayiro: «Sa Nawi Dauda-a amnju-a kəna fanjanadən, awo
cədənadəa kitawulan kəranuwwi wa?
4 Curo Fado Alayero ngaye burodi sadaaye ngoje jəgəre amnju yero ce
gewo. Rimannaro gənia, am gadero burodi sadaaye ngərodə haram!»†
5 Daji Isaye tayiro: «Tada Kambedə kəma yim tustuye, diye!» yeno.

---

‡ **5:33** 5.33 asem - Asem faral gəni, nafila. § **5:37** 5.37 diben bərində satkidəa falje - Diben bərin mojogolje kuraro walji nangaro, satki dinadəa falji. † **6:4** 6.4 1Sam 21.1-6

Isaye kam mukkonju canaa isangaduwu
(Mat 12.9-14; Mar 3.1-6)

6 Koro yim tustuyea laa Isa dandallo ngaye jamaa alamdu badiyeno.
Nadən kam laa mukkonju kəmboram canaa mbeji.
7 Maləmba Attauraye-a Farisawa-a Isaro ayau gənaduwu majai nangaro
hangalnjayen tia ninijai, yim tustuyeaman kamdəa isangayeyenoaro.
8 Amma Isa awo karwunjaye asuje kam mukko canaadəro: «Cine
dawunden dane!» yeno. Kamdə cije dayenniya,
9 Isaye jamadəro: «Nayia njaworəkki, yim tustuyea ser dio ra niadiwi
dioma halal wo? Ro kambe njəkkawo ra ro tuluwoma halal wo?»
10 Isa memejiaro tayi sammaa curui duwon, kamdəro: «Mukkonəm
sane!» yeno. Sayenniya, mukkonju kəlewa salairo walyeno.
11 Maləmba Attauraye-a Farisawa-a jauro gərgajane sawardane awo
Isaro njəddoye mayera.

Isaye kəngayamba mewun yindindəa galadu
(Mat 10.1-4; Mar 3.13-19)

12 Yim anin Isa leje kəla kauyero juwane bune farai moduwa kido.
13 Dunia wayenniya, fuwurawanjua bowoje curonjan mewun yindin
kəreje tayia kəngayambanjuro galayeno.
14 Tayima Siman kam tiro cu Biturus cakkənadə, yanjugəna Andarawus,
Yakuba, Yahaya, Filibus, Bartolomi,
15 Matiyu, Toma, Yakuba tada Alfawusse, Siman tiro kam lardunju
rawoma canidə,
16 Yahusa tada Yakubaye, Yahusa Iskariyot kam fuwun aman bomaro
waljənadə.

Jawawi Isaye faya laan
(Mat 4.23-25; Mar 3.7-12)

17 Isa kəngayambanju-a rokko kaudəlan jəpce faya laan na fuwu-
rawanju kada captanalan dayeno. Koro jama gade jauro ngəwu bərni
Jerujalembe-a lardu Yahudiyaye samma-a bərniya ci tekuye Tir so, Sidon
so-alan ye
18 mananju kərəndu-a kasuwanjan ngadu-aro nanjuro kadira. Am
duwon karuwa tayia basarjaidə ngayera.
19 Jama samma Isaa leduro mayera, dalilnjudə kənduwo tiyinjun culuwe
tayi sammaa isangajiyi nangaro.

Barga-a kuttu-a
(Mat 5.3-12)

20 Daji Isa fuwurawanjua niniyenniya, tayiro:

«Bargando nayi talaawadə,*
nodo bargaa Alayedə nuwandodəro.
21 Bargando nayi kərma kənandoadə,
fuwun kulluwidəro.
Bargando nayi kərma yiruwidə,
fuwun kaasu diwidəro.

22 «Am Tada Kambedə nangaro nayia wanjane dunjane raranjane
diwindo wuljaiya, bargando!

* **6:20** 6.20 nayi talaawadə - Am duwon kəlanjaa awimaro ngojənni Alaa mərsajanadə.

23 Sa adən kəji fanowo, bikke ye farnowo, dalilnjudə samelan
mukowando jauro ngəwu nangaro. Nonowo, adəgaiman amwurawanja
kureyeso nawiyaro keddo.

24 «Kuttundo nayi gaɗiwuwadə,
nuwando dunialan fanduwwadəro.
25 Kuttundo nayi kərma kulluwwadə,
fuwun kəna fanuwidəro.
Kuttundo nayi kərma kaasu diwidə,
fuwun karwukutta nayia njadane yiruwidəro.

26 «Am samma ngəlando wuljaiya, kuttundo! Nonowo, adəgaiman
amwurawanja kureyeso nawiya kattuwuyero keddo.

Kəladonəm rawo
(Mat 5.43-48)

27 «Amma nayi manani fanuwidəro wulnjagakki, kəladowandoa ra-
wowo, waduwundoro ser yiddowo,
28 am nayia baskunjanadəro barga dəpkənowo, koro am nayia basarn-
janadə yero Alaa yukkorowo.
29 Kam feɗinəm maɗin bakcia, feɗi faldə yea fəlegəne. Koro kam
kalwunəm gari ngojia, bare gəmajedəa dapkəmmi.
30 Wundu duwon njuworənadəro ye, koro kam karenəm ngojənadəro
bare yukkorəmmi.
31 Jiɗi am nayiro njaddiya raawwadə gai, nayi ye tayiro yiddowo!
32 «Am nayia njaraanaa raawia, awi mukowaye diw? Biwumaso ye am
tayia caraanadəa caraana.
33 Am nayiro ser njaddiro ser yidduwia, awi mukowaye diw? Biwumaso
ye ngai cadi.
34 Am nayiro njakkarəmbiro kasu yiwia, awi mukowaye diw? Biwumaso
ye tayiro kalkal kalakcaaro amanjaro kasu cadi.
35 Amma nayidə, kəladowandoa rawowo, ser yiddowo, kasu yiwiya,
bare awima fanduwiro təmanuwwi. Daji mukowando ngəwuro walje,
nayi ye tadawa Mai Samemayero walluwi, dalilnjudə ti am kəladowa so,
sernambuwu soye serma nangaro.
36 Bawando kanjimaɗimadə gai, nayi ye amba njunonowo!»

Bare wundumaro shara yidduwwi!
(Mat 7.1-6)

37 «Bare wundumaro shara yidduwwi,† nayi yero shara njaddiwawo.
Bare wundumaro ayau gənagəwwi, nayi yero ayau gənanjagaiwawo.
Gawurnowo, nayi yea gawurnjai.
38 Yowo, nayi yero njadi, jakka kek cəmbəɗəna, har fidun fidi gairo
nayiro njadi. Jiɗi ambo ngalgəwidə gai, nayi yero ngalnjagai.»
39 Daji Isa tayiro misal adəa ce: «Kambu kambu kamanjua jeji wa? Tayi
yindi samma bəlaaro casukkuri, mare?
40 Fuwura maləmnjua kojənni. Amma fuwura fi yaye ngəlaro alam-
gadaro waljiya, maləmnju gairo walji.
41 «Awiro kaləm sim kamanəmben rumi duwon, karjəm curo
simməmben asunəmbawodə?

† **6:37** 6.37 Bare wundumaro shara yidduwwi - Bare kəlandoa sharawu am gadeyero ngonuwwi.

42 Akko ni simməmlan karjəmbadə, awiawin gəle kamanəmbo:
“Sawani, kolle kaləm simməmbedəa tuluwukke,” nəmi? Mənafək!
Karjəm simməmbedəa tuluwumiya duwon, daji ngəlaro rume kaləm sim
kamanəmbedəa tuluwumi.

Kəska-a tadanju-a
(Mat 7.15-20; 12.33-37)

43 «Kəska ngəla tada diwi cakkiwawo, koro kəska diwi ye tada ngəla
cakkiwawo.
44 Kəska fi yaye tadanjulan asudi. Tarmu kolollan cadoriwawo, koro
inab ye coccorilan njakcaiwawo.
45 Kam ngəladə awo ngəla karwunjulan dəgana nangaro ngəla cədi,
koro kam diwidə ye awo diwi karwunjulan dəgana nangaro diwi cədi.
Adəgaima awo karwulan dəganadəmaa ci manaji.

Misal fado tandowu yindiye
(Mat 7.24-27)

46 «Awiro wua Kəma, Kəmalan bowosuwi, amma awo wulləkkənadəa
diwwawodə?
47 Wundu duwon naniro ise manani fanje jəganamadə, nayiro ca-
munonju fəlenjagakki.
48 Ti alama kam soro cədandi cəne leje kuruwuro laje fərdudəa
kəla kauyen gənajənadə gai. Ingi bərəmbe ngəwuje fala tarje sorodəa
babakkenniya, wurjənni, dalilnjudə sorodə ngəlaro tədandəna nangaro.
49 Amma kam duwon manani fanjəna jəgannimadə, ti alama kam soro
fərdu bawo cidilan cədandənadə gai. Ingi bərəmbe ngəwuje fala tarje
sorodəa bakkenniyama, wurgada. Wurdu sorodəye jauro diwi,» yeno
Isaye.

7

Isaye soji kura Rombeye kaɾea isangaduwu
(Mat 8.5-13; Yah 4.43-54)

1 Isa mananju samma jamaro cədde kerənniya, bərni Kafarnaambero
leyeno.
2 Nadən soji kura Rombe laa kaɾeanju jaumaro cəraana dondi no cədi
mbeji.
3 Soji kuradə lawar Isaye fangenniya, amwurawa yaudiyaye laaa
nanjuro cunode tia lowoja iso kaɾeanju isangajuwo yeno.
4 Na Isayero kadiranniya, tia jauro lowojane: «Marne, adəa tiro
yiddəmiya jussəna,
5 dalilnjudə jamande yaudidəa cəraana, har dandal andiro settando,»
yera.
6 Daji Isa tayi-a rokko leyera. Isa fadodəa karəngenniya, soji kuradə
sawawanju laaa na Isayero cunode tiro: «Soji kuraye yeno: “Kəma, bare
suwoldəmmi, nia fannin sawo tikkəni.
7 Nanəmbo kəndema ye tikkəni. Biya wada ye, kaɾeani ngaji.
8 Wudə cidiya kənduwo amben kərgakko, fərduni yen sojiya takkəna.
Falnjaro: ‘Lene!’ nəkkiya, leji. Fal laaro: ‘Are!’ nəkkiya, isi. Koro
kaɾeaniro: ‘Adəa de!’ nəkkiya, cədi.”»
9 Isa adəa fangenniya, ajapce suworde jama tia jagaidəro: «Nayiro wuln-
jagakki, curo jama Israyilawuyeman kambərse kura adə gai fandəkkəni!»
10 Daji am soji kura cunodənadə fadodəro walladaranniya, kaɾeadəa
kəlewanju salai nayeyera.

Isaye tada kamu kwa faccəgənaayea roaro kalaktu

11 Ngawo adəyen tussənni Isa bəla laa Nayin canidəro leyeno.
Fuwurawanju-a am ngəwu-a ye tia casadduwe leyera.
12 Ngaworam bəlayedəa karənjana duwon, kam laa nuna ngojana
kaurilaro casadi. Yanjudə tada gade cədanni, kwanju ye faccəgəna, koro
jama kada bəladəye yadəa casadduwi.
13 Kəmadə tia kirunniya, njunoje tiro: «Bare yirəmmi!» yeno.
14 Balangardəa karənje leje am tia ngojanadə gəm dayera. Isaye: «Jairo,
niro wulnjəgəkki, cine!» yenniya,
15 kam nunadə cije napce mana badiyeno. Daji Isa tia yanjuro
kalakkeyeno.
16 Am samma rijane Alaa congorəne: «Fagat, nawi kura curonden
culuwuna, Ala jamanjua banaduwuro isəna!» yera.
17 Lawar Isaye adə cidi Yahudiyaye-a larduwa tia dirijane kəljana-a
sammaro tatargaada.

Isa-a Nawi Yahaya Kasalama-a
(Mat 11.1-19)

18 Fuwurawa Nawi Yahayaye awo ani sammaa tiro wulyeyera. Daji
Yahaya curonjan yindi bowoje
19 na Kəma Isayero koro adəa njəddoro kinodo: «Nima wa fuwun
isimadə wo* ra gade gureniye?»
20 Na Isayero kadiranniya, tiro: «Yahaya Kasalama andia nanəmbo koro
adəa njəddoro sanodo: “Nima wa fuwun isimadə wo ra gade gureniye?”»
cane tia keworo.
21 Sa adən Isa am kəndondia-a kasuwaa-a karuwaa-a kada isangajiyi,
koro kambuwa ngəwua simbaro cədi.
22 Daji Isaye fuwurawa Yahayayero: «Waldənowo, awo ruwwa-a
fanuwwa-aa Yahayaro wulgənowo: Kambuwa sim cawandi, ngurdiyiya
ye sinjan lejai, am barasua ngajane tayirro waljai, muwaso ye fanjai, am
sanuna roaro waljai, koro talaawa ye kawuɗi kəjidəa fanjai.
23 Barganju kam wu nangaro taljiwawodə!» yeno.
24 Fuwurawa Yahayayedə sapkadaranniya, Isa kəla Yahayayen jamadəro
mana njəddo badiyeno. Tiye: «Awi curo karaayen kuroro leyew? Ngəlei
laa kanji kanjiro karuwaye cakke moji cədi wa?
25 A’a. Awi gəle kuroro leyew? Kam kajəmu shawa cakkənaa wa? A’a,
am kajəmu shawa casakke curo larasuyen dasaanadə mairilan kasarga.
26 To, awi gəle kuroro leyew? Nawia wa? Aaa, nayiro wulnjagakki,
nawimaa kojəna.
27 Tima kam duwon kəlanjun kitawulan adə ruwuwadadə: “Nin
fuwunno kəngayammi nodəkke niro jawalnəm cassai.”†
28 Nayiro wulnjagakki, curo kam kamulan tambəna sammayen wun-
duma Yahayaa kojəna bawo. Amma curo nodo bargaa Alayen təngəɗidə
tia kojəna.»
29 (Jama samma akki mowomason kundenno caman kawuɗi Yahayaye
fanjanadə, Alaa jiremaro asujane kasaccane tayiro kasala tuwaye kiddo.
30 Amma Farisawa-a maləmba Attauraye-a awo Ala tayiro niajəgənadəa
wajane kasala tuwaye Yahayayedəa kasaccanni.)

---

* **7:19** 7.19 nima wa fuwun isimadə wo - Almasiwu Alaye. † **7:27** 7.27 Mal 3.1

31 «Wundusoro am jaman adəyedəa rattalgəkki? Awi gəle tayi-a camun wo?
32 Tayi alama yalla ci kasuwuyen napkada kowo sapcane amanjaro: “Algaita nayiro funjagaiyena duwon, bikke randuwwi. Koro so lagaranne diyena duwon, yiruwwi,” cani gai.
33 To, Yahaya Kasalama ise burodi ye juwunni, diben ye canni, “Ti karuwama!” yew.
34 Koro Tada Kambedə ise juwui, cai, “Akko kəmboma, kənjama, sawa akki mowomaso-a biwumaso-aye!” yew.
35 Amma nanrashidudə kəndonju ngan asudi.»

Isaye kamuro biwunju gawurduwu

36 Farisa laa Isaa masəna dioro doyenniya, Isa fannjuro ngaye masənaro napkeno.
37 Bəladən kamu biwuma laa mbeji. Isa fado Farisadəyen masəna cədiro fangenniya, səndal curonjun kawudi tamannaa ngoje ise
38 ngawo Isayen daje ciriaro si Isayero simalo kokoljiye kanduɍi kəlanjuyen cinje ka cinjuye gənajiye kawudidəa fijiye samgeyeno.
39 Adəa kirunniya, Farisa Isaa dojənadə karwunjun: «Ca kam adə nawia, kamu tia lejidə biwumaro noji,» yeno.
40 Isaye tiro kalakciye: «Siman, awo laa niro wulnjəgəkkiya, raakkəna,» yenniya, tiye: «Sayinna, wulle!» yeno.
41 Isaye: «Am yindi kam laayen wuɍi tagariyera. Faldə kasuro dinariyus† yer uwu ngoyeno, faldə ye dinariyus fiwu ngoyeno.
42 Cawande carəmbənnidə, kamdə kasudəa tayi yindi sammaro wayeyeno. Wundunja gəle tia jaumaro cərayi?» cəne tia kiworo.
43 Simanne: «Təmanidən kam tiro ngəwu wajəgənadəma,» yenniya, Isaye: «Jire wulləm,» yeno.
44 Daji Isa kanji kamudəyero suworde Simanno: «Kamu adəa rumma, gəna? Fannəmbo ngaakkənadən, ingi si tuldaye sukkudəmmi, amma kamu adə simalonju siniro kokoljiye kanduɍi kəlanjuyelan cingeno.
45 Feɍiniro ka cinəmbe gənaame kaptuwu darajaa ye səddəmmi, amma ngaakkənaman, ti wuro sinilan lewa darajaye njəddo koljənni.
46 Ni kəlaniro kəndawu jaitunnema figəmmi, amma ti siniro kawudi tamanna fijiye samgeyeno.
47 Adə nangaro niro wulnjəgəkki, biwunju ngəwu gawurdənaro kərawo kura wuro fəlesəgəna, amma kam biwu ganaa gawurdənadə kərawo ganama fəlejiyi.»
48 Daji Isaye kamudəro: «Biwunəm gawurdəna,» yeno.
49 Am masəna dioro ti-a kallo napcanadəye amanjaro: «Wundu kam biwu gawurduma attə?» yera.
50 Daji Isaye kamudəro: «Kambərsenəm nangaro njəkkawo fandəmma, kəlewan lene!» yeno.

8

Kamuwa laa njadduwowu Isaye

1 Ngawo adəyen tussənni Isa bəla kuran ganansoa jəgane jamaro kawuɍi kəji nodo bargaa Alaye wulyeyeno. Fuwurawanju mewun yindində-a

† **7:41** 7.41 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle.

2 kamuwa laa karuwa so, kasuwa son isangajəgəna-a tia kesadduwo.
Kamuwadə tayima Meram kamu tilan sedan tulur caluwuna tia Magdalan
bowojai-a
3 Yanna kamu Ba Kuja cuwuramma Mai Hirudusse-a Susanna-a kamu
gade ngəwu-a. Koro kamuwa laa gade ngəwu kəndanjalan Isa-a
fuwurawanju-aa banajagai kasarga.

Misal kasuni jəjərdumaye
(Mat 13.1-9; Mar 4.1-9)

4 Am kada kadami bəla bəlan isai duwon, jama ngəwu na Isayen
capkadaranniya, tayiro misal adəa wulyeyeno.
5 Tiye: «Kam laa kuloro algama jəjərduro kiluwo. Jəjərji ngai duwon,
kasuni laa jawalnin fiyada. Daji am koduwu guguwaccane ngudowa isane
cotto gewo.
6 Kasuni laa ye na kau kauan fiyada. Řiyenniya, noso nambu nangaro
řimje ngamgeno.
7 Kasuni laa ye na ngiwian fiyada. Ngiwidə ti-a kallo řije algamadəa
kimitkeyeno.
8 Amma kasuni laadə ye na katti ngəlaan fiyadanniya, řije tada mia mia
kekko,» yeno. Isa adəa wulyenniya, kowo sapce: «Kam səmonjuamadə
fanjo!» yeno.

Dalil Isaye ambo misalnin manaduwuye
(Mat 13.10-17; Mar 4.10-12)

9 Fuwurawanju maana misal adəyedəa keworənniya,
10 Isaye: «Nayiro asər nodo bargaa Alaye noduro amardəgəna, amma
am gadesodəro misalnin wuldiyi. Ngaima: “Caruima, asujaiwawo.
Fanjaima, cařiwawo.”†

Maana misal kasuni jəjərdumaye
(Mat 13.18-23; Mar 4.13-20)

11 «Akko maana misaldəye: Kasunidə mana Alaye.
12 Kasuni kəla jawallen fidanasodə, tayima am manadəa fanjana duwon,
bare kasaccane njəkkawo cawandənniro, Yiwulis ise manadəa karwunjan
cuttuluwidə wo.
13 Kasuni na kauan fidanasodə, tayima am manadəa fanjaiya, karwu
kəjiaro camoyidə wo. Amma tayilan fərdu bawo nangaro, kawu ganaro
kasaccai yaye, kəla manadəyen kuttu casaiya, wajane koljai.
14 Kasuni na ngiwian fidanasodə, tayima am manadəa fanjana duwon,
karwungai dio so, arsiyi mangardu so, duniaaram so karwunjaro ngasaane
kun bařin manadəa kəpcane tayiro faidajiyiwawodə wo.
15 Amma kasuni na katti ngəlaan fidanasodə, tayima am manadəa
fanjane ngojane karwunja ngəlan rojana tayiro faidajiyi, kanadin nema
laa casakkidə wo.

Misal fatəlaye
(Mar 4.21-25)

16 «Wunduma fatəla wasse kəmon təmjiwawo bi cidiya dəgəllen
gənajiwawo. Kam fatəla wassiya, am ngasayidə nurdəa caroro tia kəla
gənaduramnjuyen gənaji.
17 Awima gəraada federo culuwiwawodə bawo, koro awima asərre
isanodiwawodə ye bawo.

---

† **8:10** 8.10 Ish 6.9

18 Adə nangaro jiɗi manani fanuwiro hangal gənanowo! Kam nanjun
awoamadə,* tiro casargai, amma kam nanjun bawomadə,† awo cədana
təmajənadəmaa tilan camoyi,» yeno.

Isaye yanju-a yanjugənaso-a
(Mat 12.46-50; Mar 3.31-35)

19 Daji Isaye yanju-a yanjugənaso-a nanjuro kadira, amma jama ngəwu
nangaro rakcane tia gərejanni.
20 Am laaye tiro: «Yanəm-a yanəmgənaso-a deyan daada nia manjai,»
yeranniya,
21 Isaye tayiro: «Nonowo, yani-a yanigənaso-adə,‡ tayima am mana
Alaye fanjane jagaidə wo!» yeno.

Kənduwo Isaye kəla karuwa-a cambaldu ingiye-ayen
(Mat 8.23-27; Mar 4.35-41)

22 Yim laa Isa fuwurawanju-a rokko curo maarayero ngasaane tayiro:
«Leniyo bərəmdəa falliyo ci ingiye todəro koniyo!» cəne ledu badiyera.
23 Lejai duwon, kənəm Isaa ngoyeno. Daji karuwa dunoa cije ingi
maaradəa ləptu maje, har masiwa tayia fando karəngeno.
24 Fuwurawadə isane tia kənəmnin kesangəranniya, tiro: «Maləm,
maləm, nuiye!» yera. Isa cije karuwadə-a cambaldu ingiyedə-aro
kikkadənniya, dajane dunia gəmbo walyeno.
25 Daji Isaye tayiro: «Nda kambərsendodə?» yeno. Fuwurawanjudə
rijane ajapcane amanjaro: «A! Wundu gəle kam attə? Karuwa-a ingi-
amaro wada ciya, jagai!» yera.

Kənduwo Isaye kəla sedannayen
(Mat 8.28-34; Mar 5.1-20)

26 Daji Isa-a fuwurawanju-a bərəmdəa faljane kojane cidi Gərasawuye
fuwu cidi Galileyero kadira.
27 Isa maaradəlan jəpkenniyama, karuwama laa bəladən ise tia kap-
keyeno. Tussəna kamdə kajəmu ye lujənni, fado yen napcənni, kaurilalan
kərga.
28 Kamdə Isaa kirunniya, burwu cakke fuwunjun tungurumje nguje
dunonjuro yilje: «Awi lambonəm wuro, Isa Tada Ala Mai Samemayedə?
Lowonjəkkəna, bare wuro ajawu gənasəgəmmi!» yeno.
29 Adəa wuldunjudə, Isa burwoje sedandəro wada ce kamdəa koljo cu-
luwo cənna nangaro. Calan ngəwuro sedandə kamdəa cədana. Mukkonju-
a sinju-a sargasolan tasakkerəna yaye, tayia tən kakamje sedandə tia
karaaro cuttuluwi.
30 Daji Isaye tiro: «Wundu cunəm?» cəne kiworənniya, tiye: «Kəwu
Sojiyaye,»§ yeno, sedan kada tiro ngasaana nangaro.
31 Bare tayia na ajawuyedəro dujəgənniro sedannadə Isaa lowoyera.
32 Nadən alade kada kəla kau kuruwuyen newo cadi ye mbeji. Koro
sedannadə Isaa lowojane tayia koljo curo aladeyadəyero ngasaworo.
Tayiro amarjiye
33 kamdən caluwe curo aladeyadəyero kasargawo. Daji aladeyadə
ngərəmjane kaulan jəpcane bərəmdəro fidagane ingiye ngoje kasuno.

---

* **8:18** 8.18 kam nanjun awoamadə - Kam mana Isaye fanjidə, nodunju cərgane caye kojənaro asuji. † **8:18** 8.18 kam nanjun bawomadə - Kam mana Isaye fanjiwawodə, nodunju ganadəmaa tilan camoyi. ‡ **8:21** 8.21 yani-a yanigənaso-a - Na Alayen nankəramidə buye gəni, Ala-a Almasiwunju-aa kasattuye. § **8:30** 8.30 Kəwu Sojiyaye - Soji dəwu arakku gai.

34 Səniya aladeyayedə awo wakkajənadəa kerunniya, cagase lejane
bəladə-a karaanju-alan lawardəa ambo wulyeyera.
35 Daji amdə ye awo wakkajənadəa kuroro keluwo. Na Isayero isane
kam duwon tilan sedanna caluwunadə kajəmunju ye lujəna, hangalnju
ye kalkaljəna fuwu Isayen napkada nayeyeranniya, riyera.
36 Am lamar adəa carunadə jiɾi karuwamadə nanlewa cuwandənadəa
tayiro wulyeyera.
37 Karwunja jauro kamdəna nangaro, am cidi Gərasawuye samma
Isa cidinja koljoro tia lowoyera. Daji ci bərəmbe todəro walduro Isa
maaradəro kərgawo.
38 Kam tilan sedanna caluwunadə ye Isaa lowoje kasacco rokko leja yeno.
Amma Isa tia salamje:
39 «Waldəne fannəmbo, ser kura Ala niro njəddənadəa tayiro
satkəgəne!» yeno. Daji kamdə leje bəlanja sammalan ser kura Isa tiro
cəddənadəa ambo wulyeyeno.

Kənduwo Isaye kəla kəndondi-a karmo-ayen (Mat 9.18-26; Mar 5.21-43)

40 Isa cidi Galileyero walladanniya, jamadə cijane mukko yindin tia
kemowo, tayi samma tia gurejai nangaro.
41 Daji kura dandalle laa cunju Jairus na Isayero ise fuwunjun tungu-
rumje fannjuro isoro tia jauro lowoyeno,
42 dalilnjudə feronju tok tilo kərwu mewun yindinna gai no cədi
nangaro. Isa ledu cədi duwon, jamadə jauro tiro kəkəldagane tia
gəgərəpkeyera.
43 Kamu laa ye nadən mbeji, kərwu mewun yindinno bu fidanju*
dajənni. Koro kəndanju sammaa karwunmasoyen cuwatkəna yaye,
wunduma tia rakce isangajəgənni.
44 Daji kamudə ise ngawo Isayen susuje ci kalwunjuyedəa leyeno.
Sadəman bu fidanju dayeno.
45 Isaye: «Wundu wua leso?» cəne kiworo. Wundu yaye ti gəni yenniya,
Biturusse: «Maləm, jamadə nia dirinjane kəlnjana gəgərəmnjagai, diye!»
yeno.
46 Amma Isaye: «Kam laa wua lesəna, kənduwo wulan culuwunaro
asukkəna,» yeno.
47 Kamudə rakce gəradiwaworo kirunniya, lolojiaro ise fuwunjun
tungurumje tiro fuwu jama sammayen dalil tia lejena-a jiɾi nanlewa
sadəman cuwandəna-adəa wulyeyeno.
48 Isaye tiro: «Feroni, kambərsenəm nangaro njəkkawo fandəmma!
Kəlewan lene!» yeno.
49 Isa manaji ngai duwon, kam laa fado Jairussen ise tiro: «Feronəm
bawojəna, bare gadero maləmdəa suwolləmmi,» yeno.
50 Amma Isa adəa fangenniya, tiro: «Bare rinəmmi, biya yasarai, ngaji,»
yeno.
51 Fadodəro kadiranniya, Isaye Biturus-a Yahaya-a Yakuba-a ferodəye
bawa-a ya-a ani gənia, bare wunduma ti-a rokko ngaanni yeno.
52 Sa adən am samma kəla ferodəyen karwukuttaro casiri. Daji Isaye
tayiro: «Bare yiruwwi. Ferodə bawojənni, kənəm cədi,» yeno.
53 Amma ferodə nuna nojanadəro, tia rujane tiro kaasu keddo.
54 Daji ferodəa mukkoyen cədane kowo sapce: «Feroma, cine!» yeno.

---

* **8:43** 8.43 bu fidanju - Salanambu.

55 Ferodə ro cuwande sadəman ciyeno. Isaye awo kəmboye ferodəro
cado yeno.
56 Bawanju-a yanju-a jauro ajapkera. Amma Isa wada ce tayiro bare
wundumaro awo wakkajənadəa wuljaganni yeno.

9

Isaye kəngayambanju mewun yindindəa nodo
(Mat 10.5-15; Mar 6.7-13)

1 Daji Isa mewun yindindəa bowoje tayiro kənduwo sedan sammaa
dudaye-a am kasuwaa isangaduwuye-a ce
2 tayiro leja kawuɾi kəji nodo bargaa Alaye jamaro wuljaa am dondi yea
isangajaa yeno.
3 Tayiro: «Bəlawurodəro bare awima ngonuwwi: ka, bi ngərwu, bi
kəmbo, bi wuɾi, bi gəmaje yindi.
4 Ndaran yaye fado ngawuwwadən nammowo, har kawu nadəa kol-
luwiro.
5 Amma ndaran yaye nayia njamowonnia, bəlanja kolluwiya, katti
sindoye kagangowo, tayiro shedaro waljo!»* yeno.
6 Adəgaima kəngayambanjudə saptane bəla bəlaro lejane kawuɾi kəji
Alaye jamaro wulyeyera, koro ndarasolan am dondi isangayeyera.

Mai Hirudusse hangal cidu
(Mat 14.1-12; Mar 6.14-29)

7 Mai Hirudus awo wakkajəna sammaa fangenniya, hangalnju caa
cijəna, dalilnjudə am laaye: «Yahaya Kasalama roaro walje cijo!» cani,
8 laaye: «Nawi Iliya ambo walde fəleduwo!» cani, laaye: «Nawiya
kureye falnja roaro walje cijo!» cani.
9 Mai Hirudusse: «Wuma kəla Yahayayedəa kamməkko. Wundu gəle
kam awo kada kəlanjun fakki attə?» yeno. Adəgaima Isaa kuroro maji.

Isaye am dəwu uwu ambadu
(Mat 14.13-21; Mar 6.30-44; Yah 6.1-15)

10 Kəngayambadə walladaranniya, awo cadəna sammaa Isaro wulyey-
era. Daji tayi runjaa ngoje karaa bəla laa Baitsaida canidəyero leyera.
11 Amma jama adəa asuyeranniya, tia geya. Isa jamadəa cəmoye tayiro
mana kəla nodo bargaa Alayen wuljiye amnja dondidəa isangayeyeno.
12 Dunia ləmdu badiyenniya, tayi mewun yindində isane tiro: «Na
dəgaiyenadə karaa. Jamadəa salamme, bəladeya-a bəla-asoro leja
bənaram-a kəmbo-a maja!» yera.
13 Amma Isaye tayiro: «Nayima awo kəmboye tayiro yowo!» yeno.
Tayiye: «A! Burodi uwu-a buni yindi-a gənia, awima gade taiyende. Leniye
kəmbo jama ani sammaro yikkiwiye wa?» yera.
14 Nadən kongwa alama dəwu uwu gai mbeji. Isaye fuwurawanjuro:
«Jamadəa yakkowo, kəwu fiwu fiwuyero napca,» yeno.
15 Adəgai cade am samma napkera.
16 Daji burodi uwudə-a buni yindidə-a ngoje kəla samero sapce Alaro
ardiyenniya, burodidəa fəsakce fuwurawanjuro ce fuwu jamadəyen
gənayera.
17 Tayi samma jawune kulyera. Fuwurawadə gaptowodəa capkeranniya,
jowo mewun yindin kesəmbəɾo.

---

* **9:5** 9.5 katti sindoye kagangowo - Səmo kasta, maananjudə wowom Alayero tayia koljagai.

Biturusse Isama Almasiwu Alayedə woro asudu
(Mat 16.13-20; Mar 8.27-30)

18 Yim laa Isa runju moduwa cədi, fuwurawanju ye rokkonjun duwon,
tayiro: «Wunduro wua amsodə ngosera?» cəne tayia kiworo.
19 Tayiye: «Am laa nima Yahaya Kasalama wo cani, laa ye Nawi Iliya
cani, laa ye nawiya kureye falnja roaro waljo cani,» yera.
20 Daji Isa walde: «Nayidə, wunduro wua ngosew?» cəne tayia
kiworənniya, Biturusse: «Nima Almasiwu Alayedə wo!» yeno.
21 Amma Isa səmonja kasse tayiro wada ce bare wundumaro adəa
wuljaganni yeno.

Isaye kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mat 16.21-28; Mar 8.31–9.1)

22 Koro Isa walde tayiro: «Ala kadarjəna Tada Kambedə kuttu tai daje
cane amwurawa-a wurawa ɾimannaye-a maləmba Attauraye-a tia wajane
roro ceyesi, koro kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno.
23 Daji Isaye tayi sammaro: «Kam laa wua ga cəraanaa, məradu
kəlanjuye wajo wajisoro kəskanju karmoye† ngojo wua səga.
24 Dalilnjudə wundu duwon ronju ɾiwo cəraanamadə ronjudəa cuwatki,
amma kam duwon wu nangaro ronju cuwatkənamadə ronjudəa cəɾiwi.
25 Kam dunia adə ngaa jəgande ronju asarjiya, nda riwanju?
26 Wundu duwon kəla wu-a manani-ayen nangujənamadə, Tada
Kambedə ye darajanju-a daraja Bawadəye-a malaiyawanjuye-aa isiya, tia
nanguji.
27 Jiremaro nayiro wulnjagakki, am laa na adən daada mbeji, kawu
kawunja dajidəro, nodo bargaa Alaye carui,» yeno.

Isaye darajanjua fəledu
(Mat 17.1-13; Mar 9.2-13)

28 Ngawo Isa awo ania wuljənayen kawu wusku gaia, moduwa dioro cije
Biturus-a Yahaya-a Yakuba-a ngoje kəla kau kuruwu laayero gewa.
29 Moduwa cədi duwon, alama fəkkanjuye falde kajəmunju ye bul fok
tai daje yiyiljiro walyeno.
30 Sadəman am yindi Isa-a jandejai mbeji, tayima Nawi Musa-a Nawi
Iliya-a.
31 Jauro nurra fəledagane kəla karmo Isaye Jerujalemnin wakkajiyen
manajai.
32 Biturus-a amanju-aa kənəm dama bawo ngojəna duwon, fayeranniya,
Isaye darajanjudə-a am yindi nanjun daadadə-aa kero.
33 Sa am yindidə nanjun saptaidən, Biturusse Isaro: «Maləm, andi na
adən mbejidə jauro ngəla. Kolle ngurwo yakku lammiyo: fal kaanəm, fal
Nawi Musaye, fal ye Nawi Iliyaye,» yeno, amma awo wuljidəmaa nojənni.
34 Manaji ngai duwon, fofou ise tayia jakkeno. Fofou tayia jakcənaro
kerunniya, riyera.
35 Daji curo fofoudəyen kowo nukce: «Adəma Tadani wo, tia
kərenəkkəna. Mananju fanowo!» yeno.
36 Kowodə nəmgenniya, Isaa tilonju lon kero. Yim anin wundumaro
awo carunadəa wuljaganni gəm napkera.

Isaye tada karuwaa isangaduwu
(Mat 17.14-21; Mar 9.14-29)

† **9:23** 9.23 kəska karmoye - Kəska duwon tiro kam jajagane nuidə.

37 Wajənanjua Isa-a fuwurawanju yakkudə-a kaudən jəpkeranniya, am
kada kadami nanjuro isane tia kapkeyera.
38 Daji curo jamadəyen kam laa kowo sapce: «Sayinna, nia
lowonjəkkəna, tadania njunone! Ti gənia, gade takkəni.
39 Sedan tia cədaiya, sadəman burwu cakke cinju nga bilwua kar kar
loloji. Tussənaro basarjənnia, tia koljiwawo.
40 Sedandəa dujaro fuwurawanəmba lowoyekkəniya, tayiro katkero,»
yeno.
41 Isaye tayiro: «Am jaman adəyeso kambərsenambuwu karwu
yeskadaa, har sawi gairo dawundon dəgakke nayia rannjakki?» yenniya,
kamdəro: «Tadanəm kude!» yeno.
42 Tadadə kənde cədi duwon, sedandə tia babakce cure fərdaktu
badiyeno. Amma Isa sedandəro jəkkade tadadəa isangajiye bawanjuro
kalakkeyeno.
43 Jama samma kənduwo Alayedəa jauro ajapkera.

Isaye walde kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mat 17.22-23; Mar 9.30-32)

Jamadə awo Isa cədi ngaa ajapcana duwon, Isaye fuwurawanjuro:
44 «Awo kərma wulnjagakkidəa ngəlaro kəlandon taiwo, Tada
Kambedəa mukko ambero sərəccagai,» yeno.
45 Amma fuwurawadə mana adəa asujanni, maananju tayiro gəraaada,
koro kəla mana adəyen tia kororo riyera.

Wundunja kura wo?
(Mat 18.1-9; Mar 9.33-41)

46 Daji kattenjan kambiwu kəla wundunja kura woyen ciyeno.
47 Isa awo karwunjaye asuje tadaana laaa ngoje gərenjun isadajiye
48 tayiro: «Wundu duwon cunilan‡ tada adəa cəmowonamadə, wu-
maa səmowo. Koro wundu duwon wua səmowonamadə, ti wua
sunodənamadəa cəmowo. Awoa kam curondon ganadə, tima kura wo,»
yeno.
49 Yahayaye Isaro: «Maləm, kam laa sedanso cunəmlan duji
kiruiyendeya, andia saanni nangaro, tiro dapkeyeiye!» yeno.
50 Amma Isaye: «Bare tiro dapkəwwi, awoa kam lawalamando gənidə
kaando,» yeno.

ISA KƎLA JAWAL JERUJALEMBEN

Am cidi Samariyaye Isaa saworo wadu

51 Isaye sanju samero saptaye karəngenniya, nia Jerujalembo leduye tai
daje ngoyeno.
52 Kəngayamba tin fuwunno cunode tiro jəpturam dabbarduwuro
lejane bəla laa cidi Samariyayero kasargawo.
53 Amma Jerujalembo leji nangaro, am bəladəye tia saworo wayera.§
54 Fuwurawanju Yakuba-a Yahaya-a adəa kerunniya, tiro: «Kəma, wada
yiye samelan kannu jəpce tayia juwuiya, raamma wa?» cane tia keworo.
55 Amma Isa suworde tayiro kikkado.
56 Daji bəla gadero koyera.

---

‡ **9:48** 9.48 cunilan - Isa nangaro.

§ **9:53** 9.53 am bəladəye tia saworo wayera - Am cidi Samariyaye yaudi, amma ngalongawuɾi. Yaudiya ye tayia wayera, tayi ye yaudiyadəa wayera.

Isaa ga kəske gəni
(Mat 8.18-22)

57 Jawalnin lejai ngai duwon, kam laaye Isaro: «Ndara lenəmi yaye nia
njəgakki,» yeno.
58 Isaye tiro: «Kəluwuso bəlaanjaa, ngudoso sameye ye fannjaa, amma
Tada Kambedəye nanju tustuyema bawo,» yeno.
59 Isaye kam laaro: «Wua səgai!» yenniya, kamdəye tiro: «Kəma,
amarsəgəne lekke bawania sittərakkiya duwon,» yeno.
60 Amma Isaye tiro: «Kolle am sanuna amanja sanunadəa sittəraja!
Amma nidə, lene nodo bargaa Alayedəa ambo satkəgəne!» yeno.
61 Koro kam laaye Isaro: «Kəma, nia njəgakki, amma amarsəgəne lekke
jamania alakəlewakkiya duwon,» yeno.
62 Daji Isaye tiro: «Kam barero ngujəna duwon ngawo curuimadə, nodo
bargaa Alayedən faidanju bawo,» yeno.

10

Isaye fuwurawanjuye fitulur yindin nodo

1 Ngawo adəyen Kəmadə curo fuwurawanjuyen am fitulur yindin gade
kəreje tayia yindi yindiyen cunode bəla so, bəladeya so, na leji sammaro
tin fuwunno leyera.
2 Tayiro: «Kaladə ngəwu, amma kidawudə gana. Adə nangaro kəma
kalayedəa lowonowo, kidawu gade yea tiro kala njəddoro cunodo!
3 Lenowo, dimiya curo bulduwayero ngasaana gairo nayia njanodəkki.
4 Bare wuɨri, bi ngərwu, bi suno gade ngonuwwi, koro bare kəla jawallen
danuwe wundumaa lewanuwwi.
5 Fado fi yayero ngawuwiya, burwon ambo: “Fado adə barga cuwando!”
wulgənowo.
6 Kam nanlewaye nadən mbejia, bargandodə tilan dəgai. Amma bawoa,
bargandodə nandoro waldi.
7 Fado adən jəmmowo nammowo, awo njadənadəa buiwo yaiwo,
kidamaro ngənəwuramnju wajipcəgəna nangaro. Bare fado adəa kolluwe
fado fadoro lenuwwi.
8 Bəla fi yayero ngawuwe nayia njamoyiya, awo njadənadəa buiwo,
9 amnja dondi nadən isangagənowo, koro jamadəro: “Nodo bargaa
Alaye nayia karənnjana!” wulgənowo.
10 Amma sa bəla laaro ngawuwe nayia mowo wajaiya, farsambo luwowo
tayiro:
11 “Katti bəlandoye sindero tandəgənadəmaa cinniye nayiro kolnja-
gaiye! Amma adəa nonowo, nodo bargaa Alaye karənjəna!” wulgənowo.
12 Nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, wowom am bəla adəyedə am
bərni Sodombea* nanjaunin koji.

Isaye am ansiya Alayea wusadu
(Mat 11.20-24)

13 «Kuttundo am bərni Korajinne! Kuttundo am bərni Baitsaidaye!
Ca awo ajabba ajabba nandon tədənasodə bərni Tirre-a Sidonne-alan†
tədənaa, tən kuren amnja tuwa cade ajaja-a buwu-alan‡ napcana.

---

* **10:12** 10.12 bərni Sodombe - Bərni duwon amnju jauro diwi nangaro Ala tayiro samelan kannu fijiye siyeyeno. † **10:13** 10.13 bərni Tirre-a Sidonne-a - Bərniya kərdiyaye. ‡ **10:13** 10.13 ajaja-a buwu-a - Noduwuram lagaranne.

14 Amma kiyama wakkajiya, wowomndo am bərni Tirre-a Sidonne-
ayedəa§ nanjaunin koji.
15 Nayi ye am bərni Kafarnaambe, samero wa samnjai təmayew? A'a,
kannuro kolnjagai.
16 «Kam manando ngojənamadə mananimaa ngojo. Kam nayia
wanjanamadə wumaa waso. Koro kam wua wasənamadə ye ti wua
sunodənadəmaa wajo,» yeno.

Fuwurawa fitulur yindindəye waldu

17 Fuwurawanju fitulur yindində karwu kəjiaro walladaranniya, Isaro:
«Kəma, cunəmlan sedannama manande jaana,» yera.
18 Isaye tayiro: «Yiwulis radu gai samelan curi kirukko.
19 Fanowo, nayiro kənduwo kadi so, kəlanji so guwattuye njadəkkəna,
koro kənduwo kəla duno kəladodəye sammayen njadəkkəna. Awima
rakce nayiro njaddiwawo.
20 Adə yaye bare sedanna manando jagaidəro karwundo kəjijənni,
cundo samelan ruwuwadadəro kəjijo!»

Isaye karwunju kəjidu

21 Sa adən Ruhu Alaye cakke karwu Isaye tai daje kəjije:
«Wusenjəkkəna, Bawani, Kəma same-a dunia-aye, dalilnjudə awo ania
rashiduwa so, ilmuwu soro gəraame tadawa sananaro isanogəmma
nangaro. Aaa Bawa, adəma awo raamma wo.
22 «Bawani awo sammaa mukkoniro cakkəna. Ti gənia, wunduma
Tadadəa nojənni. Koro wunduma Bawadəa nojənni, sai Tadadə-a am
tayiro Tadadə isanojiyiya, cəraana-a,» yeno.
23 Isa suworde fuwurawanju runjaro: «Sim duwon awo ruwwadəa
caruidə, barganja!
24 Nayiro wulnjagakki, kuren nawiya so, maiya so kada awo ruwwadəa
kuroro caraana, amma carunni. Koro awo fanuwwadəa fanduro caraana,
amma fanjanni,» yeno.

Misal kam kanjimaɾima cidi Samariyaye

25 Maləm Attauraye laa Isaa rijapturo cije tiro: «Sayinna, awi dikke ro
sawisoye* fandəkki?», yenniya,
26 Isaye tiro: «Awi curo Attaurayen ruwuwadadə? Ndayiro tia
kərayem?» yeno.
27 Tiye: «"Ala Kəmandea karwunəm ngan, ronəm ngan, dunonəm ngan,
hangalnəm ngan raye!† Koro kəmaskinəm yea kəlanəm gairo raye!"»†
yeno.
28 Isaye: «Kalkallo wulyem. Adəa de, ro fandəmi,» yeno.
29 Amma maləm Attaurayedə ti jiremaro fəleduwuro maje Isaro: «To,
wundu gəle kəmaskini wo?» yeno.
30 Daji Isaye tiro: «Kam laa Jerujalemnin cijəna bəla Jerikoyero leji
duwon, jawalkorjimaso tia kapcagane ɾinjane babakcane tia nuna gai
koljane leyera.
31 Adəgai duwon, ɾiman† laa jawaldəyen ise kamdəa kirunniya, səgərije
koje leyeno.

---

§ **10:14** 10.14 bərni Tirre-a Sidonne-a - Bərniya duwon amnja jauro diwi nangaro Ala tayia siyeyeno. * **10:25** 10.25 ro sawisoye - Ro duwon na Alayen təmmaro ceriwawo. † **10:27** 10.27 SK 6.5 † **10:27** 10.27 Lew 19.18 † **10:31** 10.31 ɾiman - Rimanna Israyilawuye kaduwu Nawi Harunaye, koro kidanja Fado Alayen kedo.

32 Lewi‡ laa ye nadəro ise tia kirunniya, səgərije koje leyeno.
33 Kam cidi Samariyaye laa ye bəlawuro cədi duwon, nadəro kadio. Tia
kirunniya, jauro njunoje
34 ise tunowanjuro kəndawu-a diben-a karwunno fijiye kəlekəleyeno.
Daji tia koronjuro dam gənajiye kusottorambo cuwude tiro kiskeyeno.
35 Wajənanjua dinariyus yindi cuttuluwe kəma kusottorambero ce tiro:
"Kam adəro kiskəne. Waldəkkiya, wuɾi kojənaro yejəmma sammaa niro
kalannjəgəkki," yeno.
36 «To, maləm, niyen wa curo am yakku aniyen wundunja kəmaski kam
jawalkorjimaso kapcaanadəye wo?» cəne tia kiworo.
37 Maləm Attauraye: «Kam tia njunojənadəma,» yenniya, Isaye tiro: «Ni
ye lene, ti gai de!» yeno.

Marta-a Meram-a

38 Isa-a fuwurawanju-a lejai duwon, bəla laaro kadiranniya, kamu laa
cunju Marta tia fannjun kisawo.
39 Yanjugəna cunju Meram fuwu Kəmadəyen napkada mananju kərəndu
cədi duwon,
40 Martaro kida sosaye ngəwujiye hangalnju jauro jaada. Daji Marta
na Isayero ise tiro: «Kəma, yanigəna wua kolsəna runi kida dikkidə, ni
lambonəm gəni wa? Tiro wulgəne wua banasuwo!» yeno.
41 Kəmadəye tiro: «Marta, Marta, awo ngəwuro hangalnəm jadi,
42 amma awo faidaadə falma, diye! Meram awo ngalwodəa kərejo, koro
wunduma nanjun cəmoyiwawo.»

11

Isaye kəla moduwayen alamdu
(Mat 6.9-15; 7.7-12)

1 Yim laa Isa na laan moduwa cəde kerənniya, fuwurawanjuye falnja
tiro: «Kəma, andiro moduwa dio sakkarai, jiɾi Yahaya fuwurawanjuro
cəkkəranadə gai,» yeno.
2 Isaye tayiro: «Sa moduwa diwiya, ngai wullowo:

"Bawa, cunəmbo daraja tio!
Nodonəm bargaa iso!
3 Yimbi yaye kəmbonde sade.
4 Biwunde gawursagane,
andi ye am biwu saddənadəa gawurniye nangaro.
Bare kolsame jaraptiyende."»

5 Koro Isa walde tayiro: «Kamndo laa sawanjua duwon dərdu fannjuro
leje tiro: "Sawa, burodi yakku tagarisəgəne.
6 Kərmama sawani laa curo bəlawuroyen duwon, nanin jəpkeno, koro
wu ye awima tiro yikke juwui bawo," yenniya,
7 sawanjudə curo fadodəyen tiro: "Kolsəne, bare suwolsəmmi! Cinna ye
jakkada, koro wu-a yallani-a ye boniyena. Rangəkke cikke njikkiwawo,"
cəni wa?
8 Nayiro wulnjagakki, nansawanja nangaro gəni, dolero cije awo
cəraana sammaa ci. Dalilnjudə kamdə nangujənni tia cuworiya, cuwori
nangaro.

‡ **10:32** 10.32 Lewi - Kaduwu Nawi Lewiye, ɾimanna gai kidanja Fado Alayen kedo.

9 «Koro nayiro wulnjagakki, korowo njadi, manowo fanduwi, cinna
bangowo kanjagai.
10 Wundu duwon cuworimadəro cadi, kam majimadə ye cuwandi, koro
kam cinna bakcimadə yero kajagai.
11 Bawa fi curondon tadanju tia buniro cuworiya, cujunjuro kadi cidə?
12 Bi ngəwullo cuworiya, kəlanji cidə?
13 Nayi diwidə awowa ngəla tadawandoro njo nonuwwa, balle Bawa Mai
Samema Ruhunjudəmaa am tia caworiro juwajiyidə!» yeno.

Kənduwo Isaye ndaran isi?
(Mat 12.22-32; Mar 3.20-30)

14 Yim laa Isa sedan kam laaa muwaro cədənaa duje kiluwunniya,
kamdə mana badiyeno. Jamadə ajapkera,
15 amma laaye: «Kənduwo Beljabul* mai sedannayen sedannaa duji,»
yera.
16 Laanja ye tia rijapturo alama laa sameye tayiro fəlejuworo mayera.
17 Amma Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Kərmai fi yaye kəlanjuro
yaktəgənadə dəgaiwawo, koro fado duwon kəlanjuro yaktəgənadə
dəgaiwawo.
18 Wu sedannaa kənduwo Beljabullen dukki nuwwa. To, Yiwulis ye
kəlanjuro yaktiyia, ndayilan gəle kərmainjudə dəgai?
19 Koro wudə kənduwo Beljabullen sedannaa dukkia, fuwurawando
kənduwo wunduyen gəle sedannaa dujai? Adəmaro tayi sharawundoro
waljai.
20 Amma kənduwo Alayeman sedannaa dukkia, daji nodo bargaa Alaye
nandoro isəna, diye!
21 «Kam dunoa mukkon bařimia fannju gurejiya, kəndanju samma
kəlewa.
22 Amma kam laa tia dunon kojəna ise tia lawalaje nasardiya, bařiminju
ardijənadəa cəmoye kəndanju sammaa ngoje dagarji.
23 Nonowo, kam wuro kəldəgənnidə lawalamani, koro kam wua
banasiye rokko cammiyewawodə tarduma.

Waldu sedanne
(Mat 12.43-45)

24 «Sedan kamlan culuwiya, leje curo karaa dəriyen na naptuye maji,
cuwandiwawodə, daji kəlanjuro: “Nda fanni kolləkkənadəro waldəkke,”
cəni.
25 Waldiya, fadodəa tas fəraada ye, tassana ye najiyi.
26 Daji leje sedan tulur gade tia niadiwin kojana capce cuwude ngasaane
napcai. Adə nangaro naptu kam adəyedə cayemaa kojənaro kuttaji,» yeno.
27 Isa manaji ngai duwon, kamu laa curo jamadəyen kowo sapce:
«Bargaa kamu nia njambe kiam njinadə!» yeno.
28 Isaye: «Attəroa, barganja am mana Alaye fanjane jaanadə!» yeno.

Alama Nawi Yunusse
(Mat 12.38-42)

29 Jamadə na Isayen cacaptai adəgai duwon, Isaye: «Am jaman adəye
jauro diwi. Alama laa sameye majai, amma alama Nawi Yunusse gənia,
alama fima tayiro fəlediyiwawo.

---

* **11:15** 11.15 Beljabul - Mai sedannaye tiro Yiwulis cani.

30 Jiɨri Nawi Yunus kuren am bərni Niniweyero alamaro waljənadə gai,[†]
Tada Kambedə ye am jaman adəyero alamaro walji.
31 Kiyama wakkajiya, Mai kamuye lardu Anəmbedə cije am jaman
adəyedəa jirenambuwuro shedaji, dalilnjudə ti ci duniayen cije na Mai
Sulemanayero nanrashidunju fanduro isəna nangaro. Akko awo laa Mai
Sulemanaa kojəna nadən mbeji.
32 Kiyama wakkajiya, am bərni Niniweye ye cijane am jaman adəyedəa
jirenambuwuro shedajai, dalilnjudə tayi mana Nawi Yunusse ngojane
tuwa cadəna nangaro. Akko awo laa Nawi Yunussa kojəna nadən mbeji.

Misal fatəla-a nurnju-aye
(Mat 5.15; 6.22-23)

33 «Wunduma fatəla wasse na turuiwawolan bi kəmon təmjiwawo. Kam
fatəla wassiya, am ngasayidə nurdəa caroro tia kəla gənaduramnjuyen
gənaji.
34 Simməmdə, tima fatəla tiyinəmbe wo. Simməm ngaa, tiyinəm samma
ye nurraro walji. Amma simməm kuttua, tiyinəm samma ye duwuaro
walji.
35 To, hangal gənane, bare nur nilan dəganadə duwuro waljənniro!
36 Tiyinəmlan ndarama duwu bawo samma nurraa, alama fatəla
nurnjulan nia wasnjidə gai kərgam.»

Kuttunja Farisawa-a maləmba Attauraye-a!
(Mat 23.1-36)

37 Isa mana cədi ngai duwon, Farisa laa fannjuro tia masəna dioro
doyeno. Leje fadodəro ngaye masənaro napkera.
38 Farisadə kəla Isa mukkonju tulje tayirro cədənnin masənaro
napcənayen ajapkeno.
39 Daji Kəmaye tiro: «Nayi Farisawadə ngawo tasaye-a gəmdowolombe-
adəa tulluwe tayirro kalanguwi, amma curondodə kare kambe luwaptu so,
niadiwi solan cəmbərəna.
40 Nayi hangal kuttua! Ti ngawodəa alakcənadə curodə yea alakcənni
wa?
41 Karwu tiloaro sadaa yowo, daji awiso nayiro tayirro walnjagai.
42 «Kuttundo nayi Farisawa! Bulu kaskasi so, nana so, kəɨrijuwo samma
solan[‡] jakka tuluwuwi, amma jire dio so, Alaa rawo soa kolluwwa. Tayidəa
kolluwwin awo ani yea dio wajimnjaana.
43 Kuttundo nayi Farisawa! Dandallan napturam fuwuye-a kasuwulan
lewa darajaa-a raawwa.
44 Kuttundo, nayi alama kauri noduram bawoa[§] am nojannilan tia
guwaccane kojaidə gai,» yeno.
45 Maləmba Attauraye falnjaye tiro: «Sayinna, adəgai wulləmiya, andi
yea rasamma, diye!» yeno.
46 Daji Isaye tiro: «Nayi ye kuttundo, maləmba Attauraye! Katkun
kurwowu dama bawo ambo gənagəwi, amma nayi ngulondoma sanguwe
tayia banagəwwawo.

[†] **11:30** 11.30 Nawi Yunus gai - Jiɨri Nawi Yunus kawu yakkuro curo buni mafəndiyen dəganadə gai, Isa ye nune kawu yakkuro kaminnju curo kauriyen dəgai. [‡] **11:42** 11.42 Bulu kaskasi so, nana so, kəɨrijuwo so - Jire dio so, Alaa rawo sodə, tayi jakka kaluyedəa faidan kojana. [§] **11:44** 11.44 kauri noduram bawoa - Jiɨri kauri guwattudə amba tayir gəniro kalakcidə gai, Farisawa-a adanja-adə ye amba na Alayen kuruwunno kalakcai.

47 Kuttundo! Kauriya nawiya kureye tanduwi, koro amwurawandodəma
tayia ceyeso!
48 Ngainin awo amwurawando cadəna sammaa kasadduwwaro
shedanuwi, dalilnjudə tayi nawiyaa ceyesəna, nayi ye kauriyanja tan-
duwwa!
49 Adə nangaro nanrashidunjulan Alaye: “Nawiya-a kəngayamba-a
tayiro juwaakki. Laanjaa ceyesi, laanja yea basarjai,” cənna.
50 Adəma nangaro bu nawiya sammaye kawu dunia alaktənaman am
jaman adəyero cukkuri,
51 bu duwon jaman Nawi Haabilayen tamiya har jaman Nawi Jakariya
katte laya duwadurambe-a Fado Alaye-ayen bawojənadəyero kudero
samma fidənadə. Ai, nayiro wulnjagakki, kəla am jaman adəyemaro
cukkuri.
52 Kuttundo, maləmba Attauraye! Cuwuram ilmuye ngonuwi. Nayi
kəlando ye ngawuwwi, koro am tia ngaworo majaidə yero dapkəwwa.»
53 Isa nadəa kolyenniya, maləmba Attauraye-a Farisawa-a tiro jauro
gərgajagane koro kəla awo ngəwuyelan tia jəkcane
54 jawal mananjulan tia taye madu badiyera.

12

Bare rinuwwi!
(Mat 10.26-33)

1 Sa adən am kada kadami isane captane, har amanjaa guguwaccai
duwon, Isa burwolan fuwurawanjuro manaduwu badiyeno. Tayiro:
«Farisawadəro hangal gənanowo, nanmənafəknja yis gai.
2 Awima gəraada federo culuwiwawodə bawo, koro awima asərre
isanodiwawodə ye bawo.
3 Adəgaima awo curo buneyen wulluwwadəa kausulan fanjai, koro awo
curo ngimben tatapkəwwadəa farsamlan kurukcai.
4 «Sawawani, nayiro wulnjagakki, bare am ro kambe cattuluwe ngawo
adəyen awima gade rakcane cadiwawodəa rinuwwi.
5 Amma ti rinuwimadəa nayiro fəlenjagakki: Rinowo ti duwon ngawo
ro kambe cuttuluwunayen kənduwo tia kannuro njakkoye cədana. Aaa,
nayiro wulnjagakki, Alaa rinowo!
6 Binaru uwu gursu yindiro caladi, gəna? Adə yaye Ala falnjamaa
cəpciyiwawo.
7 Nonowo, kanduɾi kəlandoyema samma komgada. Bare rinuwwi,
binaru ngəwua darajan konuwwa.
8 «Nayiro wulnjagakki, wundu duwon fuwu amben ti kakke cənnamadə,
Tada Kambedə ye fuwu malaiyawa Alayen kamdə kaanju cəni.
9 Amma kam duwon fuwu amben wua angərsənamadə fuwu malaiyawa
Alayen angərdi.
10 Wundu duwon kəla Tada Kambedəyen manakuttu wuljidə, tiro
gawurdiyi. Amma kam Ruhu Alayea bassimadə, tiro gawurdiyiwawo.
11 Sa nayia dandallo, bi jujuriro, bi mairiro njasadiya, kəla awo
wulluwiyen bi jiɾi kəlando mowuwiyen bare hangalndo cijənni,
12 dalilnjudə sa adən Ruhu Alaye awo wulduyedəa nayiro njakkarai
nangaro,» yeno.

Misal gaɾiwu hangal bawoaye

13 Curo jamadəyen kam laaye Isaro: «Sayinna, yeiyaniro wulgəne, curo
warasandeyen nuwani sio!» yenniya,
14 Isaye tiro: «A! Wundu wua shara kamdamandoro bi warasa dagardu-
mandoro sədo?» yeno.
15 Daji jamadəro: «Hangal gənanowo! Arsiyi luwapturo kanowo, kam
ləman ngəwu jəgandəna nangaro gəni roa dəgai,» yeno.
16 Daji tayiro misal cədde: «Gaɍiwu laa kulonju nema jauro kekkənniya,
17 kəlanjuro: "Na nemani adəa camməkke njakkoye bawodə, awi gəle
dikki?" yeno.
18 Daji walde: "Akko awo dikkidə: Jawuwanisoa wurnəkke gade kura
kura tandəkke curonjan algamani-a awo gade gandəkkəna samma-a
camməkke yakkəkki.
19 Daji wuye karwunin: 'Akko kəmboso kərwu kadaye takkəna. Garal
namməkke bukke yakke, kəji fakki!' nəkki."
20 Amma Alaye tiro: "Ni hangal bawoa! Bune adəman kawunəm daje
numi! Daji awo ani kəlanəmbo capkəmmadə, wundu gəle tayia jəgandi?"
yeno.
21 Ngaima kam kəlanjuro arsiyi capcəgəna, amma na Alayen gaɍiwuro
waljənnimadə, ti yero wakkajiyi,» yeno.

Bare karwungai diwwi!
(Mat 6.25-34)

22 Daji Isaye fuwurawanjuro: «Adə nangaro nayiro wulnjagakki, bare
kəla awo rondoro buwiyen bi kəla awo tiyindoro yakkuwiyen karwungai
diwwi.
23 Rodə kəmboa kojəna, koro tiyidə ye kajəmua kojəna.
24 Ngawusoa ruiwo, kulo ye canadiwawo, kala ye cadiwawo, koro
ngajiram-a jawu-a ye cadanni yaye, Ala tayia ambaji. Nayidə jauro
ngudowaa darajan konuwwa, diye!
25 Wundundo gəle rakce karwungainjulan sa falma kawunjuro cərgai?
26 To, ranguwe awo kəske adəmaa diwwawoa, awiro gəle kəla awowa
gadedəyen karwungai diwi?
27 «Fəɍeso jiɍi ɍijaidəa ruiwo, ngənəpcaiwawo, koro caa cadiwawo.
Amma nayiro wulnjagakki, Mai Sulemana jauro darajaa yaye, ngaltema
kajəmu fəɍe aniye falnjaa nanshawan najəgəna cakkənni.
28 Ala fəɍeso ku karaan ɍijai baɍi kannuro fijagai ania ngai jakcidə,
fagatto nayi yea jannjai, nayi kambərse ganaadə!
29 Bare awo buwi-a yawi-aa manuwwi, bare karwungai diwwi.
30 Jama duniaye samma awo ania majai, amma Bawando nayi ye awo
anin məradundoaro nojəna.
31 Attəroa, nodonju manowo duwon, awo ani yea nayiro njadi.
32 «Nayi jama gana, bare rinuwwi, Bawando nodonju bargaa nayiro
njoro cəraana nangaro.
33 Kəndando ladowo, wuɍidəa talaawaro yowo. Kəlandoro aɍitta
dinjiwawo yikkududowo, arsiyindo samelan har abadaro ceriwawo, na
duwon barwu ye lejiwawo, kanam ye juwuiwawodə.
34 Nonowo, na arsiyindo dəganadəman karwundo ye kərga.

Misal wolodiya amanna-a aman bawoa-aye
(Mat 24.45-51)

35 «Canjando ye gerowo, fatəlawando ye waskada kollowo!

36 Wolodiya waldu kəmanjaye gurejai gairo dabbardənowo. Sa kəmanja
larusadin ise cinnadəa bakciyama, tiro kajagai.
37 Barganja wolodiya kəmanja ise tayia faada najiyidə! Jiremaro nayiro
wulnjagakki, dabbarde tayia cakke masəna dioro napcane ise ti kəlanju
kəmbo tayiro sajiyi.
38 Bune dərdu bi dərdu kojənaman kadioro walyenoa, tayia faada
najiyia, barganja!
39 Amma adəa nonowo, ca kəma fadoyedə sa barwu fannjuro isidəa
nojənaa, tia kolje fannjuro ngayiwawo.
40 Nayi ye faadaro dəgaiwo, dalilnjudə sa təmanuwwilan Tada Kambedə
isi nangaro,» yeno.
41 Daji Biturusse: «Kəma, misal adəa andiro wa wulsagami, ra jama
sammaro?» cəne tia kiworo.
42 Kəmaye tiro: «Wundu gəle wolodi amanna ye, hangalla yedə wo,
ti duwon kəmanja tia kəreje wolodiya amanjuro nuwanja kəmboye sa
təraanan njoro galajidə?
43 Kəjinju wolodi kəmanju waldiya, ngai cədi najiyidə!
44 Jiremaro nayiro wulnjagakki, kəmadə kəndanju sammaa mukko
wolodi adəyero cakki.
45 Amma ca wolodi adə karwunjun: “Kəmani duwan isiwawo,”
cəne wolodiya amanjua kamun kwan babaktu badije juwe diben cane
sagarandi kərgaro walyenoa,
46 daji wolodi adəye kəmanju yim təmajənni-a sa nojənni-alan ise tia
kirwolan jajarje curo aman bowuyero cakki.
47 Wolodi məradu kəmanjuye nojəna duwon dabbarduro bi məradu
kəmanjuyedəa galduro wajənamadə, jauro tia kowojai.
48 Amma wolodi awo kəmanju cəraana nojənni duwon awo tiro wowom
gənaduwuye cədənamadə, tia ganamaro kowojai. Wundu duwon tiro awo
ngəwu cadənadə, nanjun ngəwu cawori. Koro kam mukkonjuro awo jauro
ngəwu casakkənadə, nanjun ngəwudəmaa kojəna cawori.

Nanlewa gəni, firda
(Mat 10.34-39)

49 «Kannu duniaro njəttaro kadikko. Kannudə kərmaman cambənaa,
jauro raakko!
50 Wuro kasala laaa* saddi mbeji. Kawu ceridəro, kasala adəye
kurwowunju jauro jau fakki.
51 Duniaro nanlewa wa kudoro kadikkoro təmayew? A’a, nayiro
wulnjagakki, nanlewa gəni, firda.
52 Na adən fuwun fado falnin kam uwu firdai, yakkudə kəlado am
yindiyero waljai, yindidə ye kəlado am yakkuyero waljai.
53 Adəgaima firdai, bawa kəlado tadanjuyero walji, tada ye bawan-
juyero, ya kəlado feronjuyero walji, fero ye yanjuyero, ya kəsai kəlado
kamu tadanjuyero walji, kamu tadaye ye kəsainjuyero.»
54 Daji Isaye jamadəro: «Keyera fəden cijəna ruwiya, sadəman nayiye:
“Ingi fandiye,” nuwi, adəgaima wakkaji.
55 Koro karuwa anəmbe cijəna ruwiya, nayiye: “Ku jauro kausuaro
walji,” nuwi, adəgaima wakkaji.
56 Nayi mənafəkkaso! Awo same-a cidi-alan fəlediyidəa fisardu
nonuwwadə, awiro gəle awo jaman adən wakkajidəa fisardu nonuwwidə?

* **12:50** 12.50 kasala laaa - Kasala adəye maananju bone cane nui.

57 «Awi nangaro nayidə kəlandoro kommuwe awo dioye jussənadəa
nonuwwawodə?
58 Sa lawalamanəm-a rokko shararambo lenuwiya, kəla jawalledəman
kowoɾi de tawaktəne, bare nia fuwu alkaliyero njadənniro. Adə gənia,
alkali nia mukko sojiyero njakke, soji ye nia kosolan jannjiyi.
59 Niro wulnjəgəkki, nadən təmmaro luwumbawo, sai wuɾidəa cotto
rəmbəmiya duwon,» yeno.

13

Tuwa dewo!

1 Sa adən am laa na Isayero isane lawar am cidi Galileye bu fida cadi
duwon, Gomna Bilatus cakke tayia ceyesənayedəa tiro kekkudo.
2 Isaye tayiro: «Galilewu ani bone ngai casana nangaro, Galilewu gade
sammaa biwunin kojanaro təmanuwwa wa?
3 A'a, nayiro wulnjagakki, nayi tuwa diwwawoa, nayi samma ye nuwi.
4 Ra, am mewun wuskun soro kuruwu lakka Silowambe wurde
kəlanjaro cukkure sanunadə, am gade Jerujalemnin dasaanadəa biwunin
kojanaro təmanuwwa wa?
5 A'a, nayiro wulnjagakki, nayi tuwa diwwawoa, nayi samma ye nuwi.»

Misal ya tarmuye tada bawoaye

6 Daji Isa tayiro misal adəa cədde: «Kam laa curo jərwunju inabbeyen
ya tarmuye kokcəna duwon, tada madaro kadinniya, cuwandənni.
7 Daji jərwu njattomadəro: "Akko ku kərwu yakku kəska adən tada
madaro isəkkiya, awima fandəkkiwawodə. Calle tia! Awiro bowuro na
cəmoyi?"
8 Amma jərwu njattomadəye tiro: "Bani ngimba, kasadde kəməne adə
tia kolle, fərdunju tamməkko muɾi figəkko.
9 Baɾiminna tada kekkoa, ngəla. Bawoa, calləmi,"» yeno.

Isaye kamu karuwaa isangaduwu

10 Yim tustuyea laa Isa dandalnin jamaa alamji duwon,
11 kamu laa nadən mbeji, karuwa tia leje maskinno cədəna kərwu
mewun wuskunno nguwada rakce cəkko dajiwawo.
12 Isa tia kirunniya, bowoje tiro: «Yani, nanmaskinnəm-a fainjakkəna!»
yeno.
13 Tiro mukkonju gənayeyenniyama, kamudə cije cəkko daje Alaa
jajaktu badiyeno.
14 Amma Isa yim tustuyea kamudəa isangajəgəna nangaro, kura
dandaldəye gərgaje jamaro: «Curo mawuyen kawu arakku kidaye kambo
amardəgəna. Yim tustuyea gəni, yim animaa arowo isanganjaa!» yeno.
15 Kəmaye tiro kalakciye: «Mənafəkka! Wundundo yaye yim tustuyea
dalonju bi koronju wuije cade catti, gəna?
16 To, kamu adə, kaduwu Nawi Ibrahimbe duwon Yiwulis kərwu
mewun wuskunno tia cikkerənadə nda? Yim tustuyea tia wuidu wuro
wajimsəgənni wa?» yeno.
17 Adəa wulyenniya, waduwunju sammaa nangu kida, amma jama gade
samma awo ajabba ajabba cədidəye kəji fanjai.

Misal kasuni mutarre-a yis-aye
(Mat 13.31-35; Mar 4.30-34)

18 Daji Isaye: «Nodo bargaa Alayedə, awi camunonju wo? Awiro tia
rattalgəkki?
19 Alamanjudə kasuni mutarre kam laa ngoje jərwunjulan fije ɗije kəska
kuraro walje, har ngudoso dəlambanjun fannja cadandənadə gai,» yeno.
20 Koro Isa walde tayiro: «Awiro nodo bargaa Alayedəa rattalgəkki?
21 Alamanjudə yis kamu laa ngoje rungo algamaye jaa yakku-a kəlje dije,
har fum fujənadə gai,» yeno.

Cinna jəkkayen ngawowo!
(Mat 7.13-14, 21-23)

22 Isa jawal Jerujalembe jəgailan bəla kuran gənansolan jamadəa alamji
ngai duwon,
23 kam laaye tiro: «Kəmani, am ganama wa njəkkawo cawandi?» cəne
tia kiworo. Isaye jamaro:
24 «Cinna jəkkadəyen jəktənowo ngawowo, nayiro wulnjagakki, am
kada ngaworo majai, amma rakcaiwawo.
25 Fanowo, sa kəma fadoye cije cinnadəa kərəp jakciya, nayi deyan
daadadə cinna banguwe: “Kəma, kasagane!” nuwi, amma tiye: “Nayia
nonjakkəni ndaran kadiwmaro,” cəni.
26 Daji nayi ye: “A! Ni-a kallo buiyena ye, yaiyena ye, koro farsam
bəlandeyeson jamaa alamməmma, diye!” nuwi,
27 amma tiye: “Nayia nonjakkəni ndaran kadiwmaro.” Wun kuruwunno
lenowo, nayi diwi diomaso!» cəne kalannjagai.
28 «Nadən so ye tədi, sheɗi ye naldi, sa adən Nawi Ibrahim-a Nawi Isaku-
a Nawi Yakuba-a nawiya gade samma-a nodo bargaa Alayen ruwi, amma
nayi kəlandodəa deyaro gəmnjagai.
29 Am laa adinnam-a fədə-a yala-a anəm-alan* isane tayi ye nodo bargaa
Alayen masəna dioro napcai.
30 Adəgaima am laa daryeyedə burwoyero waljai, koro laa burwoyedə
ye daryeyero waljai,» yeno.

Karwukutta Isaye Jerujalembo
(Mat 23.37-39)

31 Sa adən Farisawa laa na Isayero isane tiro: «Lene, na adəa kolle! Mai
Hirudus nia njejoro manji,» yera.
32 Isaye tayiro: «Lenowo, dəla jambamadəro: “Akko ku-a baɗi-a
sedanna dukki, am yea isangagəkki, kawu yakkua kidanidəa tumogəkki,”
wulgənowo.
33 Fagatto ku-a baɗi-a waare-a jawalni gakki. Jerujalemlan gənia, na
gaden nawi fimaa ceyesiwawo,» yeno.
34 Koro Isa walde: «Jerujalem, Jerujalem, nayi duwon nawiyadəa
roro yejuwe am juwanjaanadəro dongur kauye gəgəpkəwe sanuidə!
Alama kuwui tadawanju fefedowanjun jakcidə gai, ngəwuro nayia nanin
captundo raakkəna, amma wayew.
35 Akko fanndo de sul kolnjaana.† Nayiro wulnjagakki, wua suruwwawo,
har nayiye: “Bargaa ti cu Kəmandeyen isimadə!” wulluwiro.»

14

Isaye kam dondia isangaduwu

---

* **13:29** 13.29 am adinnam-a fədə-a yala-a anəm-alan - Kərdiya.

† **13:35** 13.35 fanndo de sul kolnjaana - Ala nguwunjan culuwuna.

1 Yim tustuyea laa Isa masəna dioro fado Farisawaye kuranja laayero
leyenniya, amdə jauro Isaa ninijai duwon,
2 kam laa tiyinju nga fuwadaa fuwunjun kiro.
3 Isaye maləmba Attauraye-a Farisawa-aro: «Yim tustuyea kamba
isangaduwuma halal ra haram?» cəne tayia kiworo.
4 Gəm kedənniya, Isa kamdəa cədane isangajiye salamje leyeno.
5 Daji tayiro: «Wundundo tadanju bi dalonju yim tustuyea barambo
cukkuriya, sadəman cuttuluwiwawodə?» yeno.
6 Koro mana tiro kalaktuwuye tayiro katkero.

Bare rokura diwwi!

7 Isa am masəna dioro dojanadə na darajaa kərejane napcai kirunniya,
tayiro misal cədde:
8 «Kam laa masəna larusayero nia donjiya, bare na darajaadən
namməmmi, dalilnjudə waneye sosamanəm kam nia darajan konjəna laaa
dojəna.
9 Adəgaia, sosamandodə nanəmbo ise niro: “Cine nadəa tiro kolgəne!”
cəni. Daji nangunəmbaro cinəme lenəme na daraja bawodəlan
namməmi.
10 Amma kam laa nia donjiya, lene na daraja bawolan namme. Daji
sosamanəmdə isiya, niro: “Sawani, are na darajaan namme!” cəne fuwu
jama dojəna sammayen daraja fandəmi.
11 Nonowo, wundu duwon kəlanjua jajakcənamadə, tia bassai. Koro
kam kəlanjua awimaro ngojənnimadə, tia jajakcai.»
12 Daji Isaye sosamanjudəro: «Ngəməri masəna kausuye bi lesaye
dabbarnəmiya, bare sawawanəm, bi yanəmgəna, bi kəramiyanəm, bi
kəmaskiyanəm gaɗiwuwa donəmmi. Adəgai kidəmba, tayi ye nia donjane
njakkarəmbi.
13 Amma ngəməri masəna dioye dabbarnəmiya, ngudiya so, maskinna
so, ngurdiyiya so, kambuwa soa done.
14 Adəgainin bargaaro walləmi, tayi rakcane niro njakkarəmbiwawo
nangaro. Yim cinowo jirewuyea Ala niro njəkkərəmbi.»

Misal masəna ngəməriye
(Mat 22.1-14)

15 Curo masənawuyen falnja adəa fangenniya, Isaro: «Barganju kam
nodo bargaa Alayen masəna juwuidə!» yeno.
16 Isaye tiro: «Kam laa masəna ngəməriye cədi cəne am kada doyeno.
17 Sa masənayedə kidənniya, wolodinjua cunode am dojənadəro:
“Arowo, awiso kərma dabbargada!” yeno.
18 Amma tayi samma wajane fal fallen gawara koro ngəskera. Bur-
woyedə tiro: “Lowonjəkkəna gawurso, kulo yiwukkəna dolero lekke
rukki,” yeno.
19 Fal ye: “Lowonjəkkəna gawurso, dalo bareye mewu yiwukkəna lekke
tayia rijammənki,” yeno.
20 Faldə ye: “Bəɗinmaro larusa kidəkko. Adəmaro rangəkke lekkiwa-
wodə,” yeno.
21 Daji wolodidə na kəmanjuyero walde awo ani sammaa wulyeyeno.
Adəa fangenniya, kəma fadoyedə gərgaje wolodinjudəro: “Duwan luwe
bəlaye farsam farsam so, lai lai so gai, talaawa-a maskinna-a kambuwa-a
ngurdiyiya-a sammaa mane kude!”

22 Daji wolodidə walde tiro: “Kəmani, awo wulləmmadə tədəna, amma
koro yaye na gapcəna mbeji,” yeno.
23 Koro kəmadəye wolodinjuro: “Bəlan luwe jawal kuran gananso gai
amba yakke isa, fanni cappo cəmbəɗo!
24 Nayiro wulnjagakki, am burwon dokkənadəye falnjama masənani
juwuiwawo, diye!”»

Fuwura Isayero waldu

25 Am kada kadami Isaa casadduwuna kallo ledu cadi duwon, Isa
suworde tayiro:
26 «Kam laa naniro ise bawanju-a yanju-a, kamunju-a yallanju-a,
yeiyawanju-a kannawanju-a, har ronjudəmaa wajənnia, rakce fuwuraniro
waljiwawo.
27 Koro wundu duwon kəskanju karmoye* ngoje wua səgannimadə,
rakce fuwuraniro waljiwawo.
28 Wundundo gəle soro sameye tando cəraana duwon, dunonju koji
ra kojiwaworo nojoro napce wuɗri ceji sammaa burwon komjənni tando
badijidə?
29 Ngai gənia, fərdudəa gənaje rakce sorodəa təmojəgənniro walyenoa,
am caruna samma rudu tiro gənajagane:
30 “Ruiwo, kam adə soro tando badijəna duwon, tumoduwu tiro
katkero!” cani.
31 Koro mai laa amnju dəwu mewua duwon mai kamanju am dəwu
findiaro kəriwu njəkkado majia, burwon napce rakce tayia kəriwun juwui
ra juwuiwawodəa curui, mare?
32 Tia jawuiro kiroa, lawalamanju kuruwunin duwon, naptu nanlewaye
kororo am cukkunodi.
33 Adəgaima kam duwon kəndanju ngaa wajənnidə rakce fuwuraniro
waljiwawo.
34 «Mandadə ngəla, amma kəlambo walyenoa, jiɗri fin gəle cayenju gairo
walji?
35 Manda kəlamdə kattiro bi muɗriro fiduwuro faidaa gəni, tia deyan
yirjai. Kam səmonjuamadə fanjo!» yeno.

15

Misal dimi faccəgənaye
(Mat 18.10-14)

1 Yim laa akki mowomaso-a biwuma gadeso-a Isaa kərənduro nanjuro
isai duwon,
2 Farisawa-a maləmba Attauraye-a adəa kutturo carune kattenjan:
«Kam adə biwumasoa kasacce, har tayi-a rokko masəna cadi,» yera.
3 Daji Isa tayiro misal adəa cəddə:
4 «Kamndo laa diminju miaa duwon, fal fatkeyenoa, filəgar ləgaridəa
karaalan kolje leje fal faccəgənadəa maje, har cuwandi, mare?
5 Cuwandiya, karwu kəjiaro ngawanan ngoje
6 fannjuro waldi. Daji sawawanju-a kəmaskiyanju-aa bowoje
tayiro: “Wu-a nayi-a karwukəjinde kallo fəleniyo, dimini faccəgənadəa
fandəkkəna nangaro,” cəni.

* **14:27** 14.27 kəska karmoye - Kəska duwon tiro kam jajagane nuidə.

7 Nayiro wulnjagakki, adəgaima samelan karwukəji duwon kəla bi-
wuma fal tuwa cədənayen tədidə, kəla jirewu filəgar ləgari jawallan
caluwunnidəmayen kojənaro tədi.

Misal cungo faccəgənaye

8 «Koro kamu laa cungonju mewua duwon, fal fatkeyenoa, fatəla wasse
fadodəa fəraje hangallayen kulasse, har cuwandi, mare?
9 Cuwandiya, koiyanju-a kəmaskiyanju-aa bowoje tayiro: “Wu-a nayi-
a karwukəjinde kallo fəleniyo, cungoni faccəgənadəa fandəkkəna nan-
garo,” cəni.
10 Nayiro wulnjagakki, adəgaima biwuma fal tuwa cədiya, malaiyawa
Alaye ye kəji fanjai.»

Misal tada faccəgənaye

11 Koro Isa walde: «Kam laa tada yindia duwon,
12 təngərimadəye tiro: “Bawa, nuwani warasaye se!” yenniya, bawadə
tayiro kəndanju dagaryeyeno.
13 Ngawo kawu ganayen təngərimadə awonju sammaa capce lardu
kuruwu laaro leje nadən nanjairo cəde kəndanju basaryeno.
14 Wuřinju sammaa ceje cot kerənniya, kəna jau lardudəro ngaye
lambimaro walyeno.
15 Daji cije kam larduye laaro napciye aladeya neworo kulowanjuro tia
kinodo.
16 Tada kəskaye aladeya jawuidəa juwune curonju njəmbəřoro jauro
mangarjəna, amma wunduma tiro cinni.
17 Daji kəla naptunju adəyen tuwore karwunjun: “Kai! Kidama
bawaniye fi yaye kəmbo juwe, har kulji, amma akko wua na adən kənaye
sesi.
18 Kolle cikke bawaniyero lekke tiro: ‘Bawa, Mai Samema yero biwu
yiddəkkəna, ni yero biwu njəddəkkəna.
19 Kua wua tadanəmlan bowoduro yittəkkəni. Marne, kasadde ki-
dawunəmbe falnja gairo walləkko!’ nəkki.”
20 Daji cije na bawanjuyero leyeno. Amma bawanjudə kuruwun tia
kirunniya, jauro njunoje cəgase daunjuro kamdiye lewa kərawoye tiro
kiddo.
21 Daji tadadəye tiro: “Bawa, Mai Samema yero biwu yiddəkkəna, ni
yero biwu njəddəkkəna. Kua wua tadanəmlan bowoduro yittəkkəni,”
yeno.
22 Amma bawadəye wolodiyanjuro: “Duwan lenowo, kalwu gari
ngalwodəa kudowo tiro luwunowo. Ngulondonjuro kulum yakkowo, sinju
yero suno yakkowo.
23 Koro kənna kaisuadəa kudowo duwanowo. Bəri ngəməriye buiyo,
bikke diyo,
24 dalilnjudə tadani adə nuna duwon roaro walyeno, faccəgəna duwon
tia kiwandəkko nangaro,” yeno. Daji karwunja jauro kəjije ngəməri
badiyera.
25 «Sa adən tada kuramadə kulon. Fado karəngenniya, ganga-a algaita-a
nukcai fangeno.
26 Wolodi laaa bowoje awo wakkajənadəa kiworo.
27 Tiye: “Kannanəm diye walde iso. Bawanəm tia kəlewa salai
cuwandəna nangaro, kənna kaisuadəa duwajəna,” yeno.

28 Daji tada kuramadə gərgaje fadodəro ngawo wayeno. Bawanju cije
culuwe tia lowodu ngəskeno.
29 Amma tiye bawanjuro: “Akko kərwu kadaro kaɽea gairo ngənəptəkke
niro kida njəddəkki, koro sawiso mananəm ngokki yaye, ngaltema wuro
kani təngəɽima sime sawawani-a ngəməri diyende.
30 Amma tadanəm adə, arsiyinəm sammaa jawarraro rəməs cikkeje
basarje walde kadinniyama, tiro kənna kaisuadəa duwayeyem!”
31 Daji bawadəye tiro: “Tadani, ni sawiso nanin kərgam, koro awo kakke
samma kaanəm.
32 Ngəməri dio-a kəji fanda-a ani andiro wajimsaana diye, dalilnjudə
kannanəm adə nuna duwon roaro walyeno, faccəgəna duwon tia ki-
wandiye nangaro,” yeno.»

16

Misal wakkil nangaaye

1 Koro Isa walde fuwurawadəro: «Gaɽiwu laa wakkilnjua duwon, am
nanjuro isane wakkilnjudəa ngadarjane arsiyinju basarji yera.
2 Gaɽiwudə tia bowoje: “Awi kəlanəmlan wuljai fakkənadə? Balas
sədde, kua adən fuwun ni wakkilni gəni,” yeno.
3 Daji wakkildəye karwunjun: “Bani ngimba nanwakkilnin wua sut-
tuluwunadə, awi gəle dikki? Dunoni bareye bawo, koro lowo dio ye wuro
nangua.
4 To, awo wua kidanin suttuluwiya dikke am fannjan samoyidəa
nokkəna,” yeno.
5 Daji am duwon banju ngimba kasuro jəgai sammaa tilo tiloyen bowoje
burwoyedəro: “Ndawuro bani ngimba nia njəgai?” cəne tia kiworo.
6 Tiye: “Kəndawu jaitunne tono miaro,” yenniya, wakkildəye tiro:
“Kakkadunəm kasuye ngone duwan namme fiwu ruwune.”
7 Koro kam gadero: “Ni nda, ndawuro nia njəgai?” yeno. “Algama buwu
miaro,” yenniya, wakkildəye: “Kakkadunəm ngone fisku ruwune,” yeno.
8 Banju ngimbadə wakkil jire bawoa kəla nanganju adəyen kingoro,
dalilnjudə duniawu arsiyinjalan nanga kam fandoyen jama Alayea kojana
nangaro.
9 Nayiro wulnjagakki, arsiyi dunia adəyelan sawawa fandowo. Sa
dajənalan, nayia kəndəgairam sawisoyen ngəlaro njamoyi.
10 «Kam awo ganan jireadə, ngəwu yen jirea. Koro kam awo ganan jire
bawoadə, ngəwu yen jire bawoa.
11 Arsiyi dunia adəyen jirenambu diwwaa, wundu gəle arsiyi jireye
sameyedəa mukkondoro cakki?
12 Koro ləman kaando gənidəlan jirenambu diwwaa, wundu gəle nayiro
nuwa kaando njadi?
13 Wolodi fima rakce wolodi kəma yindiyero waljiwawo. Bi fal waje fal
cərayi, bi fal bərsəmje fal bassi. Nayi ye ranguwe wolodi Ala-a wuɽi-ayero
walluwwawo.»

Attaura Nawi Musaye-a nodo bargaa Alaye-a

14 Farisawa tayi wuɽi rawowu nangaro awo ani sammaa fangeranniya,
Isaro rudu gənayeyera.
15 Isaye tayiro: «Nayi fuwu amben kəlandoa jirewuro ngonuwwa, amma
Ala awo karwundoye nojəna. Awo fuwu amben ngəlaro jajakcaidə na
Alayen waada.

16 «Attaura-a kitawuwa nawiyaye-adə dasaana duwon har jaman
Yahaya Kasalamaye kadio. Tən sa adən kawuɾi kəji nodo bargaa Alaye
ambo wuldiyi, koro wundu yaye tiro ngaworo məldi.
17 Adə yaye səkkal fal Attauraye baworo waldudəro same-a cidi-a
baworo walduma budu wo.
18 Wundu duwon kamunjua dəpce gade niyajənadə kənjəna cədəna.
Koro kam duwon kamu dəpkadaa niyajənadə, ti ye kənjəna cədəna.

Misal gaɾiwu laa-a Lajarus-aye

19 «Gaɾiwu laa mbeji, yim nguson kajəmu kime so, kaila linne ngalwo
so luji ye, kullum tamtam-a daraja-alan napci ye.
20 Cinna fannjuyen ngudi laa ye bowada tiyinju samma tunoa mbeji,
cunju Lajarus.
21 Kənanjuadəro, kəmbo tewur gaɾiwudəyen cidiro fidənadəa boro
mangarji kərga, koro kəriyama isane tunowanjudəa məməlaccai.
22 Ngudidə bawoyenniya, malaiyawa tia ngojane gəre Nawi Ibrahimbero
kesado. Gaɾiwudə ye bawoje tia sittərayera.
23 Curo kannuyen ajawu jauro cai duwon, kəla sapkenniya, kuruwun
Nawi Ibrahim-a gərenjun Lajarus-aa kiro.
24 Daji yilje: “Bawande Ibrahim, wua njunosəne Lajarussa node ci
ngulondonjuye ingiro ləpcuwo təlammi samjo, curo kannu adəyen jauro
bone yakki, diye!” yeno.
25 Amma Nawi Ibrahimbe tiro: “Tadani, tange sa dunialan jauro kəji
yamidə, Lajarus ye jauro kuttu caidə. Amma kərma ti na adən ronju
bowada, ni ye curo boneyen kərgam.
26 Koro ngawo adəyeman kattenden bəlaa kura kuruwu fetta, bare
nanden wunduma cije nandoro lejənni, bi nando yen wunduma nandero
isənni nangaro!” yeno.
27 Tiye: “Marne, Bawa, lowonjəkkəna, Lajarussa fado bawaniyero node,
28 yaanani uwu mbeji. Kolle lejo tayia galajo, bare tayi ye na ajawuye
adəro isanniro!”
29 Amma Nawi Ibrahimbe tiro: “Attaura-a kitawuwa nawiyaye-a nanjan
mbeji. Kolle tayia fanja!” yeno.
30 Koro tiye: “A’a, Bawa Ibrahim! Amma kam laa karmolan cije nanjaro
leyenoa, tuwa cadi,” yenniya,
31 Nawi Ibrahimbe: “Attaura-a kitawuwa nawiyaye-a fanduro wayeraa,
kam nuna roaro walje cijənama kasaccaiwawo.”»

17

Bare kamba karwulan tawwi!

1 Daji Isaye fuwurawanjuro: «Awowa casakke am taljane biwu cadidə
kadu baworo isai, amma kuttunju kam tiyen isaidə!
2 Kamdəye daunjuro kau neduram mafəndi lujagane bərəmbo
gəpcaanama tiro ngalwo, tadawa sanana aniye falnjaa cakke talje biwu
cədidəro.
3 Hangal gənanowo! Kəraminəm biwu niro njəddia, tiro wulgəne.
Təmjia, tia gawurne.
4 Curo kawu fallen tulurro biwu ngiddo yaye, tulurro walde ise niro:
“Təmməkkəna,” cənia, tia gawurne.»
5 Daji kəngayambadəye Kəmadəro: «Kambərsendedəa yirgai!» yeran-
niya,

6 Kəmaye tayiro: «Ca kambərsendo mbejia, kasuni mutarre gai
təngərima yaye, ranguwe kəska kura adəro: “Məktəne, curo bərəmben
koktəne!” wulgəwiya, manando jəgai.
7 «Kamndo laa kəreanju kulo baredu bi ləman neworo leje karaan walde
isiya, tiro: “Duwan are namme bəri bui!” cəni wa? A’a!
8 Tiro: “Bəri desəgəne, kajəmunəm kadawu bawoa yakkəmiya, are
kəmboni kude fisəgəne. Bukke yakkiya duwon, ni ye bui yai,” cəni.
9 Koro kəreanju awo tiro wuljəgənadəa cədəna nangaro, tia wuseji wa?
A’a!
10 To, nayi ye awo Ala wulnjaana sammaa diwe ceriya, adəgai wullowo:
“Andi kəreawa faida bawoa, awo wajimsaana bas kidiye!”»

Isaye am barasua mewu isangaduwu

11 Isa bərni Jerujalembero ledu cədi duwon, kərangi katte cidi
Samariyaye-a Galileye-aa giya.
12 Bəladeya laa karəngenniya, kongwa barasua mewu tia kapkeyera.
Kuruwun dajane
13 kowo sapcane tiro: «Sayinna Isa, marne andia njunosane!» yera.
14 Isa tayia kirunniya, tayiro: «Lenowo, rimannadəro fəledəgənowo!»
yeno. Lejai ngai duwon, ngajane tayirro walyera.
15 Falnja ngajənaro asuyenniya, kowo sapce Alaa cungoriaro walde
16 fuwu Isayen tungurumje ngumnju cidin gənaje tia wuseyeno. Tidə
kam Samariyaye.
17 Daji Isaye: «Tayi mewu samma ngajana, mare? To, nda tayi ləgardə?
18 Kusotto adəro kajia, wundunjama walde Alaa wuseji bawo wa?»
19 Daji kamdəro: «Cine lene! Kambərsenəm nangaro njəkkawo
fandəmma,» yeno.

Kənde nodo bargaa Alaye
(Mat 24.15-28, 36-44)

20 Yim laa Farisawaso Isaro kəla yimbi nodo bargaa Alaye duniaro isiyen
keworənniya, tayiro: «Nodo bargaa Alaye asuduramsolan gəni isi,
21 koro wundumaye: “Akko ti!” bi “Towo ti!” wuljiwawo. Nonowo, nodo
bargaa Alayedə dawundoman kərga,» yeno.
22 Daji Isaye fuwurawadəro: «Sa ise kawu fal yayero Tada Kambedəa
kuroro jauro raawwa, amma tia ruwwawo.
23 Amsoye nayiro: “Akkonju!” bi “Towonju!” caniya, bare lenuwe tayia
gawwi.
24 Jiri same ci fallan har todəro cuwalde wassidə gai, yim kəndenjuyedən
Tada Kambedə ye ngai.
25 Amma Ala kadarjəna, sai jauro bone cane am jaman adəyedə tia
wajaiya duwon.
26 «Jaman Tada Kambedəye alamanju jaman Nawi Nuhuye gai.
27 Sadən amso jawui ye, casai ye, larusa so, niya so cadi ye ngai duwon,
har yim Nawi Nuhu maaradəro ngaye ingi tufanaye ise tayi sammaa
siyeyeno.
28 Koro alamanjudə jaman Nawi Lutuye gai. Amso jawui ye, casai ye,
kasuwun luwa so, lado so cadi ye, kulo barejai, fado casandi ye kasarga.
29 Daji yim Nawi Lutu bəla Sodomben culuwunadən, dəlawu kannuye-a
kauwa kannuaye-a samen cudure tayi sammaa siyeyeno.
30 Yim duwon Tada Kambedə fəlediyidən adəgaima wakkaji.

31 «Yim adən kam duwon kəla soronjuyen karenju ye curo soroyen
dəganadə bare jəpce kare ngoje leji cəne curo sorodəyero ngaanni! Koro
kam kulolan dəganadə ye bare fadoro waldənni!
32 Tangowo kamu Lutuyea!
33 Wundu duwon ronju ɾiwo cəraanamadə ronjudəa cuwatki, amma
wundu duwon ronju* cuwatkənamadə ronjudəa cəɾiwi.
34 Nayiro wulnjagakki, yim adən bune am yindi dəgəl tilon bowada
duwon, fal ngojane fal koljai.
35 Koro kamu yindi ye kallo nedu cadi duwon, fal ngojane fal koljai.
36 [Kongwa yindi ye kulon duwon, fal ngojane fal koljai.]»
37 Daji fuwurawanjuye tiro: «Kəma, ndaran awo adə wakkaji?» cane tia
keworənniya, tayiro: «Na ɾiwa dəganalan kowuwaso ye captai,» yeno.

18

Misal kamu kwa faccəgənaa-a alkali-aye

1 Daji Isa fuwurawanjuro kəla sawiso təma koljannilan moduwa
cadoyen misal adəa kiddo.
2 Tayiro: «Bəla laan alkali laa Ala yea rijənni, kam yea nangujənni mbeji.
3 Koro curo bəla adəyen kamu kwa faccəgənaa laa ye mbeji. Kullum na
alkalidəyero ise tia lowoje: “Wuro shara kəla kəladoniyen sədde!” cəni.
4 Tussəna sonju cəmowonni, amma ngawo adəyen alkalidə karwunjun:
“Ala yea rikkəni, kam yea nangunəkkəni yaye,
5 kamu adə kullum wua suwolsəna nangaro, tiro shara yiddəkki, bare
kənde ngəwunjudən karwuni təgəmbo jajənniro!” yeno.»
6 Daji Kəmadəye: «Awo alkali jirenambuma adə wuljənadəa fanowo!
7 To, Ala nda, am kərejəna bune-a kausu-aro tiro sonja caddidəro shara
kəla kəladowanjayen cəddiwawo wa? Ra, kawu kadaro tussəna duwon,
tayia banajiyi?
8 Nayiro wulnjagakki, duwaman sharanja kamji. Adə yaye sa Tada
Kambedə duniaro walde isiya, koro yaye kambərse dunialan cuwandi
wa?»

Misal Farisa-a akki mowoma-aye

9 Daji Isa am tayi kəlanjaa jirewuro ngojane am gadea rujanaro misal
adəa kiddo:
10 «Am yindi moduwa dioro Fado Alayero lejane kasargawo. Kam faldə
Farisa, faldə ye akki mowoma.
11 Farisadə cije daje karwunjun moduwa cəde: “Ala, wu am gade-a gade
nangaro wusenjəkkəna. Wu barwu gəni, diwi dioma gəni, kənjənama
gəni, bi akki mowoma adə gai gəni.
12 Wudə curo mawuyen yindiro asem dikki, koro awo fandəkkəna ngan
fal curo mewuyen sadaaro yikki,” yeno.
13 Amma ti akki mowomadə, ngawolan daada kəlama sapcənnin
nganjinju bakciaro:* “Ala, wu biwuma, wua njunosəne!” yeno.
14 Nayiro wulnjagakki, Farisadəa gəni, akki mowomadəa Ala jiremaro
ngojo. Nonowo, wundu duwon kəlanjua jajakcənamadə, tia bassai. Koro
kam kəlanjua awimaro ngojənnimadə, tia jajakcai,» yeno.

---

* **17:33** 17.33 ronju - Kam duwon ronju na Alayen ɾiwo cəraanamadə ronju dunian cuwatki, amma kam duwon Isa nangaro ronju dunian cuwatkənamadə ronju na Alayen cəɾiwi. * **18:13** 18.13 nganjinju bakciaro - Karwukutta fəledu.

Isaye yalla sananaro barga dəptuwu
(Mat 19.13-15; Mar 10.13-16)

15 Am laa Isa yallanja sananaa mukkon lejoro nanjuro cawudi duwon,
fuwurawadə adəa kerunniya, amdəa wusayera.
16 Amma Isa yalla sananadəa bowoje fuwurawanjuro: «Yalladəa
kollowo naniro isa, bare tayiro dapkəwwi! Nodo bargaa Alayedə am tayi
gaiye nuwanja, diye!
17 Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon tadaana gai nodo bargaa
Alayedəa kasaccənnidə təmmaro ngayiwawo!» yeno.

Kam kura laaye ro sawisoye mada
(Mat 19.16-30; Mar 10.17-31)

18 Kam kura laaye Isaro: «Maləm ngəlama, awi dikke ro sawisoye
fandəkki?» cəne tia kiworo.
19 Isaye tiro: «Awiro wua ngəlaman bowosəmi? Ala gənia, wunduma
ngəla bawo.
20 Wadawadəa† nonəmma: Bare kənjəna dimmi, bare ro kambe
tuluwummi, bare nambarwu dimmi, bare sheda kambu dimmi, bawanəm-
a yanəm-aro daraja ye!»† yeno.
21 Kamdəye: «Tən gananilan wada ani sammaa gakkəna,» yeno.
22 Isa adəa fangenniya, tiro: «Koro yaye awo fal nia maunjəna.
Kəndanəm sammaa lade talaawaro dagargəne, arsiyi samelan fandəmi.
Daji are wua səgai!» yeno.
23 Kamdə adəa fangenniya, ti jauro gaɾiwu nangaro karwukutta tia tai
daje kida.
24 Isa karwukuttanjudəa kirunniya, tiye: «Gaɾiwuye nodo bargaa
Alayero ngawonju jauro jau, diye!
25 Gaɾiwuye nodo bargaa Alayero ngawonjudəro kaɾimoye cuwuɾi
ɾiwurayen kodunjuma budu wo!» yeno.
26 Am adəa fanjanadəye tiro: «Assha! Adəgaia, wundu gəle njəkkawo
cuwandi?» yera.
27 Isaye: «Awo kambo yojiwawodə Alaro yoji!» yeno.
28 Daji Biturusse tiro: «Akkonde awindeso kolliye nia njəgaiyena,»
yenniya,
29 Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, wunduma nodo bargaa Alaye
nangaro fado, bi kamu, bi yaana, bi bawa, bi ya, bi yalla koljənadə,
30 dunia adəman awo koljənadəmaa ngəwuro kojəna cuwandiwa-
wodəma bawo. Koro leira wakkajiya, ro sawisoye ye cuwandi,» yeno.

Isaye kənyakkuyero kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mat 20.17-19; Mar 10.32-34)

31 Isa mewun yindindəa səgəriro cuttuluwe tayiro: «Fanowo, Jeru-
jalembo leniye, koro awo nawiyaso kəla Tada Kambedəyen ruwujana
samma wakkaji.
32 Am tia cadane mukko kərdiyayero casakke, tayi ye tia rujane rarajane
tiro lallaɾi tuwajagane
33 kirwolan jajarjane roro ceyesi. Koro kawu yakkua roaro walje ciji,»
yeno.
34 Amma fuwurawadə awima asujanni. Maananju tayiro gəraaada
nangaro, awo wuljənadəa nojanni.

---

† **18:20** 18.20 wadawa - Wadawa curo Attaura Nawi Musayen ruwuwada.

† **18:20** 18.20 NL 20.12-16; SK 5.16-20

Isaye kambua isangaduwu
(Mat 20.29-34; Mar 10.46-52)

35 Isa bəla Jerikoye karəngenniya, kambu laa ci jawallen napkada lowo
cədi mbeji.
36 Jama kojairo fangenniya, awi wakkajoro kiworo.
37 Tiro: «Isa kam Najaratte kodu cədi,» yera.
38 Daji kowo sapce: «Isa Tada Mai Daudaye,‡ wua njunosəne!» yeno.
39 Am fuwu gərjana lejaidə tiro jakkade mədək napco yera, amma cayea
kojənaro kowo sapce: «Tada Mai Daudaye, wua njunosəne!» yeno.
40 Daji Isa daje tia nanjuro cawudo yeno. Kewudənniya, tiro:
41 «Awi niro njəddəkkiya, raam?» cəne tia kiworo. Tiye: «Kəma, sim
fandəkkiya, raakko!» yeno.
42 Daji Isaye tiro: «Sim fande! Kambərsenəm nangaro nanlewa
fandəmma,» yeno.
43 Sadəman sim cuwande Alaa cungoriaro Isaa giya. Jama samma adəa
kerunniya, tayi ye Alaa jajaktu badiyera.

19

Isa-a Jakaya-a

1 Isa bəla Jerikoyero ngaye reje kodu badiyeno.
2 Bəladən kam laa mbeji, cunju Jakaya. Ti kura akki mowomasoye ye,
jauro gaɗiwu ye.
3 Wundu ti Isa wo cəne tia kuroro maji, amma kəla jama kadayen
rangəme kuroro tiro katkero, ti kori nangaro.
4 Daji Isaa kuroro cəgase fuwuro leje na Isa kojidəyen kəla tarmu
laayero tatkeno.
5 Isa nadəro kadinniya, kəla sapce tiro: «Jakaya, duwan jəmme, ku sai
fannəmlan jəmməkkiya!» yeno.
6 Jakaya ganje jəpce karwu kəjiaro tia kapciye sosayeno.
7 Jamadə adəa kerunniya, karwunja waje: «Fado biwumayen jəpcəna!»
cani.
8 Amma Jakaya cije daje Kəmadəro: «Kəma, reda kəndaniyedəa
talaawaro yikki. Koro kam laayen wuɗi cukkowonaro mowokkənaa,
kawak dewu tiro kalakkəgəkki,» yeno.
9 Daji Isaye: «Ku fado adən njəkkawo jəpcəna, dalilnjudə kam adə ye
kaduwu Nawi Ibrahimbe* nangaro.
10 Nonowo, Tada Kambedə am faccaanaa maje njəkkaworo kadio,» yeno.

Misal Mai-a wolodiyanju-aye
(Mat 25.14-30)

11 Jamadə awo ania kərənjai ngai duwon, Isa tayiro misal wulduwu
badiyeno, dalilnjudə Jerujalemba karənjəna ye, koro tayidə nodo bargaa
Alaye sadəman duniaro jəpciyiro təmajana ye nangaro.
12 Tayiro: «Maina laa lardu kuruwu laaro leje kərmai lardunjuye
cuwande walde isi cəne sapturo ciyeno.
13 Daji wolodiyanju mewu bowoje wundunja yayero mina† fal fal ce
tayiro: “Kawu waldəkke isəkkiro tilan sawur dewo,” yeno.

---

‡ **18:38** 18.38 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye. * **19:9** 19.9 kaduwu Nawi Ibrahimbe - Jakaya ye Nawi Ibrahim gai Alaa kasacce na Alayen njəkkawo cuwandəna. Adəma nangaro Jakaya kaduwu jireye Nawi Ibrahimbe. † **19:13** 19.13 mina - Mina faldə alwasi kida kawu miaye.

14 Amma am lardudəye tia wajane, har ngawonjun am canode: “Kam
adə maindero waljidəa rayiyende!” yera.
15 «Maije kadinniya, wada ce wolodiyanju tayiro wuɾi cinadəa bowoja
isa awiso sawurlan cawandoro nojo yeno.
16 Burwoyedə ise tiro: “Barganəmmin, akko mina simmadən mina gade
mewu fandəkko,” yeno.
17 Maiye tiro: “Wuse, wolodi ngəlama! Awo ganan aman dimma
nangaro, nia lawan bəla mewuyero galanjəkki,” yeno.
18 Yindiyedə ye ise tiro: “Barganəmmin, mina simmadən gade uwu
fandəkko,” yenniya,
19 Maiye: “Nia lawan bəla uwuyero galanjəkki,” yeno.
20 Daji wolodi gade ye ise tiro: “Barganəmmin, akko minanəm. Tia
kesolan kərnəkke dam gənayekko.
21 Ni kam jau nangaro, ringekko. Awo gənanəmmidəa ngonəmi, awo
nadəmmidə yea kalanəmi,” yeno.
22 Maiye tiro: “Mana cinəmben shara njəddəkki, wolodi kəlado! Wu
kam jau, awo gənakkəni ngokki, koro awo nadəkkəni kalakkiro nonəmma,
gəna?
23 To, awiro gəle wuɾinidəa bankilan gənanəmmidə? Ca ngai dimmaa,
waldunidən wuɾini riwanjua mowokkəna,” yeno.
24 Daji Maiye am nadən daadadəro: “Minadəa nanjun mowowo, kam
nanjun mewuadəro yowo!” yeno.
25 Tayiye: “A! Barganəmmin, nanjun mewu mbeji, diye!” yeranniya,
26 Maiye: “Nayiro wulnjagakki, wundu duwon nanjun awoamadə,‡ tiro
casargai, amma kam nanjun bawomadə,§ awo cədanadəmaa tilan camoyi.
27 Kəladowani mainjaro walləkkiro wajanadəa kudowo fuwunin roro
yejowo!” yeno.»

KIDA ISAYE JERUJALEMNIN

Isaye mai gai Jerujalembo ngawo
(Mat 21.1-11; Mar 11.1-11; Yah 12.12-19)

28 Ngawo Isa adəa wuljənayen, koro walde kəla fuwunna Jerujalembo
ledu badiyeno.
29 Gəre bəlawa Baitfaje-a Baitani-aye na Kau Jaitunne canidəa
karəngeranniya, Isa fuwurawanjuye yindi cunode
30 tayiro: «Bəla fuwundoyedəro lenowo! Ngawuwiyama, koro kutta
wunduma tiro ngalte juwanni tuwada nagəwi. Fərangowo kudowo!
31 Kam laaye: “Awiro fəranguwi?” cəne nayia njaworia, tiro: “Kəmadə
tilan məradunjua,” wulgənowo!»
32 Daji am tayia cunodənadə lejane Isa tayiro wuljəgənadə gai nayeyera.
33 Kuttadəa fərakcai duwon, kəmanjusoye tayiro: «Awiro fəranguwi?»
yeranniya,
34 tayiye: «Kəmadə tilan məradunjua,» yera.
35 Daji kuttadəa* na Isayero cawude kalwunja kəladəro ferjagane tia
ngoyeyera.
36 Leji adəgai duwon, am kalwunja kəla jawallen feryera.

‡ **19:26** 19.26 wundu duwon nanjun awoamadə - Kam mana Isaye fanjidə, nodunju cərgane caye kojənaro asuji. § **19:26** 19.26 kam nanjun bawomadə - Kam mana Isaye fanjiwawodə, nodunju ganadəmaa tilan camoyi. * **19:35** 19.35 kuttadəa - Noduwuram Isa mai gai rokura bawoa Jerujalembo kəlewan ngayiye.

37 Na jawal Kau Jaitunnedən jəpcidəa karəngenniya, fuwurawanju
samma karwu kəjiaro kowo sapcane kəla awo ajabba ajabba carunayen
Alaa njungoro badiyera.
38 Tayiye: «Bargaa mai cu Kəmandeyen isimadə! Kərma duwon katte
Ala-a amnju-ayen nanlewa kərga, Mai Samemaro daraja tio!»† cani.
39 Curo jamadəyen Farisawa laaye Isaro: «Sayinna, fuwurawanəmbo
wulgəne gəm cado!» yeranniya,
40 tiye: «Nayiro wulnjagakki, nəmgeraa, dongur kauyesoma burwu
casakki,» yeno.

Isaye Jerujalembo njikkiro

41 Isa Jerujalemba del karənje bərnidəa kirunniya, tiro kikkiro.
42 Bərnidəro: «Kai! Ca ku awo nanlewa njukkudidəa nonəmmaa, amma
kərma nodu adə niro gəraaadaro waljəna.
43 Adə nangaro yim laa ise kəladowanəm dirinjane kəlnjane kanji fiyen
yaye kikiminjagane garunəmbo cidi capcagane tiyen kojane
44 ni-a am curonəmlan dasaana-a sammaa təgəmbo sinjagai, har kau
falma kəla kamanjuyen gənaada baworo cadi, dalilnjudə sa Kəmande
amnjua cəkkayiye isənaro nonəmmi nangaro,» yeno.

Isa Fado Alayen
(Mat 21.12-17; Mar 11.15-26; Yah 2.13-25)

45 Daji Isa balballa Fado Alayero kərgaanniya, kare ladomasoa dudu
badiyeno.
46 Tayiro: «Kitawulan ruwuwada: “Fannidə fado moduwaye!”,† amma
nayidə tia jongo gəndewuyero kalakkew!»† yeno.
47 Yim nguson Isa Fado Alayen jamaa alamdu cədi duwon, wurawa
ɾimannaye-a maləmba Attauraye-a amwurawa jamaye-a tia njejoro majai,
48 amma jawal cawandənni, dalilnjudə jama samma hangalnja nanjun
tia fanjana nangaro.

20

Kənduwo Isaye ndaran isi?
(Mat 21.23-27; Mar 11.27-33)

1 Yim laa Isa Fado Alayen jamaa alamje tayiro kawuɾi kəji Alayedəa
wuljiyi duwon, wurawa ɾimannaye-a maləmba Attauraye-a amwurawa-a
nanjuro isane
2 tiro: «Andiro wulsagane, kənduwo filan awo ania dimi? Wundu niro
kənduwo adəa njo?» cane tia keworo.
3 Isaye tayiro: «Wu ye nayiro koro fal njaddəkki, wulsəgənowo!
4 Kasala Yahaya jamaro cəddənadə, sameyen kadio ra kamben?» cəne
tayia kiworo.
5 Daji kattenjan sawardane: «“Sameyen” wulliyea, andiro: “To, awiro
gəle tia kasadduwwidə?” cəne sawori.
6 Amma “Kamben” wulliyea, jama samma andiro kau gəgəmsagane
seyesi, dalilnjudə Yahayaa nawiro ngojana nangaro.»
7 Daji Isaro ndaran kadiomaro nojanni yera.
8 Isaye tayiro: «Wu ye kənduwo filan awo ania dikkidəa wulnjagakki-
wawo,» yeno.

† **19:38** 19.38 Jaw 118.26 † **19:46** 19.46 Ish 56.7 † **19:46** 19.46 Iri 7.11

Misal jərwu agəriduwu kəladowaye
(Mat 21.33-46; Mar 12.1-12)

9 Daji Isa misal adəa jamaro manaduwu badiyeno. Tayiro: «Kam laa
jərwu inabbe cəde jərwuwu laaro agərijiye bəlawuro kawu kadayero
sapkada.
10 Sa fərdoye kidənniya, nuwanju cuwandoro kaɽeanju laaa na
jərwuwudəyero kinodo. Amma jərwuwudə tia cadane bakcane mukko
dea duyera.
11 Koro walde kaɽea gade kinodo. Ti yea cadane bakcane basarjane
mukko dea duyera.
12 Koro walde kaɽea yakkuye kinodənniya, caye gai ti yea larujane
duyera.
13 Daji kəma jərwudəye: “Awi gəle dikki? Tadani raakkənadəmaa
nodəkki. Waneye tiro daraja cadi,” yeno.
14 Amma jərwuwudə tadanjudəa kerunniya, kattenjan: “Adəma
warasamadə wo! Tia yejiyo, warasadə kaandero waljo!” yera.
15 Daji tia cadane jərwudəlan cattuluwe roro keyeso.
«To, kəma jərwuyedə awi cədi?
16 Ise jərwuwu ania roro ceje am gadero jərwunjudəa ci,» yeno. Jamadə
adəa fangeranniya, tayiye: «Suwana! Bare ngairo waljənni!»
17 Amma Isa tayia ninije: «To, awi maana awo kitawulan ruwuwada
adəye?

“Kau duwon fado tandomaso wajanamadə,
tima kau tandoye sammaro faidaaro waljənadə wo.”†
18 Nonowo, kam kəla kau adəyero cukkurənamadə nanamdi,
koro kaudə kambo cukkuriya, kəluwuro kalakci,»† yeno.

19 Maləmba Attauraye-a wurawa ɽimannaye-a jawal tia taye majai
duwon, jamadəa riyera, dalilnjudə kəlanjaman misaldəa kidoro asujana
nangaro.

Kambiwu kəla akki njoyen
(Mat 22.15-22; Mar 12.13-17)

20 Daji wurawa adinwuye ani Isaa məlastu badijane curo mananjuyen
cada mukko gomnayero casakkoro am laa jirewu gairo kəlanja kalakcanaa
nanjuro kenodo.
21 Tiro: «Sayinna, mana wuldunəm-a jamaa alamdunəm-a samma
jirero noniyena, koro wundumaa gayirnəmbawo ye, jawal Alaye kalkallo
yikkərami ye.
22 To, Kaisarro* akki njodə, andiro halal ra haram?» cane tia keworo.
23 Amma Isa niadiwinjadəa asuje tayiro:
24 «Wuro dinariyus† fəlesəgənowo rukke! Cu-a kəla-a wunduye tilan
dasaa?» cəne tayia kiworənniya, tiro «Kaisarre,» yera.
25 Daji Isaye tayiro: «Ngaimaa, awo Kaisarredəa Kaisarro yowo, koro
awo Alayedəa Alaro yowo!» yeno.
26 Adəgaima rakcane fuwu jamayen Isaa curo mananjuyen cadanni.
Jaawunjudəa jauro ajapcane mədək napkera.

---

† **20:17** 20.17 Jaw 118.22 † **20:18** 20.18 Ish 8.14; Dan 2.34-35 * **20:22** 20.22 Kaisar - Gomna kura Rombe † **20:24** 20.24 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle.

Kambiwu kəla cinowo duniayen
(Mat 22.23-33; Mar 12.18-27)

27 Sadusiya laa, tayi cinowo duniayea kasaccannidə, na Isayero isane
28 tiro koro cadde: «Sayinna, Nawi Musaye: “Kam laa yanjugəna
tada bawo bawoje kamu koljia, kamu yanjugəna faccəgənayedəa niyajo
yanjugənaro kaduwu majuwo!”† ruwujəna.
29 Akko yaana tulur mbeji. Burwoyedə kamu ngoje tada cuwandənnin
bawoyeno.
30 Yindiyedə ye kamudəa niyayenniya, ngai.
31 Yakkuyedə ye ngai. Adəgaima tayi tulurso tada cawandənnin
bawoyera.
32 Ngawo adəyen kamudə ye bawoyeno.
33 To, tayi tulurso tia camowonadə, cinowo duniayen kamu wundun-
jayero walji?» cane tia keworo.
34 Isaye tayiro: «Am jaman adəye larusa so, niya so cadi,
35 amma am duwon leira-a karmon cidu-aa cawandənadə larusa so, niya
so cadiwawo.
36 Karmon cidudən nuwanjaa nangaro, tayidə tadawa Alaye, malaiyawa
gai rakcane gadero sanuiwawo.‡
37 Koro Nawi Musa kəlanjuma kitawulan na kannu dawu kəska
cambiyedən am bawojana cijaidəa tabbaccəgəna. Tidə Kəmandea Ala
Ibrahimbe-a Ala Isakuye-a Ala Yakubaye-alan bowoyeno.†
38 Kəmandedə Ala am nunaye gəni, am roaye, nanjun tayi samma ronjaa
nangaro,» yeno.
39 Daji maləmba Attauraye laaye tiro: «Sayinna, jaawunəmdə kalkal!»
yera,
40 Adəgaima wunduma cinju mudu kaje tiro koro gade cəddənni.

Almasiwudə Tada Mai Daudaye
(Mat 22.41-46; Mar 12.35-37)

41 Daji Isaye tayiro: «Ndayilan Almasiwudə Tada Mai Daudaye§ canidə?
42 Mai Dauda kəlanjuma kitawu Jawurayelan manaje: “Kəmandeye
Kəmaniro: ‘Namme kəmborammilan duwon,
43 kəladowanəmba cidiya sinəmbero yakkəkko!’ cənna.”†
44 Mai Daudaye tia Kəmalan bowojənadə, ndayilan gəle Almasiwudə
tadanjuro walji?» yeno.

Hal maləmba Attauraye
(Mat 23.1-36; Mar 12.38-40)

45 Jama samma tia kərənjai duwon, Isaye fuwurawanjuro:
46 «Maləmba Attaurayero hangal gənanowo! Kalwu kuruwua dadadu
caraana, koro kasuwulan lewa darajaa-a dandallan bi masəna kuralan na
darajaa-a jaumaro caraana.
47 Kamu kwa faccəgənaasoye kəndanja sammaa jawui ye, halnja
gəraduro fuwu jamayen moduwa kuruwuro gərjai ye. Am aniye ajawunja
leiran jauro kura!» yeno.

---

† **20:28** 20.28 SK 25.5 ‡ **20:36** 20.36 malaiyawa gai - Sawisoro na Alayen roa dasayi, gadero sanuiwawo. Adəma nangaro samelan kaduwu mada bawo. † **20:37** 20.37 NL 3.6 § **20:41** 20.41 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye. † **20:43** 20.42-43 Jaw 110.1

21

Sadaa kamu kwa faccəgənaaye
(Mar 12.41-44)

1 Isa kəla sapkenniya, arsiyiwu laa curo sanduwu sadaa fidaarambedəro
wuɾi fijagai kiro.
2 Koro kamu ngudi kwa faccəgənaa laa ye gursu kime yindi* fijiyi kiro.
3 Daji Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kamu ngudi kwa faccəgənaa
adə tayi sammaa kojənaro fijəgəna.
4 Tayi samma arsiyinjalan ngojane fiyeyera, amma ti ngudi duwon awo
ronju ɾiwoye ngaa fiyeyeno,» yeno.

Jawawi Isaye
kəla wurdu Fado Alaye-a sidu duniaye-ayen

Wurdu Fado Alaye
(Mat 24.1-14; Mar 13.1-13)

5 Fuwurawanju laaye kəla jiɾi Fado Alayedəa kauwanju shawa shawa-a
sadaa Alaro sadakcaana-alan janejanadəye kəlan manajai duwon, Isaye:
6 «Awo ruwi anidə, sanja cəde kau ani sammaa wurjane fijai, har tiloma
kəla kamanjuyen gapciwaworo walji,» yeno.
7 Tayiye: «Sayinna, sawi awo ani wakkajai? Koro awo ani sammaye
sanja cədiya, awi alama duwon ambo fəlediyidə wo?» cane tia keworo.
8 Isaye tayiro: «Hangal gənanowo, bare wunduma nayia njawatkənni!
Am ngəwu cunilan† isane: “Wuma ti wo!” koro “Sadə cədəna!” cani. Bare
tayia gawwi!
9 Kəriwu so, hangalsango soye lawar fanuwiya, bare yaanuwwi! Sai awo
ani burwon wakkajaiya duwon, amma sa njerorambe kua yaye cədənni.»
10 Koro Isa walde tayiro: «Lardu-a lardu gade-a lawaladai, koro kərmai-
a kərmai gade-a ye kattenjan kəriwu gərjai.
11 Cidi ye na gadegaden jauro loloji, wowa-a kəna-a ye na naro ngasayi.
Koro awowa riduye-a alama ajabba ajabba-a ye samelan fəledagai.
12 Amma kawu awo ani samma wakkajaidəro, nayia njadane basarnjane
dandalnin sərənjagai, kosoro njasakki, koro cuni nangaro‡ fuwu mai so,
gomna so yero njasadi.
13 Ngainin dama shedaro walduye fanduwi.
14 Adə nangaro kawudəro nia ngonowo, bare kəla awo kəlando moworo
wulluwiyen karwungai diwwi,
15 dalilnjudə wuma awo kalkal wulluwidəa njadəkki, koro curo
waduwundoyen wundunjama rakce nayia kambiwunjaiwawo.
16 Bawando-a yando-a so, yaanawando so, kəramiyando so, sawawando
so nayia njadane laandoa roro ceyesi.
17 Cuni nangaro am samma nayia wanjai,
18 amma kanduɾi kəlandoyema facciyiwawo.
19 Kanadi ngonuwiya, njəkkawo fanduwi.

Wurdu Jerujalembe
(Mat 24.15-28; Mar 13.14-23)

20 «Sa sojiya kada isane bərni Jerujalembea dirijane kəljana ruwiya,
wurdunju karənjənaro nonowo.

---

* **21:2** 21.2 gursu kime - Kunguna yaudiyaye tamannju ganama. † **21:8** 21.8 cunilan - Cu Almasiwu Alaye kəlanjaro ngojane tayima ti wo cani. ‡ **21:12** 21.12 cuni nangaro - Isaa kasadduwwa nangaro.

21 Sa adən am lardu Yahudiyayen dasaanadə cija kauro cagaso leja! Am
curo bərnidəyen dasaanadə ye caluwo, koro am karaanjulan dasaanadə
ye bare bərnidəro ngasaanni!
22 Dalilnjudə adəma sa ajawu gənaduwuyedə wo, ngainin awo kitawu-
lan ruwuwada samma wakkajai.†
23 Yim anin kamu curoa so, nganji cəmbia sodə, kuttunja! Masiwa kura
lardudəro ngayi, Ala jama adəro gərgajəgəna nangaro.
24 Laanjaa kashagarsolan ceyesi, laanja yea cadane kaɾea gai larduwa
gade sammaro casadi. Kərdiyadə Jerujalemba wurjai, har sa Ala tayiro
kadarjəgənadə cədiya.

Kənde Tada Kambedəye
(Mat 24.29-31; Mar 13.24-27)

25 «Samelan alamaso kəngal-a kumbal-a sillowuwa-alan tarui, dunia
yelan nuktu tekuye-a cambaldunju-a casakke jama larduwaye hangalnja
ciji.
26 Kəla awo dunialan wakkajiyen ambe karwunja kamde, har muwajai,
kənduwowa sameye jauro lolojai nangaro.
27 Daji Tada Kambedə kənduwoa-a jauro darajaa-a curo fofouyen isi
carui.†
28 Awo ani wakkadu badijaiya, danowo kəlando sangowo, sa nayia
meruduye karənjəna nangaro.»

Misal ya tarmuye
(Mat 24.32-35; Mar 13.28-31)

29 Daji Isa tayiro misal adəa cədde: «Akko ya tarmuye-a kəska gadeso
samma-a ruiwo!
30 Sa kaluwanja ɾidu badijana ruwiya, nayi kəlando nangəɾi
karənjənaro nonuwwa.
31 Ngaima awo ani wakkajai ruwiya, nodo bargaa Alaye karənjənaro
nonowo!
32 Jiremaro nayiro wulnjagakki, am jaman adəye sanuiwawo, sai awo
ani samma wakkajaiya duwon.
33 Same-a cidi-a baworo waljai, amma manani təmmaro baworo
waljiwawo.

Faadaro dəgaiwo!
(Mat 24.36-44; Mar 13.32-37)

34 «Hangal gənanowo! Bare curo njəmbəɾo so, sagarandu so, duni-
asuwol so hangalndo ngojane yim adə ise kel gai tadu bawo nayia rəp
njadanni.
35 Nonowo, yim adə am dunialan dasaana sammaro cukkuri.
36 Faadaro dəgaiwo, duno awo wakkaji sammaro kanuwe fuwu Tada
Kambedəyen daduye fandoworo sawisoro Alaa korowo,» yeno Isaye.
37 Adəgaima yim nguson kausu Isa Fado Alayen jamaa alamji, bune
bərnidən culuwe leje na Kau Jaitunne canidəyen waji.
38 Koro jama samma tawajane tia kərənduro Fado Alayero isai kasarga.

KARMO-A CIDU-A ISAYE

22

Isaa roro njejoro mada
(Mat 26.1-5; Mar 14.1-2; Yah 11.45-57)

† **21:22** 21.22 Hos 9.7 † **21:27** 21.27 Dan 7.13-14

1 Sala Burodi Yis Bawoaye tia sala Laya Njəkkayiramben bowojaidə
karənjəna.
2 Koro wurawa ɾimannaye-a maləmba Attauraye-a jawal Isaa njejoye
majai, amma jamadəa rijana.

Yahusa Iskariyot Isaa sərəttuwuma
(Mat 26.14-16; Mar 14.10-11)

3 Daji Yiwulis Yahusa kam tiro Iskariyot cani mewun yindindəye falnjaro
kərgawo.
4 Yahusa leje wurawa ɾimannaye-a wurawa Fado Alaye gureduwuye-a
rokko jande kəla jawal Isaa mukkonjaro sərəttuwuyen keddo.
5 Karwunja jauro kəjije tiro wuɾi cadi yeranniya,
6 Yahusa kasacce dama Isaa tayiro jama nojannilan sərəttuwuye mada
badiyeno.

Masəna sala Laya Njəkkayirambe
(Mat 26.17-25; Mar 14.12-21; Yah 13.21-30)

7 Sala Burodi Yis Bawoayen, yim duwon ngəlaro Laya
Njəkkayirambedəa* duwajaidə kidənniya,
8 Isa Biturus-a Yahaya-aa cunode tayiro: «Lenowo, masəna layayedəa
andiro dabbarsaganowo, buiyo!» yeno.
9 Tiro: «Ndaran tia dabbarniyeya, raam?» cane tia keworo.
10 Isaye tayiro: «Akko bərnidəro ngawuwiya, kam laa bule ingia
ngojəna-a kəla kəlluwi. Fado ngayidəro tia gaiwo ngawowo,
11 kəma fadoyedəro wulgənowo: “Sayinnaye kusottoram na
fuwurawanju-a rokko masəna layayedəa cadidə ndaran?”
12 Nayiro soro sameye ngim kura curon karea fəlenjagai. Nadən
masənadəa dabbarnowo!» yeno.
13 Daji fuwurawadə lejane jiɾi Isa tayiro wuljəgənadə gai awiso ke-
wando. Adəgaima masəna layayedəa dabbaryera.

Masəna Kəmaye
(Mat 26.26-30; Mar 14.22-26; 1Kor 11.23-25)

14 Sa kidənniya, Isa kəngayambanju-a rokko masənaro napkera.
15 Isaye tayiro: «Caman masəna Laya Njəkkayirambe adəa kawu bone
yakkidəro nayi-a rokko buiyeya, jaumaro raakkəna.
16 Nayiro wulnjagakki, na adən fuwun tia bukkiwawo, sai jiremaro nodo
bargaa Alayelan maananju wakkajiya duwon,» yeno.
17 Kənjaram curon dibenna ngoje Alaro ardiyenniya, tayiro: «Kənjaram
adəa taiwo, wundundo yaye ca!
18 Nayiro wulnjagakki, na adən fuwun ingi inabbe† yakkiwawo, har nodo
bargaa Alaye napciro,» yeno.
19 Daji burodi ngoje Alaro ardiyenniya, fəsakce tayiro ce: «Adə tiyini
nayi nangaro tinadə. Wua takturo adəa dewo!» yeno.
20 Adəgai koro ngawo masənayen kənjaram ngoje tayiro ce: «Kənjaram
adə aman bəɾin bunilan ndəpkada,‡ bu duwon nayi nangaro fidənadə.†
21 Kam duwon wua mukko kəladowaniyero sərənsiyidə, akkonju wu-a
rokko masəna diye.

---

* **22:7** 22.7 ngəlaro Laya Njəkkayirambe - Ngəlaro duwon bunju wowom karmoyero kadumadə.
† **22:18** 22.18 ingi inabbe - Diben. ‡ **22:20** 22.20 aman bəɾin bunilan ndəpkada - Bu Isaye aman katte Ala-a adamgəna-ayea tabbacciyidə. † **22:20** 22.20 NL 24.8; Iri 31.31-34

22 Tada Kambedə saptidəma,§ jiřı Ala kadarjənadə gai, amma kam
duwon tia sərəcciyidə, kuttunju!»
23 Daji kattenjan kəla wundunja awo adəa dioma woyen koro badiyera.

Wundunja kura wo?

24 Daji fuwurawadə kattenjan kambiwu kəla wundunja kura woyen cadi
duwon,
25 Isaye tayiro: «Maiya dunia adəye talaawanjaa raccagai, koro am
tayiro serma canidə ye kənduwonja fəlejai.
26 Amma nayidə, ngai gəni. Kuramandodə təngəřı gairo waljo, koro kam
nayia njanodimadə wolodi gairo waljo!
27 Wundu gəle kura wo? Kam masənaro napcənamadə ra wolodinjudə?
Kam masənaro napcənamadə, mare? Amma wudə curondon wolodindo
gai.
28 «Curo jaraptani sammayen nayima gərenin nammuw.
29 Jiřı Bawani wuro kərmai sinadə gai, wu ye nayiro njadəkke
30 curo kərmainiyen wu-a rokko buwe yawe, koro kəla kuris kərmaiyen
nammuwe jiřiya mewun yindin Israyilawuyero shara yidduwi.

Isaye Biturus tia angərji wuldu
(Mat 26.31-35; Mar 14.27-31; Yah 13.36-38)

31 «Siman, Siman, fane! Yiwulis jiřı am argəm lalajaidə gairo nayia
laladuro Alaa cuworəna,*
32 amma bare kambərsenəm kolləmmiro Alaa ngikkorəkko. Ni ye
waldəmiya, kəramiyanəmdəa dunoagəne!»
33 Biturusse tiro: «Kəma, koso bi karmoro dabbardəkkəna, ni-a rokko
leniyo!» yenniya,
34 tiye: «Biturus, niro wulnjəgəkki, gudowom ku kokkore cakkiwawo,
sai yakkuro wua angərsəmiya,» yeno.
35 Koro Isa walde tayiro: «Sa nayia wuřı bawoa, ngərwu bawoa, suno
gade ye bawoa njanodəkkənadən, awo laa maunjana wa?» cəne tayia
kiworənniya, «Mausanni,» yera.
36 Daji tayiro: «To, amma kərma kam wuřinjuadə ngojo, kam
ngərwunjuadə ye ngai, koro kam kashagarnju bawoadə ye kalwunju gari
cəlado fal ciwo.
37 Nayiro wulnjagakki, sai awo kitawulan ruwuwada adə wulan wakka-
jiya: "Amso tia biwumaro ngoyera."† Aaa, awo kəlanin ruwuwadadə
wakkaji,» yeno.
38 Tiro: «Kəma, akko kashagar yindi,» yeranniya, tayiro: «Kollowo,
cədəna,» yeno.

Moduwa Isaye
(Mat 26.36-46; Mar 14.32-42)

39 Isa bərnilan culuwe cayedə gairo Kau Jaitunnero leyeno, fuwurawanju
ye tia geya.
40 Nadəro kadinniya, tayiro: «Bare jaraptuwwiro moduwa dewo!» yeno.
41 Daji tayia kolje gana laa kuruwuje tungurumje moduwa dio badiyeno.
42 Tiye: «Bawani, kasaddəmmaa, kənjaram adəa† wulan ngone! Adə
yaye rawonidə gəni, kaanəmdəma ti wo!» yeno.
43 [Daji malaiya laa samelan ise tiro fəlediye karwunju kibbayeyeno.

---

§ **22:22** 22.22 Tada Kambedə sapti - Isa nui. * **22:31** 22.31 nayia laladu - Yiwulis tayia rijapciya, cəraana. † **22:37** 22.37 Ish 53.12 † **22:42** 22.42 kənjaram - Kənjaram bone njaye.

44 Isa jəktu dama baworo fanji duwon, cayea kojənaro tai daje moduwa
kido, har kəmuwunju bu cidiro fidiyi gairo tok tok fiyadan.]
45 Ngai moduwa kidənniya, cije na fuwurawanjuyero walde ise tayia
karwukuttaro casambarəna kənəm cadi najiye
46 tayiro: «Awiro kənəm diwidə? Cinowo, bare jaraptuwwiro moduwa
dewo!» yeno.

Isaa Ta
(Mat 26.47-56; Mar 14.43-52; Yah 18.1-11)

47 Isa mana cədi ngai duwon, jama kada kam tiro Yahusa cani mewun
yindindəye falnja fuwu gərjiaro kadira. Yahusadə Isaro lewa darajaye
njəddoro tia karəngenniya,
48 Isaye tiro: «Yahusa, lewa darajayelan wa Tada Kambedəa
sərətkəgəmi?» yeno.
49 Am nanjuyedə awo wakkajidəa kerunniya, tiro: «Kəma, kashagarlan
tayia cacalliyea, nda!» cane
50 falnja wolodi ɾiman kurayea bakce səmonju kəmboramdəa tən
kamgeno.
51 Amma Isaye tayiro: «Danowo! Cədəna!» yenniya, səmonju leje
isangayeyeno.
52 Daji Isaye wurawa ɾimannaye-a wurawa Fado Alaye gureduwuye-
a amwurawa jamaye-a tia taro isanadəro: «A! Nayi kashagar so, ka so
mukkonna wua gəndema gai taro kadiw?
53 Yim nguson nayi-a rokko Fado Alayen dəgaiye duwon, wua sədawwi.
Amma adəma sando wo, sa duwon duwu kərmainju cunodidə.»

Biturusse Isaa angərdu
(Mat 26.69-75; Mar 14.66-72; Yah 18.25-27)

54 Daji Isaa cadane balballa fado ɾiman kurayedəro kesado. Biturus ye
katte kaskadaaro tayia giya.
55 Dawu balballayen kannu fujane napkeranniya, Biturus ye dawunjan
napkeno.
56 Daji kir laa Biturussa nur kannuyedən napkada kirunniya, tia ngəlaro
ninije: «Kam adə ye Isa-a rokko,» yeno.
57 Amma Biturus angərje: «Feroma, wu tia nokkəni!» yeno.
58 Gana sam kidənniya, kam laa ye tia cure: «Ni ye falnja!» yeno.
Biturusse: «Kai! Wu gəni!» yeno.
59 Alama sa fal gai cəde kam laa gade: «Fagatto kam adə ye Isa-a rokko,
ti ye kam lardu Galileye nangaro!» yenniya,
60 Biturusse tiro: «Kaiya! Awo wulləmidəa nokkəni!» yeno. Sadəman
manaji ngai duwon, gudowom kokkore kekko.
61 Daji Kəmadə suworde Biturussa niniyeno. Biturus ye awo Kəma tiro
wuljəgənadəa takkeno. Kəmaye: «Ku kawu gudowom kokkore cakkidəro,
wua yakkuro angərsəmi,» cənna.
62 Takkenniya, deyaro culuwe tai daje so ngoyeno.
63 Adəgai duwon am Isaa gurejaidə tia rurujane babaktu badiyera.
64 Simnju jakcane tiro: «Nawinawi de! Wundu nia bannjo?» yera.
65 Koro radu kada tiro keddo.

Isa fuwu majilis kura adinwuyen
(Mat 26.57-68; Mar 14.53-65; Yah 18.12-24)

66 Dunia wayenniya, amwurawa jamaye-a wurawa ɾimannaye-a
maləmba Attauraye-a majilislan captane casakke Isaa fuwunjaro kewudo.

67 Tiro: «Nima wa Almasiwudə wo? Andiro wulsagane!» cane tia
keworo. Amma Isaye tayiro: «Wulnjagakkia, kasadduwwawo.
68 Koro njaddəkkia, jaawu siwwawo.
69 Amma kua adən fuwun Tada Kambedə mukko kəmboram Ala
Kənduwomayen napkada dəgai,»† yeno.
70 Daji tayi sammaye tiro: «Nima gəle Tada Alayedə wo?» yeranniya,
tayiro: «Nayima wulluw, wuma!» yeno.
71 Daji tayiye: «A! Sheda jiɍi fi gəle gade maniye? Andi kəlande mana
cinjulan culuwuna adəa faniyena,» yera.

23

Isa fuwu Gomna Bilatussen
(Mat 27.11-14; Mar 15.1-5; Yah 18.28-38)

1 Daji majiliswu samma cijane Isaa fuwu Gomna Bilatussero caade
2 ayau gənaduwu badiyera. Tayiye: «Kam adə jamandea tuɍu cadoro
təmbaljiyi nayeyeiye. Kaisarro akki njo dapciyi, koro tima Almasiwu
maidə wo cəni,» yera.
3 Bilatusse tiro: «Nima wa Mai Yaudiyayedə wo?» cəne tia kiworo. Isaye:
«Nima wulləm, wuma!» yeno.
4 Daji Bilatusse wurawa ɍimannaye-a jama captanadə-aro: «Kam adəlan
ayau fima fandəkkəni,» yeno.
5 Amma amdə cayea kojənaro kowo sapcane: «Alamdunjun jamande
cidi Yahudiyaye sammaa jawallan cuttuluwi, cidi Galileyen badije har na
adəro kadio,» yera.

Isa fuwu Mai Hirudussen

6 Bilatus adəa fangenniya, Isa kam Galileye waro kiworo.
7 Isa kam Galile cidi duwon Mai Hirudus cunodidəyero asuyenniya,
cakke Isaa na maidəyero kesado, sa adən ti ye Jerujalemnin nangaro.
8 Mai Hirudus Isaa kirunniya, karwunju jauro kəjiyeno. Tussəna ti-a
tado cəraana, dalilnjudə calan lawarnju fanjəna, koro alama laa sameye
tiyen kuroro təmajəna nangaro.
9 Koro kada tiro kiddo, amma Isa awima tiro kalakcəgənni.
10 Wurawa ɍimannaye-a maləmba Attauraye-a ye nadən daada tia jauro
burwujai.
11 Mai Hirudus ye sojiyanju-a rokko tiro rudu gənajagane rarayera. Daji
kalwu darajaa tiro lujagane na Bilatussero kalakkera.
12 Caman Mai Hirudus-a Gomna Bilatus-aye kattenja kuttu duwon, yim
adəman kəjijane sawaro walyera.

Isaro shara karmoye kamduwu
(Mat 27.15-26; Mar 15.6-15; Yah 18.39–19.16a)

13 Daji Gomna Bilatus wurawa ɍimannaye-a amwurawa jamaye-a
jamadə-aa bowoje
14 tayiro: «Kam adə jamadəa tuɍu cadoro təmbaljiyi nuwe naniro
kiwuduw. Fuwundon tiro koro kiddəkkəniya, ayau tiro gənagəwwadən
falma fandəkkəni.
15 Koro Mai Hirudus ye cuwandənni nangaro, cakke tia kalakkera. Akko
awima tia roro njejoye cədəna bawo.
16 Adə nangaro yakkəkke tia kirwon jajarjane salamməkki,» yeno.

† **22:69** 22.69 Jaw 110.1; Dan 7.13-14

17 [Caman kəla adayen sala adən kosoma fal tayiro salamjiyi.]
18 Daji jama samma ci tiloaro kowo sapcane: «A'a! Kam adəye ronju tuluwe! Barabbassa andiro salamsagane!» yera.
19 Ti Barabbasdə, bərnilan tuɾu cade kam laaa ceyesənadəro, tia kosoro casakkəna.
20 Bilatus Isaa salamjiya cəraanadə, walde tayiro manayeyeno,
21 amma kowo sapcane: «Kəskaro tia jagəne! Kəskaro tia jagəne no!» cani.
22 Yakkuyedən walde tayiro: «Awiro? Ayau awiye cədo? Awima roro njejoye tilan fandəkkəni. Adə nangaro yakkəkke tia kirwon jajarjane salammək̀ki,» yeno.
23 Amma jamadə caye baworo kowo sapcane Isaa kəskaro jajuwo no cane, har kowonjan nasargadara.
24 Daji Bilatus shara kamje awo caworənadəa tədi yeno.
25 Kam tia caworəna, kam duwon tuɾu-a kam njejo-a nangaro kosoro casakkənadəa salamgeno, amma Isaa awo caraanadəa cadoro mukkonjaro kekko.

Isaa kəskaro jaduwu
(Mat 27.32-44; Mar 15.21-32; Yah 19.16b-27)

26 Sojiya Isaa caadi duwon, kam laa bəla Kuraneye cunju Siman karaan isidəa cadane kəska karmoyedəa ngoje ngawo Isaye jəgane leyera.
27 Curo jama tərəm ngawonju jagaidəyen kamuwa kada ti nangaro karwukuttaro nganji bakcai ye, casiri ye mbeji.
28 Daji Isa suworde tayiro: «Kamuwa Jerujalembe, bare wu nangaro yiruwwi! Kəlando-a njuɾiyando-aro yikkirowo!
29 Nonowo, sa laa cəde ambe: "Barganja kamuwa rakcane casambiwa-wodə! Barganja kamuwa ngaltema casambəne təgam cadənnidə!" cani.
30 Sadən kauwa kuruwuro: "Kəlandero yukkurowo!" koro kəriso yero: "Andia jansanowo!" wuldu badijai.
31 Awoa kəska kəɾidəro ngai caddia, awi gəle kəska ngamdudəro wakkajiyi?»
32 Sojiyadə gəndewu yindi yea ti-a rokko njejoro kesado.
33 Na tiro Buwo Kəlaye canidəro kadiranniya, nadən Isaa kəskadəro jayeyera. Gəndewu yindidə yea jayeyera, faldə kəmboramnjulan, faldə ye wailanjulan.
34 Daji Isaye: «Bawani, tayia gawurne, awo cadi nojanni nangaro,» yeno. Sojiyadə kajəmunju ngojane walawala cade dagaryera.
35 Jamadə nadən daada carui ngai duwon, amwurawadə tiro rudu gənajagane: «Am gadea cəkkaana. Tima Almasiwu Ala kəɾejənaa, nda kəlanju cəmowo!» cani.
36 Sojiyadə ye tia rujane nanjuro isane tiro diben comcom sajagane:
37 «Ni Mai Yaudiyayedəa, kəlanəm moye!» cani.
38 Kəlakajinjun adəa allolan ruwuwada: TI ADƎMA MAI YAUDIYAYE WO.
39 Gəndewu yindi jajaanadəye falnja Isaro manakuttu cədde: «Nima gəna Almasiwudə wo? Nda kəlanəm moye, andi yea sakkaye!»
40 Amma faldə ye kamanjuro jəkkade: «A! Ni yero shara ro tuluwoye njaddənama, Alaa rinəmbawodə?
41 Kaandedə jussəna, diwi diyena nangaro ajawu gənasaana, amma kam adə awima diwi cədənni,» yeno.
42 Daji walde: «Isa, kərmainəm fandəmiya, wua kəlan sədai,» yenniya,

43 Isaye: «Jiremaro niro wulnjəgəkki, kumaro wu-a rokko jannalan
dəgaiye,» yeno.

Karmo Isaye
(Mat 27.45-56; Mar 15.33-41; Yah 19.28-37)

44 Kausu kəla dawu duwon, dunia nga təmje cələmbo walje, har sa
yakku kajiriyero kiado,
45 kəngal ye wasturo wayeno. Sa adən juwa curo *Fado Alayen
dəganadə farak yindiro kargadan.
46 Daji Isa kowo dunoaro sapce: «Bawani, roni curo mukkonəmbero
yakkəkki,» yenniya, ro kirəmbo.
47 Kajalla sojiyayedə awo wakkajəna sammaa kirunniya, Alaa jajakce:
«Fagatto kam adə jirema!» yeno.
48 Jama kada na lamar adəyen captanadə ye awo wakkajəna sammaa
kerunniya, karwukuttaro nganji bakcaiaro walladara.
49 Amma am Isaa nojanadə-a kamuwa tia cidi Galileyen jaane isanadə-a
kuruwunin daada awo ania lawarjai kasarga.

Kalmaram: Fado Alaye
Fado Alayedə Jerujalemnin kərga. Fadodən soro mafəndi-a balballa yindi-a mbeji. Curo soro mafəndidəyen na jauro tayir tiro na Ala-a tadoye cani-a juwa nadəa gəraji-a mbeji. Kərwu fi yayen yim laya gawara fandoyea ɾiman kuradə laya duwaje na Ala-a tadoyedəro ngayi. Laya duwajiya, ɾiman kuradə budəa ngoje Ala biwu jamanjuye cinjo tayia ardijoro na Ala-a tadoyedəro ngaye fuwu Kəmandeyen fiji. Nonowo, ɾiman kuraro kajiya, kam gadero juwadəa koje nanjuro ngawodə amardəgənni, bare nunniro.
Sa Bargaande Isa Almasiwu ronju ce nuna kaldən, juwa na Ala-a tadoye gərajənadə farak yindiro kargadan. Adə noduwuram Kəmande Isa ronju njodəa ardijənaye. Barga adəyen jawal Ala-a tadoyedə kərma kaada, maananju am Isa Almasiwua jaanadə gawara cawande bu fida gade bawoaro nodo bargaa Alayero ngasayiro walyeno.

Sittəra Isaye
(Mat 27.57-61; Mar 15.42-47; Yah 19.38-42)

50 Kam laa nadən mbeji, cunju Isuwu. Tidə kam ngəlama ye, jirema ye,
51 kam Arimatiya cidi Yahudiyaye, koro nodo bargaa Alayedəa gureji.
Ti majiliswudəye falnja yaye, awo amanju niajane Isaro caddənadəa
kasaccənni.
52 Daji Isuwu na Gomna Bilatussero leje kamin Isayedəa kiworo.
53 Kamindəa kəskadəlan cəsaye lowowon batta linnen kəkərje kauri
duwon curo kauyen laada wundumaa casakkənniro cakke sənayeno.
54 Yimdə yim dabbarduye,* koro yim tustuye badidunju del karənjəna.
55 Kamuwa duwon Isa-a rokko cidi Galileyen isanadə ye jaane kauridəa
lawarjane jiɾi kaminnju sənajanadəa kero.
56 Daji waldane kawudi-a kəndawu-a dabbaryera. Yim tustuyea kəla
wadayen tuskera.

---

* **23:54** 23.54 yim dabbarduye - Jəmma, yim tustuye səbdu.

24

Karmolan cidu Isaye
(Mat 28.1-10; Mar 16.1-8; Yah 20.1-10)

1 Mawuye yim burwoyea* suwa ləp kamuwadə kawudi-a kəndawu-a
dabbarjanadəa ngojane kauridəro leyeranniya,
2 kau kuradə ci kauriyedən təmballada nayeyera.
3 Kasargaanniya, kamin Kəma Isayedəa cawandənni.
4 Kəla adəyen hangalnja cijəna duwon, kongwa yindi kajəmu yiyiljia
gərenjan daada tayiro fəleyaadara.
5 Karwunja kamde kəla cidiyaro kesakkəranniya, kongwawadəye tayiro:
«Awi nangaro kam roa curo am sanunayen manuwidə?
6 Ti na adən bawo, cijəna! Awo Isa sa ti cidi Galileyen nayiro
wulnjaanadəa tangowo:
7 "Ala kadarjəna, Tada Kambedəa mukko biwumasoyero casakke
kəskaro jajagane ceyesi, koro kawu yakkua roaro walje ciji."»
8 Daji mananjudəa takkera.
9 Kauridən walladaranniya, awo ani sammaa mewun tilondə-a fuwu-
rawa gadesodə-aro wulyeyera.
10 Kamuwa awo ania kəngayambadəro wuljaanadə, tayima Meram
Magdala-a Yanna-a Meram ya Yakubaye-a kamuwa gadeso-a wo.
11 Amma mananjadəa kəla bawoaro ngojane tayia njasarairo wayera.
12 Adə yaye Biturus cije cəgase kauridəro leyeno. Nguje lotkeyenniya,
batta linne gənia, awima gade curunni.† Daji awo wakkajənadəa jauro
ajapce fadoro walladan.

Isaye fuwurawanjuye yindiro fəleduwu

13 Yim adəman fuwurawanjuye yindinja cijane bəla laa Imawus cani
kilometər mewun yindin gai Jerujalemlan dəganadəro lejai duwon,
14 kəla awo wakkajana ani sammayen jande badiyera.
15 Jandejane gasipcai duwon, Isa kəlanju karənje tayi-a rokko leyera.
16 Amma simnjan tia carunama, ti wunduro asuduro dapkaada.
17 Isaye tayiro: «Kəla awiyen jawallan jandenuwidə?» cəne tayia
kiworənniya, karwu kuttua gəm dayera.
18 Falnja cunju Kəleyofas tiro: «Curo kusottowa Jerujalembe sammayen
ni tilonəm awo kawu anin wakkajənadəa nonəmmi wo?» yeno.
19 Tayiro: «Awi gəle wakkajo?» yenniya, tiro: «Awo Isa kam Najarattero
wakkajəgənadə! Ti nawi kura fuwu Ala-a jama samma-ayen awo cədi-a
manaji-a samma kənduwoa duwon,
20 wurawande ŕimannaye-a amwurawande-a wowom karmoye tiro
gənajaaro tia sərəccagane kəskaro jayeyera.
21 Amma tima kam duwon jama Israyilayea merujimadə woro
təmaniyena. Akko awo ani wakkajanadə ku kawu yakku.
22 Koro kamuwa laa curonden lawar ajabba andiro sakkudəna. Ku suwa
ləp kauridəro leyeranniya,
23 kaminnjudəa cawandənni. Daji waldane isane andiro malaiyawa
tayiro nadən fəledagane ti ronjua cane wulseyera.
24 Adəgaima amnde laa ye kauridəro leyeranniya, kamuwadə wuljanadə
gai, awo sammaa kalkallo nayeyera, amma tidəa carunni!»

---

* **24:1** 24.1 mawuye yim burwoyea - Ladu. † **24:12** 24.12 awima gade curunni - Biturus kamin Isayedəa curunni.

25 Daji Isaye tayiro: «Am hangal bawoa! Kua yaye awo nawiyaso
wulnjaanadəa njasarai wanuwwa.
26 Ala kadarjəna, ti Almasiwudə bone adəa cane duwon daraja na Alayen
cuwandiwawo wa?» yeno.
27 Daji Attaura Nawi Musayen tamiya har kitawuwa nawiyaye gadedəro
kudero awo kəlanjun kitawu samman ruwuwadadəa tayiro fisaryeyeno.
28 Bəla lejaidəa karəngeranniya, Isa fuwuro koji gairo kido.
29 Amma tia lowojane: «Marne, andi-a rokko jəmmiyo! Kəngal
njukkuro cədi, dunia ləmdu maji,» yeranniya, ngaye tayi-a rokko jəpkera.
30 Masəna dioro napkeranniya, burodi ngoje Alaro ardije fəsakce tayiro
keno.
31 Daji kəlanja fərəmde tia asuyera, amma tayiro fatkeyeno.
32 Kattenjan: «Kəla jawallen mana sadde kitawu Alaye fisarsagai duwon,
karwunde tai daje kəjijənni wa?» yera.
33 Sadəman cijane Jerujalembo waldane kəngayamba mewun tilondə-a
amanja gade-a captana nayeyeranniya,
34 jamaye tayiro: «Jiremaro Kəmadə karmolan cijəna, har Simanno
fəledəgəna!» yera.
35 Daji tayi yindidə ye awo kəla jawallen wakkajəna-a jiɾi burodi fəsakce
dagarjənalan tia asujana-adəa wulyeyera.

Isaye fuwurawanju sammaro fəleduwu
(Mat 28.16-20; Mar 16.9-18; Yah 20.19-23)

36 Fuwurawadə kəla awo aniyen jande cadi ngai duwon, Isa kəlanju
dawunjan daje tayiro: «Salam aleikum!» yeno.
37 Kaime kam nunaye laa caro cane karwunja pət kamgada.
38 Amma Isaye tayiro: «Awiro hangalndo cijənadə? Awi nangaro kəla
wuyen danguwi?
39 Akko mukkoni-a sini-a ruiwo, wu kəlanima! Lesənowo ruiwo,
kaimelan silla-a da-a bawo, amma wu takkənaro ruwi,» yeno.
40 Adəa wulyenniya, mukkonju-a sinju-a tayiro fəleyeyeno.
41 Daji karwunja tai daje kəjijəna yaye, ajapcane tia mərsajannidə, Isaye:
«Na adən awo laa kəmboye mbeji wa?» cəne tayia kiworo.
42 Njango buni wargadaye tiro kekkudəranniya,
43 cəmoye fuwunjan gigəro.
44 Daji Isaye tayiro: «Akko manani sa dawundon dəgakkənadən
nayiro wulnjagakkənadə: “Ala kadarjəna, awowa duwon kəlanin curo
Attaura Nawi Musaye-a kitawuwa nawiyaye-a Jawura-ayen ruwuwadadə
sai wakkajaiya,”» yeno.
45 Daji Isa kəlanja fərəmje kitawuwadəa tayiro bayinduwu badiyeno.
46 Tayiro: «Akko awo kitawulan ruwuwadadə: “Almasiwudə bone cai,
kawu yakkua karmolan ciji,
47 koro Jerujalemnin tamiya har jama duniaye sammaro kudero cunju-
lan kawuɾi tuwa dio-a gawara fando-ayedəa wuljagai.”
48 Nayima shedawu awo aniye wo.
49 Wudə awo Bawani wadu ngoje nayiro njadi cənnadəa‡ juwanjagakki.
Nayi ye bərni adən nammowo duwon, har samelan kənduwo nayiro
jəmnjagairo,» yeno.

‡ **24:49** 24.49 awo Bawani wada ngoje nayiro njadi cənnadə - Ruhu Alaye.

Isaye samero ledunju
(Mar 16.19-20)

50 Daji Isa tayia bərnidən cuttuluwe karən bəla Baitaniyero ki-
wudənniya, mukkonju yindi sapce tayiro barga dəpkeyeno.
51 Tayiro barga dəpciyi ngai duwon, nanja kolje tia samero kesado.
52 Tiro ambətkeyeranniya, karwukəjinja dama bawo Jerujalembo wal-
ladara.
53 Adəgaima kullum Fado Alayen Kəmandea congori kasarga.

YAHAYA
Kawuɨri kəji Isa Almasiwuye
Yahaya ruwujənadə

Linjila Yahayayedə

Kitawu Yahaya ruwujənadə, tima Linjila kəndewuyedə wo. Ti Yahayadə Nawi Yahaya Kasalama gəni, am mewun yindin Isa tayia kəngayambanjuro galajənadəye falnja. Koro tiro fuwura Isa tia jauro cəraanadə cani. Adə nangaro alama ajabba ajabba Isa cədənadəa cure awo wuljəna-a jamaro alamjəgəna-adəa fangeno. Ngawo saa kadayen Ruhu Alaye tia cakke taldu bawoaro awo curuna-a fanjəna-aa ruwuyeno. Amma awo Matiyu-a Markus-a Luka-a kitawunjan ruwujana sammaa ruwujənni, kitawunjudə gade. Lamar ani wakkajanadə ku saa dəwu yindi gai yaye, Ala cakke Linjila adə ye gadejənnin har nandero kadio.

BADIDURAM

Isa Kalma Alaye

1 Badiduramnin Kalma, Kalmadə Ala-a rokko, Kalmadə Ala kəlanjudəma.
2 Badiduramnin Ala-a rokko kasarga.
3 Awiso tiyelan alaktəna. Curo awo alaktənadə sammayen, tiyen gənia, awo alaktəna falma bawo.
4 Tilan ro kərga,* rodə tima nur kambe wo.
5 Nurdə curo duwuyen yiyilji, amma duwudə tia cəmowonni.
6 Kam laa Ala cunodəna mbeji, cunju Yahaya.†
7 Tidə shedaro kadio. Am samma tiyelan kasaccaro, nurdəa shedajoro kadio.
8 Ti kəlanju gəni nurdə wo, amma nurdəa shedajoro kadio.
9 Nur adə tima nur jireye wo, duniaro ise am sammaa wassimadə.
10 Tidə dunialan duwon, duniadə ye tiyelan alaktəna yaye, duniadə tia nojənni.
11 Na jamanjuyero kadio, amma jamanju tia camowonni.
12 Amma am duwon tia camoye cunju kasaccanamasodəro kənduwo tadawa Alayero walduye kaino.
13 Tayidə buyen gəni, bi kərawo tiyiyen gəni, bi kərawo kamben gəni, amma Alayen katambəra.
14 Kalmadə kambo walje dawunden napkeno. Ti jauro serra ye, jirea ye. Koro darajanjua ruiyena, daraja duwon daraja Tada tilo lok na Bawayen isənayedə gai.
15 Yahaya tia shedaje kowo sapce: «Tima kam kəlanjun wuye: “Kam ngawonin isidə wua kosəna, wun burwonno ti mbeji nangaro,” wulləkkənadə.»
16 Barga dəptuwunju dama bawodəro andi samma ser cinju bawo kiwandiye.
17 Wadadə Nawi Musayen kadio, amma ser-a jire-adə Isa Almasiwuyen kadira.

---

* **1:4** 1.4 tilan ro kərga - Kalmadə, tima fərdu roye wo.
† **1:6** 1.6 Yahaya - Nawi Yahaya Kasalama.

18 Wunduma ngalte Alaa curuna bawo, amma Tada tilo lok, tidə Ala ye,
na Bawayen dəganama ye, tima Aladəa andiro isanosaa.

KIDA ISAYE DUNIALAN

Sheda Nawi Yahayaye
(Mat 3.1-12; Mar 1.1-8; Luk 3.1-20)

19 Sa yaudiya Jerujalemnin na Yahayayero ɾimanna-a Lewiya-aa ti
wunduro kororo canodənadən, akko sheda Nawi Yahayayedə.
20 Angərjənnin federo wulje tayiro: «Wu gəni Almasiwudə wo!» yeno.
21 Daji tiro: «Ni wundu gəle? Nima wa Nawi Iliya wo?» cane tia keworo.
Tayiro: «A'a, wu gəni,» yeno. Tiro: «Ni nawidə wa?» yeranniya, tayiro:
«A'a,» yeno.
22 Daji tiro: «To, ni wundu gəle? Jaawu am andia sanodənadəro
yikkadiyoro, awi gəle kəlanəmlan wulləmi?» cane keworo.
23 Yahayaye tayiro: «Wuma "kam karaan kowo sapce: 'Jawal
Kəmandeye cəkko dewo!' cəni,"† Nawi Ishaya wuljənadə gai,» yeno.
24 Curo kəwu Farisawaye yen am laaa canodəna.
25 Tayiye Yahayaro: «Ni Almasiwu gəni, Nawi Iliya ye gəni, nawidə ye
gəni, awiro gəle ambo kasala‡ yiddəmi?» cane tia keworo.
26 Tayiro: «Wudə ingilan ambo kasala kiddəkko, amma dawundon kam
laa daada nonuwwi mbeji,
27 tidə kam je sunonjuye wuiduma tikkəni ngawonin isi,» yeno.
28 Awo ani bəla Baitani ci bərəm Jordaniye todən na duwon Yahaya
ambo kasala cəddidən wakkayera.

Isa Tama Alaye

29 Wajənanjua Yahaya nanjuro Isa kənde cədi kirunniya, tiye: «Akko
Tama Alaye§ biwu duniaye ngojimadə!
30 Tima kam kəlanjun wuye: "Kam ngawonin isidə wua kosəna, wun
burwonno ti mbeji nangaro," wulləkkənadə.
31 Wu kəlani tia nokkəni, amma ingilan ambo kasala njəddoro kadikko,
ti jama Israyilayero fəleduworo.»
32 Yahaya shedaje: «Ruhu Alaye alama bullam gai samelan jəpce
kəlanjun napci kirukko.
33 Wu kəlani tia nokkəni, amma Ala wua ingilan ambo kasala
yiddəkkoro sunodənadəye wuro: "Ruhudə samelan jəpce kəla kam laayen
napci rumi. Tidə Ruhu Alayen ambo kasala cəddi," cənna.
34 Wu kəlani rukkəna ye, shedanəkkəna ye, tima Tada Alayedə wo!»
yeno.

Fuwurawa burwoye Isaye

35 Wajənanjua Yahaya fuwurawanjuye yindi-a rokko nadən dajana
duwon,
36 Yahaya Isa koji kirunniya, tiye: «Akko Tama Alaye!» yeno.
37 Fuwurawa yindidə mana adəa fanjane Isaa geya.
38 Isa suworde tia jagai kirunniya, tayiro: «Awi manuwi?» cəne kiworo.
Tiro: «Rabbi, ndaran kərgam?» cane tia keworo. Maana rabbiyedə
sayinna.
39 Isaye tayiro: «Arowo ruiwo!» cəne lejane na dəganadəa carune nadən
ti-a rokko dabduyera. Sadə ye sa dewu kajiriye gai.

---

† **1:23** 1.23 Ish 40.3 ‡ **1:25** 1.25 kasala - Kasala Nawi Yahayayedə kasala tuwaye. § **1:29** 1.29 Tama Alaye - Ngəlaro Laya Njəkkayirambe.

40 Tayi yindi mana Yahayayedəa fanjane Isaa jaanadəye falnjaye cunju
Andarawus, yaana Siman Biturusse.
41 Burwon leje yaananju Simanna maje tiro: «Almasiwudəa fandiyena!»
yeno. Maana Almasiwuyedə kam tiro Kəristi cani.
42 Daji Simanna na Isayero kiwudo. Isa tia kirunniya, tiro: «Nima Siman
tada Yahayaye, na adən fuwun nia Kefasnin bowonjai,» yeno. Maana
Kefassedə Biturus.*
43 Wajənanjua Isa cidi Galileyero leduro nia ngoyeno. Filibussa
kiwandənniya, tiro: «Wua səgai!» yeno.
44 Filibusdə kam Baitsaidaye bəla Andarawus-a Biturus-aye.
45 Daji Filibus ye leje Nataniyella maje tiro: «Kam duwon kəlanjun Nawi
Musa curo Attaurayen ruwuje nawiya kitawulan ruwujanadəa fandiyena!
Tidə Isa kam bəla Najaratte, tada Isuwuye,» yeno.
46 Nataniyelle tiro: «A! Najaratlan awo laa ngəla culuwi wa?» yenniya,
Filibusse: «Are rui!» yeno.
47 Isa Nataniyel nanjuro kənde cədi kirunniya, Isa kəlanjun manaje:
«Akko Israyilama jireye, tilan awo jirenambuye bawo!» yeno.
48 Nataniyelle tiro: «Ndayin wua nosem?» cəne tia kiworo. Isaye tiro:
«Kawu Filibus nia bowonjimaro, ni cidiya tarmuyen duwon, njurukkəna,»
yeno.
49 Daji Nataniyelle tiro: «Sayinna, nima Tada Alayedə wo! Nima Mai
Israyilawuyedə wo!» yeno.
50 Isaye tiro: «Cidiya tarmuyen njurukkəna niro wulnjəgəkkənadəro wa
wua kasansem? Awo ania kojana rumi,» yeno.
51 Daji Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, same kaada malaiyawa
Alaye kəla Tada Kambedəyen† taccai ye, jəpcai ye ruwi,» yeno.

2

Isaye ingia dibenno kalaktu

1 Yimbe yakkua bəla Kana cidi Galileyen larusa kedo. Ya Isaye nadən
mbeji,
2 koro Isa-a fuwurawanju-a yea larusadəro dojana.
3 Diben cotto kerənniya, ya Isaye tiro: «Diben bawo cerəna,» yeno.
4 Amma Isaye: «Yani, awiro naniro kadim? Sani koroma cədənni, diye!»
yeno.
5 Yanjuye wolodiyadəro: «Awi yaye nayiro wulnjagaidəa dewo!» yeno.
6 Nadən gəmdo kauye arakku gənaada mbeji. Yaudiyaye adanja
nantayirro faidadai, gəmdo fi yaye alama bule yindi bi yakku gai ngoji.
7 Daji Isaye wolodiyadəro: «Gəmdowadəa ingilan yimbərowo!» cəne
tayia fer ferro kesəmbəro.
8 Isaye tayiro: «Kərma kurummowo, kəma ngəməriyedəro yadowo!»
cəne kurumjane kekkado.
9 Kəma ngəməriyedə ingi dibenno waljənadəa kidambənniya, ndaran
kewudomaro nojənni, amma wolodiya ingidəa kurumjanadə nojana. Daji
mai larusayedəa bowoje
10 tiro: «Wundu yaye burwon diben kəji con ci, sagarandaiya, diben
burwoyedəa najəgənni ci. Amma nidə har kərmaro diben kəji condəa
gənayem!» yeno.

---

* **1:42** 1.42 Biturus - Maananjudə kau.

† **1:51** 1.51 Tada Kambedə - Isa kəla Tada Kambedəyen manajiya, kəlanjuman manaji.

11 Adəma awo Isa bəla Kana cidi Galileyelan cədənadə, tima alamanju
ajabba burwoye wo. Adəgainin darajanjua fəlejiye fuwurawanju tia
kasatkera.
12 Ngawo adəyen ti-a yanju-a yanjugənaso-a fuwurawanju-a rokko bərni
Kafarnaambero lejane kawu ganaro nadən napkera.

Isaye Fado Alayen sawurwua dudu
(Mat 21.12-17; Mar 11.15-26; Luk 19.45-48)

13 Sala yaudiyaye Laya Njəkkayirambe sanju karəngenniya, Isa Jeru-
jalembo leyeno.
14 Curo Fado Alayen am dalo so, ngəlaro so, tattawar so caladi ye,
canjimaso napkada yea nayeyeno.
15 Daji Isa jelan kirwo catte tayi sammaa ngəlaro-a dalo-a kundenno
Fado Alayedən duyeno. Koro wuɨri canjimasoyedəa cidiro fije tewurnjadəa
təmbalje
16 tattawar ladomasodəro: «Ngonowo ani ngaa na adən tuluwowo! Bare
Fado Bawaniyedəa kasuwuro kalanguwwi!» yeno.
17 Daji fuwurawanjudə awo kitawulan ruwuwada adəa takkera: «Kəla
fannəmba raakkənayen kuttuye wua sesi.»†
18 Daji yaudiyadəye* tiro: «Alama filan andiro awo ania dioyedəa
fəlesagami?» cane tia keworo.
19 Isaye tayiro: «Fado Alaye adəa wurnowo, wu ye curo kawu yakkuyen
waldəkke tia tandəkki,» yeno.
20 Daji yaudiyadəye tiro: «A! Fado Alaye adəa tandoro kərwu fidewun
arakkun cado duwon, ni curo kawu yakkuyen waldəme tandəmi?» yera.
21 Amma fado duwon Isa kəlanjun mana cədənadə tiyinju.
22 Adə nangaro Isa walde karmolan cijənaye ngawon, fuwurawanju ye
mana adəa wuljənadəa takcane kitawudə-a mana Isayedə-a kasatkera.
23 Adəgaima Isa sala Laya Njəkkayirambero Jerujalemnin dəgana
duwon, am kada alama ajabba ajabba Isa cədidəa carune tia kasatkera.
24 Amma Isa am sammaa jauro nojəna nangaro, wundumaa mərsajənni.
25 Koro kəla kamben shedaro wundumaa majənni, ti kəlanju awo karwu
kambedəa nojəna nangaro.

3

Isa-a Nikodimus-a

1 Kəwu Farisawayen kam laa kura yaudiyaye mbeji, cunju Nikodimus.
2 Curo buneyen na Isayero ise tiro: «Sayinna, nidə maləm na Alayen
kadimbo noniyena, dalilnjudə wunduma Ala-a rokko gənia, rakce alama
dimi ania cədiwawo,» yeno.
3 Isaye: «Jiremaro niro wulnjəgəkki, kam duwon bərinno tambənnidə,
rakce nodo bargaa Alayedəa curuiwawo,» yeno.
4 Nikodimusse: «Ndayin gəle kam kiarijənadəa rakcane casambi? Curo
yanjuyero wa walde yindiyero ngaye tia casambi?» yeno.
5 Isaye: «Jiremaro niro wulnjəgəkki, kam duwon ingi-a Ruhu Alaye-alan
tambənnidə, rakce nodo bargaa Alayedəro ngayiwawo.
6 Awo kamben tambənamadə kamdəma, amma awo Ruhu Alayen
tambənamadə ruhudəma.

† **2:17** 2.17 Jaw 69.9 * **2:18** 2.18 yaudiyadə - Wurawa adinwu yaudiyayedə.

7 Bare ajamməmmi kəla “Sai bəřinno tambuwiya,” wulnjəgəkkəna
adəyen.
8 Karuwa cijiya, na cəraanaro fuji. Kowonju fanəmi, amma na
culuwuna-a na leji-adəa nonəmmi. Adəgaima kam duwon Ruhu Alayen
tambənamadə ye.»
9 Nikodimusse tiro: «Jiřı filan attə yoji?» cəne kiworo.
10 Isaye tiro: «Ni maləm nowada Israyilawuye duwon awo ania
nonəmmi?
11 Jiremaro niro wulnjəgəkki, andi awo noniyena mananiye, koro
awo ruiyena shedaniye, amma nayi kua yaye shedandedəa kasatturo
wanuwwa.
12 Nayiro awowa duniayeso wulnjagakkəna kasadduwwi duwon,
sameyesodəa wulnjagakkia, ndayilan gəle kasadduwi?
13 Wunduma samero taccənni, Tada Kambe samelan jəpcənadə gənia.
14 Jiřı Nawi Musa karaan kadi rojəgənadə gai, sai ngairo Tada Kambedə
yea rojagaiya,
15 kəla adəyen wundu duwon tia kasaccənamadə ro sawisoye* cuwandi.
16 «Awoa Ala duniadəa jaumaro cəraye Tadanju tilo lok kaino, wundu
duwon tia kasaccənamadə bare faccəgənni, amma ro sawisoye cuwando
nangaro.
17 Ala duniaro shara njəddoro gəni Tadanjudəa kinodo, amma tilaman
duniadəa cəkkaworo.
18 Wundu duwon tia kasaccənamadə, tia shara cədaiwawo, amma
wundu duwon tia kasaccənnimadə, caman tia shara cədana, dalilnjudə
cu Tada tilo lok Alayedəa kasaccənni nangaro.
19 Adəma sharadə wo: Nurdə duniaro isəna, amma am nurdəa wajane
duwudəa kerawo, kəndonjaso diwi nangaro.
20 Diwi dioma fi yaye nurdəa waje na nurdəyero isiwawo, bare kəndonju
diwidəa am federo carunniro.
21 Amma jire diomadə na nurdəyero isi, kəndonjudə Alayen tədoro
fəlediyi nangaro.»

Isa-a Nawi Yahaya-a

22 Ngawo adəyen Isa-a fuwurawanju-a cidi Yahudiyayero lejane kawu
ganaro tayi-a rokko napce ambo kasala kiddo.
23 Yahaya ye na Ainon cani karən bəla Salimben ambo kasala cəddi,
nadən ingi ngəwu mbeji nangaro. Am nanjuro isane tayiro kasala cəddi.
24 Sadən Yahayaa kosoro casakkənni duwon.
25 Daji fuwurawa Yahayaye laa-a yaudi laa-a kəla nantayirro walduyen
kambiwu badiyera.
26 Na Yahayayero isane tiro: «Sayinna, kam ni-a rokko ci bərəm
Jordaniye todəyen napkada duwon kəlanjun shedanəmmadə, akkonju
ambo kasala cəddi, koro am samma nanjuro lejai,» yera.
27 Yahayaye tayiro: «Kam rakce awima cuwandiwawo, awo samelan tiro
tinadə gənia.
28 Nayi kəlandoma wu adəa wulləkkənaro shedasuwi: “Wu gəni
Almasiwudə wo, amma wu kam Ala tin fuwunno cunodənadə.”
29 Kam njuduamadə tima mai larusayedə wo. Koro sawa gərenjun daada
tia kərənjimadə kowo sawanjuye fanjiya, karwunju jauro kəjiji. Wu ye
adəgai karwuni jauro kəjije dama baworo waljəna.

---

* **3:15** 3.15 ro sawisoye - Ro duwon na Alayen təmmaro ceriwawo.

30 Sai tidə kuraje, wu ye təngərinəkkiya.
31 «Kam duwon samelan isənamadə sammaa kojəna. Kam duwon cidilan dəganamadə cidiyedəma, koro awo cidiyedəmaa manaji. Kam duwon samelan isənamadə sammaa kojəna.
32 Awo curuna-a fanjəna-aa shedaji, amma wunduma shedanju kasacci-wawo.
33 Kam duwon shedanju kasaccənamadə Alaa jiremaro tabbaccəna.
34 Awoa kam Ala cunodənamadə mana Alaye manaji, Ala tiro Ruhunju dadu bawoaro cina nangaro.
35 Bawadə Tadadəa cəraana, koro awo sammaa mukkonjuro cakkəna.
36 Kam Tadadəa kasaccənamadə ro sawisoye cuwandəna. Amma kam Tadadəa kasattu wajənamadə ro cuwandiwawo, gərgadu Alaye tilan dəgai,» yeno.

4

Isa-a kamu cidi Samariyaye-a

1 Isa Yahayaa kojənaro fuwurawa cuwande tayiro kasala cəddidəa Farisawa fanjanaro Isa asuyeno.
2 Adə yaye Isa ti kəlanju gəni, fuwurawanju ambo kasala caddi.
3 Daji cidi Yahudiyayea kolje cidi Galileyero wallada.
4 Amma sai cidi Samariyayen reje kojiya duwon.
5 Adəgaima Isa bəla laa cidi Samariyaye tiro Sakar cani karən kulo Nawi Yakuba tadanju Nawi Isuwuro cinadəro kadio.
6 Nadən baram Yakubaye mbeji, koro kausu kəla dawu, Isa ye bəlawuroro cəmbarəna, ise ci baramdəyen napkeno.
7 Kamu Samariyaye laa ingi gudoro kadio. Isaye tiro: «Ingi se yakke!» yeno.
8 Sa adən fuwurawanju awo kəmboye njuworo bəlaro lejana.
9 Amma kamu Samariyayedəye tiro: «Ni yaudi, wu ye kamu Samariyaye, awiawin wua ingi kənjayero suworəmi?» Awoa caman yaudiya-a Samariyawu-a tawaktaiwawo.
10 Isaye tiro: «Ca kənjo Alayea-a wundu ingi kənjayero njuworənaa-a nonəmmaa, nima tia korəme ingi roye niro nji,» yeno.
11 Kamudəye tiro: «Kəma, karwi ye tammi, baram ye kuruwu. Ndaran ingi roye adəa fandəmi?
12 Ra, nidə kaarinde Nawi Yakuba ti duwon andiro baram adəa sade ingi ti kəlanju cane tadawanju-a ləmannanju-a ye casanadəmaro wa kura wo?»
13 Isaye tiro: «Wundu duwon ingi adəa canadə nangadembo ngudu fanji,
14 amma wundu duwon ingi tiro yikkidəa canadə təmmaro ngudu fanjiwawo. Ingi tiro yikkidə curonjun sim ingi royero walje har ro sawisoyero bəlbəldi.»
15 Kamudəye tiro: «Kəma, ingi adəa wuro se, kua adən fuwun bare ngudu fakke ingi gudoro na adəro waldəkke isəkkəniro,» yeno.
16 Isaye tiro: «Lene kwanəm bowone, na adəro arowo!» yeno.
17 Kamudəye: «Kwa takkəni,» yenniya, Isaye tiro: «“Kwa takkəni,” nəmmadə, jirenəm.
18 Amma kwa uwu dim, koro ti kərma rokko dəgawwadə kwanəm gəni. Awo wulləmmadə jire,» yeno.
19 Daji kamudəye tiro: «Kəma, ni nawiro asunəkkəna.

20 Kaariyandeso* kəla kau kuruwu adəyen Alaro ambətkeyera, amma
nayidə† na Alaro ambəttuwuyedə sai Jerujalemnin nuwi.»
21 Isaye kamudəro: «Wua sasarai, sa laa ise Bawadəro kəla kau kuruwu
adəyen gəni bi Jerujalemlan gəni ambətkəwi.
22 Nayidə awo nonuwwiro ambətkəwi. Andidə awo noniyenaro
ambətkəiye, awoa njəkkawodə yaudiyayen isi.
23 Amma sadə isi har isənama, ambəttuwuwu jireyedə Bawadəro curo
ruhu-a jire-ayen ambəccagai, dalilnjudə Bawadə am jiɨri anima tiro
ambəccaaro maji nangaro.
24 Aladə Ruhu, am tiro ambəccagaidə sai curo ruhu-a jire-ayen
ambəccaa!»
25 Kamudəye tiro: «Almasiwu kam tiro Kəristi canidə isiro nokkəna.
Isiya, andiro awo sammaa isanosagai,» yeno.
26 Daji Isaye tiro: «Wu niro mananjəgəkkidə, wuma ti wo!» yeno.
27 Sa adən fuwurawanju isane Isa kamuro mana cəddidəa ajapkera,
amma wundunjama kamudəro: «Awi raam?» bi Isaro: «Awiro tiro
managəmi?» wuljənni.
28 Daji kamudə bulenju kolje bəlaro walde ambo:
29 «Arowo, kam awo dikkəna sammaa wulsəgənaa ruiwo! Waneye tima
Almasiwudə wo?» yeno.
30 Jamadə na Isayero leduro bəladən keluwo.
31 Sa adən fuwurawadə tia lowojane: «Sayinna, masəna de!» cani.
32 Amma tayiro: «Kəmboni nonuwwi mbeji,» yenniya,
33 fuwurawadə kattenjan: «Kam laa tiro kəmbo cukkudəna wa?» cani.
34 Isaye tayiro: «Kəmbonidə, tima awo ti wua sunodənamadə
cəraanadəa dio-a kidanju tumoduwu-adə wo.
35 Nayiye: “Kaladəro kəndawu dewu gapco,” nuwi, gəna? Wu nayiro
wulnjagakki, kəla sammowo kulowadə kaladəro basawunaro ruiwo!
36 Kam kalajimadə alwasi cuwande nema ro sawisoyero capci.
Adəgaima kam cənadimadə-a kam kalajimadə-a rokko karwunja kəjiji.
37 Kəla adəyen awo wuldənadə jire: “Kam laa cənadi, kam laa ye kalaji.”
38 Nayia awo kidanuwwi kaladuro ngenodəkko. Am gade kidadəa cado,
nayi ye barga kidanjaye kiwanduw.»
39 Samariyawu bəla adən dasaana kada Isaa kasatkera, kamudəye
shedaje: «Awo dikkəna sammaa wulsəgəna!» cənna nangaro.
40 Nanjuro kadiranniya, nanjan napcoro tia lowojane Isa kawu yindiro
napkeno.
41 Mananju nangaro am kada ye cayema kojənaro tia kasatkera.
42 Daji kamudəro: «Kərma awo wulləmmadə gəni nangaro tia
kasatkeiye. Andi kəlandema ye tia faniyena, koro jiremaro tima
Njəkkayima duniayedə woro noniyena!» yera.

Isaye kowonaye tada isangaduwu
(Mat 8.5-13; Luk 7.1-10)

43 Ngawo kawu yindiyen Isa bəladəa kolje cidi Galileyero leyeno.
44 Caman Isa kəlanjuma nawi bəlanjan daraja cədanni cənna.
45 Cidi Galileyero kadinniya, am cididəye tia ngəlaro sosayera. Tayidə
awo Isa Jerujalemnin sa salayen cədəna sammaa caruna, dalilnjudə tayi
ye saladəro lejana nangaro.

---

* **4:20** 4.20 Kaariyandeso - Am cidi Samariyaye yaudi, amma ngalongawuɨri. † **4:20** 4.20 nayidə - Yaudiya.

46 Daji Isa walde bəla Kana cidi Galileye na ingia dibenno kalakcənadəro
kadio. Bərni Kafarnaambelan kowona laa mbeji, tadanju dondi.
47 Kowonadə Isa cidi Yahudiyayea kolje Galilero isənaro fangenniya,
nanjuro leje tia lowoje iso tadanju no cədidəa isangajuwo yeno.
48 Isaye tiro: «Alama so, awo ajabba ajabba so kiruw gənia, təmmaro
yasarawwawo!» yeno.
49 Kowonadəye tiro: «Kəma, kawu tadani nuiro are!» yeno.
50 Isaye tiro: «Lene, tadanəm ronjua!» yenniya, kamdə mana Isa tiro
wuljəgənadəa kasacce leyeno.
51 Ledu cədi duwon, wolodiyanju tia kapcagane tiro: «Tadanəm ronjua,»
yera.
52 Sa tadanju ngajənadəa kiworənniya, tiro: «Bikka sa fal kajiriyen
kangedə tia kolyeno,» yera.
53 Bawadə sa adəman Isaye tiro: «Tadanəm ronjua!» cənnadəro
asuyeno. Daji ti-a am fannjuye samma-a Isaa kasatkera.
54 Adəma alama ajabba yindiye Isa ngawo cidi Yahudiyayea kolje cidi
Galileyero isənayen cədənadə wo.

5

Isaye kam tiyinju nunaa isangaduwu

1 Ngawo adəyen ngəməri yaudiyaye laa kidənniya, Isa Jerujalembo
leyeno.
2 Jerujalemlan karən Ngaworam Dimiyayedən falwu ingiye ngurwo
uwua mbeji, təlam yaudiyaudin tiro Baitsata cani.
3 Ngurwo anin am dondi kada bowada mbeji: kambuwa so, ngurdiyiya
so, am tiyinja nuna so. [Ingidəye bəljəmdunju gurejai,
4 dalilnjudə sa laa sa laan malaiya Kəmandeye jəpce ingidəa bəljəmji
nangaro. Wundu duwon ingi bəljəmjənadəro burwon ngaanamadə,
kəndondi jiɨri fi tilan dəga yaye, ngaji.]
5 Nadən kam laa kərwu fiakkun wuskunno dondi mbeji.
6 Isa kamdəa bowada kirunniya, koro nadən jauro tussənaro nojənadə,
tiro: «Ngadu raamma wa?» cəne kiworo.
7 Kam dondidəye tiro: «Kəma, sa ingidə bəljəmjiya, kam nanin wua
ingidəro sakki bawo. Koro ledu dikki duwon, kam gade wua burwose
ngayi,» yeno.
8 Isaye tiro: «Cine bənaramməm ngone lene!» yeno.
9 Sadəman kamdə ngaje bənaramnju ngoje ledu badiyeno.
Yim adə yim tustuye.
10 Adə nangaro yaudiyaye kam ngajənadəro: «Yim tustuyea
bənaramməm ngodu niro amardəgənni,» yera.
11 Tayiro: «Kam duwon wua isangasəgənadə, tima wuro:
“Bənaramməm ngone lene!”» yeno.
12 Tayiye tiro: «Wundu kam duwon niro bənaramməm ngone lene
cənnadə?» cane keworo.
13 Amma kam ngajənadə ti wundumaro nojənni, Isa curo jamadəyero
kəldəgəna nangaro.
14 Ngawo adəyen Isa kamdəa Fado Alayen najiye tiro: «Akko
nganəmma! To, biwu dio kolle, bare awo laa jauro diwi adəa kojəna nia
njuwandənniro,» yeno.
15 Daji kamdə leje yaudiyadəro Isama tia isangajuwo yeno.

16 Isa awo ania yim tustuyea cədəna nangaro, yaudiyadə tiro niadiwi
fəleduwu badiyera.
17 Amma Isaye tayiro: «Bawani ku kundenno kida cədi, wu ye kida
dikki,» yeno.
18 Adə nangaro yaudiyadə cayema kojənaro tia roro njejoro mayera. Yim
tustuyea awo dioro dapkada runju gəni cədo, koro Aladəma Bawanju wo
cəne Alaa gaskayeno.

Kənduwo Tadaye

19 Daji Isaye yaudiyadəro: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, Tadadə
kəlanju awima rakce cədiwawo, sai awo Bawadə cəde curunadəa. Koro
awi yaye Bawadə cədidəa Tadadə ye cədi.
20 Awoa Bawadə Tadadəa cəraana awo ti kəlanju cədi sammaa tiro
fəlejiyi. Koro kəndo animaa kojəna tiro fəlejiyi, nayi ye jauro ajam-
moworo.
21 Jiři Bawadə am sanunaa cəsange tayiro ro cidə gai, Tadadə ye kam
cəraanaro ro ci.
22 Bawadə wundumaro shara cəddiwawo, amma shara sammaa mukko
Tadadəyero cakkəna,
23 am nga Tadadəro daraja cado, jiři Bawadəro daraja cadidə gai. Kam
Tadadəro daraja ciwawomadə Bawa tia cunodənadəro daraja ciwawo.
24 Jiremaro nayiro wulnjagakki, kam manani fanje ti wua sunodənadəa
kasaccənamadə ro sawisoye cuwandəna. Shara tia cədaiwawo, amma
karmoro kaje ro cuwandəna.
25 «Jiremaro nayiro wulnjagakki, sadə isi har isənama, sa duwon am
sanuna kowo Tada Alayedəa fanjai, koro tayi fanjanamadə roa dasayi.
26 Jiři Bawadə fərdu royedə gai, ngaima cakke Tadadə ye fərdu royero
waljəna.
27 Koro kənduwo shara kamdaye tiro cina, dalilnjudə tima Tada
Kambedə wo nangaro.
28 Bare adəa ajammuwwi, sa ise am kaurilan samma kowonju fanjane
29 caluwi. Am duwon awo ngəla cadənamasodə roaro cijai, amma am
duwon awo diwi cadənamasodə shararo cijai.
30 «Wu runi awima rangəkke dikkiwawo. Jiři fakkidə gai, shara
dikki. Koro sharani ye jire, dalilnjudə awo raakkəna gəni, awo ti wua
sunodənamadə cəraanaa dioro makki nangaro.

Shedawu Isaye

31 «Wu kəlanin kəlani shedadumaro walyekkoa, shedanidə jire gəni.
32 Shedamani gade mbeji, koro sheda kəlanin cədidə jirero nokkəna.
33 Yahayaro am yikkunoduwwa, ti ye jiredəa shedajo.
34 Wudə kamben gəni sheda makki, amma njəkkawo fandoworo awo
ania wulləkki.
35 Yahayadə fatəla waskada nur ci. Sa ganaro karwukəjia curo
nurnjuyen nammuwwa.
36 Amma shedani sheda Yahayayea nankuran kojəna, dalilnjudə kəndo
Bawadə wuro tumowokkoro sinadə, kəndodəmaa dikko, tayima Bawadə
wua sunodənaro kəlanin shedasai nangaro.
37 Koro Bawa wua sunodənadə, tima kəlanin shedajəna. Amma nayidə
ngaltema kowonju ye fanuwwi bi fasalnju ye ruwwi,
38 koro mananju ye karwundon napcənni, dalilnjudə kam cunodənadəa
kasadduwwi nangaro.

39 Kitawuwadəa kəla hangallayen kəranuwi, tayilan ro sawisoye fan-
duwiro təmanuwwa nangaro. Kitawuwa anidə, tayima kəlanin sheda
cadi.
40 Adə yaye naniro isuwe ro sawisoye fandoro wayew.
41 «Amben gəni daraja makki.
42 Amma nayia nonjakkəna, kərawo Alaye karwundon bawo.
43 Cu Bawaniyen kadikko, amma wua moworo wasew. Kam gade cu
kəlanjuyen kadioa, tia mowuwi.
44 Nayi daraja kattendon manuwi, amma daraja Ala runjuyen isidəa
manuwwawodə, ndayilan gəle ranguwe wua sasarawi?
45 Bare wuma nayia na Bawadəyen ngadarnjakkiro təmanuwwi.
Ngadarmandodə, tima Nawi Musa wo, kam duwon təmando tiro
yakkuwwadə.
46 Ca Nawi Musaa jiremaro yasarawwaa, wu yea sasarawi, kəlanin
ruwujəna nangaro.
47 Amma awo ruwujənadəa yasarawwia, ndayin gəle manani
yasarawi?» yeno.

6

Isaye am dəwu uwu ambadu
(Mat 14.13-21; Mar 6.30-44; Luk 9.10-17)

1 Ngawo adəyen Isa bərəm Galileye tia bərəm Tiberiyaslan bowojaidəye
cinju todəro koyeno.
2 Jama kada ye tia geya, alama ajabba ajabba kəla am dondiyen cədi
caruna nangaro.
3 Daji Isa kəla kau kuruwu laayero juwane fuwurawanju-a rokko
napkera.
4 Akko sala Laya Njəkkayirambe sala yaudiyayedə karənjəna.
5 Isa kəla sapce jama kada nanjuro isairo kirunniya, Isaye Filibusso:
«Ndaran burodi yuwiye am ani jaworo?» cəne kiworo.
6 Adəa wuldunjudə Filibussa rijapturo, dalilnjudə Isa kəlanjuma awo
cədidəa nojəna nangaro.
7 Daji Filibusse tiro: «Wundunja yaye burodi gana laa cuwandoro
dinariyus* yer yindima cədiwawo!»
8 Fuwurawadəye falnja Andarawus yaana Siman Biturusse tiro:
9 «Akko na adən tadaana laa burodi sayirre uwu-a buni yindi-a cədana
mbeji, amma am ngəwu aniro awi cəddi?» yeno.
10 Isaye tayiro: «Jamadəa yakkowo napca,» yeno. Nadən kajim kəɾi
tənas mbeji nangaro, amdə napkera. Tayi kongwadə alama dəwu uwu
gai.
11 Daji burodidəa ngoje Alaro ardiyenniya, am napkadadəro da-
garyeyeno. Bunidə yen ngai cəde, har məradunja galyeno.
12 Jawune kulyeranniya, Isaye fuwurawanjuro: «Njongowa gapcanadəa
cammowo, bare awima faccəgənniro,» yeno.
13 Adəgaima njongo burodi uwu sayirre am jawune koljanayedəa
capcane jowo mewun yindin kesəmbəɾo.
14 Jamadə alama ajabba Isa cədənadəa kerunniya, tayiye: «Jiremaro
kam adə tima nawi duniaro isimadə wo!»†† cani.

---

* **6:7** 6.7 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle. † **6:14** 6.14 tima nawi duniaro isimadə wo - Almasiwu Alaye. † **6:14** 6.14 SK 18.15

15 Adə nangaro isane tia dunodunon cadane mairo cadiro asuyenniya,
Isa tayia kolje runju tok kəla kaudəyero walde giwa.

Isaye kəla ingiyen silan ledu
(Mat 14.22-36; Mar 6.45-56)

16 Dunia kajiriyenniya, fuwurawa Isayedə ci bərəmbero jəpcagane
17 maararo ngasaye kanji bərni Kafarnaambero faljane kodu badiyera.
Dunia ləmjəna, Isa ye koroma tayia najəgənni.
18 Karuwa dunoa cije fuje, har bərəmdə jauro camballadan.
19 Kilometər uwu bi arakku gairo ledu kedənniya, Isa kəla ingiyen silan
leje maaradəa karənji kero. Kerunniya, jauro riyera.
20 Amma Isaye tayiro: «Wuma, bare rinuwwi!» yeno.
21 Daji fuwurawadə karwu kəjiaro curo maaradəyen tia camoye
kərgaanniyama, maaradə na lejaidəro kadio.
22 Wajənanjua jama ci bərəmbe todən napcanadə maara falma nadən
dəgaro asuyera. Koro Isa maaradəro fuwurawanju-a rokko ngaanni,
amma runja leyeraro nojana.
23 Daji maarawa gade bəla Tiberiyasselan karən na Kəma Isa Alaro ardije
burodi jawunadəyero kadira.
24 Jamadə Isa ye bawo, fuwurawanju ye baworo kerunniya, daji
maarawadəro ngasaye bərni Kafarnaambero tia maduro leyera.

Isa kəmbo roye

25 Jamadə ci bərəmbe todən Isaa kewandənniya, tiro: «Sayinna, sawi
na adəro kadim?» cane keworo.
26 Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, alama ajabba ajabba ruwwa
nangaro gəni, burodi buwe kulluwwa nangaro wua masuwi.
27 Bare kəmbo njəpci adəro kida diwwi, amma kəmbo ro sawisoyero
kida dewo, kəmbo duwon Tada Kambedə nayiro njadidə, awoa Ala
Bawadə tawa kənduwonjuyedəa Tada Kambedəro gənajəgəna.»
28 Daji tiro: «Kida Alayedəa dioro awi gəle diye?» cane keworo.
29 Isaye tayiro: «Kida Alayedə, tima kam cunodənadəa kasaddowo!»
yeno.
30 Tiro: «Alama ajabba ajabba jiɾi fi dime ruiye nia kasannjiye? Awi
gəle dimi?
31 Kaariyande kəmbo tiro man canidəa karaalan jawuna, kitawulan
ruwuwadadə gai: "Tayiro kəmbo samelan isənadəa jaworo kaino."»†
32 Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, Nawi Musa gəni kəmbo samelan
isənadəa njado, amma Bawanima nayiro kəmbo jireye sameyedəa njadi.
33 Kəmbo Alayedə, tima kam samelan jəpce duniaro ro sawisoye
njomadə wo!»
34 Daji tiro: «Kəma, sawisoro kəmbo adəa andiro sadəne!» yera.
35 Isaye tayiro: «Wuma kəmbo royedə wo! Kam naniro isənamadə
təmmaro kəna fanjiwawo, koro kam wua mərsasənamadə ye təmmaro
ngudu fanjiwawo.
36 Amma nayiro wulnjagakkəna, wua suruwwa duwon, njasarai wayew.
37 Am duwon Bawadə wuro sina samma naniro isai, koro kam naniro
isənadəa təmmaro wakkiwawo.
38 Awo karwuni cəraana gəni, awo ti wua sunodənadə cəraana dioro
samelan jəpkekko.

---

† **6:31** 6.31 NL 16.4, 15

39 Akko awo ti wua sunodənadə cəraanadə, tima bare curo am wuro
sinadəyen falma kolləkkəniro, yim daryeyea‡ tayia karmolan sangəkki.
40 Akko awo Bawani cəraanadə, wundu duwon Tadadəa cure
kasaccənadə ro sawisoye cuwandi, koro yim daryeyea wu ye tia karmolan
sangəkki,» yeno.
41 Tima kəmbo samelan isənadə wo cənna nangaro, yaudiyadə karwunja
waje:
42 «Ti adə Isa tada Isuwuye, gəna? Bawanju-a yanju-aa noniyena, gəna?
Ndayin gəle samelan kadikko cəni?» yera.
43 Isaye tayiro: «Bare karwundo wajənni!
44 Wunduma rakce naniro isiwawo, sai Bawa wua sunodənamadə tia
gərjiyiya. Wu ye yim daryeyea tia karmolan sangəkki.
45 Akko awo curo kitawu nawiyayen ruwuwadadə: "Tayi sammaa Ala
alamji."† Wundu duwon Bawadəa fanje asujənamadə naniro isi.
46 Wunduma Bawadəa curunni, ti Alayen isənadəro kajia. Tidə Bawadəa
curuna.
47 Jiremaro nayiro wulnjagakki, kam wua mərsasənamadə ro sawisoye
cuwandi.
48 «Wuma kəmbo royedə wo!
49 Kaariyando kəmbo tiro man canidəa karaan jawuna, koro sanuna.
50 Amma kam duwon kəmbo samelan isidəa juwuidə, nuiwawo.
51 Wuma kəmbo roye samelan isənadə wo. Kam kəmbo adəa juwuia,
sawisoro dəgai. Kəmbo duwon duniaro ro sawisoye cawandoro yikkidə,
tima da tiyiniye wo.»
52 Adə nangaro yaudiya kattenjan kambiwu cade: «Ndayin gəle rakce
da tiyinjuye sade ngəriyo?» cani.
53 Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, da tiyi Tada Kambedəa
ngəruwwawoa, bunju ye yawwawoa, nayilan ro bawo.
54 Kam duwon dani jəgəre buni caimadə ro sawisoye cuwandəna, koro
wu ye yim daryeyea tia karmolan sangəkki.
55 Dani ye kəmbo jireye, buni ye kənja jireye.
56 Kam dani jəgəre buni caimadə wulan dəgai, wu ye tilan dəgakki.
57 Jiɨri Bawa Kəndəgaima wua sunode ti nangaro wu ye roa dəgakkidə
gai, kam duwon wu kəmbonju womadə, wu nangaro ti ye roa dəgai.
58 Adəma kəmbo jireye samelan isənadə wo, jiɨri kaariyandoso jawune
sanunadə gai gəni. Kam kəmbo adəa juwunamadə sawisoro dəgai,» yeno.
59 Curo dandal bərni Kafarnaamben jamadəa alamji duwon, Isa awo
ania wulyeyeno.

Mana ro sawisoye

60 Fuwurawa Isaye ngəwunja adəa fangeranniya, tayiye: «A! Mana adə
jauro jau! Wundu gəle rakce tia fanji?» yera.
61 Isa karwunja mana adəa wajiro asuyenniya, tayiro: «Adə cakke
talluwi wa?
62 To, Tada Kambedə nanju caye dəganadəro walde juwai ruwia, nda?
63 Ruhu Alaye tima ro njomadə wo, kənduwo kambedə awimaro
faidajiwawo. Mana nayiro wulnjagakkənadə ruhu ye, ro ye.
64 Amma curondon am laa kasaccanni mbeji,» yeno. Tən badiduramnin
Isa am tia kasaccannidə-a kam tia sərəcciyidə-aa nojəna.

‡ **6:39** yim daryeyea 6.39 - Cidu duniaye. † **6:45** 6.45 Ish 54.13

65 Daji Isaye: «Adəma nangaro nayiro wulngeyerakko, wunduma rakce naniro isiwawo, sai Bawadə tiro amarjiyiya duwon,» yeno.
66 Kəla adəyen fuwurawa Isaye ngəwunja tia ga koljane ngaworo walladara.
67 Daji Isaye mewun yindindəro: «Nayi ye wua kolsuwiya, raawwa wa?» cəne tayia kiworo.
68 Siman Biturusse tiro: «Kəma, na wunduyero gəle leniye? Nima mana ro sawisoyea wo!
69 Yasaraiyena ye, noniyena ye, nima Tayir Alayedə wo!»§ yeno.
70 Isaye tayiro: «Wu gəna nayi mewun yindindəa kərenjakko? Amma kamndo fal sedan!» yeno.
71 Adəa kəla Yahusa tada Siman Iskariyotten wulyeno, dalilnjudə tima mewun yindindəye falnja mukko kəladowayero Isaa sərəcciyidə wo.

7

Isa Ngəməri Leimayen

1 Ngawo adəyen Isa cidi Galileyen didiriyeno. Cidi Yahudiyayen didiridu cəraanni, yaudiyadə tia roro njejoro majai nangaro.
2 Ngəməri Leimaye sanju karəngenniya,
3 yaanawa Isaye tiro: «Na adən cine cidi Yahudiyayero lene, fuwurawanəmsodə ye kida dimidəa caroro.
4 Kam nowadaro waldu cəraanamadə awo cədidəa gərajiwawo. Awo ania dimia, duniaro fəledəgəne!» yera.
5 Ase, yaananjudəma tia kasaccanni.
6 Daji Isaye tayiro: «Sani koroma cədənni, amma sandodə sawiso dabbargada.
7 Duniadə rakce nayia wanjaiwawo, amma wua wasəna, dalilnjudə kəndonju diwi wulləkki nangaro.
8 Nayidə na ngəməridəyero lenowo, wudə ngəməri adəro lekkiwawo, sani koroma cədənni nangaro,» yeno.
9 Awo ania tayiro wulyeyenniya, cidi Galileyen napkeno.
10 Amma yaanawanjudə na ngəməridəyero leyeranniya, Isa ye federo gəni, asərlan cije leyeno.
11 Yaudiyadə na ngəməridəyen tia majane: «Ti ndaran?» cani.
12 Koro curo jamadəyen am kada kəlanjun kambiwu kedo. Laaye: «Ti kam ngəla,» cani, laa ye: «A'a, amba cuwatki,» cani.
13 Amma wunduma kəla Isayen federo mana cədiwawo, yaudiyadəa rijana nangaro.
14 Daji ngəməridə dawunjun duwon, Isa Fado Alayero ngaye jamaa alamdu badiyeno.
15 Yaudiyadə ajapcane: «Kam adə ngaltema kərajənnidə, ndayin kitawudəa noyeno?» cani.
16 Isaye tayiro: «Alamdunidə wuye gəni, ti wua sunodənadəye.
17 Kam awo Ala cəraanadəa dio cəraanaa, alamdudə wuye gəni, Alayero noji.
18 Kam ngumnjun mana cədimadə daraja kəlanjuye maji, amma kam tia cunodənadəye daraja majidə, tidə jirema, koro tilan jirenambu bawo.

§ **6:69** 6.69 Tayir Alayedə - Biwubawoma, am gade-a gade.

19 Nawi Musa nayiro Attauradəa njadəna, gəna? Amma wundundoma
wadawanjudəa jəgaiwawo. Awiro wua roro njejoro manuwi?» yeno.
20 Jamadə tiro: «Ni karuwama! Wundu nia njejoro maji?» yera.
21 Isaye tayiro: «Awo ajabba fal kidəkkəniya, nayi samma ajapkew!
22 Nawi Musa wada kajaduye njadənadə, kajadə tiyen gəni, amma
kaariyandoyen kadio, adə yaye yim tustuyea kam kajanuwi.
23 Bare wada Nawi Musaye ganambu tədənniro yim tustuyea kam
kajanuwia, awiro gəle kəla yim tustuyea kam səramba isangagəkkənayen
wuro gərgasuwi?
24 Bare kuro simben shara diwwi, amma kəla jireyen shara dewo!» yeno.
25 Daji am Jerujalembe laaye: «Tima gəna kam duwon tia roro njejoro
majaidə?
26 Akkonju federo mana cədi duwon, awima tiro wuljaanni. Ra, jiremaro
wurawandedə tia Almasiwuro asujana wa?
27 Na kam adə isənadəa noniyena. Amma Almasiwudə isiya, wunduma
na isənadəa nojiwawo,» yera.
28 Daji Isa Fado Alayen jamadəa alamdu cədi duwon, kowo sapce: «Wua
nosuwwa, koro na isəkkənadə yea nonuwwa. Ngumnin gəni kadikko,
amma ti wua sunodənamadə jirema. Tia nonuwwi.
29 Wu tia nokkəna, dalilnjudə nanjun kadikko, koro tima wua sunodo,»
yeno.
30 Adə nangaro Isaa taro mayera, amma wunduma tiro mukko
gənajəgənni, sanju koroma cədənni nangaro.
31 Curo jamadəyen ngəwunja tia kasaccane: «Almasiwu isiya, awo
ajabba ajabba kam adə cədənadəa kojəna cədi wa?» cani.
32 Farisawa jamadə awo ania kəla Isayen wuljai fangeranniya, wurawa
ɾimannaye-a Farisawa-a Isaa taro gureduwu Fado Alayea juwayera.
33 Isaye tayiro: «Kawu gana laaro nayi-a rokko dəgakki, ngawo adəyen
na ti wua sunodənadəyero waldəkki.
34 Wua masuwi, amma suwanduwwawo. Na dəgakkiro ranguwe
isuwwawo.»
35 Daji yaudiyadə kattenjan: «Ndara leji na duwon rangiye tia fandiye-
wawodə? Ra, yaudiya curo am lardu Gəressero tatardaanadəyero wa leje
am Gəressedəa alamji?
36 Awi maana awo wuljənadəye? “Wua masuwi, amma suwan-
duwwawo. Na dəgakkiro ranguwe isuwwawo.”»
37 Yim daryeye yim kura ngəmərídəyea Isa cije daje kowo sapce: «Kam
duwon ngudunjuamadə, naniro iso ca!
38 Kam wua kasansənamadə, kitawulan ruwuwadadə gai: “Ingi roye
bərəm gai karwunjun culuwe falalaji!”»†
39 Adəa wuldunjudə, kəla Ruhu Alaye am tia kasaccanamadə fuwun
cawandiyen wulyeno. Amma sa adən Ruhudə koroma tinni, dalilnjudə
Isa koroma darajanjuro ngaanni nangaro.

Yaktu jamaye kəla Isayen

40 Jamadə mana ania fangeranniya, laanjaye: «Kam adə tima jiremaro
nawidə wo!» cani.
41 Laaye: «Kam adə tima Almasiwudə wo!» cani. Amma laaye koro:
«Almasiwudə cidi Galileyen wa isi?

† **7:38** 7.38 Ish 12.3; Ejk 47.1

42 Ra, kitawulan Almasiwudə ti kaduwu Mai Daudaye, koro bəla
Baitalami na Mai Dauda dəganadən isi† cənna, gəna?»
43 Adəgaima kəla Isayen jamadə kəwu yindiro yakkadara.
44 Curonjan laanja tia taro mayera, amma wunduma tiro mukko
gənajəgənni.
45 Gureduwu Fado Alaye walladaranniya, wurawa ɾimannaye-a
Farisawa-a tayiro: «Awiro Isaa kuduwwidə?» cane keworo.
46 Gureduwuye: «Ngalte wunduma kam adə gairo mana cədənni!»
yera.
47 Daji Farisawaye tayiro: «Nayi yea jambanjana wa?
48 *Wurawa adinwuye bi Farisawaye kam laa tia kasaccəna mbeji wa?
49 Amma jama Attaura Nawi Musaye nojanni adə baskuwada!» yera.
50 Daji Nikodimus, ti duwon Farisawaye falnja na Isayero calan lejənadə,
tayiro:
51 «Kəla wadandeyen kambe cinjun faniye awo cədidəa noniyendelan
tiro shara yiddiyewawo, gəna?» cəne kiworo.
52 Amma tiro: «Ni ye kam Galileye wa? Kitawudəa kərane rui, nawi
fima cidi Galileyen culuwunni!»
53 [Daji wundu yaye fannjuro walladan.

Kalmaram: Wurawa adinwu yaudiyaye
Farisawadə kəwu laa adinwu yaudiyaye jaman Bargaande Isa Almasiwuyen. Maləmbanja jauro Attaura Nawi Musaye nojana, amanjaro wada Alaye sammaa kalkallo jaaro casakkarai. Amma ada kaanja ngəwu wada Alayedəro kəljagane kurwowu jamaro gənayeyera. Nafila ngəwu cadi nangaro am gadedəa nanmuminnin kojanaro təmayera. Rokuranja nangaro ngəwunja Isa Almasiwu-a kawuɾinju-aa ga wajane jawal tia njejoye mayera.
Sadusiyadə ye kəwu laa adinwu yaudiyaye jaman Bargaande Isa Almasiwuyen. Sadusiyadə cinowo bawo, malaiya so, jinni so ye bawo cani, amma Farisawadə awo ani samma mbeji cani. Wurawa ɾimannaye ngəwunja Sadusiya. Bargaande Isa jauro kənduwoa-a mayawaa-a nangaro nandəɾi tayia kek cədane tayi ye jawal tia njejoye mayera.

8

Kamu kənjəna cədilan tədana

1 Isa Kau Jaitunnero leyeno.
2 Suwa ləp koro walde Fado Alayero leyeno. Am samma nanjuro isai
duwon, napce tayia alamdu badiyeno.
3 Daji maləmba Attauraye-a Farisawa-a kamu laa kənjəna dio cədi
cadanaa cawude dawunjan tia casakke dayeno.
4 Tayiye Isaro: «Sayinna, kamu adə kənjəna dio cədi duwon, tia keda.
5 Attauralan Nawi Musaye andiro wada sade jiɾi aniro kau gəpkəiyo
tayia roro yejiyo cənna.† To, ni nda, awi wulləm?» cane tia keworo.
6 Adəa wuldunjadə, Isaa rijapturo awo laa tiro burwuduye cada
nangaro. Amma Isa nguje ngulondon cidi kurda badiyeno.
7 Tiro dama baworo koro caddi duwon, cije tayiro: «Kam curondon biwu
bawomadə kamudəro burwon kau gəpcuwo!» yeno.

---

† **7:42** 7.42 2Sam 7.12; Mik 5.2 † **8:5** 8.5 Lew 20.10; SK 22.22-24

8 Koro walde nguje cidi kurda badiyeno.
9 Adəa fangeranniya, kuran tamiya ganaro kudero fal fallen saptane, har
Isa runju kamu fuwunjun daadadəa kolyera.
10 Isa cije dayenniya, kamudəro: «Ndaran tayi? Wunduma niro wowom
gənanjəgənni wa?» cəne tia kiworo.
11 Tiye: «Kəma, wunduma wowomsənni,» yeno. Daji Isaye tiro: «Wu
ye niro wowom gənanjəgəkkiwawo. Lene, amma adə fuwun bare gadero
biwu dimmi!» yeno.]

Isa nur duniaye

12 Koro Isa walde jamadəro mana cədde: «Wu nur duniaye. Wundu
duwon wua səganamadə təmmaro curo duwuyen lejiwawo, nur roye
cuwandi,» yeno.
13 Farisawaye tiro: «Ni kəlanəmlan kəlanəm shedanəmi nangaro,
shedanəmdə jire gəni,» yera.
14 Isaye tayiro: «Sheda kəlaniye dikki yaye, shedanidə jire, dalilnjudə na
isəkkəna-a na lekki-adəa nokkəna nangaro. Amma nayidə na isəkkəna-a
na lekki-adəa nonuwwi.
15 Nayidə ambo shara kuro kamben yidduwi, amma wu kam fimaro
shara yiddəkkiwawo.
16 Amma shara dikki yaye, sharanidə jire, dalilnjudə wu runi gəni, Bawa
wua sunodənadə-a rokko sharaniye nangaro.
17 Wadandoman ruwuwada sheda kam yindiyedə jire.†
18 Wuma sheda kəlaniye dikki, koro Bawa wua sunodənadə ye kəlanin
sheda cədi,» yeno.
19 Daji tiro: «Bawanəmdə ndaran?» yeranniya, Isaye: «Wua nosuwwi,
Bawani yea nonuwwi. Ca wua nosuwwaa, Bawani yea nonuwi,» yeno.
20 Isa Fado Alayen alamdu cədi duwon, na sadaa fidaramben mana ania
wulyeno. Amma wunduma tia cədanni, sanju koroma cədənni nangaro.
21 Koro Isa walde tayiro: «Wu lekki, koro wua masuwi, koro curo
biwundoyen nuwi. Na lekkidəro nayidə ranguwe lenuwwawo,» yeno.
22 Kəla adəyen yaudiyadəye: «Kəlanju ceji wa? Adəmaro wa: “Na
lekkidəro nayidə ranguwe lenuwwawo,” cənidə?» yera.
23 Isaye tayiro: «Nayi cidiye, amma wu sameye. Nayi dunia adəye,
amma wu dunia adəye gəni.
24 Adəma nangaro nayiro curo biwuwandoyen nuwi wulngeyerakko.
Wuma ti woro kasadduwwia, curo biwuwandoyen nuwi,» yeno.
25 Tiro: «Ni wundu?» cane keworənniya, Isaye tayiro: «Awo tən
badiduramnin wulnjagakkənadəma.
26 Awo ngəwu kəlandon wulduye-a sharaduye-a takkəna, amma ti wua
sunodənadə jirema, koro awo tiyen fakkənadəmaa duniaro wulgəkki,»
yeno.
27 Amma kəla Bawadəyen tayiro manajiyidəro asujanni.
28 Daji Isaye tayiro: «Tada Kambedəa rogəwiya, wuma ti woro nonuwi,
koro awima kəlaniro dikkiwawo, amma Bawa wua alamsənadə gai, awo
ania wulləkkiro nonuwi.
29 Ti wua sunodənadə wu-a rokko. Wua runi kolsənni, dalilnjudə
sawisoye awowa cəraanadəa dikki nangaro,» yeno.
30 Sa Isa adəa wuljidən, am kada tia kasatkera.

Tadawa jireye Nawi Ibrahimbe

† **8:17** 8.17 SK 19.15

31 Daji Isaye yaudiya tia kasaccanamadəro: «Manani gawia, nayi
jiremaro fuwurawani.
32 Jiredəa nonuwi, jiredə ye nayiro nankam kəlaye njadi,» yeno.
33 Tiro: «Andi kaduwu Nawi Ibrahimbe, koro kaɽea wunduyemaro
ngaltema walliyende! Ndayin nankam kəlaye fandiye nəmi?» yera.
34 Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon biwu cədimadə
kaɽea biwuye.
35 Kaɽeadə sawisoro gəni fadon dəgai, amma tadadə sawisoro dəgai.
36 Adə nangaro Tadadə nankam kəlaye njadiya, nankam kəlayedəa
fanduwi, diye!
37 Nayi kaduwu Nawi Ibrahimbero nokkəna, amma wua njejoro
manuwi, dalilnjudə karwundoro manani ngayiwawo nangaro.
38 Wu awo na Bawaniyen rukkənadəa wulləkki, amma nayi awo
bawandoyen fanuwwadəa diwi,» yeno.
39 Tiro: «Bawandedə tima Nawi Ibrahimdə wo!» yera. Isaye tayiro: «Ca
nayi kaduwu Nawi Ibrahimbea, kəndo Nawi Ibrahim cədənadəa diwi.
40 Kərma wu nayiro jire Alayen fakke wulnjagakkəna duwon, wua
njejoro manuwi. Nawi Ibrahim ngaltema adəa cədənni!
41 Nayi kəndo bawandoyedəa diwi,» yenniya, tiro: «Andia ngəriwu gəni
sesambo, bawande tilo Ala kəlanjudəma!» yera.
42 Isaye tayiro: «Ca Ala bawandoa, wua səraawi, dalilnjudə akkoni na
Alayen kadikko. Kəlani nangaro gəni kadikko, tima wua sunodo.
43 Awiro awo nayiro wulnjagakkidəa asunuwwawodə? Dalilnjudə
mananidəa ranguwe fanuwwawo nangaro.
44 Bawando tima Yiwulis wo, awo bawando cəraanadəa diwiya, raawwa.
Tən badiduramnin ti kamceji, koro kəla jireyen dajənni, tilan jire bawo
nangaro. Kattuwu kamjiya, halnju fəleji, dalilnjudə ti kattuwuma, koro
bawa kattuwuye nangaro.
45 Amma wudə jire wulləkkidəro, wua kasansuwwawo.
46 Wundundo biwu dikkənaro shedaji? Jire wulləkkia, awiro wua
kasansuwwawo?
47 Kam Alayedə mana Alayedəa fanji. Dalil nayi fannuwwawoyedə, nayi
Alaye gəni nangaro,» yeno.

Isa-a Nawi Ibrahim-a

48 Daji yaudiyadəye tiro: «Ni kam Samariyaye karuwama niyenadə,
jirende, gəna?» yera.
49 Isaye tayiro: «A'a, wulan sedan bawo. Bawaniro daraja yikki, amma
nayi wuro daraja njo wanuwwa.
50 Kəlaniro darajadəa magəkkiwawo, amma Fal laa tia maji mbeji, tima
sharamadə wo.
51 Jiremaro nayiro wulnjagakki, kam duwon mananidəa ngojənamadə
təmmaro nuiwawo,» yeno.
52 Yaudiyadəye tiro: «Kərma nilan sedannaro noniyena! Nawi
Ibrahim nuna, nawiya gade ye sanuna, amma niye: "Kam mananidəa
ngojənamadə təmmaro nuiwawo!" nəmi.
53 Ni bawande Nawi Ibrahimdəa konəmma wa? Ti nuna, nawiya gade
ye sanuna. Ni wunduro kəlanəm ngoyem?» yeranniya,
54 Isaye: «Kəlaniro daraja yikkia, darajani faidanju bawo. Bawani daraja
wuro si, ti duwon tiro Alando nuwidə.

55 Tia ngaltema nonuwwi, amma wu tia nokkəna. “Tia nokkəni,”
wulləkkia, kattuwuma nayi gairo walləkki. Amma tia nokkəna, koro
mananju ngokki.
56 Bawando Nawi Ibrahim karwu jauro kəjiaro jamanni kuroro cəraana.
Tia cure karwunju kəjijəna,» yeno.
57 Daji yaudiyadəye tiro: «Kərwu fiwuma tammi duwon, Nawi
Ibrahimba rumma?»
58 Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kawu Nawi Ibrahim tambimaro,
wu mbəji!» yeno.
59 Adə nangaro dongur kauye tiro gəptuwuro ngoyera, amma Isa gərade
Fado Alayen kiluwo.

9

Isaye kam kambu tambənaa isangaduwu

1 Isa kodu cədi duwon, kam laa kambu tambənaa kiro.
2 Fuwurawanjuye tiro: «Sayinna, wundu biwu cəde kam adə kambu
katambo? Tima ra bawanju-a yanju-a?» cane tia keworo.
3 Isaye tayiro: «Biwunju nangaro gəni bi biwu bawanjuye-a yanjuye-a
nangaro gəni, Ala tilan kəndonju fəlejoro kam adə kambu katambo.
4 Kausu duwon, dole kida ti sunodənadəyedəa diyo! Bunejiya, wun-
duma rakce kida cədiwawo.
5 Wu dunialan dəgakki duwon, wu nur duniaye,» yeno.
6 Awo ania wulyenniya, kanduɾi cidiro tuwajiye dije ngoje sim kam-
budəyero cingeyeno.
7 Isaye tiro: «Lene, falwu ingi Silowamben lamdəne!» yeno. Maana
Silowamdə tunodəna. Daji kambudə leje lamgadanniya, sim cuwande
walladan.
8 Kəmaskiyanju-a am calan tia lowo cədi caruna-adəye: «Tima gəna
kam napkada lowo cədidə?» cane keworo.
9 Laaye: «Tima!» cani, laa ye: «A’a, ti gəni, camunonju,» cani. Amma
kamdəye: «Wuma, diye!» cəni.
10 Adə nangaro tiro: «Ndayin gəle sim kiwandəm?» cane keworo.
11 Tayiro: «Kam tiro Isa canidə cidi dije simmiro cinjiye wuro:
“Lene, Silowamlan lamdəne!” yeno. Daji lekke lamgadakkəniya, sim
kiwandəkko!» yeno.
12 Tiro: «Kam attə ndaran?» yeranniya, tayiro: «Nokkəni,» yeno.

Farisawaye kambu sim cuwandənadəro koro njəddo

13 Daji kam calan kambudəa na Farisawayero kewudo.
14 Yim duwon Isa cididəa dije sim kambudəye kajənadə yim tustuye.
15 Koro Farisawadə waldane kamdəa jiɾi fin sim kiwandoro keworo.
Tayiro: «Cidi dije simmiro cinjiye lamgadakkəniya, rukki,» yeno.
16 Farisawadəye laanjaye: «Kam adə Alayen gəni kadio, yim tustuyero
daraja cinni nangaro,» cani. Amma laanjaye: «Awiawin biwuma rakce
awo ajabba ajabba ngai cədi?» cani. Daji tayi kəwu yindiro yakkadara.
17 Koro Farisawadə waldane kambudəro: «Awi kəla kam simməm
kajənadəyen wulləmi?» cane keworənniya, tiye: «Ti nawi,» yeno.
18 Amma yaudiyadə ti kambu duwon curuiro waljənadəa njasarai
wajane har bawanju-a yanju-aa bowoyera.
19 Tayiro: «Adə tadando wa? Ti kambu katambo nuwidə? To, awiawin
kərma curuiro walyeno?» cane keworo.

20 Bawanju-a yanju-aye: «Ti tadande ye, kambu katambo yero noniyena.
21 Amma jiɨri fin kərma curuiro bi wundu simnju kajoro noniyende. Ti tadaana gəni, tia korowo! Cinjuman wulji,» yera.
22 Bawanju-a yanju-a adəa wuldunjadə, yaudiyadəa rijana nangaro. Caman tayidə wundu duwon Isa Almasiwuro kasaccidəa dandallan cattuluwi canna.
23 Adəma nangaro bawanju-a yanju-adəye: «Ti tadaana gəni, tia korowo!» yera.
24 Koro caye baworo waldane yaudiyadə kam calan kambudəa bowojane tiro: «Alaro daraja ye!* Noniyena, kam adə biwuma,» yera.
25 Tayiro: «Ti biwuma bi biwuma gəniro nokkəni. Awo fal nokkəna, wu kambu duwon kərma rukki,» yeno.
26 Daji tiro: «Awi niro njəddo? Ndayin simməm kayeno?» cane keworənniya,
27 tayiro: «Wulnjagakkənama, fannuwwi. Awiro gademinno fandu rawuw? Nayi ye fuwurawanjuro wa waldu rawuw?» yeno.
28 Tia rarajane tiro: «Nima fuwuranju wo, amma andidə fuwurawa Nawi Musaye!
29 Ala Nawi Musaro mana cəddənaro noniyena, amma ti adə ndaran kadiomaro noniyende!» yera.
30 Kamdəye tayiro: «Simmi kajənama, ndaran kadioro nonuwwidə jauro ajabba!
31 Ala biwuwua kərənjiwaworo noniyena, amma wundu duwon Alaro daraja ce awo cəraanaa cədimadə, Ala tia kərənji.
32 Tən dunia alaktənayeman wunduma kam kambu tambənaye sim kajənadəa ngalte fanjənni.
33 Kam adə Alayen gəni kadioa, awima rakce cədiwawo!» yeno.
34 Tayiye tiro: «A! Ni curo biwuyen tambəmma duwon andia alamsami!» cane tia deyaro kettuluwo.

Kambuwa jireye

35 Isa kamdəa dandaldən cattuluwunaro fangeno. Tia kattadəranniya, tiro: «Tada Kambedəa kasaddəmma wa?» yeno.
36 Kamdəye: «Kəma, wundu ti wo, tia kasaddəkki?» cəne kiworo.
37 Isaye tiro: «Tia rumma, koro tima niro mananjiyidə wo!» yenniya,
38 daji kamdəye: «Kəma, kasaddəkkəna,» cəne tiro ambətkeyeno.
39 Daji Isaye: «Shara kamduro dunia adəro kadikko, am caruiwawom-adə caroro, koro am caruimadə kamburo waljaro!» yeno.
40 Farisawa nanjun dasaana laa mana adəa fangeranniya, tiro: «A! Andi ye kambu wa?» yera.
41 Isaye tayiro: «Ca nayi kambua, biwundo bawo, amma kərma: “Ruiye!” nuwi nangaro, biwundoa dəgawi,» yeno.

10

Isa səni ngəlama

1 «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kam duwon bəri dimiyayero cinnayen ngayiwawo na gadeyen tacce ngayimadə, ti barwu ye, jawalkorjima ye.
2 Amma kam cinnayen ngayimadə, tima səni dimiyadəyedə wo.

* **9:24** 9.24 Alaro daraja ye! - Maananjudə jire wulle!

3 Cinna guredumadə tiro kajiyi, dimiyadə ye kowonju fanjai. Dimiya
kaanjua cunjalan bowoje cuttuluwi.
4 Kaanju sammaa cuttuluwiya, fuwunjaro koje dimiyadə tia jagai,
kowonju nojana nangaro.
5 Təmmaro kusotto jagaiwawo, tin kuruwunno ngərəmjai, kowo kusot-
towaye nojanni nangaro,» yeno.
6 Isa tayiro misal adəa wulyeyeno, amma maananjudəa asujanni.
7 Koro Isa walde: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, wuma cinna
dimiyayedə wo.
8 Am burwosane isanadə samma barwuwa ye, jawalkorduwu ye, amma
dimiyadə tayia fanjanni.
9 Wudə cinna. Kam wuyen ngayia, njəkkawo cuwandi. Ngaye culuwi,
səniram ye cuwandi.
10 Barwudə ndaldu so, njejo so, bannadu so gənia, awima gadero
isiwawo. Amma wudə am ro har tayilan gapcəna cawandoro kadikko.
11 «Wu səni ngəlama. Səni ngəlamadə dimiya nangaro ronju ci.
12 Kidamadə səni gəni, dimiyadə ye kaanju gəni. Buldu kənde cədi
curuiya, dimiyadəa kolje cəgasi, daji buldudə ise tayia cədane tatarji.
13 Tidə kidama nangaro, dimiyadəro lambonju bawo.
14 «Wu səni ngəlama. Dimiyanidəa nokkəna, tayi ye wua nosana,
15 jiɍi Bawa wua nosəna, wu ye tia nokkənadə gai. Dimiyadə nangaro
roni yikki.
16 Koro dimiya gade bəri adəye gəni takkəna. Tayi yea dole kudəkki,
koro kowoni fanjai. Daji bəri fal ye, səni fal yero waljai.
17 Bawadə wua səraana, roni yikkiya, waldəkke mowokki nangaro.
18 Wunduma rakce roni ngojiwawo, amma rawonin tia yikki. Kənduwo
nanin tia njoye mbeji, koro kənduwo nanin tia mowoye mbeji. Adəma
wada Bawaniyen fandəkkənadə,» yeno.
19 Kəla mana aniyen yaudiyadə caye baworo kəwu yindiro yakkadara.
20 Ngəwunjaye: «Kai! Ti karuwama, joɍi! Awiro tia kərənnuwi?» cani.
21 Am laaye: «Adə mana karuwamaye gəni. Karuwama rakce kambuye
sim kaji wa?» cani.

Isa Ngəməri Barga Dəptayen

22 Binəm Jerujalemnin Ngəməri Barga Dəptaye cadi duwon,
23 Isa balballa Fado Alayen tiro Ngurwo Nawi Mai Sulemanaye canilan
dadaji.
24 Daji yaudiyadə tia dirijane kəljane tiro: «Har sawiro andia curo
duwuyen kolsami? Nima Almasiwudə woa, federo wulsagane!» yera.
25 Isaye tayiro: «Nayiro wulnjagakkəna, amma wua kasansuwwi.
Kəndo cu Bawaniyen dikkidə wua shedasi.
26 Amma wua kasansuwwawo, nayi curo dimiyaniyen bawo nangaro.
27 Dimiyanidə kowoni fanjai. Tayia nokkəna, wua sagai.
28 Tayiro ro sawisoye yikki, koro təmmaro sanuiwawo. Wunduma tayia
mukkonin cəmoyiwawo.
29 Bawani tayia wuro sinadə sammaa nankuran kojəna. Wunduma
rakce tayia mukko Bawadəyen cəmoyiwawo.
30 Wu-a Bawadə-a tilo,» yeno.
31 Daji yaudiyadə tia roro njejoro waldane dongur kauye tiro gəptuwuro
ngoyera.

32 Isaye tayiro: «Kəndo ngəla kada Bawaniye nayiro fəlenjagakkəna.
Finja nangaro wuro dongur kauye gəmsuwe sesuwi?» cəne kiworo.
33 Yaudiyadəye tiro: «Kəla kəndo ngəlayen gəni, kəla Alaa
gaskadunəmben njejiye. Ni kam duwon kəlanəm Alaro ngonəmidə!»
34 Isaye tayiro: «Kitawundon ngai ruwuwada, gəna? "Wuye: Nayi
alawa!"† cənna.
35 Kitawu Alayedə rakce baworo tədiwawo. Ala am duwon tayiro
mananju cinadəro alawa cənnaa,
36 awiro wu duwon Ala kərese duniaro sunodənadəro Alaa gaskakkəna
nuwi, wu Tada Alaye nəkkənadəro?
37 Kəndo Bawaniyedəa dikkiwawoa, bare wua kasansuwwi.
38 Amma tayia dikkia, kasansuwwawo yaye, kəndodəa kasaddowo,
nonowo asunowo Bawa curonin kərga, wu ye curo Bawayen kərgakkoro.»
39 Koro waldane tia taro mayera, amma mukkonjan kiluwo.
40 Koro Isa walde ngawo bərəm Jordaniyen na Nawi Yahaya kasala
tuwaye cədənadəro leje napkeno.
41 Daji am kada nanjuro isane: «Nawi Yahaya awo ajabba falma cədənni,
amma awo Yahaya kəla kam adəyen wuljəna samma jire!» yera.
42 Adəgaima am kada nadən Isaa kasatkera.

11

Karmo Lajarusse

1 Curo bəla Baitaniyen na Meram-a yanjugəna Marta-a dasaanadən kam
laa dondi mbeji, cunju Lajarus.
2 Ti Lajarusdə yanjugəna Meram kamu duwon kawudi si Kəmayedəro
fijiye kanduɾinjun cinjənadəye.
3 Yaana yindidə kam laa na Isayero canode: «Kəma, kam raammadə
dondi,» yeno.
4 Adəa fangenniya, Isaye: «Kəndondi adəye njeroramnju karmo gəni,
Alaro daraja ci, koro Tada Alaye ye tiyen daraja cuwandoro!» yeno.
5 Isa Marta-a yanjugəna-a Lajarus-aa cəraana.
6 Daji Lajarus dondiro fangenniya, na dəganadən koro kawu yindiro
napkeno.
7 Ngawo adəyen Isaye fuwurawanjuro: «Cinowo cidi Yahudiyayero
waldiyo!» yeno.
8 Fuwurawanjuye tiro: «Sayinna, tussənni yaudiyadə nia dongur
kauyen njejoro mangera, koro nadəro waldəmi?» yera.
9 Isaye tayiro: «Dabdulan sa mewun yindin dəga, mare? Kam kausu
lejia, taljiwawo, nur dunia adəyedəa curui nangaro.
10 Amma kam bune lejia, talji, tilan nur bawo nangaro,» yeno.
11 Adəa wulyenniya, Isaye tayiro: «Sawande Lajarus kənəm cədi, lekke
tia sangəkki,» yeno.
12 Fuwurawadəye tiro: «Kəma, kənəm cədia, ngaji,» yera.
13 Isa kəla karmo Lajarussen manajəna, amma tayidə kəla kənəmben
manajiro təmayera.
14 Daji Isaye federo tayiro: «Lajarus nuna.
15 Nayi nangaro wu nadən bawodəro kəji fakki, wua kasansoworo.
Cinowo nanjuro leniyo!»

† **10:34** 10.34 Jaw 82.6

16 Daji Toma kam tiro Kawu canidə fuwurawa gadedəro: «Andi ye leniyo
Isa-a rokko nuiyo!» yeno.

Isa kəma karmolan cinowo-a ro sawisoye-aye

17 Isa kadinniya, ase Lajarus kawunju dewu rai curo kauriyen.
18 Bəla Baitaniyedə karən Jerujalemben, kattenja alama kilometər yakku
gai,
19 koro yaudiya kada na Marta-a Meram-ayero kəla karmo yanjagənayen
tayia tajiduro isana.
20 Marta Isa kənde cədiro fangenniya, cije tia kapkeyeno, amma Meram
fadon napkeno.
21 Martaye Isaro: «Kəma, ca ni na adənna, yanigəna bawojənni.
22 Amma kərmamaro awi yaye Alaa korəmiya, Ala njiro nokkəna,» yeno.
23 Isaye tiro: «Yanəmgəna karmolan walje ciji,» yeno.
24 Martaye: «Yim daryeye yim cinowo duniayea karmolan walje cijiro
nokkəna,» yeno.
25 Isaye tiro: «Wuma karmolan cinowo-a ro-adə wo! Kam wua
kasansənamadə, bawoji yaye, roa dəgai.*
26 Koro wundu duwon roa dəgane wua kasansənamadə təmmaro
nuiwawo. Adəa yasaramma wa?» yenniya,
27 tiro: «Aaa, Kəma, nima Almasiwu Tada Alaye duniaro isənadə woro
kasaddəkkəna,» yeno.
28 Adəa wulyenniya, Marta leje yanjugəna Meramba bowoje asərlan tiro:
«Sayinna isəna, nia bowonji,» yeno.
29 Meram adəa fangenniya, nagatto cije nanjuro leyeno.
30 Isadə bəlaro ngaanni, kuami yaye na Marta tia kapcəgənadən kərga.
31 Yaudiya duwon curo fadoyen tia tajijanadə Meram nagatto cije
culuwunaro kerunniya, tia geya. Kauriro so dioro lejiro təmayera.
32 Daji Meram na Isa dəganadəro ise tia kirunniya, fuwunjun tungu-
rumje tiro: «Kəma, ca ni na adənna, yanigəna bawojənni,» yeno.
33 Isa Meram-a yaudiya ti-a rokko isanadə-a casiriro kirunniya, kar-
wunju kuttaje hangalnju caa ciyeno.
34 Tayiro: «Ndararo tia kekkuw?» cəne kiworənniya, tayiye tiro:
«Kəma, are rui!» yera.
35 Daji Isa so ngoyeno.
36 Yaudiyaye: «Jiɨri tia cəraanadəa ruiwo!» yera.
37 Amma laanjaye: «Ti kambuye sim kajənadə rakce Lajarussa karmoro
cəkkayiwawo wa?» yera.

Isaye Lajarussa karmolan sango

38 Koro Isa karwunju jauro bannadəna duwon, kauridəro leyeno.
Kauridə kul kauye, koro cinju kau kuralan jakkada.
39 Isaye: «Kaudəa tuluwowo!» yeno. Marta yaana kam bawojənadəye
tiro: «Kəma, jauro kinaji, bawojənaye kawu dewu rai, diye!» yeno.
40 Isaye tiro: «Wulnjəgəkkəni wa? Yasarammaa, daraja Alaye rumi,»
yeno.
41 Daji kaudəa kettuluwo. Isa kəla samero sapce: «Bawa, wua
kərənsəmmadəro wusenjəkkəna.
42 Sawiso wua kərənsəmiro nokkəna, amma jama na adən dajanadə
nangaro adəa wulyekko, nima wua sunodəmdəa kasaccaro,» yeno.

---

* **11:25** 11.25 roa dəgai - Ro sawisoye cuwandi.

43 Adəa wulyenniya, kowo dunoaro sapce: «Lajarus, luwe!» yeno.
44 Daji kam bawojənadə kiluwo, si-a mukko-a batta linnen tikkerəna,
fəkka ye batta linnen jakkada. Isaye tayiro: «Tia wuinowo, lejo!» yeno.

Isaa roro njejoro mada
(Mat 26.1-5; Mar 14.1-2; Luk 22.1-2)

45 Adə nangaro yaudiya kada na Merambero isana duwon awo Isa
cədənaa carunadə tia kasatkera.
46 Amma curonjan laa na Farisawayero lejane awo Isa cədənadəa tayiro
wulyeyera.
47 Daji wurawa ɾimannaye-a Farisawa-a majilisdəa capcane tayiro:
«Kam adə alama ajabba ajabba kada cədidə, awi gəle diye?
48 Tia kolliye adəgai cədia, wundu yaye tia kasacci. Daji Romanwudə
isane nande-a jamande-a sammaa camoyi,» yera.
49 Daji falnja cunju Kaifas, tima saa adən ɾiman kura wo, tayiro: «Awima
nonuwwi.
50 Jamadə samma sanuiro kam fal nunama nayiro ngalworo asunuwwi
wa?» yeno.
51 Mana adəa ngumnjun gəni wulyeno, amma saa adən ti ɾiman kuradə,
nawinawi cəde Isa fuwun jamadə nangaro nui yeno,
52 koro jamadə runju gəni nangaro, tadawa Alaye tatardanadəa capce
fallo waljaro.
53 Daji tən yim adən nia Isaa roro njejoye ngoyera.
54 Adəma nangaro Isa federo fuwu yaudiyayen culuwiwawo, amma cidi
karən karaayedəro leje bəla laa Ifərayim canidən fuwurawanju-a rokko
napkeno.
55 Ngəməri yaudiyaye sala Laya Njəkkayirambedə karəngenniya, am
kada bəladeyalan cijane Jerujalembo kəlanja tayirro kalakcaro leyera.
56 Fado Alayen dajana Isaa majai duwon, kattenjan: «Awi təmanuw?
Ngəməridəro isiwawo wa?» cani.
57 Caman wurawa ɾimannaye-a Farisawa-a wada cade kam laa na Isa
dəganadəa nojənaa, iso tayiro wuljuwo tia cada canna.

12

Merambe Isaa sittəranjuro dabbarduwu
(Mat 26.6-13; Mar 14.3-9)

1 Sala Laya Njəkkayirambero kawu arakku gapcoa, Isa bəla Baitaniye
na Lajarus kam duwon karmolan cəsangənadə dəganadəro leyeno.
2 Nadən Isaro masəna dabbaryeyera. Marta masənadəa dagarji, Lajarus
ye am Isa-a rokko masəna boro napcanadəye falnja.
3 Daji Meram səndal curonjun kawudi jauro tamanna cunju nardi ngoje
si Isayero fijiye kanduɾi kəlanjuyen cinje, har buwuttu kawudidəyedə fado
ngaa kimowo.
4 Fuwurawanjuye falnja Yahusa Iskariyot cani kam duwon tia fuwun
kəladowanjuro sərəcciyidəye:
5 «Awiro kawudi adəa dinariyus yer yakkuro calade wuɾidəa talaawaro
cadənnidə?» yeno.
6 Adəa wuldunjudə, talaawaro kissəgəna gəni, ti barwu, koro aɾittanja
ye mukkonjun awo curodəro casakkidəa ndalji nangaro.
7 Isaye tiro: «Tia kolle! Kawudi adəa gənadunjudə, yim sittəraniyero
wua dabbarduwuro adəa kido.

8 Talaawasodə sawisoro curondon mbeji, amma wudə sawisoro gəni
curondon dəgakki,» yeno.

Lajarussa roro njejoro mada

9 Jama yaudiya kada kadami Isa nadən mbejiro fangeranniya, cijane ti
runjua gəni, Lajarus kam karmolan cəsangənadə yea kuroro kadira.
10 Daji wurawa ɾimannaye nia Lajarus yea roro njejoye ngoyera,
11 dalilnjudə yaudiya kada kəla tiyen tayia koljane Isaa kasaccana
nangaro.

Isaye mai gai Jerujalembo ngawo
(Mat 21.1-11; Mar 11.1-11; Luk 19.28-40)

12 Wajənanjua jama kada ngəməridəro isanadə Isa Jerujalembo isiro
fangeranniya,
13 ngəlai diwinoye ngojane tia kaptuwuro keluwo. Kowo sapcane:
«Hosanna!* Bargaa ti cu Kəmandeyen isimadə! Bargaa Mai Israyi-
layedə!»† cani.
14 Daji Isa koro kutta cuwande juwane kəlanjun napkeno, kitawulan
ruwuwadadə gai:
15 «Bare rinəmmi, fero Siyonne!† Akko mainəm kəla koro kuttayen‡
napkada kənde cədi.»†
16 Fuwurawanju awo ania awimaro burwon asujanni, amma Ala Isaro
daraja kenniya, daji awo ani kəlanjun kitawulan ruwudəna ye, tiro
caddəna yea takkera.
17 Jama duwon Isa-a rokko sa Lajarussa curo kauriyen bowoje karmolan
cəsangənadən dasaanadə sheda cadi.
18 Dalil jama kada tia kaptuwuro caluwunayedə alama adəa cədəna
fanjana nangaro.
19 Daji Farisawaye kattenjan: «Ruwi wa? Awima ranguwe diwwawo.
Akko dunia nga ngawonju jaana!» yera.

Isaye kəla darajanju-a karmonju-ayen manadu

20 Curo am Alaa ambəttuwuro sa ngəməriye Jerujalembo isanadəyen
am lardu Gəresse laa ye mbeji.
21 Na Filibus kam bəla Baitsaida cidi Galileyero isane tiro: «Maləm, Isaa
kuroro maniye,» yera.
22 Filibus leje Andarawusso wuljiye, Andarawus-a Filibus-a ye na Isayero
lejane tiro wulyeyera.
23 Isaye tayiro: «Sa cədəna, sa duwon Tada Kambe daraja cuwandidə.
24 Jiremaro nayiro wulnjagakki, kasuni algamaye cidiro cure nuiwawoa,
runju napci. Amma nuia, nema kada cakki.
25 Kam duwon ronju cəraanamadə ronjudəa cuwatki, koro kam duwon
dunia adən ronjua wajənamadə tia har ro sawisoyero cəɾiwi.
26 Kam laa nanwolodi wuro səddia, wua səga! Koro na dəgakkənadən
wolodini ye dəgai. Kam laa nanwolodi wuro səddia, Bawadə daraja tiro
ci.
27 «Kərma karwuni kuttu. Awi gəle wulləkki? Bawa, sa adəro§ wua
səkkaye? A'a, adəma nangaro sa adəro kadikko.

---

* **12:13** 12.13 Hosanna - Alaa yungoriyo! † **12:13** 12.13 Jaw 118.25-26 † **12:15** 12.15 fero Siyonne - Jama Jerujalembe. ‡ **12:15** 12.15 kəla koro kuttayen - Noduwuram Isa rokura bawoa kəlewan kənde cədiye. † **12:15** 12.15 Jak 9.9 § **12:27** 12.27 sa adəro - Sa bone-a daraja-aye.

28 Bawa, cunəmbo daraja ye!» yeno. Daji kowo samelan nukce: «Tiro
daraja yikkəna, koro yaye daraja yikki,» yeno.
29 Jama nadən daadadə kowodəa fangeranniya, gərdu keyeraye cani,
laaye: «Malaiya laa tiro mana cəddo,» cani.
30 Isaye tayiro: «Kowo adə wu nangaro gəni, nayi nangaro nukkeno,»
yeno.
31 Kərmama dunia adəro shara kamdiyi, kərma maina dunia adəyea*
dujane culuwi.
32 Wudə, wua rosəgəwiya, am sammaa naniro gərgəkki.
33 Adəa wuldunjudə, karmo jiɍi fin fuwun nuidəa fəleyeno.
34 Daji jamadəye tiro: «Curo Attaurayen Almasiwudə sawisoro dəgairo
faniyena.† Ndayin gəle Tada Kambedəa rojagai nəmi? Wundu Tada
Kambe adə?» yera.
35 Daji Isaye tayiro: «Nurdə koro yaye dawundon sa ganaro mbeji. Nur
tawwa duwon, dadanowo, bare duwu nayia njawandənniro. Kam duwon
curo duwuyen lejimadə na leji nojənni.
36 Nurdəa tawwa duwon, nurdəa kasaddowo, tadawa nurrero wal-
loworo,» yeno. Isa awo ania wulyenniya, nadəa kolje tayilan gəraadan.

Kasattunambu yaudiyaye

37 Isa fuwu jamayen alama ajabba ajabba kada cədəna yaye, tia
kasaccanni.
38 Adəgaima awo Nawi Ishaya kitawulan wuljənadə wakkayeno. Tiye:
«Kəmande, wundu kawuɍindedəa kasacco? Koro wunduro Kəmande
mukkonju kənduwoa fəlejuwo?»† cənna.
39 Adəma nangaro rakcane kasaccaiwawo. Koro yaye Nawi Ishayaye:

40 «Ala simnja jakce kəlanja kibbajəgəna,
bare simnjan carunni, koro karwunjan asujanniro.
Ngai gənia, naniro waldane tuwa cade,
tayia isangagəkki,»† cənna.

41 Nawi Ishaya daraja Isaye curuna ye, kəlanjun manajəna ye nangaro,
awo ania wulyeno.
42 Adə yaye curo wurawa yaudiyadəyen ngəwu Isaa kasaccana. Amma
Farisawa nangaro federo wuljaiwawo, bare Farisawadə tayia dandallan
cattuluwunniro,
43 awoa daraja kambedəa Alayemaa kojənaro caraana.
44 Daji Isaye kowo sapce: «Kam wua kasansənamadə, wua gəni, ti wua
sunodənadəa kasacco!
45 Koro kam wua suruimadə ti wua sunodənadəa curui.
46 Wu duniaro nur gai kadikko, wundu duwon wua kasansənamadə,
bare curo duwuyen dəganniro.
47 Kam duwon manani fanje ngoduro wajənamadə, wu gəni shara
tiro yiddəkki, dalilnjudə am duniayero shara njəddoro gəni, duniadəa
njəkkaworo kadikko nangaro.
48 Kam duwon wua wase manani ngoduro wajənamadə sharamanju
mbeji. Mana wulləkkənadə yim daryeyea tia sharaji.
49 Kəlanin gəni mana kidəkko, amma Bawa wua sunodənadə awo
wulləkkidə-a jiɍi tia wulləkkidə-a wada wuro sina.

---

* **12:31** 12.31 maina dunia adəye - Yiwulis. † **12:34** 12.34 Jaw 110.4; Ish 9.7; Ejk 37.25; Dan 7.14
† **12:38** 12.38 Ish 53.1 † **12:40** 12.40 Ish 6.10

50 Koro wadanjudə ro sawisoyero nokkəna. Adəma nangaro awo
wulləkkidə, jiɗi Bawa wulsəgənadə gairo wulləkki,» yeno.

KIDA ISAYE DAWU KƎNGAYAMBANJUYEN

13

Isaye si fuwurawanjuye tuldu

1 Kawu sala Laya Njəkkayirambedəro, Isa sanju dunia adəa koləme
na Bawanjuyero leduye cədənaro nojəna duwon, jamanju dunia adəyea
cəraana nangaro, tayiro kərawonju cotto fəleyeyeno.
2 Yiwulis calan nia Isaa sərəttuwuye curo karwu Yahusa Iskariyot tada
Simannero cakkəna. Bəri lesayelan,
3 Isa Bawadə awo sammaa mukkonjuro cakkəna ye, na Alayen kadio na
Alayero waldi yero nojəna duwon,
4 daji cije kajəmunju gənaje batta laa ngoje canjanjuro kikkero.
5 Ngawo adəyen ingi tasaro fijiye si fuwurawanjuyedəa tuldu badije
batta canjanjuro cikkerənadən cinji ngai duwon,
6 na Siman Biturussero kadinniya, Biturusse tiro: «Kəma, nima wa sini
tulləmi?» yeno.
7 Isaye tiro: «Awo dikkidəa kərma asunəmbawo, amma fuwun
asunəmi,» yeno.
8 Biturusse tiro: «A'a, təmmaro sini tulləmbawo!» yenniya, Isaye:
«Tulləkkənia, nanilan nuwanəm bawo,» yeno.
9 Siman Biturusse: «Kəma, sini runju gəni, mukkoni-a kəlani-a yea
tulle!» yeno.
10 Isaye tiro: «Kam kasaldənadə, sinju tulda gənia, kadawu tilan bawo.
Nayi tayir, amma nayi samma gəni,» yeno.
11 Isa sərəttuwumanjudəa nojəna, adəma nangaro tiye: «Nayi samma
gəni tayir wo,» yeno.
12 Sinja tulje kerənniya, Isa kajəmunju ngoje luje walde napce tayiro:
«Awo njadəkkənadəa asunuwwa wa?
13 Wua sayinna-a Kəma-alan bowosuwi, jirendoa, wuma ti wo nangaro.
14 Daji wu Kəmando ye, sayinnando ye duwon sindo tulləkkənadə, si
amandoye tulda nayi yero wajimnjaana.
15 Nayiro misal ngedəkko, nayi ye jiɗi njaddəkkənadə gai amandoro
yiddowo!
16 Jiremaro nayiro wulnjagakki, wolodi banju ngimbaa kojiwawo, koro
kadunoma ye kam duwon tia cunodənadəa kojiwawo.
17 Awo ania nonuwwadə, bargando, tayia diwia.
18 Kəla nayi sammayen gəni mananəkki, am kərenəkkənadəa nokkəna.
Amma dole sai awo kitawulan ruwuwadadə wakkajiya: "Kam wu-a rokko
masəna diyedə kəladoniro waljəna."†
19 Kərma kawu wakkajiro nayiro wulnjagakki, sa wakkajiya, wuma ti
woro kasaddoworo.
20 Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon kam nodəkkənadəa
cəmowonadə wumaa səmowo. Koro wundu duwon wua səmowonadə
ti wua sunodənamaa cəmowo,» yeno.

*Masəna *sala Laya Njəkkayirambe*
(Mat 26.17-25; Mar 14.12-21; Luk 22.7-13)

† **13:18** 13.18 Jaw 41.9

21 Awo ania wulje kerənniya, Isa hangalnju jauro cije: «Jiremaro nayiro
wulnjagakki, kamndo laa wua mukko kəladowaniyero sərənsiyi,» yeno.
22 Fuwurawadə kattenjan ninidane kəla wunduyen manajimaro no-
janni.
23 Falnja ti duwon Isa jauro cəraanadə gəre Isayen giriskada mbeji.
24 Daji Siman Biturus kəla wunduyen manajiro tia cuwororo bəlaana
kam giriskadadəro kiddo.
25 Daji Isaa karənje tiro: «Kəma, wundu?» cəne kiworo.
26 Isaye: «Kam duwon tiro burodi adəa yigapkəkke yikkimadə, tima!»
yeno. Burodidəa kigapkenniya, Yahusa tada Siman Iskariyottero kaino.
27 Njangodəa kimowonniya, Yiwulis karwunjuro kərgawo. Isaye tiro:
«Awo dimidəa duwan de!» yeno.
28 Amma curo am masənaro napcanayen falnjama awiro adəa tiro
wulyeyenoro asujənni.
29 Yahusa ařittadə mukkonjun nangaro, laanja Isaye tiro lejo kare
ngəməriyedəa cuwo bi awo laa talaawaro co wuljoro təmayera.
30 Yahusa njangodəa kimowonniyama, kiluwo. Sadə bune.

Kalmaram: Sala Laya Njəkkayirambe

Laya Njəkkayirambedə, tima laya Israyilawu burwojane jaman Nawi Musayen duwajanadə wo. Jaman adən Israyilawu Masarnin dasaana nankařea Fira'aunaro caddi duwon, tayia nankařeanjalan tuluworo, Ala Fira'auna-a Masarwu-aro ajawu jau jau gənayeyeno. Kawu sa ajawu kurwowu daryeye isidəro, Alaye Nawi Musaro Masar ngaro wowom gənajiye tadawa karuye sammaa ceji yeno. Amma Israyilawuro jawal wowom karmoye adəro kaduye amarjəgəna. Fadoma nguson ngəlaro bi dal kərwu falla layaro cəda kajiri duwajo bu layadəye laa ngojo cinna fannjuyero cinjuwo! Dalilnjudə bune Kəmande wowom karmoye Masar ngaro gənaduwuro ise bu cingaadadəa curuiya, koji fadodəro ngayiwawo. Ngaima barga bu layadəyen wowom karmoye Masarwua cuwandidə Israyilawua lejiwawo. Ala wuljənadə gai, awo ani samma wakkayera.

Laya Israyilawua karmoro cəkkaanadəa Laya Njəkkayirambelan bowoyera. Ku kundenno sanju cədiya, kaduwu Israyilawuye yaudiya cani sala Laya Njəkkayirambe cadi. Təlam nasarayelan sala Laya Njəkkayirambedəro Pak cani.

Bargaande Isa Almasiwu sa sala Laya Njəkkayirambedən kano. Kawu sadə isidəro, Isaye fuwurawanjuro ronju co am ngəwu merujoro kadio yeno. Adəa wuldunjudə, alama barga bu fida laya njəkkayirambedən Ala Israyilawua nankařeanjan cuttuluwunadə gai, Isa ronju ce am tia kasaccanadəa nankařeanjan kittuluwo. Barga karmonjuyen jama Isaye nankařea Yiwulissen kəlanja camowona ye, koro wowom Alayero kajana ye. Ngəlaro Laya Njəkkayirambedə naptu Njəkkayimande Isa Almasiwuye cədi nangaro, curo Linjilayen tia kaala Tama Alaye yelan bowojai.

Wada bərin

31 Yahusa kiluwunniya, Isaye: «Kərma duwon Tada Kambedə daraja
cuwandi, koro Ala ye tiyen daraja cuwandi.
32 Tiyen Ala daraja cuwandia, Ala kəlanju ye tiro daraja ci, koro sadəman
tiro daraja ci.

33 Tadawani sanana, sa gana laaro curondon dəgakki. Wua masuwi,
koro yaudiyaro wulgəkkənadə gai nayi yero kərma wulnjagakki, na
lekkidəro ranguwe lenuwwawo.
34 Nayiro wada bəřin njadəkki: Amandoa rawowo! Jiři nayia
njaraakkənadə gai, nayi ye amandoa rawowo!
35 Amandoa raawwaa, adəgainin am samma nayi fuwurawaniro nojai,»
yeno.

Isaye Biturus tia angərji wuldu
(Mat 26.31-35; Mar 14.27-31; Luk 22.31-38)

36 Siman Biturusse tiro: «Kəma, ndararo lenəmi?» cəne kiworənniya,
Isaye tiro: «Na lekkidəro rangəme kərma wua səgambawo, amma fuwun
səgami,» yeno.
37 Biturusse tiro: «Kəma, awiro kərma rangəkke njəgakkiwawodə? Ni
nangaro roni yikki,» yeno.
38 Isaye tiro: «Wu nangaro ronəm yimi? Jiremaro niro wulnjəgəkki, ku
kawu gudowom kokkore cakkidəro, wua yakkuro angərsəmi,» yeno.

14

Isa jawal Alaye

1 «Bare karwundo kuttajənni. Alaa kasaddowo, wu yea kasansənowo!
2 Fado Bawaniyen na naptuye kada mbeji. Adə gənia, wulnjagakkiwawo.
Lekke nayiro na dabbarnjagakki.
3 Lekke na dabbarnjagakkiya, waldəkke isəkke naniro njasadəkki, na
wu dəgakkidən nayi ye dəgaiworo.
4 Koro jawal na lekkiyedəa nonuwwa,» yeno.
5 Tomaye tiro: «Kəma, na lenəmidəa noniyende. Ndayilan rangiye
jawaldəa noniye?» yeno.
6 Isaye tiro: «Wuma jawaldə wo, wuma jiredə wo, wuma rodə wo.
Wuyen gənia, wunduma na Bawadəyero isiwawo.
7 Wua nosuwwaa, Bawani yea nonuwi. Na adən fuwun tia nonuwwa ye,
ruwwa ye,» yeno.
8 Filibusse tiro: «Kəma, Bawadəa fəlesagane, adə məradunde galji,»
yenniya,
9 Isaye tiro: «Wu tussəna nayi-a rokko duwon, koroma wua nosəmmi,
Filibus? Kam wua surunadə Bawadəa curuna. To, ndayin gəle Bawadəa
fəlesagane nəmi?
10 Wu Bawadən kərgakko, Bawadə ye wulan kərgaro kasaddəmmi
wa? Mana wu wulnjagakkidəa ngummin gəni wulləkki, Bawa wulan
dəganadə, tima kəndonju cədidə wo.
11 Wu Bawadən kərgakko, Bawadə ye wulan kərgaro kasaddowo, bi
kəndodə nangaro kasaddowo!
12 «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kam wua kasansənamadə ye kəndo
dikkidəa cədi. Koro kəndo animaa kojəna cədi, na Bawadəyero lekki
nangaro.
13 Awi yaye cunilan koruwiya, dikki, Bawadə Tadadən daraja cuwan-
doro.
14 Awo laaro cunilan wua suworuwia, dikki.

Kənsio Ruhu Alaye

15 «Wua səraawwaa, wadawani gawi.

16 Daji Bawadəa korəkke nayiro Banama gade nayi-a rokko sawisoro
dəgaro njadi.
17 Tima Ruhu jireyedə wo. Duniadə rakce tia cəmoyiwawo, tia carunni
bi nojanni nangaro. Amma nayidə tia nonuwwa, dalilnjudə nayi-a rokko
kərga, koro karwundon dəgai.
18 «Nayia ngəni kolnjakkiwawo, waldəkke nandoro isəkki.
19 Sa gana cədiya, duniadə gadero suruiwawo, amma nayi wua suruwi.
Wu roa dəgakki nangaro, nayi ye roa dəgawi.
20 Yim adən wu Bawadən kərgakkoro nonuwi, nayi ye wulan kərgaw,
wu ye nayin kərgakkoro nonuwi.
21 Kam wadawani ngoje jəgaimadə, tima kam wua səraanadə wo. Koro
kam wua səraanadəa Bawani cərayi, wu ye tia raakke tiro fəledəgəkki,»
yeno.
22 Yahusa tada Iskariyotte gənidə tiro: «Kəma, ndayilan duniadəro gəni,
andiro fəledəgəmi?» cəne kiworo.
23 Isaye tiro: «Kam laa wua səraanaa, manani jəgai. Bawani tia cərayi,
nanjuro isiye ti-a rokko nammiye.
24 Kam wua səraannimadə manani jəgaiwawo. Koro mana fanuwidə
kakke gəni, Bawa wua sunodənadəye.
25 «Awo ania wu curondon dəgakkəna duwon nayiro wulngerakko.
26 Banamadə, Ruhu Alaye ti duwon Bawa cunilan cunodidə, nayiro
awisoa alamnjagai, koro awo wulnjagakkəna sammaa tanjagai.
27 Nanlewa kolnjagakki, nanlewani nayiro njadəkki. Jiɨri dunia cidə
gainin gəni nayiro njadəkki. Bare hangalndo cijənni bi rinuwwi!
28 Nayiro: “Wu lekki, koro waldəkke nandoro isəkki,” wulnja-
gakkənadəa fanuwwa. Wua səraawwaa, na Bawadəyero lekkiro kəji
fanuwi, Bawadə wua kosəna nangaro.
29 Kərma kawu wakkajiro nayiro wulnjagakkəna, sa wakkajənadən,
kasaddoworo.
30 Ngəwuro nayiro mananjagakkiwawo, maina duniayedə* kənde cədi
nangaro. Kəlanin kənduwo cədanni.
31 Amma duniadə Bawadəa raakkənaro nojoro awo Bawadə wua
sakkənadəa dikki. Cinowo, leniyo!» yeno.

15

Misal ya inabbe-a dəlambanju-aye

1 «Wuma ya inabbe jireyedə wo, Bawanidə tima jərwumadə wo.
2 Dəlam wulan tada cakkiwawo fi yayea calji, koro dəlam tada cakki fi
yayea tada kada cakkoro sərakci.
3 Nayidə mana wulnjagakkənadə nangaro kərmadəma tayirro wal-
luwwa.
4 Wulan dəgaiwo, wu ye nayin dəgakki. Jiɨri dəlam runju ya inabbero
tandəgənnin rakce tada cakkiwawodə gai, nayi ye wulan dəgawwawoa,
ranguwe tada yakkuwwawo.
5 Wuma ya inabbedə wo, nayima dəlambadə wo. Kam wulan dəgana
koro wu ye tilan dəgakkənamadə tada kada cakki, dalilnjudə wulan gəni
kərgawwa, awima ranguwe diwwawo nangaro.
6 Kam duwon wulan dəgannimadə, tia dəlam gai deyaro gəpcagane
ngamji. Daji tayia capcane kannuro fijagane warjai.

* **14:30** 14.30 maina dunia adəye - Yiwulis.

7 Amma nayi wulan dəgawe manani ye nayilan dəgaia, awo raawwaa korowo, fanduwi.
8 Akko awo Bawaniro daraja cidə: Tada kada yakkuwiya, adəgainin nayi fuwurawani jireyero walluwi.
9 Jiɾi Bawadə wua səraanadə gai, wu ye njaraakkəna. Curo kərawoniyen dəgaiwo!
10 Wadawani gawia, curo kərawoniyen dəgawi, jiɾi wu ye wadawa Bawaniye gakke curo kərawonjuyen dəgakkənadə gai.
11 Karwukəjini nayilan dəga, karwukəjindo ye tai daje kəjijoro adəa nayiro wulnjagakkəna.
12 «Akko wadanidə: Amandoa rawowo, jiɾi wu ye nayia njaraakkənadə gai.
13 Sawawanju nangaro ronju njodə, kərawo adəa nankuran kojəna bawo.
14 Wada nayiro njadəkkənadəa gawia, nayi sawawani.
15 Nayia wolodiyalan gadero bowonjagakkiwawo, wolodi awo banju ngimba cədidəa nojənni nangaro. Amma nayia sawawalan bowonjagakki, awo Bawaniyen fakkəna sammaa isanonjagakkəna nangaro.
16 Nayi gəni wua kəresuw, wuma nayia kərenjakke lenowo tada yakkowo tadando dəgaro galangerakko. Daji awi yaye cunilan Bawadəa koruwi ngaa nayiro njadi.
17 Akko wada nayiro njadəkkənadə: Amandoa rawowo!

Duniaye jama Isayea wadu

18 «Duniadə nayia wanjanaa, wumaa nayin burwonno wassoro nonowo!
19 Ca nayidə duniayea, duniadə kaanjudəa cərayi. Amma nayi duniaye gəni, curo duniayen nayia kərenjakkəna nangaro, duniadə nayia wanjana.
20 Mana wulnjagakkənadəa tangowo: “Wolodi banju ngimbaa kojiwawo.” Wua basarsanaa, nayi yea basarnjai. Manani jaanaa, kaando yea jagai.
21 Amma awo ani sammaa kəla cuniyen nayiro njaddi, ti wua sunodənadəa nojanni nangaro.
22 Ca isəkke mana tayiro yiddəkkənia, biwunja bawo. Amma kərma dalil biwunja bawo caniye bawo.
23 Kam wua wasənamadə Bawani yea wajəna.
24 Ca kəndo wunduma gade cədənni curonjan dikkənia, biwunja bawo. Amma kərma wu-a Bawani-aa saruna ye, wasana ye,
25 mana wadanjalan ruwuwadadə wakkajo: “Dalil bawoalan wua wasera.”†
26 «Banama na Bawadəyen nayiro njakkunodəkkidə, tima Ruhu jireye na Bawadəyen isidə wo. Isiya, kəla wuyen sheda ci.
27 Nayi ye kəla wuyen sheda yiwi, dalilnjudə tən badiduramnin wu-a rokko dəgawwa nangaro.

16

1 «Bare talluwwiro awo ania wulnjagakkəna.
2 Dandallan nayia njattuluwi. Ai, sa ise wundu yaye nayia roro njeyesiya, kida Alaye cədoro təmaji.
3 Ngai cadi, Bawadəa nojanni bi wua nosanni nangaro.

† **15:25** 15.25 Jaw 35.19; 69.4

4 Amma awo ania nayiro wulduwunidə, sanja cədiya, tayia wulnja-
gakkənaro tangoworo. Badiduramnin awo ania nayiro wulnjagakkəni,
wu-a nayi-a rokko dəgaiye nangaro.

Kida Ruhu Alaye

5 «Amma kərma na ti wua sunodənadəyero waldəkki, koro curondon
wunduma wuro: “Ndararo lenəmi?” cəne suworənni.
6 Amma awo ania wulnjagakkəna nangaro, karwundo ngaso kuttajəna.
7 Adə yaye jire wulnjagakki, waldəkkənama nayiro ngalwo.
Waldəkkiwawoa, Banama nandoro isiwawo. Amma waldəkkia, tia
nayiro juwanjagakki.
8 Isiya, duniadəro kəla biwu-a jire-a shara-ayen kəndonja diwiro
tawakciyi.
9 Kəla biwuyen, wua kasansanni nangaro.
10 Kəla jireyen, na Bawadəyero waldəkki, koro gadero suruwwawo
nangaro.
11 Kəla sharayen, maina dunia adəyedəro* shara kamdəgəna nangaro.
12 «Koro yaye awo kada nayiro wulduwuye takkəna, amma kərmadəro
ranguwe tayia ngonuwwawo.
13 Ruhu jireye isiya, nayia jawal jireye sammaro simonjagai. Ti
ngumnjun gəni manaji, awo fanjəna runju manaji, koro awo fuwun
wakkaji ye nayiro wulnjagai.
14 Wuro daraja si, dalilnjudə awo kakke ngoje nayiro isanonjagai
nangaro.
15 Awo Bawaye samma kakke. Adəma nangaro awo kakke ngoje nayiro
isanonjagai yekko.

Karwukutta fuwurawaye karwukəjiro waldu

16 «Gana tussiya, gadero wua suruwwawo, koro gana tussiya,
gademinno wua suruwi,» yeno.
17 Daji fuwurawanjuye laanja kattenjan: «Awi maana awo wulsagaiyedə
wo? “Gana tussiya, gadero wua suruwwawo, koro gana tussiya,
gademinno wua suruwi,” koro “Na Bawadəyero waldəkki nangaro,”»
yera.
18 Daji tayiye: «Awi maana awo wulji adəye wo? “Gana tussiya,” kəla
awiyen manajimaro noniyende!» yera.
19 Isa kəla adəyen tia koro caraanaro asuje tayiro: «Kəla adəyeman wa
amandoa kokoruwi? “Gana tussiya, gadero wua suruwwawo, koro gana
tussiya, gademinno wua suruwi,”» yeno.
20 «Jiremaro nayiro wulnjagakki, yiruwi ye, njəmmuwi ye, amma
duniadə kəji fanji. Karwundo kuttaji, amma karwukuttando karwukəjiro
walji.
21 Kamu tada cambiya, jauro laiya cai, sanju cədəna nangaro. Amma
tadadəa cambiya, laiya canadəa takciwawo, karwukəji tada tambənadəye
nangaro.
22 Nayi ye kərma karwundo kuttaji. Amma gademinno nayia njarukkiya,
karwundo jauro kəjiji, koro wunduma karwukəjindo adəa cuttuluwi-
wawo.
23 Yim adən awimaro wua suworuwwawo. Jiremaro nayiro wulnjagakki,
awi yaye Bawadəa cunilan koruwwadəa nayiro njadi.

---

* **16:11** 16.11 maina dunia adəye - Yiwulis.

24 Koroma awima cunilan koruwwi. Korowo fanduwi, karwukəjindo tai
daje kəjijoro!
25 «Awo ania misalnin wulnjagakkəna. Sa ise nayiro misalnin wulnja-
gakkiwawo, amma federo kəla Bawadəyen wulnjagakki.
26 Yim adən cunilan koruwi, koro nayiro Bawadəa njakkorəkki
nəkkiwawo.
27 Bawa kəlanju nayia njaraana, dalilnjudə wua səraawwa ye, wu
Alayen kadikkoro kasadduwwa ye nangaro.
28 Bawadəyen isəkke duniaro kadikko, koro duniadəa kolləkke na
Bawadəyero waldəkki,» yeno.
29 Daji fuwurawanjuye tiro: «Akko kərma misalnin gəni, federo
wulləmi.
30 Kərma awisoa nonəmma ye, koro kam niro koro njəddoro
məradunəm bawo yero noniyena. Adəmaro Alayen kadimbo kasad-
diyena,» yera.
31 Isaye tayiro: «Kərma kasadduwwa wa?
32 Akko sa isi har isənama, sa duwon nayia tatarnjane wundundo yaye
fannjuro leje wua runi kolsidə. Amma wudə runi gəni, Bawadə rokkonin
nangaro.
33 Awo ania nayiro wulnjagakkəna, wulan nanlewa fandoworo.
Dunialan bone yawi, amma karwundo gerowo! Kəla duniayen kənnasar
fandəkkəna,» yeno.

17

Moduwa Isaye fuwurawanjuro

1 Isa awo ania wulyenniya, kəla samero sapce: «Bawa, sadə cədəna.
Tadanəm daraja niro njoro tiro daraja ye,
2 awoa am tiro yimma sammaro ro sawisoye coro, tiro kənduwo kəla
adamgəna fi yayen kem.
3 Ro sawisoyedə, adəma ni Ala jireye tok tilodəa nonja, koro Isa
Almasiwu ti nodəmmadə yea noja.
4 Kida dioro simmadəa tumowokkilan dunialan daraja njikkəna.
5 To, Bawa, daraja duwon ni-a rokko kawu dunia alaktənaman
takkənadəa wuro se!
6 «Am dunia adən wuro simmadəro cunəm isanogəkkəna. Tayi kaanəm,
tayia wuro sime mananəm jaana.
7 Kərma awo wuro simma samma nanəmnin kadioro nojana.
8 Mana wulsəgəmmadəa tayiro wulgəkkəna. Manadəa camoye wu
nanəmnin kadikkoro jiremaro nojana, koro nima wua sunodəmdəa
kasaccana.
9 Tayiro moduwa yiddəkki. Duniadəro gəni, tayi duwon wuro sim-
madəro moduwa yiddəkki, tayi kaanəm nangaro.
10 Awo kakke samma kaanəm, awo kaanəm samma ye kakke. Koro
tayilan daraja fandəkkəna.
11 Wudə dunialan gadero dəgakkiwawo, amma tayidə koro yaye
dunialan dasayi, koro wu ye nanəmbo isəkki. Bawa Tayir,* cunəm duwon
wuro simmalan tayia rone! Tayi tiloro walja, jiɨri wu-a ni-a tilodə gai.

* **17:11** 17.11 Bawa Tayir - Biwubawoma, am-a gade.

12 Sa wu tayi-a rokkodə, cunəm duwon wuro simmalan tayia royekko. Tayia rokkəna, koro awo kitawulan ruwuwadadə wakkajoro ti faccəgənamadəro kajia, falnjama faccəgənni.†
13 Amma kərma nanəmbo isəkki. Awo ania curo duniayen wulləkki, karwukəjini jauro tayilan dəgaro.
14 Tayiro mananəm yikkəna. Duniadə tayia wayeno, tayi duniaye gəni nangaro, jiɨri wu ye duniaye gənidə gai.
15 Tayia dunialan tuluwero gəni njuworəkki, amma tayia ti Kəladolan† kanero njuworəkki.
16 Tayi duniaye gəni, jiɨri wu ye duniaye gənidə gai.
17 Jirelan tayia tayirro‡ kalange. Mananəmdə, tima jiredə wo.
18 Jiɨri wua duniaro sunodəmmadə gai, wu ye tayia duniaro kinodəkko.
19 Tayi nangaro kəlania niro njikkəna, tayi ye jirelan tayirro waljaro!
20 «Tayi runjaro gəni, koro tayi duwon mananjalan wua kasansaidə yero moduwa yiddəkki.
21 Bawa, tayi samma tiloro walja, jiɨri ni wulan, wu ye nilandə gai. Tayi ye andilan tiloro walja, duniadə nima wua sunodəmbo kasaccoro.
22 Koro daraja wuro simmadəa tayiro yikkəna, tayi tiloro walja, jiɨri andi tilodə gai.
23 Wu tayilan, ni ye wulan. Adəgainin tiloro walja, duniadə nima wua sunodəm ye, koro jiɨri wua səraammadə gai tayia raamma yero nojoro.
24 Bawa, tayi wuro simmadə yea wu-a rokko na dəgakkənadən napcaiya, raakko. Adəgaima darajani carui, daraja duwon wuro simma, kawu dunia alaktiman wua səraamma nangaro.
25 Bawa Jirema, duniadə nia nonjənni. Amma wu nia nonjəkkəna, koro tayi ani nima wua sunodembo nojana.
26 Cunəm tayiro isanogəkkəna, koro fuwun isanogəkki, kərawo tilan səraammadə curonjan dəgaro, wu ye tayilan dəgakkoro,» yeno Isaye.

BONE-A DARAJA-A ISAYE

18

Isaa ta
(Mat 26.47-56; Mar 14.43-52; Luk 22.47-53)

1 Isa awo ania wulyenniya, fuwurawanju-a rokko cijane ngawo ngor tiro Kidiron caniye nadən jərwu laa mbeji lejane kasargawo.
2 Yahusa sərəttuwumanjudə ye nadəa nojəna, Isa-a fuwurawanju-a nadən ngəwuro captana nangaro.
3 Daji Yahusa kəwu laa sojiyaye-a gureduwu wurawa ɨrimannaye-a Farisawaye-aa ngoje jərwudəro fatəla so, ka cambi so, bəɨrimi so mukkonna kadira.
4 Daji Isa awo tiro wakkajiyi ngaa nojənadə karənje tayiro: «Wundua manuwi?» yeno.
5 Tiro: «Isa kam Najarattea,» yeranniya, tayiro: «Wuma,» yeno. Yahusa tia sərəccəgənamadə ye tayi-a rokko daada.
6 Isaye tayiro: «Wuma,» yenniya, ngawosəsəm cade cidiro kesuro.
7 Koro Isa walde tayiro: «Wundua manuwi?» cəne kiworənniya, tiro: «Isa kam Najarattea,» yera.

---

† **17:12** 17.12 Jaw 41.9 † **17:15** 17.15 Kəlado - Yiwulis. ‡ **17:17** 17.17 tayir - Jirelan tayia biwu bawoa ye, am gade-a gade yero kalange.

8 Isaye tayiro: «Wuma ti woro wulnjagakkəna. Wumaa masuwia, am
ania kollowo leja!» yeno.
9 Adəgaima mana wuljənadə wakkayeno. Tiye: «Curo am wuro
simmadəyen falma yuwatkəkkəni,» cənna.
10 Daji Siman Biturus mukkon kashagarra ficce wolodi ɾiman kuradəyea
bakce səmonju kəmboramdəa tən kamgeno. Wolodidəye cunju Malkus.
11 Amma Isaye Biturusso: «Kashagarnəmba fannjuro kalange!
Kənjaram Bawadə wuro sinadən yakkiwawo wa?» yeno.

Isa fuwu majilis kura adinwuyen
(Mat 26.57-68; Mar 14.53-65; Luk 22.66-71)

12 Daji kəwu sojiyayedə-a kajallanja-a gureduwu yaudiyayedə-a Isaa
cadane kekkero.
13 Burwon tia na Annas ba kəsai Kaifassero kesado. Saa adən Kaifasdə
ɾiman kura,
14 koro tima yaudiyadəro gala ce kam fal jamadəro nunama tayiro
ngalwo cənnadə wo.
15 Daji Siman Biturus-a fuwura gade-a Isaa geya. ɾiman kuradə fuwura
adəa nojəna nangaro, ti ye Isa-a rokko balballa fado ɾiman kuradəyero
kasargawo,
16 amma Biturus deyan cinna fadoyedən dayeno. Daji fuwura duwon
ɾiman kura tia nojənadə walde kir cinna guredumadəro manajiye
Biturussa fadodəro kekko.
17 Kir cinna guredumadəye Biturusso: «Ni ye fuwurawa kam adəye
falnja gəni?» yenniya, tiye: «A'a, wu gəni!» yeno.
18 Dunia kakua nangaro, wolodiya-a gureduwu-a kannu fujane nadən
daada jagatti. Biturus ye tayi-a rokko daada kannu jəgətti.
19 Daji ɾiman kuradə Isaro kəla fuwurawanju-a alamdunju-ayen koro
njəddo badiyeno.
20 Isaye tiro: «Federo duniadəro wulgəkkəna. Kullum dandalla-a Fado
Alaye-alan na yaudiya samma captaidən alamməkkəna. Awima asərlan
wulləkkəni.
21 Awiro koro səddəmi? Am kərənsanaro kəla awo tayiro
wulgəkkənayen koro yidde! Ai, awo wulləkkənadəa nojana,» yeno.
22 Awo ania wulyenniya, gureduma laa nadən daadadə Isaa maɾin bakce
tiro: «Adəgainin ɾiman kuradəro jaawu kalakkəmi?» yeno.
23 Isaye tiro: «Awo wulləkkənadə diwia, kəla diwidəyen shedane. Amma
jirea, awiro wua bansəmi?» yeno.
24 Daji Annas Isaa tikkerəna na Kaifas ɾiman kuradəyero juwayeyeno.

Biturusse Isaa angərdu
(Mat 26.69-75; Mar 14.66-72; Luk 22.54-65)

25 Siman Biturus nadən daada kannu jəgətti duwon, tiro: «Ni ye
fuwurawanjuye falnja gəni?» yera. Biturusse angərje: «Wu gəni!» yeno.
26 Wolodiya ɾiman kuraye falnja kərami kam duwon Biturus səmo
kamjənadəye tiro: «Curo jərwudəyen ti-a rokko njarukkəni wa?» yen-
niya,
27 koro Biturus walde angəryeno. Sadəman gudowom kokkore kekko.

Isa fuwu Gomna Bilatussen
(Mat 27.11-14; Mar 15.1-5; Luk 23.1-5)

28 Daji suwa ləp Isaa fado Kaifassen cattuluwe gomnariro kesado.
Tayi kəlanja gomnaridəro ngasaanni, bare tayir gəniro waljane masəna
salayedəa tayiro bo tiyerənniro.
29 Adəma nangaro Gomna Bilatus culuwe nanjaro ise tayiro: «Awi
burwundo kəla kam adəyen?» yeno.
30 Tiro: «Kam adə diwi dioma gənia, tia niro sərənnjiyewawo!» yera.
31 Daji Bilatusse tayiro: «Nayi kəlandoma tia taiwo, wadandolan tiro
shara yiddowo!» yeno. Yaudiyadəye tiro: «Andiro kam roro njejoro
amardəgənni,» yera.
32 Adəgaima mana Isa kəla jiři nuiyen wuljənadə jirero walyeno.
33 Koro Bilatus walde gomnariro ngaye Isaa bowoje tiro: «Nima wa Mai
Yaudiyayedə wo?» yeno.
34 Isaye tiro: «Ni kəlanəm adəa wulləm ra am laa kəlanin adəa
wulngeyera?» yeno.
35 Bilatusse: «Wu yaudi wa? Am lardunəmbe-a wurawa řimannaye-a
nia mukkoniro ngesakko. To, awi gəle dim?» yeno.
36 Isaye: «Nodo bargaanidə dunia adəye gəni. Ca nodoni dunia adəyea,
wolodiyani cijane bare wua mukko yaudiyayero sasakkənniro lawala
cadəna. Amma nodoni dunia adəye gəni,» yeno.
37 Daji Bilatusse tiro: «Adəgaimaa, ni mai?» yenniya, Isaye tiro: «Nima
wulləm, wu mai. Dalil tamboni-a duniaro kəndeni-adə jiredəa sattuwuro.
Wundu duwon jireyemadə kowoni fanji,» yeno.
38 Bilatusse tiro: «Awi jiredə wo?» yeno. Adəa wulyenniya, koro walde
na yaudiyadəyero culuwe tayiro: «Ayau fima kam adən fandəkkəni.

Isaro shara karmoye kamduwu
(Mat 27.15-26; Mar 15.6-15; Luk 23.13-25)

39 «Amma kəla adandoyen kosoma fal sala Laya Njəkkayirambedən
nayiro salamnjagakki. Mai Yaudiyayedəa wa nayiro salamnjagakkiya,
rawuw?» cəne tayia kiworo.
40 Koro waldane yiljane: «A'a, ti gəni, Barabbas!» yera. Ti Barabbasdə
jawalkorjima.

19

1 Daji Bilatus cakke Isaa kirwolan jajaryera.
2 Sojiyadə ařiawu kařiyiye* kəlejane kəlanjuro gənajagane kalwu kime†
tiro luyeyera.
3 Daji nanjuro isane tiro: «Ala ngəwuro, Mai Yaudiyaye!» cane mařin
babakkera.
4 Koro Bilatus walde na yaudiyadəyero culuwe tayiro: «Akko tia
nandoro tuluwukki, ayau fima tilan fandəkkəniro nonowo!» yeno.
5 Daji Isa ařiawu kařiyiyedəa kalwu kimedə luwadaa kiluwunniya,
Bilatusse tayiro: «Akko kamdə!» yeno.
6 Wurawa řimannaye-a gureduwudə-a tia kerunniya, kowo sapcane:
«Kəskaro tia jagəne! Kəskaro tia jagəne no!» yera. Bilatusse tayiro: «Nayi
kəlando tia ngonowo, kəskaro jaganowo! Wudə ayau tilan fandəkkəni,»
yeno.
7 Yaudiyadəye tiro: «Wadande mbeji, kəla wadadəyen karmo tiro
wajipcəgəna, ti kəlanjua Tada Alayero ngojəna nangaro,» yera.
8 Bilatus mana adəa fangenniya, cayea kojənaro riyeno.

---

* **19:2** 19.2 ařiawu kařiyiye - Jawa kərmaiye.
† **19:2** 19.2 kalwu kime - Kalwu maila.

9 Koro gomnariro walde ngaye Isaro: «Ndaran kadim?» cəne kiworo.
Amma Isa awima tiro kalakcəgənni.
10 Daji Bilatusse tiro: «Wuro manasəgəmbawo wa? Nanilan kənduwo
nia kolduye-a kənduwo nia kəskaro jaduwuye-a mbejiro nonəmmi wa?»
cəne kiworo.
11 Isaye tiro: «Sameyen njadənnia, kənduwonəm kəlanin bawo.
Adəmaro kam niro sərənsəgənadəye biwunju kaanəmdəa kojəna,» yeno.
12 Sa adən fuwun Bilatus Isaa salamdu mayeno, amma yaudiyadə kowo
sapcane: «Kam adəa salamməmia, ni sawa Kaisarre gəni! Wundu duwon
kəlanjua mairo ngojənamadə Kaisarra wajəna,» yera.
13 Mana adəa fangenniya, Bilatus deyaro Isaa cuttuluwe kəla kurisnju
sharayen na farsam kaulan tədəna təlam yaudiyaudin tiro Gabbata
canidən napkeno.
14 Yimdə yim dabbardu sala Laya Njəkkayirambe, kausu kəla dawu gai.
Bilatusse yaudiyadəro: «Akko maindo!» yeno.
15 Amma kowo sapcane: «Ronju tuluwe! Ronju tuluwe! Kəskaro tia
jagəne!» yera. Bilatusse tayiro: «A! Maindoa kəskaro jagəkki?» yenniya,
wurawa ɨimannaye tiro: «Kaisar gənia, mainde gade bawo!» yera.
16 Daji Bilatus Isaa kəskaro jajaaro mukkonjaro kekko.

Isaa kəskaro jaduwu
(Mat 27.32-44; Mar 15.21-32; Luk 23.26-43)

Daji Isaa cadane kesado.
17 Isa kəlanjuma kəskanju karmoye ngoje na tia Buwo Kəlayelan
bowojai təlam yaudiyaudin tiro Golgota canidəro leyeno.
18 Nadən ti-a am gade yindi-a rokko kəskaro jayeyera, səgəri fi yayen
kam fal fal, ti Isadə dawunjan.
19 Bilatus kəla alloyen ruwuje kəskadəro royeyeno. Akko awo
ruwuwadadə: ISA KAM NAJARATTE, MAI YAUDIYAYE.
20 Yaudiya kada awo allo adən ruwuwadadəa kərayera, na Isaa kəskaro
jajaanadə karən bərnidəyen, koro awo adəa təlam yaudiyaye-a Rombe-a
Gəresse-alan ruwujana nangaro.
21 Daji wurawa ɨimanna yaudiyaye Bilatusso: «Bare "Mai Yaudiyaye"
ruwunəmmi, "Kam adəye wu Mai Yaudiyaye cənna" ruwune,» yera.
22 Bilatusse tayiro: «Awo ruwunəkkənadəa ruwunəkkəna,» yeno.
23 Sojiyadə Isaa kəskaro jayeyeranniya, kajəmunju ngojane ci dewuro
yakcane soji fi yaye nuwanju ngoyeno. Kalwunju kuruwu tududənni
samen tai cidiyaro yadero caaadadə yea ngoyera.
24 Sojiyadəye kattenjan: «Bare karniyende, walawala diyo, kam cuwan-
didəa ruiyo!» yera. Adəgaima awo kitawulan ruwuwadadə wakkayeno.
Tiye: «Kajəmuni kattenjan yakkera, koro kalwuniro walawala kedo,»[†]
cənna. Akko awo sojiyadə cadənadə.
25 Karən kəska Isayedən yanju-a yaana yanjuye-a Meram kamu
Kəlofasse-a Meram Magdala-a daada mbeji.
26 Isa yanju-a fuwura jauro cəraanadə-a nadən daada kirunniya,
yanjudəro: «Ya, akko tadanəm!» yeno.
27 Daji fuwuradəro: «Akko yanəm!» yeno. Tən sa adən fuwuradə tia
fannjuro kiwudo.

Karmo Isaye
(Mat 27.45-56; Mar 15.33-41; Luk 23.44-49)

---

† **19:24** 19.24 Jaw 22.18

28 Ngawo adəyen awo samma kərma cerənaro asuyenniya, awo kitawu-
lan ruwuwada wakkajoro, Isaye: «Ngudu fakki,»† yeno.
29 Nadən kalwo curonjun diben comcom mbeji. Daji sojiyadə soso
ngojane dibendəro ləpcagane cattuluwe karo lassagane cinjuro sayeyera.
30 Isa cujungenniya, tiye: «Cədəna!» yeno. Daji kəla cidiyaro cakke ro
kirəmbo.
31 Yim adə yim dabbarduye,‡ koro wajənanjua yim tustuye kura. Bare
kaminna kəla kəskayen yim tustuyea dasanniro, yaudiyadə siyelnjadəa
nanamja kaminnadəa casadoro Bilatussa keworo.
32 Daji sojiyadə isane burwoyedəyea kam ti-a rokko kəskaro jajaanadəye
siyelnju namgera, yindiyedəye ye ngai.
33 Na Isayero kadiranniya, siyelnju namjanni, ti bawo bawojənaro
caruna nangaro.
34 Amma sojiyadəye falnja sisinjua kajaalan sukkeno. Sadəman bu-a
ingi-a keluwo.
35 Kam awo adəa curunadə nayi ye kasaddoworo sheda cədəna.
Shedanju jire, koro awo wuljənadəa jirero nojəna.
36 Adəgaima awo ani wakkajana, kitawulan ruwuwadadə gai: «Sillanju
falma namjaiwawo,»†
37 koro na gade yen kitawulan ruwuwadadə: «Ti sukcanadəa carui,»†
cənna.

Sittəra Isaye
(Mat 27.57-61; Mar 15.42-47; Luk 23.50-56)

38 Ngawo adəyen Isuwu kam Arimatiyaye leje kamin Isayedəa ngojoro
Gomna Bilatussa kiworo. Ti ye fuwura Isaye, amma asərlan, yaudiyadəa
rijəna nangaro. Daji Bilatus amari tiro kenniya, ise kamindəa ngoyeno.
39 Nikodimus kam calan na Isayero bune isənadə ye ise kawudi laa mir-a
alus-a canilan kəllada kilo fiakku gai kiwudo.
40 Daji kamin Isayedəa ngojane kəla adanja sittəra yaudiyayedən
kawudidə-a rokko batta linnen kəleyera.
41 Na Isaa kəskaro jajaanadəyen jərwu laa mbeji, koro curo jərwudəyen
kauri bərin laa curonjuro wundumaa casakkənni mbeji.
42 Yimdə yim dabbarduye, koro kauri adə karənnin dəgana nangaro,
curonjuro Isaa kesakko.

20

Karmolan cidu Isaye
(Mat 28.1-10; Mar 16.1-8; Luk 24.1-12)

1 Mawuye yim burwoyea* fajar Meram Magdala kauridəro leje kau
kuradə ci kauridəyen təmballada kiro.
2 Daji cəgase na Siman Biturus-a fuwura gade Isa jauro cəraanadə-
ayero leje tayiro: «Kəmadəa kauridən ngojana, koro na casakkənadəa
noniyende!» yeno.
3 Daji Biturus-a fuwura gadedə-a kəla kauridənna leyera.
4 Tayi yindi samma cagasi lejai ngai, amma fuwura faldə Biturussa
ngərəmnin koje burwoje kauridəro kadio.

---

† **19:28** 19.28 Jaw 22.15; 69.21 ‡ **19:31** 19.31 yim dabbarduye - Jəmma, yim tustuye səbdu.
† **19:36** 19.36 NL 12.46; KI 9.12; Jaw 34.20 † **19:37** 19.37 Jak 12.10 * **20:1** 20.1 mawuye yim burwoyea - Ladu.

5 Nguje lotkeyenniya, batta linnedəa nadən gənaada kiro, amma curodəro ngaanni.
6 Daji Siman Biturus tia jəgaidə ye ise kauridəro kərgawo. Batta linnedəa nadən gənaada kiro,
7 koro batta duwon kəla Isayero casakkənadə batta gade-a rokko gəni, na gaden kəleyaada.
8 Daji fuwura duwon burwon isənadə ye kauridəro ngaye cure kasatkeno.
9 Amma Ala kadarjəna Isa karmolan cijidəa kitawulan ruwuwadadə gairo koroma asujanni.
10 Daji fuwurawadə fannjaro walladara.

Isaye Meram Magdalaro fəleduwu

11 Meram deyan ci kauridəyen daada so badiyeno. Ciri ngai duwon, nguje kauridəa lotkeyenniya,
12 malaiya yindi kajəmu bulla na calan kamin Isaye gənajanadən napkada kiro, faldə kəlakajinjulan, faldə ye sinjulan.
13 Tayiye: «Kamu, awiro yirəmi?» cane tia keworo. Tiye: «Kəmania ngojana, koro na tia casakkənadəa nokkəni nangaro,» yeno.
14 Adəa wulyenniya, suworde Isaa nadən daada kiro, amma tiro asujənni.
15 Isaye tiro: «Kamu, awiro yirəmi? Wundua manəmi?» cəne kiworo. Amma ti jərwumadəro təmaje tiro: «Maləm, nima tia ngonəmbo walyenoa, na tia yakkəmmadəa wulsəgəne, wu ye tia ngokki,» yeno.
16 Isaye tiro: «Meram!» yenniya, kanji Isayero suworde təlam yaudiyaudin: «Rabbuni!» yeno, maananjudə sayinna.
17 Isaye tiro: «Bare rosəmmi, koroma na Bawadəyero waldəkkəni nangaro. Amma kəramiyaniro lene tayiro: “Na Bawani-a Bawando-ayero, Alani-a Alando-ayero waldəkki,” wulgəne!» yeno.
18 Daji Meram Magdala na fuwurawadəyero leje tayiro: «Kəmadəa rukkəna!» cəne awo tiro wuljəgənadəa tayiro wulyeyeno.

Isaye fuwurawanjuro fəleduwu
(Mat 28.16-20; Mar 16.9-20; Luk 24.36-49)

19 Yim adə yim burwoye mawuye kajiri magariwu cinna na fuwurawa dasaanayedə yaudiyadəa riduro cuwuramnin jakkada duwon, Isa ise dawunjan daje tayiro: «Salam aleikum!» yeno.
20 Adəa wulyenniya, tayiro mukkonju-a sisinju-a fəleyeyeno. Fuwurawadə kəla Kəmadəa carunadəyen karwunja jauro kəjiyeno.
21 Koro Isa walde tayiro: «Salam aleikum! Bawadə wua sunodənadə gai, wu ye nayia njanodəkki,» yeno.
22 Adəa wulyenniya, tayiro kasam fujiye: «Ruhu Alayedəa mowowo!
23 Am tayiro biwunja gawurnuwia, biwunja gawurdəna. Am tayiro biwunja gawurdu wanuwia, biwunja gawurdənni,» yeno.

Isaye Tomaro fəleduwu

24 Fuwurawa mewun yindindəye falnja cunju Toma kam tiro Kawu canidə sa Isa isənadən ti nanjan bawo.
25 Daji fuwurawa gadedəye tiro: «Kəmadəa ruiyena!» yera. Amma Tomaye tayiro: «Balo kusaye mukkonjun rukke ngulondoni curo balo kusayedəro yakkəkke mukkoni ye sisinjuro yakkəkkənia, təmmaro kasaddəkkiwawo,» yeno.

26 Ngawo kawu wuskuyen fuwurawa Isaye caye gai curo fadodəyen
duwon, Toma ye tayi-a rokko mbeji. Cinna fadoyedə cuwuramnin jakkada
yaye, Isa ise dawunjan daje tayiro: «Salam aleikum!» yeno.
27 Daji Tomaro: «Ngulondonəm na adəro yakke, mukkoni rui,
mukkonəm sane sisiniro yakke! Bare shekku dimmi, kasadde!» yeno.
28 Tomaye tiro: «Kəmani ye, Alani ye!» yeno.
29 Isaye tiro: «Wua surumma nangaro, kasatkem? Barganja am carunni
kasaccanamadə!» yeno.
30 Isa fuwu fuwurawanjuyen alama kada kitawu adən ruwudənni kido.
31 Amma dalil awo ani ruwudənayedə, Isadə tima Almasiwu Tada
Alayedə woro kasaddowo, kasadduwilan ro sawisoye cunjulan fandowo
nangaro.

21

Isaye fuwurawanjuye tulurro fəleduwu

1 Ngawo adəyen Isa koro walde fuwurawanjuro ci bərəm tiro Tiberiyas
canidəyen* fəleyaada. Akko jiɾi tayiro fəledəgənadə:
2 Sadən Siman Biturus-a Toma kam tiro Kawu canidə-a Nataniyel kam
Kana cidi Galileyedə-a tadawa Jabadiye-a fuwura Isaye gade yindi-a rokko
mbeji.
3 Siman Biturusse tayiro: «Buni taro lekki,» yenniya, tiro: «Andi ye ni-a
rokko leniye!» yera. Daji caluwe maararo kasargawo, amma bune adən
awima cadanni.
4 Dunia wayenniya, Isa ci bərəmdəyen dayeno, amma fuwurawadə ti
Isaro asujanni.
5 Daji Isaye tayiro: «Tadawa, buni tawwa wa?» cəne kiworənniya, tiro:
«A'a,» yera.
6 Tayiro: «Buni taramdəa kəmboram maaradəyero gəpkənowo, fan-
duwi,» yeno. Gəpkeyeranniya, nanngəwu bunidəyedəro tuluwo tikkero.
7 Daji fuwura Isa tia jauro cəraanadəye Biturusso: «Tima Kəmadə
wo!» yeno. Siman Biturus ti Kəmadə woro fangenniya, ɾingada nangaro
kalwunju luje səkte bərəmdəro gəpkaadano.
8 Fuwurawa gapcanadə tayi ci ingiyen kuruwun gəni metər mia gai
nangaro maaradən taram buniadəa gərjane kadira.
9 Cidiro jəpkeranniya, nadən kannu kanduwalle buni kəlanjun
gənaada-a burodi-a mbeji kero.
10 Isaye tayiro: «Buni kərma tawwadəye laanja kudowo!» yeno.
11 Daji Siman Biturus juwane taramnja bunin cap cəmbərənadəa cidiro
gəryeno. Curodən buni kura kura mian fiwun yakkun mbeji. Buni kada
kadami yaye, taramnja kardənni.
12 Isaye tayiro: «Arowo buiwo!» yeno. Wundunjamaye tiro: «Ni
wundu?» cəne cuworənni, ti Kəmadəro asujana nangaro.
13 Daji Isa ise burodidəa ngoje tayiro kaino, buni ye ngai.
14 Isa karmolan cijənaye ngawon, adəma yakkuyero fuwurawadəro
fəleduwunjudə wo.

Isa-a Biturus-a

15 Gewunniya, Isaye Siman Biturusso: «Siman tada Yahayaye, tayi ania
kojənaro wua səraamma wa?» cəne kiworo. Biturusse tiro: «Aaa, Kəma.

* **21:1** 21.1 bərəm tiro Tiberiyas cani - Bərəm Galileye.

Nia njəraakkənaro nonəmma,» yeno. Isaye tiro: «Dimiyania ambane!» yeno.
16 Koro Isa kənyindiyero tiro: «Siman tada Yahayaye, səraamma wa?» cəne kiworo. Tiye: «Aaa, Kəma. Nia njəraakkənaro nonəmma,» yeno. Isaye: «Dimiyaniro kiskəne!» yeno.
17 Koro Isa kənyakkuyero tiro: «Siman tada Yahayaye, səraamma wa?» cəne kiworənniya, Biturusse karwu kuttayeno, Isa kənyakkuyero tiro: «Səraamma wa?» cənna nangaro. Tiye: «Kəma, ni awi yaye nonəmma, nia njəraakkənaro nonəmma,» yenniya, Isaye tiro: «Dimiyania ambane!
18 Jiremaro niro wulnjəgəkki, gananəmlan ni kəlanəmbo kalwu lugəme na raammaro lenəmi. Amma kiarinəmiya, mukko sagəme kam gade kalwu lunjiye na raammiro njadi,» yeno.
19 Isa adəa wuldunjudə, karmo jiɨri fiyen Biturus daraja Alaro cidəa tiro fəleyeyeno. Adəa wulyenniya, Isaye tiro: «Wua səgai!» yeno.

Isa-a fuwuranju jauro cəraana-a

20 Biturus suworgadanniya, fuwura Isa jauro cəraanadə tayia jəgai kiro, ti duwon sa masəna cadidən karənje Isaro: «Kəma, wundu nia sərənjiyi?» cəne cuworənadə.
21 Biturus tia kirunniya, Isaro: «Kəma, ti adə ye nda?» yeno.
22 Isaye tiro: «Kawu waldəkke isəkkiro roa dəgaro raakkənaa, awi lambonəm? Ni wua səgai!» yeno.
23 Adəma nangaro lawar fuwura adə nuiwawoye kəramiyadəro tatargada. Adə yaye Isaye Biturusso kamdə nuiwawo cənni, amma tiye: «Kawu waldəkke isəkkiro roa dəgaro raakkənaa, awi lambonəm?» cənnadə.
24 Fuwura adəma kam kəla awo aniyen sheda ce kitawulan ruwujənadə wo. Koro shedanju jirero noniyena.
25 Awo gade kada Isa cədəna ye mbeji. Ca fal fallen ruwujaia, təmakkəna duniama rakce kitawuwa ruwudənadəa ngojiwawo.